

Obrana národa v dokumentech

1939–1942

Editor:
Stanislav Kokoška

Obrana národa v dokumentech

1939—1942

Editor:
Stanislav Kokoška

Obsah

Historický a archeografický úvod	3
Dokumenty	15
Příloha: Základní směrnice pro činnost Obrany národa z roku 1939	243
Seznam publikovaných dokumentů	255
Seznam zkratk	274
Seznam krycích jmen	276
Jmenný rejstřík	277
Resumé	287

Historický a archeografický úvod

Počátky vojenské odbojové organizace Obrana národa spadají do období kolem 20. března 1939, kdy se uskutečnilo několik porad generálů Sergeje Ingra, Josefa Bílého a Sergeje Vojtechovského. Jejich výsledkem bylo rozhodnutí založit tajnou ilegální armádu, která by pokryla celé území protektorátu. Už 6. dubna 1939 se konala schůzka generála Ingra s generálem Bohuslavem Všetickou, jenž dostal za úkol vypracovat návrh plánované vojenské organizace pro Moravu. Již z tohoto faktu je zřejmé, že Obrana národa byla od samého počátku připravována podle tradičního vojenského schématu: v čele stálo hlavní velitelství řízené generálem Sergejem Ingrem a pod ním se měla rozprostírat síť divizních a praporečních velitelství.

Nejpozději počátkem května 1939 měla již Obrana národa jasnou představu o svých hlavních úkolech. Ty se podle dobového dokumentu skládaly z následujících tří hlavních úkolů:

- „1. Sabotážní a teroristické akce doma v případě války a příprava těchto akcí v míru,
2. Otevřená vojenská revoluce doma ve vhodném okamžiku války za účelem vyhnání německé armády a obsazení celého území bývalé ČSR,
3. Udržení národního ducha, morálky a kázně.“¹

Hlavní organizační práce vykonával plukovník generálního štábu Čeněk Kudláček, který zastával funkci náčelníka štábu ilegální vojenské organizace.² Do jeho kompetence patřila vedle vytváření velitelské struktury a navazování spolupráce s jinými ilegálními organizacemi koordinace činnosti hlavního velitelství, jež zahrnovala širokou škálu úkolů včetně obstarávání zbraní a zajišťování nezbytných finančních prostředků pro ilegální práci. Důležitou úlohu v rámci hlavního velitelství plnil major Jaroslav Hájíček, který stál v čele zpravodajského oddělení.³ Z titulu své funkce se věnoval nejen shromažďování informací o německé armádě, ale měl na starost i přípravu sabotážních akcí, budování kurýrního a radiotelegrafického spo-

¹ Národní archiv (dále jen NA), pzst. František Moravec, hlášení pplk. gšt. A. Fišery z 19. 6. 1939.

² K jeho činnosti blíže viz JIRÁNEK, Tomáš: *Šéf štábu Obrany národa. Neklidný život divizního generála Čenka Kudláčka*. Academia, Praha 2015.

³ Blíže k němu viz KOURA, Petr: Hrdina protinacistického odboje v sítích Státní bezpečnosti. Životní příběh plukovníka Jaroslava Hájíčka. In: *Oči a uši strany. Sedm pohledů do života StB*. Nakladatelství Tilia, Šenov u Ostravy 2005, s. 135–165.

jení do zahraničí, jakož i spolupráci s dalšími odbojovými skupinami. Major Hájíček se proto podílel i na činnosti odbojové organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme, která měla silné zastoupení mezi levicově smýšlejícími státními zaměstnanci. S pomocí této ilegální skupiny začala postupně vznikat sabotážní síť, jež měla být provázána na jednotlivá velitelství Obrany národa a schopna zasahovat především proti vojenské železniční přepravě. Major Hájíček současně spolupracoval i s redakcí známého ilegálního časopisu *V boj*, který se s jeho pomocí, respektive díky finančním prostředkům Obrany národa, brzy stal skutečným ilegálním periodikem. Původní náklad časopisu se tak vyšplhal z pěti set kusů na tři tisíce a současně se výrazně z kvalitativního obsahu, protože z podnětu Obrany národa se v září 1939 ujal funkce hlavního redaktora bývalý vedoucí brněnské redakce *Lidových novin* Ivan Herben.⁴

Majoru Hájíčkovi se podařilo splnit i další úkoly, které měly pro Obranu národa nesmírný význam: už na přelomu května a června 1939 začalo fungovat pravidelné kurýrní spojení s československým vojenským atašé ve Varšavě, plukovníkem Prokopem Kumpoštěm. V předvečer vypuknutí války se je podařilo rozšířit i o radiotelegrafické vysílání a současně pod Hájíčkovým vrchním řízením fungovalo rovněž několik převaděčských linek jak mezi protektorátem a Polskem, tak Slovenskem, které sloužily k odchodu československých dobrovolníků do řad vznikajících zahraničních jednotek.

Politické představy první garnitury Obrany národa zcela odpovídaly apolitickému vojenskému myšlení z dob první republiky, a byly proto poměrně jednoduché. Vojenský odboj vycházel z představy, že hlavním viníkem československé katastrofy z roku 1938 jsou politické strany, jejichž partikulární zájmy dlouhodobě oslabovaly obranyschopnost republiky, a dále Francie, která nedodržela spojenecké závazky. Z toho se vyvozovala potřeba silného prezidenta, jenž byl samozřejmě spatřován v Edvardu Benešovi. Už 20. června 1939 odešel Sergej Ingr za prezidentem Benešem do zahraničního odboje a na jeho místo v čele Obrany národa postoupil generál Bedřich Neumann. Do zahraničí současně velení Obrany národa zaslalo vzkaz, v němž se uvádělo, že domácí ilegální organizace považují Beneše za hlavního představitele, a proto požadují, aby převzal vedení celého odboje. „*Vojenské ústředí v Praze klade požadavek,*“ uvádělo se dále, „*aby generál Ingr byl v budoucím direktoriu zahraničního odboje zástupcem prezidenta Beneše.*“⁵

V otázce ostatních odbojových skupin Obrana národa vycházela z představy, že jedině ona může být vzhledem k předpokládaným úkolům a nepolitickému charakteru vedoucí složkou domácího odboje. Jednoznačně to vyplývá z dochovaných rozkazů zemského velitelství Čechy. V jednom z nich se například konstatuje:

„*Jsmo jedinou oficiální a vedoucí organizací pod vojenským velením, na nikom nezávislou. Bývalé vedení politické, které i nyní do jisté míry funguje (míněna odbojová organizace Politické ústředí – pozn. aut.), tuto věc bez debaty přijalo. Našemu vedení se podřídí všechny velké politické strany a veřejné organizace. Spolupracuje se již se všemi. Rozkazy přijímáme jen z ciziny. Bývalí starí politici a jejich stráničtí odchovanci jsou zcela vyloučeni.*“⁶

Samozřejmě šlo pouze o zbožné přání, protože jak Politické ústředí, tak Petiční výbor Věrní zůstaneme sice uznávaly monopol Obrany národa ve vojenských záležitostech, ale v těch politických a programových byly ochotny jednat s představiteli vojenského odboje pouze jako rovný s rovným. Ještě koncem října 1939 proto v jednom ze svých písemných vzkazů žádalo vedení Obrany národa generála Ingra, aby v této věci intervenoval u prezidenta Beneše, avšak ten především trval na plnohodnotné spolupráci všech hlavních složek domácího odboje. Když na jaře 1940 došlo k utvoření Ústředního vedení odboje domácího, představitelé Obrany národa začali v tomto koordinačním ilegálním orgánu zaujímat názorové pozice, které měly velmi blízko k levicovému Petičnímu výboru Věrní zůstaneme.⁷ Tato vzájemná spolupráce se v květnu 1941 odrazila v přijetí pokrokového ideového programu domácího odboje, známého pod názvem *Za svobodu. Do nové Československé republiky*.⁸

Nejpozději počátkem června 1939, tedy již pod vedením generála Bedřicha Neumanna, se naplno rozběhlo budování vlastní ilegální organizace. Obrana národa v tomto směru v podstatě kopírovala tradiční armádní schéma, které promítla do správního územního členění českých zemí. Hlavnímu velitelství byla podřízena tři zemská velitelství, fakticky velitelství armády, jež teritoriálně pokrývala území Čech, Moravy a Velké Prahy. Další stupeň představovala krajská velitelství, jež se v okamžiku povstání měla přeměnit na divizní štáby. A konečně, základní organizační stupeň Obrany národa představovala velitelství praporů, která fungovala na úrovni politických okresů, velkých měst a pražských čtvrtí. Ta vytvářela vlastní místní jednotky, zpravidla o síle čtyř nebo neúplné roty. Zhruba se tak dalo počítat se dvěma sty rámcovými prapory, jež měly být ve vhodném okamžiku doplněny dalšími dobrovolníky na plný stav a nasazeny do bojových akcí.

Budování ilegální armády probíhalo velmi rychle a v předvečer vypuknutí druhé světové války již Obrana národa disponovala nejen ucelenou velitelskou strukturou, ale také základním plánem pro zahájení vojenských akcí. Jeho koncepci v poválečné vzpomínce stručně charakterizoval náčelník štábu Obrany národa plukovník Čeněk Kudláček: „*Pro vojenskou akci v případě převratu byl sestaven operační rozkaz, který*

6 Viz dokument č. 33.

7 Blíže viz KURAL, Václav: *Vlastenci proti okupaci. Ústřední vedení odboje domácího 1939–1943*. Karolinum, Praha 1997.

8 K jeho přípravě naposledy KOKOŠKA, Stanislav: *Czech Home Resistance Movement and Its Concepts of Modern Welfare State*. In: ZUDOVÁ-LEŠKOVÁ, Zlatica – VORÁČEK, Emil et al.: *Theory and Practice of the Welfare State in Europe in 20th Century*. Historický ústav, Praha 2014, s. 411–418.

4 Blíže viz KOKOŠKA, Stanislav: *Druhá historická zpráva o časopisu V boj*. In: *V boj. Edice ilegálního časopisu. Díl III. 1939–1941*. Historický ústav armády ČR, Praha 1995, s. I–XVIII.

5 Viz dokument č. 6.

jednoduchou a snadno zapamatovatelnou formou stanovil všeobecný úkol operace a byl jakousi společnou direktivou, použitelnou v každé situaci a v každé době. Rovněž tak byl stylizován krátký rozkaz mobilizační. Zemští velitelé, velitelé krajů atd. pak rozpracovali plán příprav podle místních poměrů a situace.“⁹

Dokument plně odpovídal představám o ilegální domácí armádě, která zahájí své akce tradičním vojenským způsobem. Nejdříve mělo dojít k vyhlášení zvýšené pohotovosti, a to jak pomocí smlouveného inzerátu v novinách („Čekej dopis, Aladare!“), tak spojek a ilegální rádiové sítě, jež měla zahrnovat všechna krajská velitelství. Vlastní povstání by bylo zahájeno dva dny po vydání dalšího mobilizačního rozkazu, který by doprovázelo otištění inzerátu v *Národní politice* se smlouveným textem: „Václav onemocněl, vrať se!“ Jednotky prvního sledu, vyzbrojené z ilegálních zásob zbraní, měly o půlnoci zaútočit na německé vojenské objekty a odzbrojit jejich posádky. Dále se počítalo s obsazením rozhlasových stanic, poštovních úřadů, vodáren, vybraných průmyslových objektů a dalších strategických objektů. Vzápětí měla proběhnout mobilizace všech mužů mladších čtyřiceti let a měla být vytvořena již regulérní armáda. Ta měla potlačit zbylý německý odpor v českém vnitrozemí a v dalším kroku ovládnout odtržená sudetská území až po čáru bývalých vojenských opevnění.¹⁰

Na celém plánu Obrany národa bylo pozoruhodné především to, že nepočítal s výraznějším odporem německých jednotek dislokovanych na protektorátním území. Z toho celkem jednoznačně plyne, že Obrana národa chtěla zahájit povstání teprve v okamžiku, kdy německá armáda bude plně vázána bojem na evropském válečném frontě, respektive nebude daleko od svého zhroutení. V tomto případě se předpokládalo, že proti jednotkám Obrany národa budou stát pouze početně slabé a vojensky nepřilíživé hodnotné německé okupační síly. Naproti tomu skutečné boje se daly očekávat při obsazování sudetského území. Velení Obrany národa v tomto případě již nemohlo sázet na moment překvapení a navíc muselo počítat s tím, že na německé straně zasáhnou do akcí kromě vojenských posádek rovněž oddíly domobrany. Přitom právě vojenské zajištění odtržených území bylo důležitým úkolem plánovaného povstání. Obecně se tehdy soudilo, že válka s Německem bude mít rychlý průběh a může skončit dříve, než se diplomatickou cestou podaří odstranit následky mnichovské dohody. Na tuto eventualitu upozorňoval 1. září 1939 ve svém vzkazu domácímu odboji i prezident Beneš, když napsal, že může také dojít k situaci, kdy „bude potřeba provést ozbrojené povstání, abychom konferenci, která o nás bude rozhodovat, postavili před fait accompli“.¹¹

Vojenský potenciál Obrany národa si uvědomoval i polský generální štáb, který v průběhu léta 1939 dojednával s československými exilovými činiteli ve Varšavě plá-

ny na rozvinutí sabotážní činnosti v případě vypuknutí války. Ze sondází, jež se vedly také v Praze, je zřejmé, že se zvažovala i možnost letecké dodávky zbraní, respektive rychlý průnik polských jednotek na Moravu, kde by podpořily zahájené povstání. Tyto plány však předběhl vývoj událostí.¹²

Obdobně postupovala také britská vojenská zpravodajská služba, která od konce srpna 1939 jednala v Londýně s šéfem československé vojenské rozvědky plk. gšt. Františkem Moravcem o možnosti zahrnout Obranu národa do svých plánů v případě vypuknutí války s Německem. V odborné literatuře již bylo popsáno, jak z jejího podnětu prezident Beneš a plukovník Moravec vydali bez vědomí generála Ingrů pokyn k zahájení povstání v protektorátu, ale z důvodu problémů se spojením Obrana národa obdržela příslušný rozkaz dávno po zhroutení polské fronty.¹³ Výměnou za tyto akce britská zpravodajská služba nabízela československému exilovému vedení, že mu pomůže prosadit všechny hlavní body jeho politického programu: nejen ustavení prozatímní zahraniční vlády a zřízení československých jednotek ve Francii a Anglii, ale dokonce i to, aby se jedním z cílů právě zahájené války stala „restaurace Československé republiky v jejich bývalých a předmnichovských hranicích“.¹⁴

Obrana národa, která se tak v kritických zářijových okamžicích rozhodovala sama, podnikla v Berlíně dva pumové útoky a v protektorátu omezila svoji aktivitu na drobné sabotáže proti silniční dopravě. Výjimku představovalo krajské vedení Obrany národa v Moravské Ostravě. Prakticky v předvečer německé invaze získalo prostřednictvím polské zpravodajské služby potřebné zbraně a 3. září jeho představitelé vypracovali „plán vojenské akce do týlu německých vojsk pro případ zadržení (německého – pozn. aut.) postupu a protiakce polské armády“. O dva dny později se jej sice poručík František Fořt pokusil dopravit kurýrní cestou do Polska, ale ještě dříve, než se dostal do kompetentních rukou, došlo k úplné porážce polské armády.¹⁵

Obrana národa v září 1939 sice nijak vážněji nezasáhla do válečných událostí, ale celá záležitost kolem vydání rozkazu k zahájení povstání se odrazila na vývoji představení exilového vedení v Londýně o možnostech domácího odbojového hnutí. Velkou měrou se o to zasloužil generál Ingr, který prosazoval názor, že exilové vedení nesmí „riskovat žádnou akci, která by byla velmi rychle udušena a perzekuce by byla taková, že bychom už sotva mohli s domovem počítat“.¹⁶ Dne 21. října 1939 byla v Londýně připravena nová instrukce odbojovému hnutí v protektorátu, která nejen vysvětlovala okolnosti předchozího rozkazu k zahájení povstání, ale především se vracela k původní zása-

12 Podrobněji viz KOKOŠKA, Stanislav: Vedení Obrany národa do Polska. *Slezský sborník*, 1996, roč. 94, č. 1, s. 75–82.

13 Viz zejm. GEBHART, Jan – KOUTEK, Jaroslav – KUKLÍK, Jan: *Na frontách tajné války*. Panorama, Praha 1989, s. 136–144; ŠOLC, Jiří: *Podpalte Československo! Operace Perun*. Merkur, Praha 1991.

14 Viz dokument č. 16.

15 VÚA–VHA, fond Čs. vojenská správa–Francie, kart. 7. zpráva por. F. Fořta z 31. 10. 1939.

16 VÚA–VHA, Sbírka 20, sign. 20-20-4, glosy gen. S. Ingrů na dokumentech předaných plk. gšt. F. Moravcem.

9 Vojenský ústřední archiv v Praze (dále jen VÚA–VHA), pozůstalost Čenka Kudláčka, Vojenský domácí odboj – Obrana národa, nedatovaný strojopis, s. 10.

10 Blíže viz KURAL, Václav: Obrana národa mezi 15. březnem a 1. zářím 1939. *Historie a vojenství*, 1970, č. 3, s. 346–385.

11 ŠOLC, Jiří (ed.): *Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti*. Historický ústav AČR, Praha 1996, dokument č. 4, s. 31.

dě, že „kromě činnosti zpravodajské, propagační a nenápadné, ale účinné činnosti sabotážní nutno prováděti pečlivou přípravu přímé akce na dobu, až bude Německo otřeseno mravně a fyzicky“.¹⁷

Z dochovaných rozkazů zemského velitelství Čechy je zřejmé, že Obrana národa chtěla využít tohoto času především k prohloubení organizační struktury a zlepšení konspirace. V rozkaze z 27. listopadu 1939 se k tomu například uvádělo: „V poslední době byla opět provedena celá řada opatření proti nám. Bylo provedeno několik zatčení, hlavně v souvislosti s vybráním redakce časopisu *V boj*. Všechny okolnosti nasvědčují tomu, že bylo učiněno udání přímo z řad zúčastněných. Tato skutečnost nabádá k tomu, abyste učinili všechna opatření a provedli eventuální revizi svých zapojených lidí a spolupracovníků.“¹⁸

Ještě než se tak mohlo stát, zasáhlo zatýkání gestapa přímo hlavní velitelství Obrany národa. Příčinou se stala skutečnost, že někteří ilegální pracovníci souběžně působili i v dalších odbojových skupinách. Ještě v listopadu 1939 vedl zásah gestapa proti časopisu *V boj* k odhalení redakce dalšího ilegálního periodika, které vycházelo pod názvem *Republika Československá*. Mezi zatčenými bylo i několik osob, jež současně pomáhaly budovat protektorátní radiotelegrafickou síť Obrany národa. Už 13. prosince tak gestapo zahájilo likvidaci zemského velitelství Čechy, odkud se zatýkání lavinovitě šířilo dál. Pouze malé části ohrožených důstojníků se podařilo včas uniknout do zahraničí, kde se uplatnili v řadách československého zahraničního odboje. Již 26. listopadu 1939 tajně odjeli do Bělehradu dva nejohroženější: plukovník Čeněk Kudláček a major Jaroslav Hájiček. Nejprve do ilegality a brzy nato i do zahraničí musel odejít také vrchní velitel Obrany národa generál Bedřich Neumann. Protektorát se mu podařilo opustit až 16. ledna 1940 a po jeho odchodu přestala Obrana národa jako centrálně řízená organizace dočasně existovat.

Přestože v následujících měsících, až do jara 1940, gestapo likvidovalo nižší velitelské struktury Obrany národa, význam její tzv. první garnitury je nezpochybnitelný. Plukovník Čeněk Kudláček k tomu po válce napsal: „Dělaly-li se chyby, pak musíme uvážit, že chyby nedělá jenom ten, kdo nedělá nic, a to bylo tehdy chybou největší. Obrana národa byla první organizovanou akcí v celostátním měřítku, formulovala program a plán našeho odboje, vybudovala podzemní armádu a základy k vybudování armády zahraniční.“¹⁹

¹⁷ ŠOLC, Jiří (ed.): *Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti*, dokument č. 7, s. 35–39. K okolnostem vydání rozkazu k zahájení povstání se uvádělo následující: „Směrnice Vojenskému a politickému ústředí doma ze dne 8. září 1939 byly sestaveny na podkladě jednání a dohody se zdejšími politickými činiteli. Předpoklady, za kterých byl dán z naší strany souhlas, se však nesplnily. Proto jsme Vás na změnu situace upozornili několikrát opakovanými radiogramy. V každém případě události doma kolem 17. září 1939, jejichž rozsah a dosah dosud neznáme, bylo politicky plně využito a možno říci, že za politické úspěchy ve Francii a zejména v Anglii vděčí pouze jejich ohlasu.“ K otázce ohlasu údajného povstání v tehdejší válečné propagandě viz KOKOŠKA, Stanislav: *Obrana národa a počátek války. Dějiny a současnost*, 1999, roč. 21, č. 4, s. 16–21.

¹⁸ Viz dokument č. 33.

¹⁹ VÚA–VHA, pozůstalost Čenka Kudláčka, Vojenský domácí odboj – Obrana národa, nedatovaný strojepis, s. 31.

Nové vedení ilegální vojenské organizace vytvořil na jaře 1940 generál Bedřich Homola, který v původní organizační struktuře zastával funkci velitele Velké Prahy. Protože se však musel ukrývat před gestapem mimo Prahu, hlavní tíhu organizační práce přenesl na své dva pověřence, jimiž se stali podplukovník Josef Balabán²⁰ a plukovník generálního štábu Josef Churavý. Oba rovněž zastupovali Obranu národa v Ústředním vedení odboje domácího, jehož ústřední komitét tvořilo šest členů zakládajících ilegálních organizací. Fakticky se tak jednalo o paritní orgán, který měl nejen koordinovat praktickou odbojovou činnost, ale současně ve vztahu k londýnskému exilovému ústředí reprezentoval domácí odboj a formuloval tak jeho jménem i konkrétní představy o poválečném uspořádání republiky.²¹

Otázka samotné přípravy ozbrojeného povstání zůstávala pochopitelně i nadále doménou Obrany národa. K dílčím úpravám původního plánu patřila především skutečnost, že se postupně začalo počítat s co největším zapojením protektorátních ozbrojených formací. Tato změna celkem zřetelně vyplývá z rádiové depeše, kterou prezident Beneš a generál Ingr zaslali 4. září 1941 odbojovým činitelům do Prahy. Londýn chtěl vědět nejen to, v jakém stavu se nachází vojenská ilegální organizace, ale zajímalo jej i to, v jakém rozsahu lze počítat s vládním vojskem, zda se plánuje využití protektorátní policie a četnictva a jak je na tom slovenská armáda, pokud jde o „vztah k československému národnímu pojetí u důstojníků a mužstva“. V depeši se současně zdůrazňovalo, že organizačním otázkám je nutno přiznat prioritu, protože se již připravují jednání s kompetentními spojeneckými činiteli o poskytnutí materiální pomoci. Prezident Beneš a generál Ingr proto žádali, aby jim vedení Obrany národa sdělilo nejen podrobnosti o stavu ilegální sítě a vojenských záměrech, ale rovněž konkrétní požadavky: „Předložte znovu kalkulaci výzbroje, kterou bude třeba dopravit domů ze zahraničí, a to před akcí, při zahájení a během akce. Při této kalkulaci nepočítejte s maximem, kterého by bylo podle vašich představ nutno, nýbrž s reálným průměrem, pro nějž by byly k dispozici dopravní prostředky.“²²

Depeše byla jasným signálem, že o možnosti českého domácího odboje se znovu začaly zajímat britské zpravodajské služby. Již v červenci 1940 vznikl ve Velké Británii Výbor pro zvláštní operace (Special Operations Executive), který dostal za úkol pomocí sabotáží a paravojenských akcí, řečeno slovy Winstona Churchilla, zapálit Němci okupovanou Evropu. S perspektivou dlouhého vedení války po rychlém zhroutil Francie již samozřejmě počítalo i vedení Obrany národa. Na rozdíl od československých exilových politiků však muselo řešit především praktické otázky,

²⁰ K jeho osudům srov. zejm. KOURA, Petr: *Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“*. Rybka Publishers, Praha 2003.

²¹ K činnosti ÚVOD viz zejm. KURAL, Václav: *Vlastenci proti okupaci. Ústřední vedení odboje domácího 1939–1943*. Karolinum, Praha 1997.

²² Viz dokument č. 105.

související jak s úspěšnými zásahy gestapa do ilegální sítě, tak se skutečností, že v atmosféře strachu se již prakticky nedařilo získávat nové spolupracovníky.

Za této situace vedení Obrana národa nemohlo pomýšlet na obnovu původní teritoriální sítě. Z bývalé ilegální armády se tak Obrana národa proměnila v klasickou odbojovou organizaci, kterou pod vrchním velením teď tvořily prakticky jen náhodně poskládané ilegální skupiny. Bez ohledu na tento vývoj i nadále pokračovaly štábní práce na přípravě závěrečného povstání. Jedním z jejich výsledků se stala první konkrétní představa o počtu zbraní, jež by bylo třeba dodat ze zahraničí k uskutečnění ozbrojeného povstání. Podle předběžného odhadu bylo zapotřebí 25 000 pušek, 900–2 700 lehkých kulometů, 100–200 protitankových děl, 20 000–30 000 ručních granátů, 2,5 milionu nábojů pro pušky, 1–3 miliony nábojů pro kulomety a 10 000–20 000 dělostřeleckých granátů. Tyto zbraně měly spojenecké letouny dopravit pokud možno během jediného dne na letiště v Praze, Plzni, Českých Budějovicích, Pardubicích, Hradci Králové, Brně, Olomouci a Moravské Ostravě, jejichž obsazení připravovaly povstalecké jednotky.²³

Poslední depeše, která se věnovala štábním přípravám povstání, jež mělo vypuknout ve vhodný okamžik, byla odvyšlána do Londýna na přelomu září a října 1941.²⁴ V tomto období své existence se Obrana národa soustředovala především na zpravodajskou činnost a provádění sabotáží. Poté, co byl 22. dubna 1941 dopaden gestapem podplukovník Balabán, převzal řízení zpravodajské sítě podplukovník Josef Mašín.²⁵ K jeho dramatickému zatčení však došlo již 13. května 1941, kdy gestapo přepadlo ilegální byt v nuselské ulici Pod Terebkou, z něhož radiostanice vojenského odboje Sparta II udržovala spojení s Londýnem. Další citelnou ztrátu utrpěl vojenský odboj 9. října 1941, kdy byl na vyzrazené schůzce zatčen podplukovník Josef Churavý. Činnost Obrany národa se fakticky uzavřela zatčením generála Bedřicha Homoly, k němuž došlo 31. prosince 1941. Symbolickou tečkou v historii této významné ilegální organizace přinesl 21. březen 1942, kdy štábní kapitán Václav Morávek padl na Pražském mostě v boji s přesilou gestapa.²⁶

K historii Obrany národa sice v minulosti byly publikovány některé dokumenty, avšak nikoli v sevrženém edičním celku, který by umožnil komplexní pohled na její činnost. Například Jiří Šolc vydal edici vzkazů Edvarda Beneše domácímu odboji, která obsahuje směrnice určené vojenskému odboji, ale nezahrnuje nezbytnou část

korrespondence, vedenou z druhé strany.²⁷ Předkládaný soubor dokumentů se pokusil shromáždit pramenný materiál k následujícím tematickým celkům:

1. Vytváření struktury ilegální podzemní armády a plány její činnosti.
2. Spolupráce vedení Obrany národa s československým exilovým ústředím v Paříži a Londýně.
3. Politické představy hlavních činitelů vojenského odboje.
4. Spolupráce Obrany národa s dalšími ilegálními odbojovými organizacemi.
5. Postupná likvidace struktur vojenského odboje gestapem.

Výchozím pramenem pro sestavení edice se stal průzkum ve fondech Vojenského ústředního archivu v Praze, Národního archivu v Praze a Archivu bezpečnostních složek. Pravděpodobně nejzajímavější část dokumentů představuje část archivu Krajského velitelství Obrany národa v Hradci Králové, který objevilo gestapo 12. února 1940 zazděný ve sklepě vily Jana Bernharda v Hradci Králové. Jednalo se o tři plechové kazety, jež obsahovaly rozkazy zemského velitelství Čechy, mobilizační plány a seznamy příslušníků gestapa, Němců a českých kolaborantů. Zbylou část dokumentace, která obsahovala rovněž seznamy členů Obrany národa, zničil po propuštění z vyšetřovací vazby Bernhardův syn Miloslav.²⁸ Ukořistěné rozkazy a směrnice zemského velitelství Čechy poté sehrály úlohu základního usvědčujícího materiálu při soudních procesech s příslušníky Obrany národa. Fotokopie původních dokumentů byly získány v letech 1959–1963 v bývalém Institutu marxismu-leninismu v Berlíně a dnes jsou součástí Sbírky dokumentů ústředních nacistických orgánů politické policie, která je uložena ve Vojenském ústředním archivu.

Všechny publikované dokumenty z proveniencí gestapa byly původně součástí registratury státního tajemníka u říšského protektora v Čechách a na Moravě. Krátce po válce byly některé z nich použity v rámci policejního šetření a dnes jsou v některých případech uloženy jako jednotliviny například ve fondu 308, jenž původně tvořil součást Studijního ústavu ministerstva vnitra.

Fakticky největší část publikovaných dokumentů představují kurýrní zprávy a radiotelegrafické depeše, které se používaly při vzájemném styku mezi velením Obrany národa v Praze a vojenskými středisky zahraničního odboje ve Varšavě, Paříži, Londýně a Bělehradě. Jejich originály nebo četné opisy jsou dnes uloženy ve Vojenském historickém archivu, protože se původně ukládaly v registraturách exilového ministerstva národní obrany a londýnského ústředí vojenské zpravodajské služby. Vzhledem k tomu, že původní manipulace obou fondů byla ve Studijním ústavu ministerstva vnitra narušena vytvořením účelově uspořádaných sbírek 20 a 37, představuje vyhledávání potřebných dokumentů poměrně značný problém. V případě

²³ Viz dokument č. 83.

²⁴ Viz dokument č. 109.

²⁵ K jeho osudům zejm. NĚMEČEK, Jan: *Mašínové. Zpráva o dvou generacích*. Torst, Praha 1998.

²⁶ K jeho osudům zejm. ČERMÁK, Vilém: *Muž proti okupaci. Portrét štábního kapitána Václava Morávka*. Nava, Plzeň 2007.

²⁷ ŠOLC, Jiří (ed.): *Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti*.

²⁸ VÚA–VHA, Sbírka Domácí odboj, sign. 308-35/1, kart. 6, Zpráva J. Bernharda z 2. 4. 1946; HLUŠIČKOVÁ, Růžena – BRUNCLÍK, Jan: *Obrana národa na Královéhradecku v letech 1939–1940*. In: *Královéhradecko. Historický sborník pro poučenou veřejnost*. 2004, č. 1, s. 81–99.

kurýrních zpráv se proto pozornost soustředila především na písemnosti pařížské zpravodajské expozitury Karel (později Výzvědné středisko Paříž), která představovala hlavní styčný bod pro přijímání zpráv, jež byly v letech 1939–1941 zasílány z protektorátu po takzvané balkánské trase. V obou výše uvedených fondech-sbírkách je k dispozici jak původní část spisové dokumentace této expozitury, tak soubor každodenních hlášení, která byla předávána zpravodajskému ústředí v Londýně. Vzhledem k rychlému průběhu válečných událostí v Polsku a Jugoslávii se naopak podařilo dohledat pouze jednotlivé spisy zachycující obdobnou činnost čs. vojenských orgánů ve Varšavě a v Bělehradě.

V případě radiotelegrafických depeší se pozornost soustředila nejen na konvoluty odeslaných a přijatých depeší, ale rovněž na jejich písemné předlohy, které se dochovaly v chaotickém stavu ve sbírce 37. Tyto předlohy vyhotovoval původce zprávy, a nezdá se, že by měly od roku 1940 charakter úředního spisu. Umožňují sledovat genezi zprávy včetně různých dodatečných změn a stylistických úprav. Fakticky se tak jedná o původní originály, které byly předávány k zašifrování. Všechny písemné podklady z této fáze přípravy depeší byly poté zpravidla ničeny. Archivoval se pouze text depeše in claris, ale v podobě, v jaké byl rozdělen do jednotlivých, samostatně zašifrovaných částí, a to včetně jejich hlaviček, jež obsahují identifikační číslo samostatně zašifrované části, celkový počet použitých znaků a číselné označení dne, kdy proběhlo šifrování. Takto upravené depeše se zapisovaly do konvolutů podle dne jejich odeslání nebo přijetí.

Edice byla připravena v souladu se zásadami pro vydávání novověkých historických pramenů.²⁹ Dokumenty jsou řazeny chronologicky podle data vyhotovení a opatřeny pořadovými čísly, na něž se odkazuje i v poznámkovém aparátu. Jedinou výjimku tvoří radiotelegrafické depeše, u kterých se používá datum odeslání nebo přijetí. Pro snazší orientaci jsou dokumenty doplněny záhlavními registry, obsahujícími údaje o datu a místě vzniku dokumentu, o jeho původci a adresátovi a stručnou charakteristiku obsahu. Vlastní texty dokumentů se publikují v doslovného přepisu bez nadbytečných formulářových údajů. V případě depeší bylo zjednodušeno používání technických znaků, které při dešifrování sloužily jako návěští, že depeše pokračuje další samostatně zašifrovanou skupinou. Datum vyhotovení s údajem o původci a adresátovi se uvádí v záhlavním registru. Přepis dokumentů byl prováděn podle současných pravopisných pravidel, avšak tak, aby se v něm zachovaly charakteristické vyjadřovací prvky původců. Z tohoto důvodu byla v textu dokumentů rovněž ponechána slova psaná verzálkami a proloženým písmem. U radiotelegrafických depeší je proto ve zjednodušené podobě zachováno členění do samostatně zašifrovaných částí. Slova, která byla v původním textu zvýrazněna podtržením, jsou

²⁹ ŠTOVÍČEK, Ivan a kol.: *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*. Archivní správa Ministerstva vnitra ČR, Praha 2002.

přepsána tučným písmem. U německých dokumentů byla ponechána původní transkripce a transliterace českých jmen.

Méně podstatné pasáže a části dokumentů, jež se nevztahují k Obráně národa, byly vypuštěny a nahrazeny třemi tečkami v hranatých závorkách. Obsah vypuštěné části je stručně charakterizován v textové poznámce. Tyto závorky jsou rovněž použity pro vyznačení všech edičních vsuvek do původního textu dokumentů. Běžné písařské chyby byly opraveny bez upozornění. Stylistické prohřešky a chyby v psaní osobních jmen jsou doplněny znakem [!]. Známé zkratky byly ponechány beze změny a běžně zkracovaná slova jsou rozepsána bez označení. V případech, kdy text neumožňuje jednoznačné čtení, doplňuje příslušné místo znak [?].

Pod textem každého dokumentu je kurzivou uveden údaj o místě jeho uložení, formě dochování a způsobu vyhotovení. U dokumentů, které byly již dříve uveřejněny ve vědeckých edicích, je obsažen odkaz a současně i citace těchto prací. Pod tímto textem následují textové a ediční poznámky, které jsou označovány písmeny malé abecedy. Obsahují doplňující informace k dataci a způsobu dochování dokumentu, upozorňují na dodatečné textové a rozepisují méně známé nebo neobvyklé iniciálové zkratky. Věcné poznámky a komentáře označované čísly obsahují podrobnosti o přípravě jednotlivých dokumentů, vysvětlivky k jejich obsahu a odkazy na další prameny nebo odbornou literaturu. Vzhledem k tomu, že dokumenty se vztahují téměř výlučně ke známým historickým osobnostem,³⁰ poznámkový aparát neobsahuje biografická hesla a nahrazuje je komentovaným osobním rejstříkem.

³⁰ Základní biografické údaje lze v případě potřeby dohledat zejména v následujících příručkách: *Vojenské osobnosti československého odboje 1939–1945*. Vojenský historický ústav Praha – Vojenský historický ústav Bratislava, Praha 2005; STEHLÍK, Eduard – LACH, Ivan: *Vlast a čest byly jim dražší nežli život*. Fortprint, Dvůr Králové nad Labem 2000; TOMES, Josef a kol.: *Český biografický slovník XX. století. Sv. I–III*. Paseka, Praha 1999.

Dokumenty

1

1939, [po 15. květnu], Londýn

Záznam československého zpravodajského ústředí o přechodových trasách, které byly zjištěny z výpovědi československých leteckých důstojníků po jejich příjezdu do Londýna.

PŘECHODY PŘES HRANICE DO POLSKA

Z výsledku důstojníků-letců, kteří přijeli dne 15/5 1939 z Polska do Londýna, bylo zjištěno, že překročili státní hranice do Polska za pomoci různých osob, jak jsou v následujících zprávách o přechodu zachyceny.

[...] ^a

III: skupina — kpt. gšt. (letec) Kulhánek — odjezd 8. 5.

Kulhánek se znal dobře se škpt. gšt. (letec) Kašparem od 1. divize a s mjr. Hájíčkem (od nás).^b Hájíček věc zařídil tak, že na nádraží v Bašce u Frýdku čekal na něho jistý Franta PŘÍBORSKÝ, kterého podle popisu poznal (Hájíček ho musí dobře znát). Tento ho zavedl do rodiny železničáře PETROŠE, kde zůstal do večera, pak jeli taxíkem do Morávy do hostince u Morise. Odtud šli na samotu patřící Josefu Motyčkovu (Morávka — Pržno, č. 29), která je několik desítek metrů od státní hranice. Zde se sešel Příborský se svojí milenkou Marií Petrošovou, zvanou Párátko, přespali tam a 10. 5. všichni tři společně překročili státní hranici na hřebenu Beskyd, východně od Morávky, a šli do Ligošky Kamenné v Polsku. Kolem 7. hod. sedli na autobus, jeli do Českého Těšína a opět dále do Katovic. Zde se obrátil na Dr. Klingera (je o něm již zmínka vpředu),^c na kterého ho odkázal mjr. Hájíček. Příští den jel do Krakova a registrován na anglickém konzulátu. Podle rozkazu mjr. Hájíčka informoval Kulhánek pplk. Kumpošta, který přijel do Krakova, o situaci a předal jiné zprávy. Informoval také konzula Znojemského.

Příborský s Petrošovou odjeli 10. 5. v poledne zpět do ČSR. Příborský dostal za úkol informovat mjr. Hájíčka o situaci v Katovicích a v Krakově a měl převést další letce do Polska.

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-91-1. Originál, strojopis, 3 s.

^a Vynechány údaje o prvních dvou skupinách pilotů, jejichž odchod nebyl organizován pražským ústředím Obrany národa.

^b Míněno zpravodajské oddělení hlavního štábu.

^c Zmínka se týká jiné skupiny letců, kterou polská policie poslala na britský konzulát v Katovicích. Zde byli „vzati do záznamu, pak se jich ujala židovská organizace, která se stará o uprchlíky. Zde jim velmi pomohli Dr. Kopp a Dr. Klinger, kteří jsou nyní také již v Londýně, zařídili jim všechno, aby mohli dále do Krakova, kde byli již soustředěni příslušníci našeho vojska.“

2

1939, 1. červen, Varšava

Zpráva československého vojenského atašé plk. gšt. Prokopa Kumpošta adresovaná plk. gšt. Františku Moravcovi do Londýna o tom, že v Praze kontaktoval polského vojenského atašé gen. Josef Bílý, který stojí v čele ilegální důstojnické organizace, jejíž členové by měli zájem o vstup do zahraniční československé legie.

Sděluji, že zdejší hlavní štáb mi sdělil, že na polského atašé v Praze obrátil se gen. Bílý s různými dotazy. Chtěl vědět, zda v Polsku se tvoří česká legie, zda jsou důstojníci přijímáni do polské, francouzské a anglické armády. Podruhé pak tázal se vojenského atašé, zda by prostřednictvím něho mohl mně zaslat dopis, a sdělil mu, že stojí v čele organizace důstojníků, která čítá asi 2000 členů a kteří by chtěli odjetí do ciziny a vstoupiti hlavně do anglické armády.

Jelikož nevím, v čem a jak pracuje generál Bílý, řekl jsem, že proti zprostředkování dopisu mně ničeho nemám, ale jinak že zatím s gen. Bílým žádné jednání nepovedu, dokud si nesjednám přesné informace. Řekněte mi Váš názor a sdělte mi Vaše eventuální informace o činnosti gen. Bílého v tomto směru.

Se srdečným pozdravem

Váš Kumpošt

Archiv autora, Opis dokumentu z osobní pozůstalosti gen. Františka Moravce, 1 s.

3

1939, 26. červen, Varšava

Dopis gen. Sergeje Ingra plk. gšt. Čeňkovi Kudláčkovi do Prahy, ve kterém jej informuje o situaci v Polsku a klade mu za úkol, aby se v protektorátu co nejrychleji ustavilo domácí ústředí, které by podpořilo autoritu Edvarda Beneše v zahraničním odboji.

Milý příteli,

myslím, že je Ti již známo, že jsem na vzkaz^a zvenku odešel a že jsi již informován o mém spojení na Západ pod značkou „ALFA“^b a že toto spojení jsi již převzal.

Podle toho, co jsem se dozvěděl o naší celkové situaci zde venku vůbec a co jsem zjistil tady v Polsku zvláště, vidím, že je velmi naléhavé, aby se utvoření domácího ústředí co možná uspíšilo, aby toto navázalo styk se zahraničním ústředím na Západě, legitimovalo je jaksi a vzalo tím půdu pod nohama různým sólistům za hranicemi. Kdo má venku stát v čele, je Ti z našich dřívějších usnesení známo. Podle zdejších,

úplně spolehlivých informací zdrcující většina lidu na Západě je pro tutěž osobnost. Tady, jak jsem sám zjistil, je tomu též tak.

Proto jestli se v krátké době domácí ústředí neustaví, zařídí, aby představitelé hlavních skupin svými spolehlivými cestami poslali příslušné vzkazy ven. Vy tyto vzkazy svou cestou potvrďte. Bude-li pak přitom Kozel^c uhýbat, zažeňte ho do kouta; prohlášení dát musí, nebo se jde vedle něho a přes něho. Za nás dám prohlášení sám.

Odtud dojdou možná v blízké době málo potěšitelné zprávy o osudu našich zastupitelských úřadů zde, snad se to podaří odvrátit, nebo udělat aspoň přijatelným, ale i v záporném případě, doufám, že se to nedotkne naší čistě odborné akce a že nebudeme muset hledat pro naše lidi cestu jinudy. Dojde-li k nejhroššímu, dostanete včas zprávy, ani pak není třeba věšet hlavu.

Se Lvem^d měl jsem rozmluvy; o domácí akci jsem ho neinformoval, protože má k zahraničnímu ústředí případné výhrady, kdežto já jsem po něm žádal, aby se bezpodmínečně podrobil ústředí. Tu za ním z našich, snad kromě tří až pěti jedinců, nestojí nikdo, jsem si jist, že má jisté vztahy a snad i závazky k domorodcům.

Někdejší hvězda Jiříkova tisku^e se tu vydává (a uváděním jména) za zmocněnce Kozlova — říká veřejně: jako vyslal kdysi Švehla Durycha[!],^f tak nyní mně K[ahánka]; je tu úplně v zoldu a zasahuje rušivě i věci jiných. Ať ho jeho zmocnitel bezpodmínečně zneškodní.

Pozptej se, co je s mými, zdali měli nebo mají nějaké obtíže, a pěkně je pozdrav.

Zdržím se tu ještě aspoň týden, a můžeš-li jen trochu, dej mi sem do té doby zprávu. Sám ti do týdne pošlu jinou cestou (Alfa) zprávu podrobnější.

Jasan^f

VÚA—VHA, Sběrka 20, sign. 20-29-18. Originál, strojopisná kopie, 2 s.

a Původní slovo „rozkaz“ opraveno rukou.

b Zřejmě mýlně skupina zpravodajských důstojníků v čele se škpt. Františkem Fárkem, která udržovala prostřednictvím francouzského konzulátu spojení s plk. gšt. Františkem Moravcem.

c Rudolf Beran.

d Lev Prchala.

e Nakladatel Jiří Stříbrný.

f Krycí jméno gen. S. Ingra.

1 Mínen Josef Dürich (1847–1927), český agrární poslanec, který od roku 1916 působil v Rusku a v rámci zahraničního odboje prosazoval carofilský směr. Postupně se zcela separoval od činnosti československých legií v Rusku a po skončení první světové války zůstal v politickém ústraní. Někdejší „hvězdou Jiříkova tisku“ se miní redaktor Ferdinand Kahánek, který v letech 1927–1934 působil jako šéfredaktor Poledního listu. Plk. gšt. Č. Kudláček podle pokynu gen. S. Ingra pověřil pplk. gšt. V. Kropáčka, aby přímo u Rudolfa Berana zjistil, zda vyslal Kahánka jako svého zmocněnce do Polska. Beran tuto informaci nejenom popřel, ale současně prohlásil, že s Kahánkem neudržuje žádné spojení. Blíže viz ROKOSKY, Jaroslav: *Rudolf Beran a jeho doba. Vzestup a pád agrární strany*. Ústav pro studium totalitních režimů – Vyšehrad, Praha 2011, s. 451.

4

1939, 11. červenec, Praha

Dopis plk. gšt. Čenka Kudláčka generálu Sergeji Ingroví, ve kterém jej informuje o situaci v domácím odboji.^a

Milý příteli,

dopis z 3. 7. došel.^b Naše rodina je tu nastěhována,^c zdráva a daří se jí dobře. Vzkazuje pozdravy. Tvé pozdravy jsem ovšem vyřídil.

Po odchodu se nikdo neptá, to však už bude platit jen krátkou dobu. Vše je pro to zařízeno.

Doufám, že se Volfík^d s Tebou sešel a všechny vzkazy vyřídil. Další bude asi evangelista z Chustu.^e Budeš tedy tam mít V[lěka], F[išeru] a L[ukase]. Volfík je předurčen pro hlásání bludů,^f ovšem upotřebíš ho, jak uznáš za vhodné. Já a Kropenka^g pojedeme na tramp, až nám dáš rozkaz. Jsme ochotni a připraveni. Šerif^h soudí, že přesně určíš, kolik, kdo, v jakém důstojenství a s jakými schopnostmi. To je nutné a spěchá to. Snad by ještě bylo možno použít vlasti Quijotovy.ⁱ Totéž platí o drobném ptactvu,^j kolik a jaké práce. Není ho zatím mnoho a hon by se uspořádal až podle Tvých požadavků. Hnízda^k zůstanou teď úplně na starosti nám a už je začínáme vyhledávat.

Prchající šelmě^l zavíráme prameny. Stříbrná hvězda není odznakem kozlovým.^l

Na výlety žvanilů^m nemáme mnoho vlivu. Chystají se prý dva páteři, z toho jeden monsignor.ⁿ

Shluknutí soupeřníků^o sledujeme. Kozel^o úplně našeho názoru a věc brzy nabude konkrétní formy. Totéž bezpodmínečně žádáme, aby se udělalo za ohradou.^p Představujeme si, že budeš poklasným,^q a kdyby snad šafář^r utrpěl úraz, že nastoupíš na jeho místo. Pro naše bojové stádo^s jsi ovšem jediným šafářem. Urči si také poklasného.

Naše družstvo^t se vyvíjí normálně, ale pomalu. Zesílili jsme o další společnost a v důsledku toho přibrali jednoho člena správní rady.^u Teď myslím, že prakticky máme monopol. Dozvídáme se, že Boris Hrozný^v chce založit vlastní podnik. Postaráme se o likvidaci. Štičí družstva^w budou urychleně organizována. Podrobnější zprávy koncem měsíce, filiálky^x dostaly lhůtu do poloviny července.

Novinky, technické věci a jiné věci sděluje Wáclawovi^y Kríž,^z a proto neopakuji. K[říž] zařizuje přesun cinkatiny^{aa} z cikánské země^{ab} do W[arszawy]. Snad už příští týden to bude. My jsme knap, a proto jsme se rozhodli si vypůjčit.

Do Kremlu bude vypraven jeden vzduchoplavec^a a za ním asi D[ast]ylch.^a

Pamatujte na hlásání bludů^{ac} co nejvíce a také v řeči mateřské.

Všechny informace nás zajímají, hlavně však přesné pokyny a rozkazy.

Urči, kudy posílat romány,^{ad} až budeš dále. Se zrušením alfy^{ae} jsme velmi spokojeni

Upřímné Zdar ode všech.

Tvůj Hutník^{af}

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-35. Opis, strojopis, 1 s.

- a Dopis je v levém horním rohu opatřen římskou jedničkou. Jednalo se tedy o první dopis, který plk. Kudláček zaslal gen. Ingrovi po jeho odchodu do zahraničí.
 b Dokument se nepodařilo nalézt.
 c Nejasný kontext; pravděpodobně míněna Obrana národa.
 d Plk. gšt. Václav Vlček.
 e Plk. gšt. Karel Lukas; kryptonym se vztahoval ke skutečnosti, že v období druhé republiky Lukas působil jako zmocněnec MNO u autonomní podkarpatoruské vlády v Chustu.
 f Rozhlasovou propagandu.
 g Plk. gšt. Václav Kropáček.
 h Mínen velitel Obrany národa gen. Bedřich Neumann.
 i Španělsko.
 j Zřejmě míněni nižší důstojníci a rotmistři; usuzují tak z následující věty, která se pravděpodobně vztahuje ke skutečnosti, že umisťování bývalých vojáků z povolání mělo na starost „MNO v likvidaci“, v jehož čele stál gen. Jan Netík.
 k Pravděpodobně míněny rozpouštěné jednotky čs. armády.
 l Gen. Lev Prchala.
 m Politiků.
 n Kruhy politického odboje.
 o Zřejmě míněn Rudolf Beran.
 p Hranicemi.
 q Zástupcem hlavního představitele domácího a zahraničního odboje.
 r Mínen Edvard Beneš.
 s Vojenský odboj.
 t Obrana národa.
 u Zřejmě míněn gen. Jaroslav Čihák, který v ústředním vedení Obrany národa zastupoval odbojovou organizaci Petiční výbor Věrní zůstaneme.
 v Gen. Vojtěch Luža.
 w Jednotky prvního sledu Obrany národa.
 x Podřízená velitelství Obrany národa.
 y Vojenský atašé ve Varšavě plk. gšt. Prokop Kumpošt.
 z Mjr. gšt. Jaroslav Hájíček.
 aa Finanční prostředky.
 ab Protektorátu.
 ac Rozhlasovou propagandu.
 ad Kurýrní zprávy.
 ae Označení skupiny špkt. Františka Fárka, která v protektorátu pracovala pod přímým řízením plk. gšt. Františka Moravce.
 af Krycí jméno plk. gšt. Čeňka Kudláčka.

- 1 Věta se vztahuje k dopisu gen. Ingru z 26. června 1939 a obsahuje zjištění, že redaktor Ferdinand Kahánek, který tehdy působil ve Varšavě, nebyl vyslán do exilu Rudolfem Beranem. Blíže viz dokument č. 3, pozn. č. 1
 2 Jednalo se o lidovecké politiky, Jana Šrámka a Františka Hálu, kteří 14. července 1939 krátce před půlnocí překročili na Ostravsku v doprovodu mjr. gšt. Zdeňka Sládečka polskou hranici. K odchodu do exilu použili známou ilegální linku, která fungovala díky provozování nákladní železniční dopravy mezi Michálkovicemi a Petřvaldem. Mjr. Sládeček současně vzl dvě radiostanice určené pro vojenského atašé ve Varšavě plk. gšt. Prokopa Kumpošta, které mu k doručení předal tajemník ostravského autoklubu Vladislav Skotnica
 3 K tomuto úkolu byl vybrán plk. letectva Josef Berounský. Díky své perfektní znalosti ruštiny byl již dříve dvakrát vyslán do Sovětského svazu, a to jednou jako člen oficiální vojenské delegace, podruhé pak jako vedoucí výpravy vojenských leteckých akrobatů. Ke zřízení čs. vojenské mise v Moskvě nakonec došlo až na jaře 1941, kdy se Sovětský svaz začal obávat války s Německem. Berounský se na

- její činnosti podílel od počátku září 1941 do dubna 1942. Při svém návratu do Londýna zahynul na palubě křižníku Edinburgh, který byl 30. dubna 1942 potopen v Barentsově moři německou ponorkou.
 4 Jedná se o původní jméno bývalého čs. vojenského atašé v Sovětském svazu plk. gšt. Františka Dasticha, který tuto funkci zastával od 15. října 1934 do 31. července 1938. Dastich nakonec zůstal v protektorátu. V létě 1944 se zapojil do místního odboje na Humpolecku, kde se poté aktivně zúčastnil květnového povstání.

5

1939, 12. červenec, Varšava

Koncept dopisu gen. Sergeje Ingru plk. gšt. Čeňku Kudláčkovi, ve kterém jej informuje o situaci v Polsku a žádá jej o vyslání důstojníků, kteří by se podíleli na organizaci zahraničních jednotek.

Milý příteli,

právě jsem dostal Tvůj dopis z 11. 7.^{a,1}

Tady se situace značně zlepšila.

7. 7. se vrátil Slávik a jeho první styk s oficiálními domorodci znamená pěkný úspěch;² lze očekávat, že se to časem ještělepší.

Lev^b se už podrobil, ale protože některé okolnosti mně nejsou docela jasné, neinformoval jsem ho o domácích věcech vůbec; ví jen, že se tam něco děje, ale neví ani co, ani v jakém rozsahu, ani kdo je v tom. Máte-li zjištěno něco z řečí, které o něm doma kolovaly, oznamte to sem.

Kahánek je působením přes domorodé vojiny odsunován na vedlejší kolej a je velmi pravděpodobné, že bude odstaven úplně.³

Byl jsem s malým Fiš-ou[!]^c u krakovských výletníků,^d je jich tam na 700, duch i fyzický stav dobrý, všechny podmínky pobytu se značně zlepšily.

Zaletím asi ještě k Piculescovi,^e abych měl z přímého styku všechny informace z Východu, dříve než se vydám koncem tohoto týdne na Západ, kam 18. 7. přijede i vrchní^f z Ameriky. Nedostanu-li se k Piculescovi sám, zajede tam malý Fiš-a[!].

Jak se dozvídám, začínají se hrnout ven — (zvlášť od té doby, co se má doma projednávat korupce)⁴ — staří kompromitovaní velíkáni. Vyjechal prý přes Jugoslávii Stříbrný⁵ a tady se objevil Bechyně s úmyslem zase stanout v čele. Vyvedl jsem ho z toho; je rozumný a uznal to; s jinými by to třeba nešlo bez obtíží a tady se tím nemůžeme zdržovat. Dejte tam ve známost, že žádná ze starých firem tu nemá nejmenší šance, pokud aspiruje na nějakou vedoucí národní roli; jen azyl na vlastní náklad a případné splnění daných úkolů za předpokladu úplné loajality a naprosté kázně. — Pokud jde o staré juny,⁶ kteří přezimují doma, mějte je v patrnosti, aby s příchodem jara^b nezačali vylézat, a zařídte to za každou cenu tak, jak jsme to probatovali u Kropenky^a a já ještě zvlášť s moravským náč[elníkem] št[ábu]. Mějte to připraveno a stále na mysli.

Zprávy z Ameriky jsou velmi dobré; máme tam na nejvyšších místech skvělou pozici; podle tamních informací není vyloučeno, že k válce dojde již koncem července nebo během srpna; proto musí do všeho tady i u Vás přijít tempo, abychom byli co nejvíce připraveni.

Tady u Wáclawa^j — podle polských vojáků, s nimiž je styk^k — jde všechno dobře. Dostaneme tu **pro naše území** do našich rukou kromě zpráv[odajství] a sabot[áží] i propagandu (tisk a náš rozhlas),⁶ všechno přirozeně ve spojení s Vámi. Proto je naléhavě třeba, abyste sem (k Wáclawowi) co nejdříve vyslali jednoho našeho muže dobře informovaného o sabot[ážích], aby tu byl spojkou s Vámi pro tyto věci. Zásady pro spojkou v tomto oboru jsem sdělil v posledním dopise.

Doplňuji: Vynasnažit se vniknout buňkami do pracovních útvarů odesílaných od nás do Reichu.^l

Bohužel nemám ještě podkladu pro přesnější stanovení potřeby na Západě.
Přípravte však k odeslání na Západ:

a) asi pět správných mladotůrků^m pro štáb, z nich jeden jako náčelník a případně jeden vhodný pro eventuální použití u soudruhů;ⁿ

b) načalstva pro tři pěši a jedno dělostřelecké těleso a příslušné spec-y[!]^o pro jednu v[yšší] j[ednotku]. Z mužstva jsou žádoucí mladší ročníky a především spec-i[!]^p všeho druhu.

c) poohlédněte se po jednom našem muži nebo novináři pro propagandu (tisk a náš rozhlas) u Wáclawa; znalost tuzemského jazyka nutná; jestli novinář, tu aby nebyl tuzemcům nežádoucí pro svou dřívější činnost.

Dej vyhledat a případně zapojit štábního [kapitána] Longu (souvisí se značkou Alfa^p a Tvůj H.^q ho prý zná); vlož Havlovi na srdce, aby účty s Moravcem odložil na pozdější, vhodnější dobu.^r

Piš mi zatím přes Wáclawa na značku Svatopluk; Wáclaw mně zprávu rychle doručí i na Západ, odkud se Ti znovu přihlásím; od nynějška vždy pod značkou „**Svatopluk**“.

Podej mi laskavě zprávu o mojich[!]^s, zda neměli potíže, kde jsou, jsou-li zdraví, a vyříd jim pozdravy.

Zdravím všechny.

Jasan^s

Budu Ti ze Západu psát na adresu: Petr Hutník; není-li ze Západu dobré spojení přímo, budu do jeho vybudování psát přes Wáclawa.

Volfik^t se dosud neohlásil. Zůstane asi tu.

F-ru[!]^u beru na Západ, resp. půjde brzo za mnou.

Evangelista^v tam asi přijde též.

Rozhlas zatím je a už do vypuknutí asi zůstane pod domorodým^w dozorem dost omezený a krotký, jsou však už teď vyhlídky na „černý“.

Spojení odtud k Vám budou zesílena; pracuje se na tom už.

Odjždím asi v sobotu na Západ; ozvu se brzo.

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-35. Originál, strojopis, 3 s.

- a Věta napsána rukou gen. Ingra místo následujícího odstavce, který byl vyškrtnut: „Nedostal jsem od Tebe dosud žádně zprávy, takže ani nevím, dostal-li jsi moje dva dopisy a jestli jsi všemu, co jsem Ti psal, úplně porozuměl. Doufám, že jsi od mého odjezdu už mluvil s moravským náč[elníkem] št[ábu] nebo s K[ocmanem] — ‚Vltava‘, takže je Ti vše, co se mne týká, docela jasné.“
- b Gen. Lev Prchala.
- c Plk. gšt. Alois Fišera.
- d Míněna československá vojenská skupina v Polsku. Počátkem července 1939 byla přemístěna z provizorních ubytovacích prostorů v Krakově do nedalekého barákového tábora v Malých Bronowicích (dnes součást Krakova).
- e Do Rumunska.
- f Edvard Beneš.
- g Politiky.
- h Osvobození.
- i Plk. gšt. Václav Kropáček.
- j Vojenský atašé ve Varšavě plk. gšt. Prokop Kumpošt.
- k Vsvuka dopsána neznámou rukou.
- l Věta dopsána neznámou rukou. Poznámka se týká skutečnosti, že krátce po okupaci českých zemí byl zahájen za asistence protektorátních úřadů intenzivní nábor nezaměstnaných na práci v Německu.
- m Zřejmě mínění absolventi Vysoké školy válečné v Praze, která sloužila k přípravě čs. důstojníků generálního štábu.
- n Spojenci.
- o Specialisté, tj. velitelé specializovaných jednotek, které dotvářely sestavu například pěšího pluku.
- p Označení skupiny škpt. Františka Fárka, která v protektorátu pracovala pod přímým řízením plk. gšt. Františka Moravce.
- q Zřejmě míněn mjř. gšt. Jaroslav Hájiček.
- r Míněna rodina a příbuzenstvo gen. Sergeje Ingra.
- s Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.
- t Plk. gšt. Václav Vlček.
- u Plk. gšt. Alois Fišera.
- v Plk. gšt. Karel Lukas.
- w Polským.

1 Viz dokument č. 4.

2 Juraj Slávik, bývalý československý velvyslanec ve Varšavě, odjel krátce po okupaci z českých zemí do USA za Edvardem Benešem. Po svém návratu do Varšavy jednal ve dnech 10. a 13. července 1939 s Michalem Lubienským, ředitelem kabinetu polského ministra zahraničních věcí, který jej ujistil, že polská vláda mu neoficiálně umožní, aby vykonával funkci představitele Benešova exilového ústředí. Slávik při těchto schůzkách současně zdůraznil, že gen. Prchala není reprezentantem československého odboje.

3 Ferdinand Kahánek, bývalý šéfredaktor agrárního deníku Venkov, působil v Polsku již od konce března 1939. Patřil k odpůrcům Edvarda Beneše a stejně jako gen. Prchala prosazoval jednoznačnou orientaci zahraničního odboje na Polsko. Úzce spolupracoval s polskou zpravodajskou službou, a to jak v oblasti propagandy, tak při získávání zpravodajských informací z protektorátu.

4 Mínen přezkum majetkových poměrů osob, které se účastnily politického nebo veřejného života v protektorátu. Tento požadavek vznesl 21. července 1939 výkonný výbor Národního souručenství. Vlastní šetření prováděl Národní soud, který byl k tomuto účelu zřízen státním prezidentem Emilem Háchou. Jednalo se fámou. Její původ pravděpodobně vycházel ze skutečnosti, že po okupaci českých zemí se Jiří Stříbrný stáhl do ústraní a již se přímo nezapojoval, na rozdíl od svých bývalých deníků, které převzal jeho syn, do protibenešovské propagandy. Vznik fámy mohla současně podpořit i skutečnost, že do exilu odešel po 15. březnu 1939 i jeho blízký spolupracovník František Schwarz.

6 Mínen rozhlasový vysílač v Katovicích, který od 5. června 1939 zajišťoval relace určené posluchačům v Protektorátu Čechy a Morava. Jeho hlasatelem se 16. června 1939 stal moravský slavista Ota Ritz-

-Radlinský, který od roku 1935 působil na varšavské univerzitě jako lektor českého jazyka. České studio původně vysílalo pouze desetiminutové zpravodajské relace, které byly sestavovány na základě zpráv polského rozhlasu. V srpnu 1939 byl program rozšířen o hodinové kulturní pásmo ve vlasteneckém duchu, které se vysílalo ve středu a končilo národní hymnou.

- 7 Dlouhodobé spory mezi dvěma čelnými zpravodajskými důstojníky, plk. gšt. Františkem Havlem, který v roce 1938 vedl studijní skupinu 2. oddělení hlavního štábu, a plk. gšt. Františkem Moravcem, jenž ve stejné době zastával funkci vedoucího výzvědné a defenzivní skupiny, pramenily z jejich profesní rivality. Po 15. březnu 1939 plk. Havel vyčítal Moravcovi především skutečnost, že nevydal rozkazy ke zničení zpravodajských registratur a neprovedl ani včasné přípravy k zajištění výzvědné činnosti na okupovaném území.

6

1939, [léto],^a Londýn

Záznam vzkazu vedení Obrany národa a Politického ústředí s požadavkem, aby se generál Sergej Ingr stal v budoucím direktoriu zahraničního odboje zástupcem prezidenta Edvarda Beneše.

1. Ústředí vojenského vedení ve vlasti a zároveň ústředí politického vedení považuje prezidenta Dr. Beneše za hlavu zahraničního i domácího odboje a žádá, aby převzal jménem vojenského a politického ústředí vedení celého odboje.
2. Vojenské ústředí v Praze klade požadavek, aby gen. Ingr byl v budoucím direktoriu zahraničního odboje zástupcem prezidenta Beneše.^b
3. Ústředí vojenského vedení ve vlasti jest v úzké spolupráci s vedením politickým.
4. **Pro pana gen. Ingra:** Ústředí vojenského odboje doma žádá, aby gen. Ingr zasílal direktivy pro potřebné vojenské akce doma podle vývoje situace. Tento vzkaz jest tlumočiti rovněž panu prezidentu Benešovi.

Dr. Josef Skládal, docent^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-91-1. Originál, strojopis, 1 s.

a Nedatovaný dokument vznikl v období po 26. červnu 1939, kdy gen. S. Ingr požádal o domácí podporu dr. Edvarda Beneše (viz dokument č. 3). Podle rukopisné poznámky mj. pč. Karla Palečka bylo o vzkazu „referováno plk. Moravcem gen. Ingroví a Dr. Benešovi“.

b Strojem přeskrtán následující navazující a neukončený text: „který je považován za hlavu zahraničního i vnitřního odboje. Tento požadavek ústředí vojenského odboje v Praze jest“.

c Jméno dopsáno rukou mj. pč. Karla Palečka. Vzkaz pravděpodobně tlumočil MUDr. Josef Skládal, primář plicního oddělení Nemocnice Bulovka a v letech druhé světové války účastník zahraničního odboje.

7

1939, 6. srpen, Praha

Dopis mj. gšt. Jaroslava Hájička zasláný na krycí adresu československé zpravodajské expozitury v Paříži, ve kterém mj. upozorňuje na nutnost zřízení vzájemného radiotelegrafického spojení a informuje o tom, že je možné zorganizovat tajný odlet vícemístných letadel do zahraničí.¹

Milí přátelé,

Byla mi konečně doručena Vaše adresa, a mohu Vám proto napsat pár řádek.

Předem bych Vás prosil o sdělení, kdo všechno tam u Vás je, komu mohu na tuto adresu psát. To mi sdělte do mého nového bytu na adresu: Jar. Vodička — Praha VIII — Primátorská 511/81 nov[!].

Na tuto adresu doufám, že budete moci psát velmi často a dlouho. Jen nebudte líní a pořádně denně pište. Jsme vděční za každou sebekratší zprávu o Vás, protože tady, jak víte, koluje plno povídaček a nikdo se v nich nakonec nevyzná.

Pro lepší spojení bude také nutno přemýšlet o nějakém moderním prostředku, který by nebyl závislý na kamarádech.^a Uvažujte o tom a spojte se rychle s mým přítelem ve Varšavě,^b který vám jistě poradí, jak by se ta věc dala uspořádat. Technicky Vám to bude jistě velmi snadné, protože máte k dispozici všechny potřebný materiál. Strojníky pro obsluhu strojů^c máte také mezi těmi, kteří k Vám v poslední době odjeli. Podrobnosti Vám poradí K[umpošt] ve V[aršavě].

Zároveň bych Vás prosil o zasílání francouzských novin na adresu: Karel Čapek — Husova ulice — Praha XII. Tyto noviny a ovšem také dopisy je třeba vkládat do tzv. přímých závěrů, tj. do pošt. pytlů, které jsou určeny z Paříže rovnou do Prahy, bez otevření na jiné než pražské poště.

Mám pro Vás ještě jeden návrh, který by byl dobře proveditelný, ale je třeba, aby celá věc byla u Vás vyjednána.

Máme tady několik mašin, které by se daly i s lidmi poslati k Vám, jsou to nové vícemístné dobré stroje, pro které žádné vzdálenosti nejsou dosti veliké. Věc však velmi chvátá, je proto třeba vyjednat, zda by Vaši hostitelé byli ochotni určit nějaké místo, na kterém by stroje mohly bezpečně přistát. Podmínkou ovšem je, aby posádky nebyly v žádném případě vydány, ani pro krádež, ani pro svévolné opuštění protektorátu nebo pro něco podobného. Budou-li Vaši hostitelé^d souhlasit, napište nám jen místo, kde mají přistát, ovšem dobře určené, aby bylo k nalezení. Tam by konečně mohli být strojníci a posádky vyměněni a stroje poslány dále, aby i poslední stopa zmizela. Tyto podrobnosti si ovšem musíte vyjednat sami. Napište mi ale i v záporném případě, abych tu zbytečně nezdržoval strojníky určené pro přelet, protože stejně chtějí jet ven.

Zítřka se sejdu s jedním příbuzným Oty V.,^e který je teď v Praze, a snad se dozvím něco bližšího o tom, jak se Vám daří.

Zatím Vás všechny pozdravuji a těším se na shledanou v lepších časech.

Petr^f

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-2. Originál, strojepis 1 s.

a Mínění kurýři, kteří doručovali zprávy do zahraničí.

b Mínění plk. gšt. Prokop Kumpošt, čs. vojenský atašé ve Varšavě, respektive mj. Josef Bartík, který v této době zřizoval ve Varšavě československou zpravodajskou expozituru.

c Radiotelegrafisty pro obsluhu vysílaček.

d Činitelé francouzské vojenské zpravodajské služby.

e Osobu se nepodařilo určit.

f Podpis strojem.

1 Dopis obdržela zpravodajská expozitura Karel 10. 8. 1939. Ve svém hlášení zpravodajskému ústředí v Londýně konstatovala, že krycí jméno Petr nezná, a žádala rozhodnutí, zda má „v záležitosti přistání našich letců zahájit jednání se zdejšími úřady“. Byla pak informována o tom, že Londýn zná identitu Petra a záležitost s odletem československých letců „je vyřízena jinde“. Viz sign. 37-144-2, hlášení expozitury Karel z 14. 8. 1939.

8

1939, 10. srpen, Paříž

Dopis gen. Sergeje Ingra plk. gšt. Čenku Kudláčkovi, ve kterém jej po příjezdu do Francie informuje o situaci v zahraničním odboji.

Milý příteli,

delší pauzu v mé korespondenci způsobila cesta na Západ a jednání o celkové organizaci našeho venkovského podniku, a zejména snaha o souhru francouzského zástupce^a s americkým ředitelem.^b Působil jsem tady a zejména ve Francii, aby došlo k osobnímu styku a shodě, a především se tu oba sešli. Výsledek je pozitivní.

Ve Francii jsem kromě toho navázal i přímý styk s vedoucími domorodými odborníky^c a je to vše — loajálně třeba přiznat: má o to značnou zásluhu i náš francouzský zástupce — na velmi dobré cestě. Naši výletníci^d tam dnes mají již legalizovanou bázi a u domorodých odborníků se vesměs počítá s tím, že je pro nás uvolní, až je budeme sami potřebovat.

Některé mladoturky^e jsem už našel venku, takže není třeba dalších posílat, leda by chtěli zatím dělat řadové obchody v Africe;^f pak jsou vítáni, ale je žádoucí u nich stejně jako u ostatních, aby nepřicházeli pokud možno s rodinami; omezuje to volnost a zatěžuje to katastrofálně naše dosud nevalné prostředky; působte do krajní možnosti, aby se už jednou měšce otevřely.

Rovněž tělesových ředitelů^f je už dost; ať ještě kromě S[atorie] a Kr[atochvíla], kteří tu už jsou, přijde Tomáš Puch[!],^g jiný z tohoto oboru už ven nemusí; je však nutné třeba tělesového Jabůrka.^h Rovněž jsou žádoucí, ba nutní, specovéⁱ všeho druhu i pořád-

ný modrák^j a vybraní zástupci pro vedení středních podniků;^k je třeba, aby věděli, že z důvodů rozpočtových musí zatím do Afriky; pokud jde o rodiny, platí totéž jako výše. Na svůj účet můžeme, a to s obtížemi, držet jen omezený počet tělesníků.^l A u všech je velmi žádoucí — byť i ne úplně nevyhnutelná — znalost tuzemštiny^m aspoň částečná.

Chtěl bych sem plnou kvótu (220),ⁿ protože až podnik venku^o zahájí silný provoz, nebude to na amatérském, nýbrž na starém legálním podkladě jako venkovské pokračování toho, co právně dosud existuje. A upozorňuji důtklivě: tuzemci považují za vedoucí i menších podniků^p jen ty, kteří byli dříve v aktivním profesionálním provozu.^q Tu druhou sortu nepřiznávají,^r leč pro podružné úkoly.

Hned po příjezdu jsem s Mor[avc]em důkladně vypral prádlo. Jeho venkovská činnost mě plně uspokojila, podřídil jsem ho a tím za jeho venkovskou činnost přejímám odpovědnost. Tož ať to doma přestane, má-li kdo dřívější věci, ať si to nechá na jinou dobu.^z

Od Piculescu^s a z jeho celého rajonu dostanu zprávy (přímé) od malého F,^t který sem cestuje přes jeho celý rajon.

Konarovi (Wáclawowi)^u jsem pro nejbližší dobu zajistil pro organizaci vodních zájezdů^v prostředky odtud, což nás přirozeně značně oslabilo tady. Musel jsem, protože cink z jihu,^w pokud vím, dosud nedošel.

Důležité: Pošlete co nejdříve k Wáclawovi (Konarovi) Bruno Sklenku^x z Arsenálu. Považuji ho za silného hráče a je ho u Wáclawa třeba. Zůstane tam a najde tam už pokyny, jak hrát. Sami ho dobře informujte. Oznamte ihned, přijde-li Dych,^y potřebuji to vědět co nejdříve kvůli rozdělení sil. Stejně tak podejte zprávu, přijde-li hráč z Arsenálu.

Lituju, že nemohou Hutník^z a Kropenka,^{aa} ale věcnou správnost plně uznávám.³

Šelma prchající^{ab} mrská zase ocasem; chci ji pozvat sem a buď definitivně zkrotit, nebo odstřelit.

Proše^{ac} verbují mezi našimi specy^{ad} se žalostným výsledkem; jsme upřímně pro ně vůbec, a v našem obchodě zvláště, ale s podmínkou, že nám — jak je tomu tady — i u nich zaručí v daném okamžiku vlastní plný provoz, protože to je náš cíl, a nikoliv dodávat námezdníky kamkoliv a komukoliv. A tady se proše kroutí. Upozorněte na to všude, kde třeba.

Starí juni,^{ae} kteří dorazili až sem, jsou způsobilí. Fáter^{af} může prokázat a jistě prokáže cenné služby, snad i v zaoceánském obchodu. Zato mladí juni, přicházející v poslední době, jsou moc řeční a zcela vedle; ukládám, abyste hlásali po pravdě, že se nezabočí na žádnou z okresních cest, ani nalevo, ani napravo, jede se a pojede se jen po státní a na kurs mají a budou mít převažující vliv našinci. To je i přesvědčení ředitele. Máme tu za úkol pracovat podle našich sil, aby náš podnik se zase postavil na vlastní nohy; jak se v něm pak zařídí vnitřní provoz a jaké budou jeho obchodní vztahy k cizině, o tom může rozhodnout valná hromada všech podílníků doma, a nikdo jiný ani tu, ani tam. Proto každý, kdo zde anebo tam se bojí nebo radí, aby se

zabořilo vlevo či vpravo nebo abychom se přilepili na tu či onu firmu a zavázali se jí, je bryskně odmítán, a nepřestane-li, dostane přes hlavu. To je třeba všude jasně říci, u vás, jak se v poslední době zdá, především Volečkovi.^{ag}

Vousatý Libušin manžel^{ah} je jen deckmantel,^{ai} jinou cestou o tom víc.

Pozdravujte pěkně moje a sdělte mně, jak se jim po všech stránkách vede.

Věci určené jen pro mě dávejte do zvláštní obálky.

Se srdečným pozdravem všem

Svatopluk^{aj}

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-35. Originál, strojopisná kopie, 2 s.

a Míněn československý vyslanec v Paříži Štefan Osuský.

b Míněn Edvard Beneš.

c Představiteli francouzské armády.

d Dobrovolníci, kteří odešli do exilu s cílem vstoupit do československých zahraničních jednotek.

e Zřejmě mínění absolventi Vysoké školy válečné v Praze, která sloužila k přípravě důstojníků generálního štábu.

f Velitelů vojenských těles.

g V textu chybně „Puch“. Míněn plk. gšt. Tomáš Plch. Nakonec zůstal v protektorátu a působil až do svého zatčení, ke kterému došlo 4. června 1941 v rámci velitelské struktury zemského velitelství ON Velká Praha. Dne 6. listopadu 1942 byl na základě rozsudku německého ideového soudu popraven v Berlíně-Plötzensee.

h Velitele dělostřeleckého pluku.

i Specialisté, tj. velitelé specializovaných jednotek, které dotvářely sestavu například pěšího pluku.

j Velitel letectva.

k Praporů.

l Rodinných příslušníků.

m Francouzštiny.

n Míněny tabulkové počty důstojníků, které byly určeny pro vojsková tělesa.

o Československé vojenské jednotky v zahraničí.

p Vojenských jednotek.

q Mínění vojáci z povolání.

r Míněny hodnosti důstojníků v záloze.

s Plk. gšt. Heliodor Píka.

t Pplk. gšt. Alois Fišera.

u Krycí jméno plk. gšt. Prokopa Kumpošta.

v Lodních transportů dobrovolníků z Polska do Francie.

w Peníze; zeměpisné určení (jih) se může vztahovat jak na protektorát, tak na konkrétní bankovní transakci, která měla proběhnout přes Jugoslávii.

x Plk. gšt. Bruno Sklenovský.

y Plk. gšt. František Dastich.

z Krycí jméno plk. gšt. Čeňka Kudláčka.

aa Pplk. gšt. Václav Kropáček.

ab Gen. Lev Prchala.

ac Poláci.

ad Mínění vojenští specialisté; v tomto případě především letci a zpravodajští důstojníci.

ae Politici.

af Jan Šrámek.

ag Zřejmě míněn Rudolf Beran.

ah Přemysl Šámal.

ai Krycí rouška.

aj Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

- 1 Francouzské zákony neumožňovaly, aby cizinci sloužili v době míru přímo ve francouzské armádě. Přijímání československých dobrovolníků bylo proto podmíněno jejich dočasným umístěním v cizinecké legii. Závazek k pětileté službě se podepisoval ještě před vlastním transportem dobrovolníků z Polska do Francie a byl příčinou řady rozhořčených reakcí.
- 2 K těmto problémům viz dokument č. 5, pozn. č. 7. Ve svém dopise z 20. července 1939 plk. gšt. Č. Kudláček konstatoval, že nebylo možné zapojit zpravodajskou skupinu škpt. F. Fárka do Obrany národa, a znovu varoval před plk. gšt. F. Moravcem: „Alfu jsme nezapojili. Není to možné. Pozor na jeho kolegu za Kanálem.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-35. František Fárek k tomu ve svých vzpomínkách uvádí, že v druhé polovině července 1939 plk. gšt. Kudláček vyzval jeho skupinu, aby se zapojila do Obrany národa. O tomto požadavku byl obratem informován plk. gšt. František Moravec, který svým zpravodajským důstojníkům v protektorátu striktně zakázal, aby se začlenili do jakékoli odbojové organizace. Podle škpt. Fárka reagoval Kudláček na tuto informaci „sarkastickou poznámkou na Moravcovu adresu“, a ve vzájemných vztazích tak došlo k citelnému ochlazení (Viz FÁREK, František: *Stopy mizí v archivu...* Vyšehrad, Praha 1975, s. 208–209).
- 3 Jedná se o reakci na následující pasáž z dopisu plk. Č. Kudláčka, který byl gen. Ingrovi zaslán 20. července 1939: „Hutník a Kropenka k dispozici kdykoliv, ale místní ředitel (gen. Bedřich Neumann — pozn. aut.) uznal za vhodné použít jich zatím zde.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-35.

9

1939, 11. srpen, Praha

Dopis plk. gšt. Čeňka Kudláčka gen. Sergeji Ingrovi, ve kterém jej informuje o obsahu jednání se zástupcem polské zpravodajské služby Kazimierzem Wierzbiańským a o činnosti Obrany národa.

Milý příteli,

poslední dva týdny nedošel od Tebe dopis, snad tu někde už nějaký leží. Nemohu však čekat, abych nezmeškal příležitost. Velmi nám záleží na Tvých zprávách a zvláště na jasných pokynech, intencích atd., zvláště nyní. Vzkaz od vrchního^a Tvým prostřednictvím jsme dostali.

Doufám, že jsi mluvil s dr. S.,^b prof. Č.^c a mladoturkem M[onzerem],^d kteří měli od nás zprávy, informace a vzkazy pro Tebe.

Zatím píšu starou cestou, zdá se mi však zdlouhavá, naříd, ať na Západě věnují veškeré úsilí přímému spojení. Bleskové spojení^d na Východ už funguje, totéž je třeba i na druhou stranu, předpoklady a prostředky jsou přece už na místě.

Ojedinelí mladoturci a společníci^e ještě přijdou, takže Tvému příkazu v tomhle ohledu bude plně vyhověno. Běžných výletníků^f bude už málo a myslím, že jich je dost.

Organizace zdejších obchodů pokračuje normálně a prohlubuje se. Podmínky jsou ztíženy. Pracuje se i teoreticky po stránce odborných odvětví pro všechny případy. Štičím družstvům^g podle Tvého pokynu je věnována zvýšená pozornost. Vnáší se říznější tón. Český zemák byl uvolněn z úřadu.^h

Dovedeme si představit obtíže, které se staví v cestu reklamě^h venku. Přesto znovu zdůrazňujeme její důležitost i pro nás. Je třeba dobře rozlišovat, co je pro nás, a co pro konkurenci.ⁱ Pozor na falešné informace a zvláště na různé sliby, kterým se zde bezpodmínečně věří, vedlo by to k únavě a nedůvěře. Žádejte, co potřebujete, a my se pokusíme to dodat.

Zde se hodně zase traduje krize na druhou polovinu srpna. Práce a přesuny termínované na tuto dobu by tomu nasvědčovaly. Zemní práce na záp[ad] a na vých[od] od M[oravské] O[stravy], cestovní práce, výměna jižních ochránců severními¹ a hlášený příchod asi 320 výletních vlaků.² Oznamovány jsou konflikty mezi ochránci sev[erními], již[ními] a sud[etskými].

Mluvili jsme se zástupcem proše pánů³ V[!]³ (dělal tu řadu let do tisku). Žádá, aby u nich pracoval zplnomocněný a odpovědný ředitel, mladý (nová garnitura), mohl by to být žoldnéř,⁴ nemyslí, že by to měl být páter.⁵ Černého,⁶ který tam už je, správně navrhuje a o Ládovi⁷ má pochybnosti. Informovali jsme ho o šelmě prchající,⁸ vzal to jen na vědomí. Obrátí se na Wáclava.⁹ Ohledně našich šiků u nich a případných našich požadavků má se Wáclav úředně obrátit na tamější žoldnéře.⁵ Rozhodni o tom a dej mu směrnice. V[!] převezme hlásání bludů éterem v K[atovicih].¹ Slíbil odstranit nedostatky a pracovat více s námi. Upozornil na propagandu pocházející ze Západu,¹⁰ že snad jsou oni nástupci nynějších našich ochránců u nás, kategoricky to popřel a žádal, abychom to potírali. Ohledně bratří dráteníků¹¹ řekl, že nebudou se vměšovat, jak se tito rozhodnou. Vzhledem k stykům s nimi upozornil, že nemohou vystupovat proti nynějším držitelům moci ani proti autonomistům budoucího státu. Proto pozor na tu čárku mezi Č a S.¹² O našem vrchním¹³ se vyjádřil, že mu příliš nevěří, uznávají však, že je to v dané situaci pro nás nejvhodnější vrchní. Bojí se, aby nešilhal na Východ i na Západ a zvláště později na demokratické naše nynější ochránce.⁷

Zde pro případ konfliktu připravují ochránci nové ředitelství¹⁴ (košťatáři,¹⁵ fangličkáři, atd.). Nová česká naci strana se buduje zatím bez úspěchu. Myslím, že bude třeba sem tam někoho pořádně pohladit.

Prchající šelma nám dělá starosti, vzkazuje, zve žoldnéře k sobě a dělá vůbec neplechu a zmatek. Je to tak trochu ostuda u našich východních sousedů. V tom případě je třeba radikální krok.

Soustřeďování civilních spolupracovníků pokračuje pomalu, ale přece. Je nutno, aby vedoucí venku tlačili na své zde. Zejména, aby bylo konstatováno a všem vtlučeno do hlavy, že náš monopol je nepolitický, nestranný, všennárodní, a dokonce nekozlovský a zemědělský,¹⁶ jak už jsme to také slyšeli. Osobní a jiné historie ať si vyřídí potom. Jak je to s cinkaninou¹⁷ venku? Jsou, anebo nejsou?

Vaši jsou zdraví a daří se jim dobře. Plat dosud v pořádku dostali.

Pokyny a směrnice...

Zdar a pozdravy ode všech¹⁸

Hutník¹⁹

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-35. Originál, strojopis, 1 s.

- a Edvarda Beneše.
- b Zřejmě míněn MUDr. Josef Skládál; viz dokument č. 6.
- c Osobu se nepodařilo identifikovat.
- d Radiotelegrafické spojení.
- e V prvním případě zřejmě mínění jednak absolventi Vysoké školy válečné v Praze, která sloužila k přípravě důstojníků generálního štábu, a ve druhém případě důstojníci zbraní.
- f Mužstva.
- g Jednotky prvního sledu Obrany národa.
- h Propagační činnosti.
- i Okupanty.
- j Míněno střídání méně hodnotných jednotek, které pocházely z bývalé rakouské armády, za útvary wehrmachtu z tzv. Altreichu.
- k Železničních vojenských transportů.
- l Poláků.
- m Voják z povolání.
- n Diplomát nebo politik.
- o Zřejmě míněn František Schwarz, bývalý poslanec Národního sjednocení, který v polském exilu vystupoval jako politický poradce gen. Lva Prchaly.
- p Zřejmě míněn československý konzul v Krakově Vladimír Znojenský.
- q Gen. Lev Prchala.
- r Krycí jméno plk. gšt. Prokopa Kumpošta, československého vojenského atašé ve Varšavě.
- s Na levém okraji připojena rukopisná vsuvka: „Cukr, prachy.“
- t Rozhlasové vysílání z Katovic v českém jazyce.
- u Původní text „z východu“ opraven rukou.
- v Slováků.
- w Míněn spojovník v oficiálním názvu druhé republiky: Česko-Slovensko.
- x Míněn Edvard Beneš.
- y Okupanty.
- z Pravděpodobně míněno ustavení nové protektorátní vlády.
- aa Zřejmě narážka na snahy české pravice vymést z veřejného života stoupence bývalého prezidenta E. Beneše.
- ab Agrárníky, v intencích bývalého premiéra Rudolfa Berana.
- ac Peněžními prostředky.
- ad Poslední dvě slova dopsána rukou.
- ae Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka; doplněno rukou.

- 1 Pplk. gšt. Ferdinand Monzer přijel do Paříže počátkem srpna 1939. Ve svém ústním hlášení předal rovněž informace o politickém vývoji v protektorátu, které pocházely od Ladislava Rašína. Bezprostřední význam měly především údaje, které dokládaly, že se schyluje k německému útoku proti Polsku. Ze shrnujícího písemného záznamu, který pořídil pplk. gšt. Václav Vlček, je zřejmé, že tuto eventualitu zvažovalo i vedení Obrany národa. „Pro případ bouře nebo ozbrojeného odporu“ se navrhovalo, „aby eventuelně nějaká rychlá jednotka z Polska vnikla na pomoc na Moravu“. Současně měl být připraven i letecký shoz zbraní v protektorátu, protože „odhodlaných lidí je dostatek, ale prostředků málo“. Pokud šlo o rozsah akcí v protektorátu a datum jejich zahájení, vedení Obrany národa konstatovalo, že o tom „může být rozhodnuto jenom venku, kde je pro to řádný rozhled“. Automaticky se předpokládalo, že rozhodující slovo bude patřit gen. Ingroví, kterého Obrana národa považovala za jediného kompetentního vojenského činitele. Pplk. gšt. Monzer proto tlumočil i požadavek, aby „v případě, že by se něco stalo s dr. Benešem“, bylo již teď prosazeno a připraveno, aby se gen. Ingr stal „za každou cenu jeho nástupcem“. Viz VÚA—VHA, f. Česká vojenská správa — Francie, kart. 2.
- 2 Funkci zemského velitele Obrany národa v Čechách zpočátku zastával gen. Hugo Vojta. Podle vzpomínek plk. gšt. Čenka Kudláčka byl však z tohoto místa odvolán a pověřen úkolem organizovat spolupráci s Českou obcí sokolskou. Zemské velitelství potom řídil dosavadní náčelník štábu plk. gšt. Josef Kohoutek, a to až do konce roku 1939, kdy byl ustanoven novým zemským velitelem gen. Václav Šára.
- 3 Míněn Kazimierz Wierzbiański, bývalý polský tiskový atašé v Praze. Schůzky se vedle pplk. gšt. Kudláčka účastnil rovněž pplk. gšt. Václav Kropáček. Stručné shrnutí tohoto jednání obsahuje rovněž Kudláčkův dopis gen. Ingroví z 19. srpna 1939: „O jednání s východními sousedy jsem podal už zprá-

vu. Žádají mimo jiné informace o naší síle a zařízeních. Odkazujeme na Wacława (československého vojenského ataše ve Varšavě — pozn. aut.), nemáme v úmyslu dát podrobnosti. Spolupráce do všech důsledků ano, řízení si však ponecháme, rovněž tak i dobu [zahájení akcí]. Tu čekáme na Tvůj pokyn. Důležité ustanovit odpovědného pol[iti]ka] u nich. Rovněž tak otázku odpovědného našeho ředitele (vojenského zástupce — pozn. aut) tam. Možno-li přece jen využít s dobrým svědomím šelmu prchající (miněn gen. Lev Prchala — pozn. aut.), bylo by to řešení zabíjející několik much najednou.“ Viz *VÚA—VHA*, Sbíрка 20, sign. 20-29-35.

10

1939, 16. srpen, Londýn

Výňatek z instrukce mjr. Josefa Bartíka zaslané škpt. Alexandru Fritscherovi do Varšavy s pokyny pro mjr. gšt. Jaroslava Hájička ve věci udržování spojení se zahraničním odbojem.

[...] ^a

2. Pro Petra: ^b

Dopisy, které zaslal Petr do Paříže dne 7. 8. a do Londýna 5. 8., došly v pořádku.

K těmto dopisům Petrovi odpovídáme:

Pro spojení s Paříží bude Petr užívat této adresy:

Hugo Vejrich, 16 rue d'Argenteuil, PARIS I.

Pro **písemné spojení s Londýnem** ať Petr užívá této adresy:

Sylvia ORDISH, 37 **Radcliffe Square**, LONDON, S W 10.

V adrese londýnské vždy musí podtrhnout slova: Sylvia a Radcliffe Square.

Adresa: J. Tyfa, 40 Heatford Place, LONDON, S W, na kterou psal Petr dopis dne 5. 8., je zrušena, poněvadž adresát je mimo Londýn, proto je nepoužitelná. Dopisy, které eventuálně ještě Petr na tuto adresu poslal, budou nám dodány, nemusí proto snad mít obav, že by byly vráceny do Prahy.

Sám si, Lexo, poznamenej uvedené adresy, abys věděl, že patří nám, pro případ, že by chodcem neb jinak byly doručeny dopisy na tyto adresy do Varšavy k další přepravě.

Petrovi sděl, že uvedené adresy patří vojenské zpravodajské centrále v Londýně, která má — jak dále v dopise píše — své hlavní odbočky ve Varšavě a v Paříži. Těchto dvou adres může využít i Tonda, ^c kdyby snad měl zaručené spolehlivé odeslání i dopisů z Prahy. Na obě adresy je možno psát **vodou** a posílat i telegramy.

Petrovi znovu oznam:

Podle rozhodnutí vojenského a politického ústředí v Londýně je zpravodajská skupina v Londýně (plk. Moravec) centrálou pro všechny věci zpravodajské povahy a radiospojení a její hlavní odbočky jsou ve Varšavě a v Paříži.

Pro případ války dostane Petr buď přímo, nebo přes odbočku ve Varšavě sdělení, jak bude udržováno spojení, tj. přes jinou zpravodajskou odbočku nebo přes jiná spojení.

Petr může zatím psát ve všech věcech přes Vás nebo používat adresy do Paříže (viz Hugo Vejrich) nebo může věci předati Tondovi, který již zařídí další odeslání přes Paříž.

K otázce radiospojení s Paříží sděl Petrovi:

Stanice, kterou Petr zaslal pro Paříž, došla i se šifrových klíčem v úplném pořádku. Ve dnech 16.—20. srpna bude připravena pařížská stanice k odposlouchávání zpráv mezi Varšavou a Prahou. Paříž musela projednávat ještě některé otázky v této věci s Francouzi, a proto se instalování stanice opozdilo. Potřebný personál pro obsluhu stanice Paříž má, a není proto zapotřebí, aby Petr z domova někoho do Paříže posílal.

K dotazu Petra v jeho dopise ze dne 7. 8. 1939[!] odpovídáme, ¹ že v Paříži je několik našich důstojníků, které on všechny zná, a tito řídí **odbočku**, takže vše, co zašle do Paříže, přijde do spolehlivých rukou. Pro spojení s odbočkou má adresu udanou na straně 2.

Petrovi budeme také psát přímo na adresy, které udal v dopise zaslaném do Paříže, a zašleme rovněž francouzské noviny způsobem, jak v dopise naznačil. Na udanou adresu bude dostávat někdy i dopisy podané v Praze, které budou podepsány heslem **Securitas**.

Pro informaci ústředí doma vzkazujeme:

Politická situace současná je asi tato: Nastává politická krize, která vyvrcholí asi koncem srpna tr. nebo začátkem září tr. Podle všech náznaků očekáváme, že vyvrcholení bude znamenat válku, tj. rozhodující události pro Evropu i pro nás. Samozřejmě nemůžeme sázet všechno na tuto kartu, byť i byla nejpravděpodobnější, a nemůžeme tedy úplně vyloučit ani odsunutí rozhodnutí. I pro tento případ se musíme zde i doma připravit. Rozhodnutí o celém problému přinesou nejbližší týdny.

Doplňkem k otázce radiospojení — viz strana 3. Sděl ještě Petrovi:

Odposlouchání Prahy a Varšavy bude zařízeno i ve zpravodajské centrále v Londýně. Proto ať všechny zprávy podávané Prahou jsou upravovány i z hlediska potřeby zpravodajské centrály v Londýně. SVATOPLUK ^d zůstane jako nejvyšší představitel vojenského vedení zatím v Londýně, a proto ať ústředí doma počítá s tím, že je v zájmu našem i v zájmu spolupráce se spojenci, abychom o všech věcech vojenských a vojensko-zpravodajských i vojensko-politických byli informováni co nejrychleji a nejčastěji.

Petra a ostatní prosíme proto, aby urychleně zasadili vše, o čem jsme z Varšavy psali, tj.

1. Dobudování radiosítě.
 2. Zhotovení a zaslání rezervních hesel pro radiospojení.
 3. Instalování spojení ZDAR.
 4. Rozšíření (tj. postavení dalších stanic) spojení VÍTKOV.
 5. Podávání zpráv vojenského rázu, které jsem Petrovi sdělil z Varšavy a které do-
stal Tonda přímo z ústředí.
 6. Dobudování akce PERUN, zejména spojů pohraniční sítě. Urychlené vyslání
odborníka v této věci k odbočce do Varšavy.
 7. Dobudovati urychleně spojení se Slovenskem (k osobám, které Ty znáš). Hled'
sám dobudovati přímé spojení na Slovensko, odkud od Tebe nemáme vůbec zpráv.
- Dopisem do Paříže žádal Petr o seznam krystalů, které by se jim hodily podle
kilocyklů. V příloze zasílám jeho požadavky a zaopatři to, co žádá, ve Varšavě (pří-
padně přes Poláky) a věci mu urychleně zašli.

Potřebuje (Petr) jen krystaly pro vlny od 20—60 m.

S pozdravem Tobě a všem ostatním
POSEIDON^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-259-25. Originál, strojopisná kopie, 4 s.

a Vypuštěna pasáž týkající se škpt. A. Fritschera a škpt. A. Longy.

b Krycí jméno mjr. gšt. Jaroslava Hájička.

c Škpt. Antonín Longa, člen zpravodajské skupiny Alfa, která působila v protektorátu.

d Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

e Krycí jméno mjr. Josefa Bartíka.

1 Rozumí se dopis ze 6. srpna, viz dokument č. 5.

11

1939, 17. srpen, Londýn

**Směrnice plk. gšt. Františka Moravce určená československé zpravodajské ex-
pozituře v Paříži, ve které jsou stanoveny zásady spolupráce s vojenskou ilegální
organizací v protektorátu.**

Karel:^a

Zpravodajské ústředí v Londýně sjednalo pro všechny věci zpravodajské povahy
s vojenským ústředím doma zásady, které musí býti dodržovány všemi zpravodaj-
skými odbočkami. Vojenskému ústředí doma bylo sděleno, že všechny věci zpra-
vodajské, radiospojení a sabotážní řídí zpravodajské ústředí v Londýně, které má
hlavní odbočky v Paříži a Varšavě. Ostatní zpravodajské odbočky nejsou vojenskému
ústředí v Praze známy a nesmějí také Vámi být domů sdělovány.

Vojenskému ústředí doma byly dány ve všech směrech směrnice a pokyny pro
činnost vojenského zpravodajství, a proto zpravodajské odbočky v Paříži a Varšavě
nesmějí ve věcech zásadních dávat domů vlastní direktivy. Náměty a návrhy zásad-
ní povahy předkládají zpravodajské odbočky svému ústředí v Londýně, které o nich
rozhodne a zařídí potřebné.

Vojenské ústředí doma jest s odbočkou ve Varšavě v přímém a pravidelném
spojení několika spolehlivými způsoby a do tohoto spojení nesmí zpravodajská
odbočka v Paříži zasahovat ani se připojovat bez vědomí zpravodajského ústředí
v Londýně.

Vojenské ústředí doma bylo vyrozuměno, že může se zpravodajskou odbočkou
v Paříži udržovati přímé spojení a zasílati jí zprávy, naskytne-li se vhodná příležitost
a není-li okamžitě spojení odbočkou ve Varšavě k dispozici. V písemném spojení bude
vojenské ústředí doma s Vámi užívat adresy: Hugo Vejrich, 16 Rue d'Argenteuil, Paris
I. Dopisy z Prahy zasílané budou podepisovány heslem „Petr“^{ab} nebo „Pavel“^c. V dopi-
sech bude psáno i vodou.^d Na tuto adresu budou zasílány i telegramy z domova.

Pro Vaši informaci sděluji, že odesílání dopisů z Prahy neb jiných míst na Vaši
pařížskou adresu je zařízeno tak, že i když dopisy jsou opatřeny cenzurní nálepkou,
zůstal jejich obsah utajen před německými úřady.

Dopisy, které z domova na Vaši pařížskou adresu dojdou, zasílejte nám urychle-
ně a eventuální dotazy a žádosti v dopisech obsažené nevyřizujte.

Vše to zařídí ústředí samo nebo přes Vás.

V písemném styku s vojenským ústředím doma užívejte jediné tuto adresu:
Jar. Vodička, Praha VIII, Primátorská 518/81 nov.

Na tuto adresu můžete zasílat běžné Vaše dotazy zpravodajské povahy, nedávejte
domů však žádných speciálních úkolů, poněvadž v tomto ohledu doma již vše mají
a bylo by zbytečné požadavky stále opakovat.

Zařídte u Kaliny, aby i osoby, které přijdou z domova a ohlásí se hesly Petr, Pa-
vel, Hutník, Václav,^e byly Vám okamžitě předány. Vojenské ústředí doma používá
i nahodilých a spolehlivých osob, které cestují do zahraničí, jako kurýrů k nám
s různými důležitými vzkazy a jde o to, aby byly jediné Vámi podchyceny a vyslechnu-
ty. Je důležité, abyste tyto osoby vyslechli nejdříve Vy sami proto, aby se přede-
šlo možnému provokátérství německého zpravodajství, které tímto způsobem již
na jiném našem zpravodajském středisku se pokoušelo o zjištění spojů k domácímu
ústředí.

Pod krycím jménem Petr, Pavel, Hutník pracuje doma skupina nám dobře zná-
má. Podrobnosti budou Vám sděleny ústně při mém příjezdu do Paříže koncem
příštího týdne.

Vojenské ústředí doma v dopise Vám zaslaném¹ žádá o zasílání francouzských
novin. Pro zasílání novin udali adresu: Karel Čapek, Praha XII, Husova ulice. Na tuto

adresu zasílejte pravidelně noviny a Ripkovy Přehledy tisku. Musíte však vyjednat se Šmrdolínem,^f aby noviny a propagační materiál byly vkládány do tzv. přímých závěrů, tj. do poštovních pytlů, které jsou určeny z Paříže rovnou do Prahy bez otevření na jiné než pražské poště.

Tímto spojením (Karel Čapek) nezasílejte domů žádných věcí zpravodajské povahy.

Spojení radiotelegrafické s domovem

V Praze jsou instalovány 2 druhy radiostanice pro spojení s Londýnem, Varšavou a Paříží.

První druh radiospojení má heslo „Vítkov“ a jsou jím z domova podávány zprávy všeobecně zpravodajského rázu, zprávy o činnosti gestapa, zprávy určené pro zahraniční tisk, upozorňováno na osoby ve službách říšskoněmeckého zpravodajství atd.

Druhé radiospojení je jediné pro ofenzivní zpravodajství, má heslo „ZDAR“.

Radiospojení VÍTKOV a ZDAR užívají klíče a hesel, které Vám byly zaslány z Varšavy, které Vám předal Kalina.^g Radiospojení ZDAR bude mít v nejbližší době vlastní šifrový klíč, který Vám bude dodatečně zaslán.

Radiospojení VÍTKOV a ZDAR je v denním spojení s Varšavou a je nutno, abyste podle pokynů, které byly přiloženy v zasláné Vám z Varšavy radiostanici, zařídili ihned poslech Prahy. Až do mého příjezdu sami pro Prahu nic nevysílejte.

Sabotážní akce

Sabotážní organizace a celou sabotážní síť na území ČSR řídí ústřední vojenská organizace v Praze. Celé území ČSR je rozděleno na 3 skupiny (Čechy, Morava a Slovensko) a v čele každé skupiny jsou 2 vedoucí osoby, které jsou řídicími orgány celé sabotážní sítě v jednotlivých zemích.

Ústředí vojenské organizace v Praze řídí celou činnost sabotážní organizace, zná všechny sabotážní složky a usměrňuje jejich práci přes vedoucí osobnosti v jednotlivých zemích. Ústřední sabotážní organizace je v přímém radiotelegrafickém spojení s odbočkou ve Varšavě, kterou usměrňuje sabotážní činnost v ČSR podle pokynů vojenské centrály v Londýně.

Do akce radiospojení a sabotážní nesmí zpravodajská odbočka v Paříži bez souhlasu zpravodajského ústředí zasahovati.

Hlaste obratem, v jakém stadiu je spojení ALFONS^h s francouzským konzulátem v Praze a jak spojení funguje.

Rovněž není mi plně jasné používání pilotů na trati Paříž — Londýn. Dosud přišla od Vás jedna zásilka touto cestou a nebyl nám naznačen dosud způsob, jak bychom my mohli toto spojení využít. Bude proto nutno, abyste s nimi dojednali podrobnosti a nám urychleně oznámili.

Konkrétní údaje této zprávy nesmějí býti nikomu sděleny a slouží pouze pro Vaši vnitřní potřebu a informaci.

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-2. Originál, strojopis, 4 s.

- a Krycí označení čs. zpravodajské expozitury v Paříži.
- b Krycí jméno mjř. gšt. Jaroslava Hájička.
- c Neznámé krycí jméno; snad miněn pplk. gšt. Václav Kropáček.
- d Tajným inkoustem.
- e Zřejmě miněn československý vojenský atašé ve Varšavě plk. gšt. Prokop Kumpošt, který používal krycí jméno Wacław, respektive rovněž Waclaw.
- f Označení používané pro představitele francouzské vojenské zpravodajské služby.
- g Rozumí se plk. gšt. Václav Kalina, který zastával úřad československého vojenského atašé ve Francii.
- h Spojení ke skupině bývalých důstojníků 2. oddělení hlavního štábu v protektorátu, v jejímž čele stál škpt. František Fárek.

1 Viz dokument č. 5.

12

1939, 24. srpen, [Paříž]

Dopis gen. Sergeje Ingra vedení Obrany národa s informací o krocích, které podnikl k zajištění autority vojenského odboje, a pokyny pro další činnost v případě vypuknutí války.

Milý příteli,

podnikl jsem kroky, aby souputníci zprava i leva se úplně připojili na odborné centrální vedení, a vrchní^a posílá v témže smyslu instrukci souputníkům zleva. Tož si to zařídíte ještě i na pravé straně a vezměte to pevně do ruky, aby už byl konec té změti.

Šelma^b ohlásila na pondělí svůj příjezd sem. O výsledku Vás zpravím, dokud nebude vše definitivně rozhodnuto, platí vůči ní stará, Vám známá zásada.

Nerozumím dobře Vaším doporučením vybavit filiálky dostatečně cinkaninou.^c Z čeho, když z domácího podniku^d kromě řady slibů nepřišlo téměř nic? Působte na nápravu.

Slavnosti^e připravte co nejpečlivěji, ve velikém měřítku a stupňované intenzitě. Nepřijdou-li jiné pokyny a jestli se provalí aféra,^f proveďte jen efektní ukázky, které Vás však životně neohrozí, s hlavní parádou vyčkejte vhodný okamžik.

Zverifikujte si spojení i od souputníků.

Sdělte, co si přejete vědět a jakého druhu pokyny potřebujete. Podle zdejší situace a zpráv je možno očekávat, že se aféra už nepodaří ututlat. Připravte se.

Pozdrav našim a všem ostatním.

Svatopluk^g

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Opis, strojopis, 1 s.

- a Rozumí se Edvard Beneš.
- b Rozumí se gen. Lev Prchala.
- c Miněno vybavení zahraničních středisek peněžními prostředky.
- d Vojenská ilegální organizace Obrana národa.
- e Ozbrojené akce.
- f Miněno vypuknutí války.
- g Krycí jméno gen. Sergeje Ingry.

13

1939, [konec srpna],^a Praha

**Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách se stanovene-
ním smluvených hesel k vyhlášení bojové pohotovosti a zahájení ozbrojené akce.**

D — číslo 17^b

Čtěte pozorně

1. Krycí jméno pro ZVV Čechy jest „Perun“. Tohoto jména ode dneška použijte všude ve svých hlášeních a jednáních.

2. Vydávají se hesla — jako doplněk ke směrnícím:

a) pro hotovost zní heslo: o1

pro provedení: o2

Tato hesla mohou Vám býti dodána radiotelegraficky (do Vašich radiostanic) nebo spojkou (auto, moto, kolo) nebo konečně normálním rozhlasem. Za tím úč-
lem organizujte si systematický poslech rozhlasu.

b) druhý způsob:

heslo pro hotovost: Čekejte dopis. Aladar

heslo pro provedení: Vyzvedni dopis. Aladar.

Tento druh hesel bude včas potřeby uveřejněn v Národní politice v inzerátech v rubrice „Dopisy“. Proto zařídte si pravidelné odbírání a čtení tohoto časopisu.

c) třetí způsob:

Rozhlasem bude vyhlášeno:

pro pohotovost: Obchodní cestující Alois Adam ať se dostaví ke svému bratru Václavovi.

pro provedení: Obchodní cestující Alois Adam se vrátí domů z nutných rodin-
ných důvodů.

(Vyžaduje rovněž jako za a) organizování poslechu rádia)

Pohotovost a provedení může být nařízeno jedním nebo několika uvedenými
způsoby.

3. Až na další s okamžitou platností zakazuje se zapojování jakýchkoliv dalších
osob. Pouze v nejnnutnějších případech učiníte výjimku.

4. Podle místní situace provedou krajští velitelé trestní akce proti vedoucím Vljaj-
ky (pokud pracuje ve prospěch Němců), proti vedoucím členům Árijské kulturní
společnosti^c a vůbec proti našim lidem pracujícím ve prospěch Němců. Akce budiž
velmi pečlivě připravena a provedena. Bude to rovněž přezkoušení Vašich cukrářů.^e

5. Přípravy pro sabotáž dokončete. V případech, kdy jest sabotáž připravena a dá
se nenápadně provést (kdy sabotážní činy lze vysvětliti jako viz major), počnete je
prováděti. Neopomeňte v přípravách žádný obor průmyslový, dopravní, zemědělský,
spojovací. Eventuální potřebný materiál (trhaviny) a peníze si vyžádejte.

6. V případě potřeby zdravotnického materiálu (v průběhu Vaší akce) obraťte se
na tyto osoby:

Ing. J. Hiršál, ředitel továrny, Častolovice,

Hanuš Doležal, prokurista, Nové Město nad Metují,

p. Pluhař a Rössler, obchod střížním zbožím, hlavní náměstí, Pardubice.

Pro sabotáž možno zapojiti heslem: „Pozdravuje Vás Vašek Housarů ze Staňkova“

tyto lidi:

Pytlík Rudolf, tajemník, Hradec Králové, Ulrichovo nám. 737,

Šiler Jan, revident, Pardubice, ředitelství pošt a telegrafů.

Perun^d

VÚA—VHA, *Sbírka ÚNOPP, kart. 31. Fotokopie rukopisu, 2 s.*

- a Datováno podle obsahu.
- b Písmeno D s příslušným pořadovým číslem sloužilo k označování rozkazů a pokynů, které byly uče-
ny podřízeným velitelstvím. Zprávy a informace Zemského vojenského velitelství Čechy, které byly
zasílány zahraničnímu odboji, byly značeny písmenem U.
- c Příslušníci Obrany národa, kteří byli určeni k provádění sabotážní činnosti.
- d Krycí jméno zemského velitelství ON v Čechách.

- 1 Zřejmě míněna Národní árijská kulturní jednota. Oficiálně se ustavila v červnu 1939 a vedle Vljajky se
v této době jednalo o nejviditelnější fašistické uskupení. V létě 1939 například uspořádala sérii veřej-
ných přednášek, které byly namířeny proti židovskému obyvatelstvu. Blíže k její činnosti a dějinám
Vljajky viz PEJČOCH, Ivo: *Fašismus v českých zemích. Fašistické a nacionálněsocialistické strany a hnutí
v Čechách a na Moravě 1922–1945*. Academia, Praha 2011.

14

1939, [září], Praha

**Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém
se mj. upřesňuje harmonogram činnosti po vyhlášení smluvených hesel k zahá-
jení ozbrojené akce.**

D—22

(D 19 až D 21 nebylo vydáno)

1. Poslední dobou vyvíjela se politická situace tak rychle, ba překotně, že mnohdy nebylo možno včas správně se orientovati. To snad — a zatýkání českých lidí — bylo příčinou, že v několika případech byla pozorována skleslost a projeveny obavy.

Ani to, ani ono není odůvodněno. Je jisto, že všichni jsme na stejné lodi, všichni jsme v nebezpečí, že v nepříznivém případě utoneme. Ale toto zjištění není důvodem, aby vznikly, či dokonce aby se projevíly obavy. Pro ustrašence není mezi námi místa. Měli bychom mizerný charakter, kdyby osobní nebezpečí mohlo menšiti intenzitu spravedlivého boje. Nezapomínejte, že jedinec není nic, celek všechno. Mějte stále na paměti, že naše organizace není postavena na 14 dní, že musí překonati větší obtíže a perzekuci, než je nyní. Jednejte podle toho.

2. Pozor, čtěte pozorně! Ihned předejte svým velitelům!

Důležité upozornění k vydávání hesla pro **provedení akce** (tj. druhé heslo): Jakmile dojde toto heslo ke krajskému veliteli (nebo se dočte v novinách), akce započne **třetí den**. Např. heslo dojde v úterý nebo bude čteno v úterních novinách (třeba až k večeru) značí, že akce započne 3. den nato, tj. ve **čtvrtek**. Nebude-li udána hodina počátku, jednají velitelé iniciativně a volí nejvhodnější dobu dne.

Všichni velitelé ihned volí si vhodné důstojníky do svých štábů tak, aby štáby byly úplné. (Pokud ovšem tak již provedeno nebylo.)

Při vystoupení naši příslušníci (příslušníci naší organizace) ať narukují ve stejnokroji, nebo bez, rozpoznávací odznak nošený na levém rameni: ramenní páska ve státních (slovanských) barvách s iniciálkami.

Připomeňte však, že pásky s iniciálkami nesmí se připravovati již nyní, poněvadž nalezení takových pásek německými úřady by celou akci prozradilo. Jak se zachováti — dávají se Vám instrukce ústně (trikolory bez iniciálek).

3. Vzhledem k tomu, že akce postupuje úspěšně, je nutno prováděti další etapy zpráv činnosti. Tou je ofenziva. Všeobecné směrnice Vám byly již dány ústně. Jest dále nutno důkladně propracovati tyto body:

a) zásilký do Německa — zjistěte a prověřte řádně cesty, jimiž se **nenápadně** mohou zasílati malé balíky ze Sudet do Německa. Přitom jest nutno, aby při eventuálním vyšetřování nemohlo padnout podezření na osoby naší organizace.

b) jest nutno, abychom byli jasně informováni o situaci v Sudetech i v říši, to znamená potřebujeme znáti náladu, organizace, které pracují proti režimu a jakým způsobem a jak je možno tyto organizace v náš prospěch využiti.

Úkoly a), b) provedou všechny kraje!

c) Podle zpráv, které byly získány z Rakouska, vznikají tam organizace, které mají za úkol pracovati proti dnešnímu režimu. Jest nutno zjistiti a ověřiti existenci těchto organizací, zvědět jejich cíle, způsob práce, zjistiti vedoucí osoby, eventuálně navázati styk s některými členy — **provede Petruška**.^a

d) Stejným způsobem jsme informováni i o Bavorsku. Proto ukládá se obdobný úkol Petrušce a Pravoňovi.^b

Další úkoly: Nejasná situace nyní i do budoucna přiměla některé osoby, aby se snažily vycházeti dobře na obě strany. Je proto naprosto nutné, aby pro potřeby příští byly takové osoby vedeny v patrnosti. Rovněž jest starostí nižších velitelů, aby uschovali takové dokumenty, neb prověřovali takové činy osob, které směřují proti republice.

Vzhledem k tomu, že dnes celá řada stanic zahraničních vysílá česky a německy, mají velitelé možnost samostatně organizovati poslech zahraničních stanic a podle toho a s náležitým komentářem informovati své podřízené. Všeobecné směrnice ke komentářům dostanou zpravodajští důstojníci na každé schůzce ústně.

Jak již bylo dříve uvedeno, celá naše akce se vyvíjí zdárně, a to i v zahraničí. Není sice možno očekávati, že zítra budeme opět samostatní, a je potřeba připravovati se na další ostrou perzekuci, avšak rovněž jest pravdou, že očekávaná doba se přibližuje. To klade na nás kategorické požadavky: připravenost v každém směru. Hlavně nyní se jedná o to, aby byl získán **spolehlivý a přesný** přehled sil, kterými říše v protektorátu disponuje. Za tím účelem jest potřebí — jak bylo již dříve nařízeno — poříditi a doplňovati mapy (seznamy) vojenských a polovojenských a jiných organizací německých v protektorátě a v Sudetech. Hranice tohoto zájmu kryjí se s hranicemi historickými. Toto budiž první bod vždy ve Vašem hlášení. Opakují již vydané směrnice: U města (osady) prvé číslo znamená pravidelné vojsko se zkratkami druhu: pěchota — p, dělostřelectvo — d, letectvo — l, jezdeckto — j. Číslo pluku napište za označení druhu zbraně. Např. Klatovy 500p-43. Značí: V Klatovech jest asi 500 mužů pěchoty p. pl. 43. Druhé číslo u jména osady jest početní stav Šupo[!] a jiných policejních a četnických organizací neb organizací těmto přidělených, třetí číslo jest početní stav gestapa. Tedy celkem to bude vypadat: Klatovy 500p-43,250,30. Bude-li potřeba něco vysvětlit, udejte to v legendě (příp. ústně). Vyšší velitelství uveďte slovně.

Očekáváme, že tuto akci, která jest v podstatě již prováděná a jedná se pouze o upřesnění, provedete během 14 dnů.

Sledujte pečlivě transporty na západ!!!

4. Osoby, s nimiž možno navázati styk:

Opočno — Jar. Sedláček u fy Bušek

Vamberk — Josef Telecký, hoteliér Bednářova chata

Krycí adresa: Petr Panskodvorský, Vamberk

Kostelec nad Orlicí — Josef Herák, ředitel měšťanské školy

Krycí: Václav Sova

Jablónné — Viktor Látal, ředitel fy Isolit

Krycí: Fr. Kamař u fy Isolit

Žamberk — Václav Donát, úředník rolnické pojišťovny 654

Krycí: Karel Mareš, úředník rolnické pojišťovny

Jaroměř — MUDr. J. Loužil, měst. lékař, náměstí 43

Krycí: Fr. Železný, Palackého 150

Kyšperk — Karel Barvínek, obchod koły

Krycí: Karel Černožorský, zástupce fy SOLO, u K. Barvínka

Osoby tyto jsou vesměs v rajonu Perštýna.^c

Perun^d

VÚA—VHA, Sbírka ÚNOPP, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 2 s.

a Krycí název krajského velitelství Obrany národa v Českých Budějovicích.

b Krycí název krajského velitelství Obrany národa v Plzni.

c Krycí název krajského velitelství Obrany národa v Hradci Králové.

d Krycí jméno zemského velitelství ON v Čechách.

15

1939, 1. září, Londýn

Vojenská část směrnice Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra představitelům domácího odboje, ve které se hodnotí mezinárodní situace a stanovují se úkoly pro zpravodajskou a sabotážní činnost, ilegální propagandu a přípravu otevřeného povstání.

[...] ^a

B. Část vojenská

Naší hlavní aktivní činností ve válce bude vedle vojenské akce zahraniční vojenská akce doma. Naše armáda, které nebylo loňského roku v důsledku mezinárodní situace dopřáno bojovat v otevřeném boji, musí se nyní, ve chvíli pro náš národ osudové, uplatnit nejprve způsobem konspirativním, při vhodné příležitosti pak otevřeným vystoupením. Tato vojenská činnost doma je nesmírně důležitá, snad rozhodující, a musí proto býti zahraničním i domácím vedením odboje vyžadována jako národní povinnost.

Dříve dohodnuté úkoly a způsoby činnosti zůstávají v zásadě v platnosti. Uvádíme ty nejdůležitější:

1. Zpravodajství (vojenské, politické, hospodářské),
2. Sabotáž,
3. Propaganda,
4. Přímá akce — povstání.

ad 1

Podrobné směrnice byly domů již dány. Některé podrobnosti, zejména pokud se týče spojení, předá doručitel tohoto vzkazu.

ad 2

Sabotáž. Aby bylo zajištěno trvání sabotážní činnosti na delší dobu a aby sabotážní organizace nebyla příliš brzkými represivními zákroky dezorganizována, případně vůbec umlčena, je třeba, aby sabotážní činnost byla prováděna nenápadně, konspirativně, bez jakékoliv snahy po senačnosti. Není třeba vyhazovat mosty, železnice, celé objekty továren do povětří. Dáváme přednost nenápadným sabotážním aktům, které jsou ve své podstatě mnohem účinnější, např. snížení výkonnosti strojů továrny, sypaní písku do ložisek železničních vagonů apod. Sabotážní činnost na prostředcích spojovacích (telefon, telegraf) raději neprovádějte, abychom mohli spojení využít pro vlastní informaci a předávání pokynů. Budeme se snažit dodávat Vám různé prostředky pro provádění akcí. Předavatel tohoto vzkazu předá Vám současně jednak chemickou formuli na výbušninu, kterou si i laik doma může zhotoviti, a formuli na zápalnou látku, určenou ovšem jen pro odborníky — chemiky.

Je nanejvýš důležité, aby nám byly bezodkladně a se všemi konkrétními údaji hlášeny všechny sabotážní akty a jejich výsledek. Je to důležité pro politické využití za hranicemi.

ad 3

Propaganda. Z našeho hlediska kromě propagandy naší věci v zahraničí postaráme se o české vysílání, které bude mít za účel informovat Vás objektivně o momentální vojenské a politické mezinárodní situaci. I o vnitřní situaci zahraniční akce budeme Vám posílat situační zprávy. Z Vaší strany je třeba, abyste tyto zprávy rozšiřovali tak, aby pronikly do nejširších vrstev národa. Kromě toho je třeba, abyste využili stávajících styků s Rakouskem, které bude potřeba ještě prohloubiti a zintenzivnit, zejména s Vídni a její českou menšinou, a prováděti tam separatistickou a defetistickou propagandu.

Kromě toho zorganizujte vhodným způsobem defetistickou propagandu mezi vojáky říšskoněmeckých, nalézajícím se na našem teritoriu, a podporujte dezerci. Nejvhodnější pole působnosti v tomto smyslu najdete u pluků bavorských a rakouských.

ad 4

Přímá akce — povstání. Až uzraje situace, tj. až bude Německo mravně a fyzicky otřeseno, bude třeba přistoupiti u nás k organizovanému, všeobecnému vojenskému povstání, které bude mít za účel převzítí násilím do vlastních rukou moc ve všech oborech. Je politicky nanejvýš důležité, aby iniciativa, která má být signálem k defi-

nitivnímu zničení protivníka, vyšla z Československa. Volba času, kdy k této přímé akci bude přistoupeno, je přenechána Vám, kteří znáte a žijete v situaci. Aby naopak tato přímá akce Československa byla uvedena v soulad s akcemi v různých částech Německa, řiďte se tímto ustanovením:

Oznamte zahraničnímu ústředí všemi spojovacími prostředky, které máte k dispozici, že situace je pro akci zralá. Pro spojení radiotelegrafické platí pro tento případ heslo: **Od Šumavy k Tatrám**. Datum odeslání této depeše znamená, že 6 dní nato bude s akcí započato. Těchto 6 dnů je třeba pro koordinaci s akcemi jinými. Samozřejmě kdyby došlo k nepředvídané situaci, která by nedovolovala odkladu, provedete přímou akci **iniciativně**.

Účel přímé akce:

Vyvolat, organizovat a usměrnit hněv lidu, provést čistku u nepřátel i u Vás, zarazit však včas, aby se zabránilo anarchii. Obsadí se státní území minimálně po čáru vojenských opevnění a provede se spojení se Slovenskem v jednotný stát. Další operace budou odviset od situace a vlastních možností.

Uděláme vše, co bude v našich silách, aby přímá akce byla podpořena i zvenčí, jednak všeobecnou ofenzivou na frontách, jednak dodávkami zbraní, střeliva a leteckou akcí ve Váš přímý prospěch.

Kdyby nastal případ, že válka by se skončila předčasně, bez úplné porážky Německa, byla by naše otázka předmětem jednání na konferenci. Bude třeba, aby i v tomto případě byla cizina na nás upozorněna.

Proto bude třeba, aby v každém případě byly za takových okolností uspořádány celonárodní manifestace v masách, na nichž by byly přijaty rezoluce odmítající dosavadní stav a žádající obnovu samostatného československého státu. Může dojít však k situaci, že i za takto politicky značně ztížených poměrů bude potřeba provést ozbrojené povstání, abychom konferenci, která o nás bude rozhodovat, postavili před fait accompli.^b Pro tuto eventualitu dostanete pokyn od ústředí v zahraničí. My, kteří jsme dnes venku, se vynasnažíme, aby se nás co nejvíce dostalo včas domů, abychom nesli riziko tohoto povstání s Vámi.¹

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-31. Opis, strojopisná kopie, 4 s.

Edice: Edice: ŠOLC, Jiří (ed.): *Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti. Historický ústav AČR, Praha 1996, dokument č. 4, s. 27–31.*

a Vypuštěna část A, ve které Edvard Beneš hodnotil mezinárodní postavení československého odboje.
b Hotovou věc.

¹ K dokumentu je připojena následující rukopisná poznámka gen. S. Ingra: „Tento vzkaz, podepsaný dr. Benešem a mnou (Svatopluk/Jasan), odeslal do vlasti plk. Moravec.“

16

1939, 8. září, Londýn

Pokyn plk. gšt. Františka Moravce vojenskému a politickému ústředí v Praze, aby s ohledem na politické cíle československého odboje po ohlášení smluveného hesla v českém vysílání BBC zahájily otevřené povstání.¹

Vojenskému a politickému ústředí doma

8. 9. 1939

Směrnice a pokyny, které jsme Vám zaslali pro konečný náš osvobozovací boj, jsou spádem událostí předstiženy. Rozhodující chvíle v tomto boji jsou velmi blízko.

Představitelé vojenského a politického vedení v zahraničí dostali již dnes z oficiálních míst závažné ujištění, že jedním z hlavních cílů nynějšího společného boje západních mocností a Polska je restaurace Československé republiky v jejich bývalých historických a předmnichovských hranicích.²

Povolení československých vojsk ve Francii a v Anglii je prvním důkazem toho, že západní mocnosti uznávají plně československou státní svrchovanost.

V nejbližší době bude utvořena zahraniční zatímní vláda Československé republiky jako představitelka svrchovanosti čs. státu, jehož právní kontinuita byla a jest na Západě uznávána a jemuž se takto dostane uznání jeho právní existence.

K uskutečnění a splnění našich ideálů je bezpodmínečně zapotřebí, aby západním mocnostem a celému světu byl dán viditelný důkaz o tom, že celý náš národ nesouhlasí s vnuceným systémem a že je pevně odhodlán, třeba za cenu největších obětí, přispět k zničení tíživého jha.

Tentokrát tedy boj musí být veden do všech důsledků, nemáme již na mysli pouze pasivní rezistenci, nýbrž Vaši aktivní sabotážní činnost v širokém rámci a otevřené povstání v Čechách a na Moravě, případně na Slovensku.

Vše záleží na tom, aby tento projev aktivní nevole a nesouhlasu byl organizovaný, spontánní, účinný a hlavně časově usměrněn.

Věřte, že v tomto příkazu, který Vám dáváme v rozhodujících chvílích, musíte splnit za všech okolností Vaši národní povinnost.

Nebudete v tomto boji osamoceni a podotýkáme, že se Vám naskytne k tomu v určené době příležitost, jakou nikdy více nebudeme mít.

Zahajte a rozviňte proto branný odpor a sabotáž v největším rozsahu najednou na celém našem území v den, který bude následovat po výzvě v anglickém rozhlasu. V den, který bude předcházet Vaši akci, bude anglický rozhlas ve svých relacích anglických, německých i českých hovořit na téma a stále opakovat: „**Anglie bojuje za svobodu národů.**“

Opakujeme: den po tomto prohlášení je pro Vás dnem pro zahájení odboje na celém území československém.

Tento časový údaj zachovejte a dbejte, aby akce byla v tento den zahájena jednotně a všude. Učiňte poslední potřebné přípravy ihned, ježto doba zahájení Vašeho branného odboje a sabotážních akcí je velmi blízká.

Upozorňujeme, že pokyny a směrnice, které Vám doručuje v těchto dnech Vašek,^a liší se od tohoto platného pokynu v tom, že Vám pro akci byla původně přenechána iniciativa, kdežto nyní bude Vám čas zahájení Vašeho odboje oznámen, jak výše uvádíme, anglickým rozhlasem.

Upozorňujeme znovu, abyste zahájili potřebné přípravy ihned a bez odkladu. Jsme s Vámi v této hodině a zdůrazňujeme: „**Nebudete a nezůstanete opuštěni!**“³

VÚA—VHA, Sbírka 20, 20-29-31. Opis, strojopisná kopie, 2 s.

Edice: ŠOLC, Jiří (ed.): *Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti. Historický ústav AČR, Praha 1996, dokument č. 5, s. 32–33.*

a Krycí jméno Václava Klabíka, kladenského obchodníka, který doručoval do protektorátu instrukci uvedenou v dokumentu č. 11. Upozornění se vztahuje ke skutečnosti, že po vypuknutí války se musel V. Klabík vracet do protektorátu přes Švýcarsko.

- 1 Směrnice dopravil ve dnech 9.–11. září 1939 škpt. Alois Čáslavka do Stockholmu, kde byly svěřeny slečně Aleně Herbenové, která je pak tajně přivezla do Prahy.
- 2 Tvzení neodpovídalo skutečnosti. Například britský premiér N. Chamberlain odpověděl na Benešův dopis z 3. září 1939, ve kterém reagoval na vstup Velké Británie do války, pouze obecným ujištěním, že utrpení českého národa není zapomenuto a že bude zbaven cizí nadvlády. K této problematice blíže viz KUKLÍK, Jan: *Londýnský exil a obnova československého státu 1938–1945*. Karolinum, Praha 1998.
- 3 Generál Sergej Ingr k dokumentu připojil tuto rukopisnou poznámku: „Tento vzkaz byl sestaven a poslán domů za mého pobytu v Paříži bez mého vědomí a bez jakékoliv účasti z mé strany. Dostal jsem tento dokument teprve 30. IX. 1939.“

17

1939, 21. září, Londýn

Radiotelegrafická instrukce Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra představitelům domácího odboje s pokynem, aby zastavili povstalecké akce, protože ke spojenecké ofenzivě nedošlo a ohlášené nepokoje již splnily svůj účel.

Předáno 21. a 22. září 1939

Nepokoje v Československu splnily úkol. Potvrdily zahraničnímu světu smýšlení domova, bude toho politicky i vojensky využito. Protože nedošlo ke spojenecké ofenzivě, zastavte přímou akci, zkonsolidujte organizaci a řiďte se až na další vzkazem z 1. září¹ tohoto roku. Potvrďte příjem, hlaste situaci. SVATOPLUK — SEZIMA^a

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-21-31. Originál, strojopis, 1 s.

a Krycí jména gen. Sergeje Ingra a Edvarda Beneše.

1 Viz dokument č. 15.

18

1939, 29. září, Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se mj. nařizuje provádět co nejintenzivnější činnost tak, aby do 9. října 1939 bylo možné získat přesný obraz o rozložení okupačních sil v protektorátu.

D—23

Všeobecná situace se nezdá podle posledních zpráv pro nás zvláště příznivá. V jednání Německa s Ruskem se vede jinou cestou, než bylo předpokládáno.

Německo nabídlo naší vládě tzv. vyrovnání.¹ Vláda nepřijala. Celé jednání má však tu závalu, že je tu zřejmá snaha, aby česká otázka nebyla v případném jednání projednávána.

Tato situace klade pochopitelně na nás velké požadavky. Bylo by pro nás nesporně výhodnější, kdybychom postavili před hotovou věc svět my, a nikoliv Německo.

Vatikán počal s akcí proti Německu.

Blíží se směrnice budou Vám dány ústně.

[...]^a

Vzhledem k situaci ukládám všem zpravodajským co nejintenzivnější činnost. Je naprosto nutno, abychom nejpозději do 9. října 1939 získali si naprosto jasný obraz o rozložení německé branné moci a přiřčených organizací **u nás**. Proto ihned rozvíňte při zachování patřičné opatrnosti nejintenzivnější činnost. Sledujte pilně všechny eventuální přípravy, které provádějí něm. úřady.

Perun^b

VÚA—VHA, Sbírka ÚNOPP, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 1 s.

a Vypuštěn seznam spolehlivých a nespolehlivých osob.

b Krycí jméno zemského velitelství ON v Čechách.

1 V září 1939 začala probíhat jednání mezi Berlínem a Prahou, která si kladla za cíl vynutit si větší loajalitu české protektorátní reprezentace. Tyto rozhovory se vedly až do října 1939 a postupně se týkaly možnosti připojení Těšínska zpět k českým zemím, porušování protektorátní autonomie a slibu věrnosti říši, který měl prezident Hácha složit v Berlíně Adolfu Hitlerovi. Blíže viz PASÁK, Tomáš: *Pod ochranou říše*. Praha, Praha 1998, s. 163–172.

19

1939, 4. říjen, Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách s dodatky krajského velitelství v Hradci Králové, ve kterém se mj. zakazuje zapojovat příslušníky vládního vojska do vojenské organizace a nařizuje se omezení spolupráce s komunistickým odbojem.

D—24

1. Upozorňuji na příslušníky vládního vojska. Důstojníci dostali pokyn, aby oznámili, co vědí o organizacích pracujících proti dnešnímu režimu. Byla jim slíbena beztretnost. Proto jakékoliv zapojování příslušníků vládního vojska jest zakázáno a vůbec omezte styk s příslušníky vládního vojska na minimum.

2. Máte-li možnost a příležitost, zařídte odposlouchávání zvláštních německých linek telefonních. Instalaci odposlouchání však svěřte pouze odborníkovi, který může odposlouchání zařídit pouze v tom případě, že nebude lze na napíchnutou linku eventuálně německou kontrolou přijíti.

3. Spolupráci s komunisty zatím omezte až do dalšího rozhodnutí. Podle poslední situace se zdá, že zdejší komunistická organizace zaujala směr internacionální, tj. pracuje pro evropskou bolševickou revoluci, a tudíž její cíle nejsou shodny s našimi. Rozhodnutí o další spolupráci bude Vám včas dodáno.

4. Bývalý Svaz československých důstojníků byl včleněn do svazu bývalých vojáků.¹ Duch tohoto nového nadsvazu jest protičeský (viz Cetkovský). V čelo svazu byl postaven generál ve výslužbě Kálal, který poslední dobou se značně kompromitoval. V důsledku této změny organizace přestanou vycházeti „Zprávy svazu československých důstojníků“ a bude vycházeti jednotný týdeník. Je zřejmé, že týdeník bude míti protičeský směr. Zařídte, aby nikdo z našich příslušníků tento nový týdeník neodebíral.

5. Je nutno, aby všude bylo organizováno: Naprosto a důsledně sabotujte německé filmy, neúčast na nich musí býti ze strany české ostentativní. Rovněž omezte nákupy u německých firem a zakažte účast na jakýchkoliv německých podnikcích (koncerty apod.).

6. Dostali jste zprávy, že z výkladů a knihoven byly odstraněny protibolševické brožury a Mein Kampf. Přezkoušejte.

7. Je nutno připravit, aby státní úřady nepřetržitě i v případě převratu úřadovaly. Proto hlase do příští schůzky: důstojníky v hodnosti špkt. až pplk., kteří by mohli převzít dozor na politických úřadech (hejtmanstvích). Musí to býti kvalitní důstojníci, pokud možno z místa hejtmanství, eventuálně na něm nyní pracující, velmi dobří Češi, ve výjimečných případech nemusí býti z těch, kteří jsou zapojeni. Navrženým důstojníkům nic neoznamujte.

8. Pozor! Podle dřívějších směrnic byl stanoven počátek akce na 3. den po vyhlášení (rozhlase, novinami atd.). Toto upřesňuje se v tom smyslu, že počátek akce stanoví se na 00.00 hod. 3. dne. Příklad: V pátek večer dočetli se velitelé v novinách vyhlášení akce, tudíž akce začíná třetí den — tj. v neděli v 00.00 hod. (noc ze soboty na neděli).

9. Styk a spojení do Sudet, Rakouska a Bavorska utužujte a hledejte stále nové cesty. Viz příloha A, B.^a

10. V případě převratu je pravděpodobné, že první odsud budou prchatí představitelé nynějšího režimu. Ty nutno zadržeti a zabaviti veškeré papíry, které s sebou vezou. Rovněž zabavte jejich vozidla. Za tím účelem organizujte svoji akci tak, aby na výpadních silnicích a na hranicích protektorátu byli včas vaši lidé, kteří by tento rozkaz vyplnili.

11. Nepřestávejte nynější organizaci doplňovat, utužovat a oživovat. Je povinností každého velitele pod osobní zodpovědností, aby všichni podřízení velitelé byli o všem včas informováni. To provádějte příležitostnými kontrolami. Za tímž účelem budou prováděny kontroly i námi.

12. Vytrvat znamená zvítězit.

Rychlý spád událostí zdánlivě nám nepříznivých nás mate, okrádá nás o víru a užírá nám síly i odolnosti. Mnozí z nás skutečně víru již ztratili, zbavili se síly a opustili naše husté řady. To byli bojovníci, kteří při první ráně zvedli obě ruce a vzdali se. Je to smutné. V těchto synech měla vlast nalézati své obránce, obhájce cti národa. Tito hrdinové chtěli své jméno zapsati mezi nesmrtelné, padlé pro existenci a slávu národa.

Válka teprve začíná. Diplomatický boj je v proudu. Překvapení poslední doby nasvědčují, že událostmi jsou nejvíce překvapení vůdcové Reichu. Führer nechtěl zbolševizovat Německo ani střední Evropu. Stojí-li před tímto nebezpečím a zvolil-li toto nebezpečí, pokládá je za menší než porážku demokraciemi. Porážce však stejně neunikne. Celý křesťanský a kulturní svět nedá zahynouti spravedlnosti, právu a mravnímu hospodářskému a politickému pořádku.

Věřme pevně, že naše postavení, i zeslabené, má stále svoji důležitost. Třetí říše s miliardovým fondem kolonizačním zamýšlí rozdat svým soukmenovcům naši rodnou půdu, náš průmysl a tak násilnou germanizací vytvořit velmoc, která by nakonec zvládla Rusko. Takový vzrůst nepřipustí ani Západ, ani Východ. Pod rouškou komunismu nepřipustí to ani Rusko, až prohlédne podvody a lži německých vůdců.

Nedejte se plésti podřadnými událostmi. Sledujte jen děje velké, děje rozhodující, děje, které přivodí rozhodnutí pro nás příznivá a šťastná. Bylo by příliš zbabělé a podlé ustoupit z boje, aniž bychom zvítězili anebo padli. Nepřipusťme, aby někdo z nás ustoupil bez donucení, nebo dokonce ze strachu. Držme se pevně jako ti nesmrtelní na Westerplatte.² Vytrvejme. Nebojme se rizika nebo obětí. Nebudou

nadarmo. Věřme skálopevně, že přes všechny zdánlivé úspěchy Reich padne. Druhá největší slovanská říše se rozpadne, poněvadž podrobené slovanské mladé větve chtějí žít svobodně. Mozaikový stát číslo III^b zahyne zásadami a metodami jeho vůdců. **Okamžik pádu a rozkladu Říše nesmí** [nás] nalézti nepřipravenými. To bychom nikdy nezodpověděli před historií a budoucí generací.

Ve své víře stůjme pevně jeden vedle druhého a plňme věrně své povinnosti.
Nezradme národ, nezradme vlast.
Vytvrjeme a zvítězíme.

4. říjen 1939

Perun^c

Nařízení Peruna doplňuje Hradil:^d

K bodu 2: Výsledek podáte v hlášení na schůzce poslední sobotu v říjnu. Budete-li mít možnost vyplnit úkol v bodu 2 dříve a získáte-li důležité zprávy, podejte je Hradilovi ihned.

K bodu 3: Činnost komunistů důkladně sledujte pomocí těch, s kterými již pracujete. Hlášení podáte jako u bodu 2.

K bodu 4: Uveďte opatrně v širší známost důstojníkům.

K bodu 5: Uveďte ve známost svým důvěrníkům, velitelům pětek, a ti nechť zpracují širší veřejnost při zachování nutné opatrnosti.

K bodu 6: Hlášení podáte jako u bodu 2.

K bodu 7: Z každého politického okresu hlaste jednoho až 2 důstojníky. Hlášení poveďte pohlednicí: Zaslám Ti pozdrav z... atd. a podpis bude jméno navrženého, a to jméno, příjmení, hodnost, číslo útvaru a jeho nynější adresu. Pohlednice odešlete na adresu: Josef Hradil, Hradec Králové, Masarykovo nám. 628/b tak, aby nejpozději 12. 10. došly do Hradce. Jména těchto důstojníků vedte si v evidenci.

K bodu 9: Viz příloha A, B.

K bodu 10: Řiďte se mnou vydanými ústními instrukcemi. Čím více směru přehradíte, tím lépe. Svoje podřízené poučte, aby jak osoby, tak i jejich zavazadla a vozidla byly důkladně prohledány a veškerý materiál i s osobami k Vám dopraven. Vy pak podle okolností zařídíte další odeslání k Hradilovi.

8. 10. 1939

Hradil

VÚA—VHA, Sbirka ÚNOPP, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 1 s.^e

a Zřejmě se jedná o pokyny k provádění zpravodajské práce v uvedených prostorech.

b Třetí říše.

c Krycí jméno zemského velitelství ON v Čechách.

d Krycí jméno plk. Petra Nováka.

e Ve fondu je rovněž uložena poněkud odlišná verze rozkazu D—24, která je opatřena datem 6. října 1939. V bodu 2 jsou uvedeny konkrétní německé vojenské linky, které se podařilo zjistit. Bodům 7—11 předchází zvyrazněná věta: „Provedte bezpodmínečně do příští schůzky.“ Bod 12 zcela chybí a rozkaz je ukončen větou: „Všeobecná politická situace a směrnice k oslavě svátku ústně.“

1 Míněn Svaz vojáků z fronty v ČSR, předchůdce pozdějšího protektorátního Českého svazu válečníků, který se oficiálně ustavil v červnu 1941. K jeho historii blíže viz PEJČOCH, Ivo: *Fašismus v českých zemích. Fašistické a nacionálněsocialistické strany a hnutí v Čechách a na Moravě 1922–1945*. Academia, Praha 2011, s. 287–313.

2 Poloostrov ležící proti přístavnímu městu Gdaňsk. Ve dnech 1.—9. září 1939 se zde bránila několika-násobně přesile polská posádka pod velením mjr. Henryka Sucharského. Tento boj se již v září 1939 stal symbolem vojenského hrdinství.

20

1939, 13. říjen, Praha

Výňatek z rozkazu krajského velitelství Obrany národa v severovýchodních Čechách, ve kterém se mj. nařizuje monitorovat ilegální činnost KSČ.

[...] ^a

II. Situace komunistů jest stále nevyjasněná, a proto další zapojování komunistů jest zakázáno. Všem zpravodajským se ukládá, aby udržovali s komunisty styk a od nich vyzvěděli úmysly komunistické strany, eventuálně směrnice došlé z Ruska, informovali se o různých směrech ve straně komunistické apod. Zakazuje se zúčastniti se komunistických projevů a průvodu, které pravděpodobně budou německou policií trpěny.

III. Sabota^b — ústně

IV. Materiál — ústně.

V. Pan Císař, Tasice, okres Ledeč nad Sázavou nakoupil zbraně. Je nutno s ním vejíti ve styk pod heslem: „Pozdravuje Vás plukovník Vltavský.“ Jednejte s ním opatrně, neboť je přestrašen. Je nutno vyzvěděti, komu zbraně byly dodány a kdo organizaci vede.

VI. Příkladám rozvrh zkoušky radiostanic. Připravte věci tak, aby zkoušky opět nevyzněly naprázdno.¹

VII. Posledních 48 hodin jest pozorován poměrně velký pohyb německých jednotek. Sledujte a hlaste podle ústních pokynů.

[...] ^c

13. října 1939

Perun^d

VÚA—VHA, Sbirka ÚNOPP, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 1 s.

a Předchozí strana rozkazu se nedochovala.

b Sabotáž.

c Vypuštěn bod VIII, který obsahuje jmenovitě upozornění na dvě osoby, které „pracují s gestapem“.

d Krycí jméno zemského velitelství ON v Čechách.

1 Jednalo se o radiostanice, které měly tvořit spojovací síť Obrany národa v rámci protektorátu.

21

1939, 16. říjen, Praha^a

Průvodní dopis mj. gšt. Jaroslava Hájička ke zprávám zaslaným na krycí adresu československé zpravodajské expozitury v Paříži, v němž informuje vojenské činitele o možnosti zřídit poštovní přepážku v Budapešti a o existenci ilegální trasy, kterou je možné využít k odesílání důstojníků a dalších armádních specialistů do zahraničí.

Milí přátelé,
přiloženě posílám Vám několik zpráv z našeho „milého protektorátu“:

1) Souhrnná zpráva o činnosti jedné skupiny, která již poslala několik zpráv. (Skupina je zapojena.)

2) Prezident Hácha vypracoval obsáhlé memorandum pro Hitlera, které pevným tónem nese se asi tímto smyslem: Svým výnosem ze dne 16. 3. zamýšlel jste... ale zatím Vaši lidé u nás... atd. Hácha chtěl odeslat memorandum již dříve, ale zdržela to vláda. V těchto dnech má však být memorandum odesláno. Přikládáme výtažek memoranda.¹ Použijte dokladů o záměrné germanizaci, soustavném ožebračování, vyvlastňování půdy, průmyslu, surovin, obchodu i financí, nemluvě ani o potlačení nejprimitivnějších lidských práv, k propagaci v tisku a rozhlase.

3) Situační zpráva jiné skupiny, která je rovněž zapojena. Dále žádáme Vás, abyste nám poslali další adresy do Francie mimo tu, na kterou jest adresována tato záměrka.

Brzy zašleme Vám spojovací adresy do Jugoslávie, kteroužto zem pokládáme za vhodnější, než jest Švýcarsko, Holandsko, Švédsko atd. Obáváme se totiž, že cenzura na hranicích těchto zemí jest velmi důkladná.

Naše dopisy budou nyní dávány na poštu v Maďarsku a Jugoslávii. Máme možnost kurýrních spojů do Budapešti. Nejvhodnějším místem či osobou k předávání zásilek byl by zajisté francouzský vojenský atašé v Budapešti. Kurýr by předával a přejímal zásilky na heslo: Pro colonela Pichona. Prosím, abyste zařídili vše potřebné a podali nám zprávu.

Dále sděluji, že máme stále lidi, kteří by chtěli přejít k Vám. Sdělte nám, zda máte zájem, a o jaké (důstojníky, specialisty atd.). Máme cestu, kterou se možno k Vám dostat.

Mimo Vám známý náš časopis „V BOJ“² vydáváme ještě další,^b jehož druhé číslo přikládáme. Oba časopisy, pokud poměry dovolí, budeme Vám zasílat.

Srdečně Vás všechny zdraví
Petr^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-3. Originál, strojopis, 2 s.

- a Podle dochované obálky byl dopis odeslán z Jugoslávie a 8. 11. 1939 došel na pařížskou adresu Hugo Weyricha, která fungovala jako poštovní přepážka čs. zpravodajské expozitury Karel.
- b Miněn ilegální časopis RČS (Republika Československá).
- c Krycí jméno mj. gšt. Jaroslava Hájička.

- 1 Miněno memorandum o nacistických zásadách do deklarované autonomie protektorátu. Jeho text viz OTÁHALOVÁ, Libuše – ČERVINKOVÁ, Milada (eds.): *Dokumenty z historie československé politiky 1939 až 1943*. Sv. 2. Academia, Praha 1966, dokument č. 365, s. 454–469.
- 2 Ilegální časopis V boj začala vydávat na jaře 1939 odbojová skupina vedená bývalým legionářem Josefem Škaldou. V srpnu 1939 financování vydavatelské činnosti převzala Obrana národa, která rovněž zajistila kvalitní novinářské vedení tohoto periodika. Časopis V boj se tak stal nejenom respektovaným periodikem, ale podle zjištění gestapa jeho náklad stoupl z původních pěti set kusů na tři tisíce. Časopis Republika Československá začal vycházet v září 1939 a jeho obsahovou kontrolu prováděl z pověření Obrany národa člen odbojové skupiny Petiční výbor Věrní zůstaneme Volfgang Jankovec. Blíže viz KOKOŠKA, Stanislav: Druhá historická zpráva o časopisu V boj. In: HLUŠÍČKOVÁ, Růžena – ŠTOVÍČEK, Ivan – PEKÁREK, Bohumil (eds.): *V boj. Edice ilegálního časopisu. III. díl*. Historický ústav Armády České republiky, Praha 1995, s. I–XVIII.

22

1939, 16. říjen, Praha^a

Druhý průvodní dopis mj. gšt. Jaroslava Hájička československé zpravodajské expozitury v Paříži, ve kterém upozorňuje zahraniční činitele mj. na nutnost sledování záměrů Sovětského svazu, informuje o protestech připravovaných v protektorátu na den 28. října 1939 a žádá, aby civilním ilegálním organizacím byla znovu zdůrazněna rozhodující úloha vojenského odboje.

Milí přátelé,
dávám Vám na vědomí tyto zprávy:

1. Věnujte úsilí o navázání radiospojení s námi, zatím používejte transferu přes B[ukurešť], který je v pravidelném provozu.

2. Zdá se nám, že je třeba zesílit činnost našich zástupců v Moskvě, abychom znali záměry SSSR s námi.

3. Pro naši činnost je třeba znáti směrnice pro komunisty u nás, ve Francii a Anglii, záměry Kominterny a SSSR. Zde se nám zdá, jako by zdejší komunisté chtěli pracovat úplně samostatně.

4. Je možné, že Hácha se nespokojí s dopisem na Hitlera (viz přílohu)^b a pojedě sám do Berlína (eventuálně s Havelkou); v tomto případě spusťte křik. Totéž provedeme zde.

5. Navažte styk se Sidorem v Římě a s žurnalistou Prídavkem v Jugoslávii. O tom je dohoda se Slováky.

6. Na 28. října by bylo žádoucí, aby sem přiletly letouny s letáky. Sami chystáme se oslavit tento den jako svátek, ačkoli jej Reich zrušil.

7. Opakujte instrukce o sjednocení civilistů, o úzké spolupráci s vojáky a s rozhodujícím vlivem armády.

8. Opakujte heslo dané nám přes Stockholm pro velkou událost.¹

9. České vysílání jak z Paříže i Londýna budiž lidové, živé a pravdivé. U pochybných zpráv uveďte „dle doslechu apod.“. Hlavní zprávy vysílejte vždy večer. Bylo by žádoucí, by české vysílání z Francie bylo večer dříve (po Londýnu) eventuálně omezené jen na stanice Toulouse a Strasbourg, které se u nás nejvíce poslouchají.

10. K Vám posílá Gestapo buňky. Mají to býti lidé z řad hlavně Vlajky s úkolem oddělat Ripku a Osuského.²

11. Posílejte nám situační zprávy.

Srdečně zdraví

Petr

V příloze zasíláme leták komunistické strany v ČSR.³

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-3. Strojopis, 2 s.

a Podle dochované obálky byl dopis odeslán z Jugoslávie a 8. 11. 1939 došel na pařížskou adresu Hugo Weyricha, která fungovala jako poštovní přepážka československé zpravodajské expozitury Karel.

b Příloha se nepublikuje. Text Háchova dopisu viz OTÁHALOVÁ, Libuše – ČERVINKOVÁ, Milada (eds.): *Dokumenty z historie československé politiky 1939 až 1943*. Sv. 2. Academia, Praha 1966, dokument č. 363, s. 451–453.

c Nepublikuje se.

1 Mínen pokyn k zahájení povstání v protektorátu; viz dokument č. 12.

2 Jak Štefan Osuský, československý vyslanec v Paříži, tak novinář Hubert Ripka patřili k významným činitelům zahraničního odboje, kteří působili ve Francii. O den později, 17. října 1939, se proto také oba stali členy Československého národního výboru, který prozatímně plnil úkoly pozdější exilové vlády. Samotná informace o tom, že by se měli stát obětí atentátu, však patří mezi dobové fámy.

23

1939, 17. říjen, Praha^a

Dopis plk. gšt. Čenka Kudláčka gen. Sergeji Ingrovi do Paříže, ve kterém se mj. hovoří o nutnosti získávat informace o záměrech komunistického hnutí a vytvoření odbojového ústředí, které by fungovalo na stavovském principu a vojenský odboj by v něm zaujímal klíčové postavení.

Milý příteli,

po delší době je možno podat přímé informace.

Rodina je zdráva a daří se jí dobře. Jak to bude jen trochu možné, pošleme ji na rekreaci^b ven.

Podnik^c nebyl dotčen válečnými událostmi ani vnitřními zásahy. Zvelebují se a roste. Schází však informace a pokyny.

V nynější době potřebujeme hlavně informace o soudruzích východních, našich, vašich.^d Zesilte obchodní činnost^e u nich, pošlete tam šikovné lidi.

Je možné, že starý pán^f bude zase nucen jet k ochránci^g na sever. Věnujte pozornost a spusťte křik také éterem,^h my uděláme totéž.

Velké jméno u dráteníkůⁱ má Sidor v Římě. Spojte se s ním pro obchody, rovněž tak s redaktorem Přídatkem v Bělehradě.

28. 10. máme tichou slavnost. Bylo by pěkné, kdybyste nám pomohli éterem a hlavně **viditelným** pozdravem ze vzduchu.^j

Bylo by účelné opakovat našim civilním junům^k (všem) o jednotě, podřízení se našemu monopolu, o dočasnosti všech funkcí zde i venku apod. Obchodní ústředí^l v této formě nevyhovuje, v dohodě budujeme solidnější, na stavovském podkladě. Stále stranické a osobní diference a obavy. Nyní dokonce také jakési obavy z preto-riánství.^m Máme konkrétní plán, všem přijatelný a praktický pro přípravu, pro dobu výprodejeⁿ a pro činnost po výprodeji. Strukturu podniku si pak pod naší ochranou rozhodne valná hromada.

Opakujte jinou cestou heslo pro výprodej, které jste poslali přes Stockholm.

Máte-li vliv na hlásání bludů éterem,^o zamezte zprávy falešné, budí nedůvěru a smích. S tímto způsobem hlásání jsme vůbec velmi nespokojeni. Je třeba, aby bylo plynulé, živé, pestré, lidové, a ne učené. Hlasatelé koktají, špatně čtou a často jsou nezáživní. Co dělá **Wolfik**^p — hlavně ale jen věci pravdivé a akutní.

Spojení éterem^q stále nevyhovuje. Zatím je přes zemi Pikuleskovu,^r ale je naprosto nutné přímé. Děláme, co můžeme, ale uvažte, za jak úžasně těžkých poměrů pracujeme.

Pokusíme se o přímou korespondenci tímto způsobem.

Co je s našimi z Proše pána?^s

Jsmo plni pevné víry a dobré nálady.

Mnoho zdaru a pozdravy všem ode všech.
Hutník^t

Jde ve 2 exemplářích na albionskou a galskou adresu.^u

VÚA—VHA, *Sbírka 37, sign. 37-91-1. Opis, strojopis, 1 s.*

- a Dopis byl odeslán letecky 18. 10. 1939 z Budapešti a došel 25. 10. 1939 na pařížskou adresu Hugo Weyricha, která fungovala jako poštovní přepážka čs. zpravodajské expozitury Karel.
- b Míněno do zahraničí za gen. Sergejem Ingrem.
- c Vojenská ilegální organizace Obrana národa.
- d Míněn komunistický exil v SSSR.
- e Organizování československého odboje.
- f Emil Hácha.
- g Adolf Hitler.
- h V zahraničním rozhlasovém vysílání.
- i Slováků.
- j Akcí britského letectva.
- k Představitelům domácího politického odboje.
- l Míněno vedení domácího odboje společně s dalšími ilegálními organizacemi.
- m Vojenské diktatury.
- n Povstání.
- o Zahraniční rozhlasové vysílání.
- p Pplk. gšt. Václav Vlček. U Vojenské správy v Paříži působil v oddělení vojenské propagandy.
- q Radiotelegrafické spojení.
- r Rumunsko.
- s Z Polska.
- t Krycí jméno plk. gšt. Čeňka Kudláčka.
- u Míněny krycí adresy ve Velké Británii a Francii.

24

1939, [před 20. říjnem], [Budapešť?]^a

Zpráva vedení Obrany národa o situaci v protektorátu, kterou představitelům zahraničního odboje tlumočil ředitel brněnské Zbrojovky Josef Kocman.

Doručiti generálu Ingrovi nebo dr. Utrátovi[!]^b nebo prezidentu Benešovi

1. Paní Ingrová je zdráva v sanatoriu v Mladé Boleslavi, oba chlapi v Boromeu v Hradci Králové. Pí [Ingrová] je v sanatoriu z důvodu opatrnosti, chlapi navštěvují školu.

2. Do Prahy došlo důležité heslo, které třeba potvrditi z Vaší strany.^c Toto heslo potvrďte prostřednictvím francouzského vyslanectví v Budapešti, které [sic] bude vyzvednuto spolehlivou osobou.

3. S francouzským vyslanectvím v Budapešti jednáme o umožnění transportu našich lidí přes Slovensko, Maďarsko na Západ, do Francie. Podporujte nás v tom u vlády.

4. V příloze seznam některých osob uvězněných v Německu. Rukou psaná jména jsou vyšetřována na Špilberku, popřípadě v Bredovské a na Pankráci. Seznam přirozeně jen částečný k orientaci.

5. Podle posledních zpráv zachází se s uvězněnými v Německu poměrně lépe než s uvězněnými v protektorátu. Tito jsou stavěni ke zdi obličejem, mnohdy bití do hlavy, aby naráželi hlavou do zdi, popřípadě za nimi cvakáním spouště naznačováno, že budou zastřeleni. Musejí konati hrubé práce — zjištěný případ, kdy uvězněnému vylili tři kýble vody na podlahu, kterou hadrami musil stírat, a když ji setřel, byla vylita voda znovu. Nebo uvěznění musí po kolenách a loktech plaziti se po betonové podlaze, čímž si rozdírají kůži. Nebo náměstek brněnského starosty, kněz Fanfrla, byl uhozen po tváři a po dotazu, ví-li, co stojí v Písmě svatém, byl uhozen do tváře druhé. Tyto případy jsou bezpečně zjištěny jedním z vězňů, který byl propuštěn.

6. Ve zprávách, které jsou vysílány londýnským nebo francouzským rozhlasem, jest třeba vyhnouti se nepravdivým zprávám, neboť tyto zprávy jsou kontrolovány posluchači, nadělají více zla než užitku.

7. Jelikož nyní bylo již navázáno spojení tajnou vysílačkou se Západem, budou zprávy potřebné pro rozhlas Vám touto cestou posílány.

8. Komunisté v nynější situaci vyvinují velkou činnost, opírajíce se o určitou benevolenci německých policejních orgánů. Jsme ve spojení s komunisty, jednáme s nimi však velmi opatrně. Z hlediska státoprávního sledují tytéž cíle jako my, spoléhají však více na Rusko než na Západ. Nastává proto u nás určité rozdvojení (nikoli organizační, nýbrž ideologické), které by mohlo vésti ku komplikacím. Tuto zprávu podáváme ad informandum a o vývoji Vás budeme dále informovati.

9. Považujeme za nezbytně nutné, aby některý z našich významných zahraničních činitelů odejel do Ruska a sledoval tam zejména činnost našich komunistů.¹

10. Naše organizace jest úplně dovybudována, trpí však nedostatkem zbraní a výbušin, kteréžto prostředky opatřuje si s velkým rizikem. V některých závodech (Brno, Vsetín) došlo již k zatčením a k usvědčení pachatelů. Zbraně (ruční granáty) vyrábějí se primitivním způsobem v některých zámečnických dílnách. Spoléháme nejvíce na sklady ve zbrojovkách.

11. Výzvy k akcím zasílané nám z ciziny, zejména veřejné (rozhlasem), dále zprávy o předpokládaných akcích, o organizaci a tak dále, vedou k zostření režimu, k hlídání a zavírání některých osob. Těchto výzev nemůže býti někdy poslechnuto z nedostatku prostředků a z nedostatku psychologických předpokladů (naděje na úspěch, předpoklad účinné pomoci atd.).

Jest třeba tudíž nás informovati o situaci a závěry pro akci z těchto informací učinit sami.

12. Přijata zásada, že jakákoliv funkce v domácím nebo zahraničním odboji jest obsazována dočasně a že nedává nároku na funkce v příštím státním útvaru. Žádáme, abyste toto akceptovali jako zásadu.

13. Pracujte na osnovách základních zákonů nového státního útvaru. Pracujeme na nich také, více elaborátu však umožní rychlou konečnou redakci.

14. Vydáváme časopis „Boj“ a časopis „V obálkách detektivky“.² Tiskárny bezpečně kryty. Komunisté vydávají ilegální „Rudé právo“.

15. Sabotáž provádíme, a to nikoliv efektní (např. nevyhazujeme mosty), nýbrž účinnou (např. nešetříme materiálem, potravinami, brzdíme dovoz materiálu, brzdíme vývoz směřující k opatření deviz, programy vojenské správy projednáváme zdlouhavě, inscenují se zkoušky se zbraněmi před rozhodnutím o výrobě, nevyužívá se kapacita a výrobní programy stanoví se tak, aby se nevyužila atd. S některými sabotážními činy efektními započneme např. 28. října.

16. Spolupracujeme se Slovenskem, po odchodu Wiesta[!]^d na nových podkladech. Organizace bude mít tentýž ráz jako v Čechách a na Moravě. Podle posledních informací evangelíci jdou 100% s námi, katolíci ze 75 %. Navažte spojení se Sidorem. Velký účinek mělo by jeho prohlášení, obdobné prohlášení konzula v Anglii. Sidorovi píšeme.

17. Nedostatek veškerých surovin jest skutečný, a lze proto počítati se zhroutením branné síly německé pro tento nedostatek. Němci však ještě dosud Hitlerovi věří.

Vltava^e

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-18. Originál, strojopis, 2 s.

- a Datováno podle zatčení Josefa Kocmana. Lokace byla odvozena podle úkolu J. Kocmana, který měl pomoci zorganizovat přechodovou trasu přes Budapešť do Bělehradu.
 b Mínen bývalý generální ředitel brněnské Zbrojovky Eduard Outrata; ke zkomolení jména došlo pravděpodobně při telefonickém tlumočení vzkazu.
 c Zřejmě míněno heslo k zahájení povstání v protektorátu; viz dokument č. 12.
 d Mínen generál Rudolf Viest.
 e Krycí jméno Josefa Kocmana.

- 1 V Moskvě již od 23. června 1939 znovu úřadoval československý vyslanec Zdeněk Fierlinger, který se sem vrátil po svém dvouměsíčním pobytu v Paříži a Londýně. Jeho hlavní činnost se soustřeďovala především na jednání se sovětskými diplomatickými činiteli. Po sblížení Sovětského svazu s Německem mu byl i odebrán diplomatický statut a 25. prosince 1939 Z. Fierlinger odecestoval z Moskvy zpět do Paříže. Blíže viz Blíže viz NĚMEČEK, Jan: Československá diplomatická mise v Moskvě (březen – prosinec 1939). *Moderní dějiny*, 1996, roč. 4, s. 221–277.
 2 Jednalo se o časopis, který od počátku září 1939 vydávala odbojová organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme. Jeho charakteristickým znakem se staly obálky, které vytvářely dojem, že se jedná o sešitové detektivní romány. Náklad „detektivek“ podle zjištění gestapa dosahoval dva tisíce kusů. Poslední dvě čísla časopisu vyšla v prosinci 1939 pod titulem „Seznam vánočních dárků“.

25

1939, [před 20. říjnem], Praha^a

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se vydávají pokyny pro pořádání demonstrace dne 28. října 1939.

D—25

Směrnice pro oslavu 28. října

Oslava 28. října musí vynít v celém bývalém území republiky (tedy i v Sudetech a na Slovensku) v mohutnou manifestaci lásky k republice a touhy po jejím obnovení a v tichou demonstraci proti nadvládě cizí.

Předem však nutno zdůraznit, že všechny akce musí býti provedeny tak, že cizí orgány nebudou moci po právu zakročit. Proto nařizujeme: Neprováděti nic masově, každou akci musí jednotlivec prováděti sám o své vůli a samostatně.

Celá akce není pouze naší organizací, nýbrž zúčastní se jí všechny národní organizace ve svém rámci. Proto i finanční náklady, které si akce vyžádá, nutno úměrně rozdělit.

Program oslav

1. Od 00.00 hodin do 05.00 hodin 28. října (podle místních poměrů) vylepení nálepek „československá státní vlajka“. Vlajky buď též vylepeny na německé vyhlášky, nápisy na zdech, dveře, německé automobily apod. Vylepení pečlivě organizujte a proveďte tak, aby nikdo nemohl býti obviněn. Lidé stojící mimo naší organizaci nesmí vědět nic o původu nařízení.

2. Zaměstnání normální. Pouze tam, kde lze se vyhnouti zaměstnání, aniž by mohlo býti pokládáno za sabotáž, do zaměstnání nechoditi. Vyjednejte se zaměstnavateli, kteří pracují pouze několik dnů v týdnu, aby 28. říjen byl den prázdný.

3. Celý národ nechť po celý den chodí oblečen ve svátečních šatech (děti do školy, lidé do zaměstnání apod.). Poučte hlavně děti, jak mají na eventuální všetečné otázky odpovídat. Např. děti ať neodpovídají, že mají sváteční šaty, poněvadž je 28. říjen, nýbrž: „Maminka mi připravuje každý den šaty apod.“ Celý národ nechť nosí v ten den černé kravaty.

4. V největším počtu zúčastní se národ bohoslužeb podle svého vyznání. Vyjednejte s farními úřady, pokud jsou spolehlivé, kázání a upozorněte na četnou účast.

5. Během dne kladení květin k pomníkům všech velkých synů národa a hrobu vojína a pomníkům padlých.

6. Odpoledne jsou hromadné návštěvy (ale prováděny jednotlivě) hřbitovů, muzeí a památných míst. Vyvarujte se návštěv německých kulturních a zábavních podniků. I české podniky, které předvádějí německý program, ignorujte.

7. Pokud možno omeziti používání elektrických drah. Nákupy obstarujte si všichni, pokud doba dovolí, před 28. říjnem.

8. Požádejte živnostníky, aby omezili provoz nákladními vozy a auty. Na venkově zachová lid svátek. Každý občan budiž ozdoben odznaky, které jasně vyjadřují jeho nacionální příslušnost.

9. Od setmění do 20 hod. dne 28. října nechť je rozsvíceno ve všech místnostech, jejichž okna vedou na ulici, při nezatažených záclonách.

Podmínky provedení

Do 20. října všechny přípravy musí zůstat utajeny. Do té doby smí o nich býti zpraveny jen řídicí orgány všech korporací a organizací a naši velitelé (do okresních včetně). Od 20. do 25. rozšířte podmínky akce na všechny spolehlivé a rozumné osoby, o kterých jste přesvědčeni, že dovedou mlčet. Rovněž tak postupují i ostatní korporace. Od 25. října musí býti podmínky akce šířeny lavinovitě. Nálepky „československá státní vlajka“ buď též těm, kteří je budou vylepovat, dány 26. či 27. října. Při návštěvách hrobů, pomníků a podobně nesmí vzniknouti shluk. Obecenstvo bude před pomníky v pořádku defilovat.

Bude-li nařízeno zatemnění, nekoná se bod 9. Bude-li někde vyzváno obyvatelstvo k rozchodu, budiž po zapění hymny uposlechnuto úřední výzvy.

VÚA—VHA, Sbírka ÚNOPP, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 1 s.^b

^a Datum podle obsahu.

^b Dokument obsahuje rukopisné vsvuky krajského velitelství Obrany národa v Hradci Králové, které se nepublikují.

26

1939, 22. říjen, Praha

Výňatek z rozkazu Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se mj. hodnotí situace v protektorátu a upřesňují se pokyny k pořádání demonstrace dne 28. října 1939 včetně instrukce, aby se příslušníci vojenského odboje nezapojovali do akcí, jež budou současně pořádány ilegální KSČ.

D—26

1. Akce pořádána námi na den 28. října byla zčásti převzata stranou komunistickou. V zásadě se komunistických projevů nezúčastníme. Aby bylo zřejmo, že naše akce není komunistická, je nutno všem členům zdůraznit, aby nosili odznaky, které zřejmě poukazují na nacionální smýšlení (trikolory, české barvy, odznak Národního souručenství apod.). Komunistických projevů se nezúčastněte, avšak je nutno zpravodajsky o všech vědět, znáti jejich průběh, jakým směrem se ponesou projevy, kdo se zúčastní apod.

2. Komunisté podnikají akce: Prohlašují, že všichni, kteří se přihlásí do komunistické strany do určitého data, dostanou státní občanství ruské, které je zde bude

chrániti obdobně, jako jsou chráněni Němci. To vše je průhledný trik k získávání členů. Šířte správný názor na tuto akci a hleďte, aby osoby buď zbrklé, nebo radikální jí nepropadly. Naši devizou budiž: Naším úhlavním nepřítelem je Německo, je proto naprostou povinností nejen všech dobrých Čechů, nýbrž všech českých obyvatel naší republiky společnými silami pracovati na zdoání tohoto nepřitele. Je nutno zapomenouti na všechny politické a třídní rozdíly.

3. Jako reakce na toto komunistické hnutí objevuje se hnutí pravých stran — hlavně agrárníků, kteří tvrdí: Všechno je lepší, jen když nepřijde komunismus. Tento nemotný závěr je ovšem uměle dělán tím, že se tvrdí, že komunisté svou akcí chtějí rozvrátiti soukromé vlastnictví, zničit statky apod. Nynější aktivnost komunistů je prostě opět využívána straníky. Ani tento směr není zdravý. Poučte i na této straně, že jediná společná vůle může zmocit každé nebezpečí.

4. Vzhledem k poměrné dezorientaci jest nutno opět a opět naši organizaci utužovati, starati se, aby všichni členové byli řádně orientováni. Je nutno získati všechny rozumné lidi, i když je přímo nezapojujete. Nezanedbávejte kontakt se všemi složkami naší organizace, posilujte členy při schůzkách, vyložte jim situaci, aby ji dále mohli šířiti.

5. Bylo zjištěno, že celá řada dobrých lidí — najmě mladších — není zapojena a ani pro nás nepracuje. I když připustíme, že je nutno pečlivě vybírat, není nijaké příčiny, proč bychom se vyhýbali mladým lidem. Zvláště celé množství mladých důstojníků aktivních i záložních jest pomínuto. To rozhodně není celé akci na prospěch. I když je přímo nemůžete zapojiti — vzhledem k mladistvému temperamentu — je možno je přidržeti k práci. Nezapomínejte, že je potřeba nejen rozumná rozvaha, nýbrž i mladistvý elán k vykonání našich úkolů. Je naprosto nutné podchytiťi mládí. Dnes to v mnohých případech vyhlíží tak, že členy organizace jsou lidé pouze od 35 let nahoru. Tím u mladých, kteří o organizaci vědí nebo ji tuší, vzniká nechuť. Není divu, neboť tito mladí docházejí k nesprávnému závěru, že jsou přezíráni apod. To pak má za následek, že se snaží organizovati sami a tím vzniká celá řada paralelních organizací, které celou akci komplikují a brzdí.

Další následek toho jest, že v řadách civilních, odkud mladí získávají také členy, vzniká pochybnost o vrcholnosti naší organizace a o schopnosti důstojníků vůbec. Jsme si vědomi toho, že v mnohých případech mladí lidé odepřeli pracovat. Těch se naše výzva netýká. Ani těch, kteří hledají osobní prospěch. Proto přiberte mladé rozumné a spolehlivé lidi k práci. Umožněte jim projev solidarity. Máte-li obavy, že by svou malou zkušeností mohli něco prozraditi, nezapojujte je přímo, ale rozhodně v nich utvrďte vědomí, že mohou platně pracovati na věci národní. Užijte jich tam, kde se přímo nesetkají s organizací.

6. Četnictvo má rozkaz sledovati přípravy k 28. říjnu. Vyšetřete směr sledování, zjistěte, jaká hlášení posílají četníci nahoru, a podle toho řiďte svoje přípravy.

7. Vzhledem k tomu, že podnikáme nyní akci, aby zahraniční rozhlas více se zabýval protektorátem, je nutno, abyste v nejbližších hlášeníh uvedli křiklavé případy útisku.

8. Ony kraje, kterým byl dán ofenzivní úkol do Bavorska a Rakouska — nechť vedou tuto akci intenzivně. Všechny kraje: snažte se navázati přímý a stálý styk se Sudetami. Dosavadní zprávy jsou dobré, je však jich potřeba více a hlavně konkrétní.

9. Nepřestávejte sledovati stavy německých vojsk a organizací militantních.^a Přitom upozorňuji, že Němci staví a tvoří militantní organizace z místního obyvatelstva. Této okolnosti si bedlivě všimněte. Hlavně jsou-li vyzbrojováni a jak.

10. Všichni velitelé krajů určí si ve svém štábu mobilizační důstojníky. Pokyny pro provedení mobilizace, pokud jste je neobdrželi — dostanete.

11. Bylo zjištěno v některých — bohudík ojedinělých okresech — že zemědělci zaujali nevlnivý postoj, pokud se týče zásobování. Je nutno všemi prostředky šířiti propagandu: český člověk nebude a nesmí míti hlad, poněvadž i producent je především Čech.

12. V různých krajích tvoří si Němci zásobovací střediska. Mějte je v evidenci. Bylo zjištěno, že německé obyvatelstvo dostává přiděly potravin bez lístků. Konkrétní případy hlaste, bude jich využito propagačně.

13. Pokud máte k dispozici motorová kola a motocykly, dejte je k dispozici CPO,^b je-li vedoucí CPO zapojen. Je totiž nebezpečí, že všechny mot[ocykly] od 350 ccm budou rekvírovány. Ovšem s vedoucím CPO se dohodněte, aby zůstaly pro naši potřebu.

14. Gen. Šára není zapojen a nezapojujte.

15. Upozorňuji, že německé úřady reagují na nošení černé vázanky 28. 10. Bude asi na tento den nařízen smutek za padlé v Polsku.

Konkrétní otázky:

a) Zjistěte, kde oddíly německé, které původně měly býti pouze přechodně ubytovány, chystají se k trvalému pobytu.

b) Využijte k informacím dělníků vracejících se z říše, ať utečenců, či propuštěných, kde se propouští a proč, jaká je výživová situace, všeobecná nálada atd.

c) V poslední době učinily německé úřady velké objednávky ve zbrojních závodech protektorátu. Zjistěte výši objednávek a dodací lhůty. Byly dodány suroviny odkud?

d) Sledujte odvoz materiálu a potravin z protektorátu.

e) Sledujte politickou situaci ve svém kraji, hlavně pokud se týče dříve angažovaných osob (Nenarazil jste dosud na organizaci zelených hákových křížů?)

f) Bylo zjištěno, že Němci budují v protektorátu síť vysílaček — sledujte a zjistěte stanoviště, příp. v civilních bytech.

Varuji:

[...]^c

Chybí dosud okresní náčelníci — vyhledat! (Důstojníci — škpt., pplk. — pokud možno od okresního úřadu nebo z příslušného okresního města — jen schopné)

Blatná — Český Brod — Německý Brod — Hora Kutná, Hořice, Humpolec — Chotěboř — Chrudim — Blatná — Jilemnice — Jílové — Kralovice — Ledec nad Sázavou — Litomyšl — Mělník — Nové Město na Moravě — Náchod — Pardubice — Polička — Praha-venkov — Přestice — Říčany — Sedlčany — Sušice — Vlašim — Žamberk.

Perun^d

VÚA—VHA, Sbírka ÚNOPP, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 2 s.^e

a Měněny polovojenské organizace, které působily v rámci NSDAP.

b Civilní protiletectvé ochraně.

c Vypuštěna jména šesti osob, které jsou buď podezřelé z renegátství, nebo charakterizovány jako ne-spolehlivé.

d Krycí jméno zemského velitelství ON v Čechách.

e Dokument obsahuje rukopisné dodatky krajského velitelství Obrany národa v Hradci Králové, které se nepublikují.

27

1939, 27. říjen, Praha

Dopis plk. gšt. Čeňka Kudláčka zasláný gen. Sergeji Ingrovi do Paříže, ve kterém se popisuje celková situace v domácím odboji.^a

Milý příteli,

rodina je zdráva a daří se jí dobře. Obchodní cesta^b se připravuje, bylo by záhodno, abyste svým vlivem u zastupitelských úřadů a přátel její vybudování pomohli uskutečnit. Je to zejména jih.

Posíláme spoustu obchodních zpráv^c všeho druhu a všemi prostředky. Nemáme však potvrzen jejich příjem. Sami od Vás nedostaneme nic. Jsme beze zpráv a bez pokynů. Pokoušíme se sami tedy umožnit Vám korespondenci sem. Pište na adresu: Ljuba Milovanovič (pro paní Zdeňku, Chef de section, Wagons-Lits, Gare Beograd).^d Oznamte nám éterem, zda tento dopis správně došel, a to větou: „Pozdrav z Bělehradu jsme dostali.“ Osvědčí-li se to, pošleme další adresy.

Máme obavy, že buď materiál nedochází do správných rukou, nebo že zůstává někde ležet a konečně že snad Vám ho nedovolují naši přátelé^e využít pro obchodní propagandu.^f Vaše obchodní propaganda ho aspoň nepoužívá a někdy používá ma-

teriálu nesprávného. O té propagandě psal jsem již posledně. Nás naprosto neuspokojuje. Lidé zde chtějí přesné, pravdivé zprávy, povzbuzení, a ne humbuk. Dokonce ještě často nevhodně předneseny. Používejte všech prostředků, slova, hudby, reportáže atd. Nešikovné propagandy je zde často používáno proti nám.

Oznamujte našim lidem, že doslovně všechno, co vyjde zde ať tiskem, nebo rozhlasem, je dodaným materiálem ochránců.^g To platí i o různých úředních, vládních a podobných projevech. Bez přehánění a úplně podle pravdy lze to vše nazvat jen snůškou lží, špíny, sprostoty a násilí.

Přímé éterové spojení^h stále nefunguje. Dozvídáme se, že chyba je v nějaké technické vadě na Západě. V příloze posílám další směrnici pro tento styk. Neprímého spojení přes Valašskoⁱ není z Vaší strany dosti využíváno. Nedostáváme ani zprávy, ani pokyny. Na naše dotazy na Západ není odpovídáno a naše zprávy nejsou potvrzeny. Oznamte nám aspoň přes Valašsko, jestli tam odtud něco dostáváte.

Dejte si pozor na buňky, které se snaží Vám nasadit naše ochránářská konkurence.^j Vyžadovány jsou pasy in bianco a posílání lidí mezi Vás. Podle zaručené zprávy pojedete do Švýcar na německý pas pplk. Jandera a ze Švýcar dále na pas běženecký. Nevíme, není-li to z jeho strany trik, ale pozor.

Civilní junové^k mají stále více ústředí. Ono ústředí s vousatým Libušíným manželem^l není určitou částí, hlavně odborných pracovníků,^m uznáváno. V naší snaze dát ten centrální obchodní podnikⁿ dohromady narážíme na celou řadu obtíží, mimo jiné také na obavu před pretoriánstvím.^o Zkrátka, moc se mudruje, moc se přemýšlí o kůži medvěda, který ještě není zabit, přičemž víceméně všichni odvolávají se na našeho zahraničního centrálního ředitele.^p Znova prosíme, aby všem byly dány přesné pokyny, a zejména aby se podřídili nám. Samozřejmě v soustředovací práci pokračujeme trpělivě dále. Novou komplikací nyní je obchodní podnik s východními artikly.^q V zájmu věci proto potřebujeme všechny zprávy o těchto činitelích. Rovněž tak jasné stanovisko, které k nim naše venkovská centrála zaujímá. Náš odborný obchodní podnik^r je v pořádku nedotčen.

Bude-li v brzkou otevřena obchodní cesta, napište, zda a koho ještě potřebujete. Pokud mne a malého dvojníka^s se týče, držíme se zuby nehty. A cestovali bychom jen v tom případě, kdybychom zde byli znemožnění, vyjma ovšem ten případ, že by přišly nějaké jiné rozkazy. Opakuji, pomozte nám budovat obchodní cesty z druhé strany. Je to otázka dokumentů a valut.

Opakujte nám heslo, které jste nám poslali pro zahájení výprodeje.^t

Prosíme o zprávy, informace a pokyny.

Nakonec několik drobných zpráv:

Pplk. gšt. Klein^u utlučen gestapem. 13 gestapáků pro podvody odsouzeno a po-

praveno. Předčasné akce v Táboře, Písku, Berouně a v Kolíně včas zastaveny, ale svědčí to o veliké netrpělivosti našich lidí. Nikdy to nedošlo příliš daleko. Nařízení o zatmění obnoveno. Policie dostala rozkaz při objevení se letců rychle sebrat letáky. Zostřená opatření pro 28. říjen. Pomáhají vlajkaři. Očekávají se nová rozsáhlá zatýkání. 28. X. se přesto bude slavit.

Ze zatčených je Drgáč v Buchenwaldu, Netík na Pankráci, Sergej^v je na svobodě.

Opakují se pokusy přinutit starého pána^w k cestě na sever.^x Sledujte a spusťte včas křik. Zatím bylo posláno jen memorandum v dost slušné formě. Vzpomínáme na Vás. Píši dopis v předvečer státního svátku v mimorodinném vyhnanství. Ohaři^y jsou totiž na stopě a nemusím při tom zrovna být.

Pozdravy všem ode všech.

HUTNÍK^x

Jde ve stejném znění na galskou i albionskou adresu.^y

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-35. Originál, strojopis, 2 s.

- a Zpráva je v záhlaví označena poznámkou plk. gšt. Čenka Kudláčka, že se jedná o druhý dopis „po přestávce“, tj. po výpadku písemného spojení, který nastal v důsledku vypuknutí druhé světové války.
- b Trasa určená k odchodu československých vojáků do zahraniční armády.
- c Zpravodajských informací.
- d Nádraží Bělehrad.
- e Spojenci.
- f Zahraniční vysílání československého rozhlasu.
- g Okupantů.
- h Radiotelegrafické spojení.
- i Rumunsko.
- j Gestapo.
- k Ilegální organizace Politické ústředí.
- l Přemysl Šámal.
- m Zřejmě míněna ilegální organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme.
- n Vedení domácího odboje.
- o Vojenskou diktaturou.
- p Mínen Edvard Beneš.
- q Ilegální KSČ.
- r Obrana národa.
- s Zřejmě míněn mjr. gšt. Jaroslav Hájiček.
- t Heslo k zahájení povstání v protektorátu; viz dokument č. 16.
- u Armádní generál Sergej Vojevchovský.
- v Mínen státní prezident Emil Hácha.
- w Aparát gestapa.
- x Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.
- y Krycí adresy ve Francii a Velké Británii.

¹ Mjr. gšt. Bohumil Klein, bývalý vojenský atašé v Budapešti, působil v tzv. Schomranzově skupině tiskových důvěrníků. Jeho působštěm se stalo Brno, kde měl zříditi moravskou expozituru tiskové dozorce služby. K jeho zatčení došlo 25. srpna 1939 a zpočátku byl vězněn na Špilberku. Po převozu do Prahy prodělal 13. října 1939 brutální výslech v Petschkově paláci, na jehož následky 14. října 1939 zemřel.

- 2 Myslí se do Berlína k vykonání slibu věrnosti říši, který měl Hácha složit do rukou Hitlera; k tomu viz dokument č. 18, pozn. č. 1. Jednání uvázla na mrtvém bodě poté, co 11. října 1939 Emil Hácha zaslal Hitlerovi dopis s memorandem o porušování protektorátní autonomie. Říšský protektor von Neurath sice opakovaně vyzýval Háchu, aby odjel do Berlína vykonat slib věrnosti, ale ten nakonec 25. října 1939 prohlásil, že tak neučiní, dokud nebudou vyřešeny stížnosti na porušování protektorátní autonomie.

28

1939, 29. říjen, Londýn

Zpráva dr. Edvarda Beneše Hubertu Ripkovi do Paříže s textem radiotelegrafické depeše o stanovisku k Sovětskému svazu, která bude odvysílána odbojovému ústředí v Praze.^a

Od Sezimy^b pro Charpentiera:^c

Zasíláme k informaci. Jakmile budeme mít radiospojení s Prahou, dáme jim zprávu též ve výtahu.¹

Pro YJT:^d

Jsouce ve válce po boku Anglie, Francie a Polska, nemůžeme mít jiného oficiálního poměru k Sovětům nežli naši spojenci. Moskva nám Českoslovákům nic zvlášť ani neslíbila, ani nezaručila, jen ve svých projevech různí sovětské státníci ujišťovali, že na stanovisku Moskvy k ČSR se nic nezměnilo od 15. III., kdy SSSR odmítl uznat okupaci.

Naše stanovisko k SSSR zůstává na linii čs. zahraniční politiky posledních let: loajalita, vzájemná sympatie a přátelství a očekávání, že SSSR neudělá nic, čím by nám ve své dnešní politice škodil. Svojí zahraniční akci nechceme vytvořit, co by kdekoliv a jakkoliv přátelskou spolupráci SSSR ztížilo. Budeme patrně už jeho přímými sousedy. Ku spolupráci necháváme cestu otevřenou. Cílem Svazu je patrně revoluciování a komunistace Evropy. Soudí, že německý režim padne už zcela jistě, a svou dnešní taktikou chce pronikat nacistický režim komunismem. Očekává revoluci v Německu. Bojí se však, že západní demokracie by šly proti německé revoluci a tím proti Sovětům.

Nám nepřímě naznačují, že se nás později ujmou aktivněji. Budou jistě žádat při konečném řešení evakuaci ČSR a Polska, ale revolučního a nového. S komunisty doma zůstaňte ve spolupráci, ale je stále třeba počítat s tím, že mají své cíle revoluční a že počítají se svobodnou ČSR, ovšem sociálně změněnou.

Sezemský^e

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-91-1. Originál, strojopis, 2 s.

a Podle údaje v záhlaví byla zpráva přijata čs. zpravodajskou ústřednou v Londýně telefonicky v 00:30 hod.
b Krycí jméno Edvarda Beneše.

- c Krycí jméno Huberta Ripky.
d Volací znak pražské rádiové stanice Sparta.
e Krycí jméno Edvarda Beneše.

- 1 Část tohoto stanoviska byla odvysílána do Prahy z Londýna, a to 7. listopadu 1939, respektive následujícího dne byla depeše na žádost pražské radiostanice znovu zopakována: „Náš oficiální poměr k SSSR jako naši západní spojenci. Moskva nic nezaručila, jen někteří ruští státníci ujišťují, že Moskva dosud neuznává okupaci.“ Podle záznamů londýnské rádiové ústředny z 29. října 1939 měla pak Paříž předat do Prahy následující depeši: „Naše stanovisko k SSSR. Loajalita a očekávání, že nám SSSR neškodí. Neděláme nic, co by kdykoliv mohlo spolupráci se SSSR ztížit. Cílem SSSR je komunistace Evropy. Chce pronikati[!] nacismus komunismem. Bude žádat při konečném řešení evakuaci ČSR, ale revolučního. S komunisty zůstaňte ve spolupráci, ale opatrně. Počítejte s tím, že usilují o svobodné ČSR sociálně změněné.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-42, depeše pro Prahu z r. 1939. Text pařížské depeše, která byla do Prahy zaslána již 1. listopadu 1939, viz dokument č. 29.

29

1939, 31. říjen, Paříž

Záznam československé zpravodajské expozitury Karel v Paříži o odvysílání radiotelegrafické depeše s instrukcí gen. Sergeje Ingra, ve které v zastoupení Edvarda Beneše nařizoval pražskému ústředí domácího odboje udržovat spolupráci s ilegální KSČ a současně je informoval o oficiálním postoji československého exilového vedení k Sovětskému svazu.

1. 11. 1939 zaslána prostřednictvím francouzského rádia tato depeše pro Kumpošta¹ s určením pro Prahu:

Datum depeše: 31. X. 1939

Pro Prahu. S komunisty zůstaňte ve styku a spolupráci, abyste je kontrolovali a byli informováni zejména o instrukcích z Moskvy. Podávejte nám soustavně zprávy. Jsouce ve válce po boku Francie, Anglie a Polska, nemůžeme mít jiného oficiálního poměru k Sovětům než naši spojenci, ale nevážeme se na nikoho jednostranně. Moskva nám v této době nic zvláštního ani neslíbila, ani nezaručila. Jen někteří oficiální sovětské činitelé nás ujišťovali, že na příznivém stanovisku Moskvy k ČSR se nic od 15. III. nezměnilo, kdy Moskva odmítla uznat okupaci.

Za SEZIMU^a SVATOPLUK^b

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-36. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno Edvarda Beneše.
b Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

- 1 Skupina plk. gšt. Prokopa Kumpošta, bývalého československého vojenského atašé ve Varšavě, se po porážce Polska nacházela v Bukurešti, odkud pokračovala v udržování radiotelegrafického spojení s domácím odbojem.

30

1939, 14. listopad, Praha

Dopis plk. gšt. Čeňka Kudláčka zaslaný prostřednictvím československé zpravodajské expozitury v Paříži gen. Sergeji Ingroví, ve kterém mj. informuje zahradnické činitele o nutnosti podřídit civilní ilegální organizace vojenskému odboji a žádá je o pomoc při budování balkánské trasy pro odchod československých vojáků do zahraničí.^a

Milý příteli,

píši ti již třetí dopis, ačkoliv mi předcházející dva nebyly ani písemně, ani jiným způsobem potvrzeny. Přestože doufám, že správně došly, zůstanu i v tomto poněkud zdrženlivý.

Rodina je zdráva a daří se jí dobře.

Podnik^b v pořádku, nedotčen a stále se upevňuje. Největší potíže působí oni juni,^c o kterých jsem psal posledně. Prosíme, aby byly dány přesné pokyny anebo rozkazy všem civilním podnikům,^d s kterými jste ve spojení, byly opakovány v tom smyslu, že se mají nám podřídit. Není to otázka prestiže, nýbrž jediná možnost, jak ty různorodé ambice a názory dát dohromady. Velmi bychom vítali, aby i pro nás došly nějaké přesnější pokyny a informace.

Bohudíky, spojení éterem již funguje a tím se teď situace pro nás znatelně lepší. Pro korespondenční styk poslal jsem posledně jednu adresu. Dnes připomínám, že by bylo třeba naší cařihradské filiálce^e přesných pokynů a použití ji pro listovní spojení sem. Z naší strany jsme cestu vybudovali. Pro cesty ven, které nyní nabývají neobyčejného významu, pomozte nám budovat z druhé strany: Budapešť, Bukurešť, Bělehrad, Cařihrad.

Oznamte, jaké požadavky personální máte co druhu a počtu. Jinak hrozí nebezpečí, že výlety nebudou plánovité.

Pokud se týče Hutníka^f a Petra,^g odpověděli telegraficky. Bude-li nutno, přijedou.

Stále se zde mluví o všeobecném povolávání.^h V tom případě nařízeno našim zastupcům potírat konkurenciⁱ a uvést v činnost štičí družstva.^j Bratři Makaronik^k vyjednávali tu o založení středoevropského podniku.^l K cestě starého pána^m na severⁿ zatím nedošlo. Místo toho ale posláno memorandum,^o jehož obsah příkládám na albionskou expedici.^p Zprávy o 28. [říjnu] dostáváte jinou cestou. Ke galské expedici příkládám výpověď zúčastněné ženy.

Drobné obchodní zprávy:

Mluví se o tom, že ředitelství dráteníků^q požádalo o ochranu východního sousedruha.^r Situace dráteníků po všech stránkách špatná. Spojení s nimi začíná se slibně vyvíjet.

Mluví se také o tom, že kvalifikovaní lidé^s mají být posíláni k východním sousedům. Na mnohých místech připravuje se kolonizace navrácených plnoprávných příslušníků.^t

Upozorňujeme, že by bylo záhodno, aby společnost Luosavara, mající vliv na důl Geliwara ve Švédsku, se postarala o to, aby z tohoto dolu nebyla dodávána ruda naší konkurenci vítkovické. Znamenalo by to zastavení její činnosti, popřípadě činnosti jiných konkurentů. Dodávky jsou dopravovány na lodích typu Fritzen^u (mateřský přístav Štětín).

Továrny na umělé tuky a dodavatelé másla balí na příkaz dodávky do říše do obalů s ruskými nápisy.

Je tu ze strany našich ochránců veliký zájem o králíky živé! (charakteristické)

Letecké továrny dostaly příkaz předložit návrhy na konstrukci letounů dopravujících tanky. Poldina huť dostala krátkodobou objednávku 3000 leteckých hřídelí.

Mluví se tu mnoho v kruzích zasvěcených o možnosti náhlé akce námořní, letecké i pozemní proti Albionu^v (Einsatz).

Sledujeme činnost východních i zdejších soudruhů.^w Jejich instrukce zní: Boj proti každé válce, proti sociálním demokratům, ale společný postup v odboji při zachování naprosté samostatnosti až do konce. Prosíme o zprávy.

Při hlášení bludů^x zmiňujte se častěji vedle Prahy i o jiných krajích, zejména o Moravě, která to výslovně žádá.

V poslední době neposlali jsme nikoho ven. Ti, kteří šli, ať civilně, ať odborně, šli na vlastní pěst. Prosíme o Vaše požadavky v tomto směru.

Proslýchá se, že venku^y je nějaký rozpor, pravý kontra levý. Nevěříme tomu, ale prosím pozor.

S přáním všeho zdaru a s pozdravem všem ode všech.

Hutník^z

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-3. Originál, strojopis, 2 s.

- a Dopis byl odeslán 15. 11. 1939 letecky z Budapešti na pařížskou krycí adresu, která patřila Hugo Weyrichovi. Zpravodajská expozitura Karel jej obdržela 21. listopadu 1939. Zpráva je v záhlaví označena poznámkou plk. gšt. Čeňka Kudláčka, že se jedná o třetí dopis od počátku vypuknutí války. Tato informace se opakuje v samotném textu. Podle dotazu u zpravodajské expozitury Karel jeden z přechozích dopisů do Paříže vůbec nedorazil.
- b Vojenská ilegální organizace Obrana národa.
- c Představitel odbojové organizace Politické ústředí.
- d Civilním odbojovým organizacím.
- e Čs. exilové středisko v Istanbulu. Po obdržení zprávy se gen. S. Ingr obrátil na čs. zpravodajce v Paříži s následujícím dotazem: „Co znamená cařihradská filiálka?“
- f Krycí jméno plk. gšt. Čeňka Kudláčka.
- g Krycí jméno mjr. gšt. Jaroslava Hájčka.
- h Mobilizaci.
- i Míněna německá armáda.

j Úderné jednotky Obrany národa.
 k Italové.
 l Věta byla pro gen. Sergeje Ingra nesrozumitelná, jak vyplývá z jeho dotazu, který měla zodpovědět pařížská zpravodajská expozitura Karel: „Co znamená bratři Makaroni vyjednávali, atd.?”
 m Mínen prezident Emil Hácha.
 n Do Berlína.
 o Viz dokument č. 17, pozn. a.
 p Krycí adresa ve Velké Británii pro doručování zpráv z protektorátu.
 q Mínená slovenská vláda.
 r SSSR.
 s Vojáci.
 t Repatriovaných Němců.
 u Mínený nákladní parníky patříci lodní společnosti Johannes Fritzen & Sohn.
 v Velké Británii.
 w SSSR, resp. Kominterny a ilegální KSČ.
 x V zahraničním rozhlasovém vysílání.
 y V zahraničním odboji.
 z Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.

31

1939, 18. listopad, Paříž

Záznam ústního vzkazu, který zaslal gen. Sergej Ingr vedení Obrany národa v Praze.^a

Vzkaz, který odevzdal divizní generál INGR poslu z Prahy, Ing. Aloisi Václavovi NOVÁKOVI, z pražské obchodní komory:

1. S komunisty zůstaňte ve styku a spolupráci, abyste kontrolovali a byli informováni zejména o instrukcích z Moskvy. Dávejte nám soustavně zprávy. Jsouce ve válce po boku Francie a Anglie, nemůžeme mít jiného oficiálního poměru k Sovětům než naši spojenci, ale nevážeme se na nikoho jednostranně.

2. VLTAVA^b zařídil vše, co měl. Pro odevzdávání a přejímání zpráv tamtéž zůstává heslo VLTAVA v platnosti.

3. Dostávám zprávy o separování civilistů od vojáků, resp. vojáků od civilistů. Úzká součinnost nutná.

4. Národní výbor ustaven. Členy jsou: Beneš, Šrámek, Osuský, Ingr, Viest, Outrata, Ripka, Slávik. Upozorňuji, že francouzská vláda si přála, aby ve Výboru byli Beneš, Šrámek a Osuský. Hlavním úkolem Výboru je provést accord o rekonstituci československé armády.

5. Může-li být postrádán HUTNÍK,^c nechť přijede. Potřebuji velitele divizního dělostřelectva, velitele dělostřeleckého pluku, nějakého ženistu, telegrafistu a několik velitelů oddílů ve smyslu všeobecném.

6. Vítáme, že PÚ^d pracuje se Slováky. Pokud máme zprávy ze Slovenska, lid odmítá nejší slovenskou vládu a nemáme dojem, že by šel za Hodžou a Osuským spíše nežli za Benešem. Sdělte nám své zprávy o náladě na Slovensku. Hodža prohlašuje, že za ním jde 25 poslanců, z toho 7 luďáků, a že je jediným opravdovým mluvčím Slováků za hranicemi.

7. Do Ruska nemůžeme dnes nikoho poslat, neboť Svaz nedovoluje ani komunistům cestu, jen podle svého výběru. Je tam Fierlinger, legace dosud trvá, ač na přání Němců je poměr úřadů k legaci zdrženlivější než dříve. Naši komunisté v Moskvě nejsou dosti informováni. Jsou nadmíru optimističtí a nadšení novou sovětskou politikou. Fierlinger vyslovuje přesvědčení, že československá otázka zůstane na programu sovětské zahraniční politiky, i když dnes naši pozici posuzuje jako neurčitou a podléhající změnám podle toho, jak se věci v Evropě vyvíjejí.

8. Avizovaných 100 000 dolarů a 1 milion dinárů podle dopisu z 18. září dosud nedošlo. Kudy bylo posláno?

9. Váš bod dvanáctý jsme akceptovali od samého počátku. Dr. Beneš sám prohlásil, že funkce všech pracujících za hranicemi končí na hranicích republiky.

10. Se Sidorem navazuje spojení Hodža. Nepovažuje jej však sám za spolehlivého, neboť prý podává zprávy jak na Slovensko, tak jemu. Pokoušíme se sami o kontakt se Sidorem, dosud však bezvýsledně.

11. Ať sdělí mé manželce, aby mně nepsala, a já také nebudu psát, abych je neohrožoval.

12. Oznámit, že se vrátil a vzkazy vyřídil pod heslem: Starý v pořádku.

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-1. Originál, strojopis, 2 s.

- a Podle dochovaného konceptu gen. S. Ingr koncipoval body 2, 3, 4, 5, 11 a 12. Ostatní části textu byly převzaty ze vzkazu, který prezident Beneš zaslal již dříve Politickému ústředí do Prahy.
 b Mínen ředitel brněnské Zbrojovky Josef Kocman.
 c Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.
 d Odbojová organizace Politické ústředí.

32

1939, 27. listopad, Paříž

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná plk. gšt. Čenku Kudláčkovi, ve které jej informuje o tom, že Edvard Beneš požaduje loajální spolupráci vojenského a politického odboje.

Pro Hutníka.^aPodřízení junů^b podle Sezimy.^c

Nejde o podřízení jednoho druhému, nýbrž o stálou a plnou kooperaci v naprosté důvěře a loajalitě. Přitom prvek vojenský má paralyzovat stranické rozpory a má být činitelem sjednocujícím a koordinujícím, tmelem celé akce.^d

Svatopluk^d

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-3. Originál, rukopis, 1. s.

a Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.

b Členové odbojové organizace Politické ústředí.

c Krycí jméno Edvarda Beneše.

d Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

1 Původní stanovisko prezidenta Beneše bylo mnohem obsáhlejší. Jeho úplný záznam se dochoval ve zprávě zpravodajské expozitury Karel, která 26. 11. 1939 zprostředkovala jeho předání gen. Ingrovi: „Sdělují domů našim vedoucím činitelům vojenským a politickým:

Pro nás odtud je dost těžko přesně stanovit poměr a vzájemný vztah činitelů vojenských a politických v naší akci doma, protože jednak se proudy doma mohou měnit, jednak to závisí hodně od jednajících osob.

Pokládám však za podstatné, aby vojenský prvek, v němž nebudou rozhodovati otázky stranické, byl a zůstal činitelem sjednocujícím a koordinujícím, aby byl tmelem akce. Naproti tomu vojáci musí úzce spolupracovati s činiteli politickými, poněvadž ti v rozhodujícím okamžiku mohou mít vliv na masy a mohou eventuálně znát situaci a otázky, jež vojákům buď nejsou známy, nebo jež by vojáci ve své samozřejmě a správné přímocnosti mohli podceňovat.

Nejedná se toliko o to, aby se podřídil jeden druhému, nýbrž o to, aby

— byla stálá a plná kooperace v naprosté důvěře a vzájemné loajalitě, jako to máme my dnes za hranicemi, — vojenský činitel v celé naší akci byl sjednocujícím prvkem, paralyzujícím politicko-stranické rozpory, a aby za takového od politických činitelů byl uznáván.

Žádám vás tudíž, abyste v tomto duchu postupovali a pokládali po této stránce celou akci za naprosto jednotnou, jako je tomu zde v cizině, ve Francii a Anglii.“

Depeše byla 29. října 1939 odvyšlána z Paříže dvakrát „naslepo“, tj. bez předchozího navázání kontaktu mezi oběma radiostanicemi. Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-3.

33

1939, 27. listopad, Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se popisuje situace v domácím odboji a vydávají se pokyny k výstavbě okresních jednotek Obrany národa.

D—29

Všeobecná situace

1. V poslední době byla opět provedena celá řada opatření proti nám. Bylo provedeno několik zatčení, hlavně v souvislosti s vybráním redakce časopisu „V boj“.¹ Všechny okolnosti nasvědčují k tomu, že bylo učiněno udání přímo z řad zúčastněných. Tato skutečnost nabádá k tomu, abyste učinili **všechna opatření** a provedli eventuální revizi svých zapojených lidí a spolupracovníků.

Přípravy k zatčení studentů byly vykonány již **před pohřbem**,^a je tedy zřejmé, že události při pohřbu nebyly příčinou k zatýkání. Ze zatčených bylo podle oficiální zprávy popraveno 9, podle našich zpráv 36.²

2. Mezinárodní situace je v zásadě stále stejná. Západní mocnosti mluví nyní již zcela jasně o restauraci ČSR, Polska a Rakouska. Uspořádání střední Evropy ovšem není ještě stanoveno definitivně. Není také třeba nyní debatovati a uvažovati o tom, v jaké formě si svobodu dobudeme — hlavní věcí je svobodu mít. Nesmí tedy v žádném případě řešení poměrů budoucího státu býti předmětem názorových rozporů apod.

3. Nelze dnes předvídati bezpečně konec války časově. Změny poměrů jsou tak náhlé a nepředvídatelné, že mohou v příznivém případě nesmírně urychlit konec války.

Proto je povinností velitelů všech stupňů: dobudovati detailně organizaci, přezkoušovati a doplňovati, dbáti toho, aby všechny rozkazy pronikly až k určenému veliteli, přesvědčiti se, že všichni velitelé jsou řádně informováni, přezkoušeti přípravy a hesla.

4. Jsme jedinou oficiální a vedoucí organizací **pod vojenským velením** a vojenskou organizací na nikom nezávislou. Bývalé vedení politické (které i nyní do jisté míry funguje)^b tuto věc bez debaty přijalo. Našemu vedení se podřídlily a ještě podřídí všechny velké politické strany a veřejné organizace. Spolupracuje se již se všemi.

Rozkazy přijímáme jen z ciziny.

Bývalí starší politici a jejich straničtí odchovanci jsou zcela vyloučeni.

To k informaci a uklidnění.

Rozkazy

1. Podle mobilizačních nařízení (která obdrželi zpravodajští orgány dne 11. 11. 1939) proveďte pečlivě všechna nařízená opatření. K tomuto nařízení se podotýká:

a) pro mobilizaci stanoví se krycí jméno „montáž“;

b) k mobilizačnímu nařízení:

ad 1) je nutno, aby mobilizační nařízení proniklo **až k velitelům okresu včetně**. Velitelé krajů (K), podkrajů (PK) a okresů provádějí ihned nařízené úkoly podle všeobecných směrnic, které velitel kraje doplní a upřesní. Je nutno, aby velitelé K (jak již dříve bylo nařízeno) přípravami montáže pověřili své montážní důstojníky, které vrchní montáž svolá po čase k poradě. Na poradu přinesou již tito důstojníci své poznámky, dotazy a podněty:

ad 2) vzor vyhlášky je již přiložen k mobilizačnímu nařízení;

ad 3) k vysvětlení: u důstojníků jest volen ročník 1910, ježto v mladších ročnících je nyní poměrně málo důstojníků;

ad 4) zdůrazňujeme, že nástup při montáži je do sídel **okresních úřadů — niko-liv** k bývalým kmenovým tělesům;

ad 5) stav rot není a nemůže být udáván. Bude pravděpodobně všude jiný. Aby však bylo vůbec nějaké vodítko, počítejte maximálně pro stav roty asi počet naší bývalé válečné roty;

ad 10) aby nevznikl různý výklad hlášení: všechna hlášení podávejte prostřednictvím Horymíra^d (ZV);

ad 11) přípravy buď též provedeny až do o[kresních] velitelů včetně.

c) Montáž budiž zahájena **ihned po vydání druhého hesla** („provedení akce“).

Tedy pro montáž nebude **žádné zvláštní heslo**.

d) Přípravy k montáži buď též prováděny ihned. Přizpůsobte je k místním poměrům. V tom nechává se volnost velitelům K — při dodržení základních směrnic. **Neodkládejte práci!** Je zřejmé, že zdar akce záleží na přesnosti a důkladnosti příprav montáže a na jejím hladkém provedení.

2. Spojení rádio: nefunguje, ačkoliv jsou dány všechny předpoklady pro dobrou funkci. Věnujte náležitou pozornost této věci. Pověřte důstojníka dohledem a řízením. Hlaste požadovaná data.

Spojovací důstojníci všech krajů dostaví se do Prahy 28. 11. 1939 podle pokynů zpravodajských důstojníků.

3. Některé odborové organizace si stěžují, že není s nimi spolupracováno. Dnes reprezentuje odborové ústředí **největší** a poměrně nejlépe organizovanou část národa. Je proto naprosto nutno s nimi spolupracovati. Zatím — podle informace [velitelů] K — jsou zapojeni jednotliví členové. S nimi udržujte styk. K další organizaci budou vám dány pokyny.

4. Zdůrazňuji opět, že je nutno, aby velitelé K vytvořili a zapracovali své úplné štáby (zprav[odajství], mat[eriální zabezpečení], cukr[ářství],^e intend[anční]-hosp[odářská služba], spoj[ení], mob[ilizace]). Pokud jde o cukráře, dostali již dispozice.

Eventuální tresty uvnitř krajů zařídte sami ve své pravomoci. Jenom při věcech politických (trestání lidí nepracujících sice s Němci, ale pracujících proti nám), a to u osob majících vedoucí postavení, nutno uvědomiti před trestem Horymíra, aby nedošlo k omylům. Případy trestů provedených na osobách známějších hlaste, aby bylo lze využití toho i propagačně. Rovněž osoby zemřelé způsobem násilným (ať německé, neb české národnosti) nutno oznámiti.

Vzhledem k posledním událostem se nařizuje, aby cukráři malé podniky neuskutečňovali, zato však věnovali se s větší intenzitou přípravám podniků velkých.

5. Velitelé krajů překontrolují přípravy provedené k zmocnění se moci (jak výkonné, tak správní). Jenom přesné plány zaručují příslušnou hladkost provedení.

Dbejte, aby byly provedeny přípravy k zmocnění se úřadů, materiálu, německých jednotek, vzetí a střežení osob, střežení silnic, zajištění provozu, vzetí rukojmí apod.

Dbejte, aby všechny plány skutečně existovaly, nejen v představě, neboť je zřejmo, že při převratu bude i tak hodně zmatku a nejasností. **Jen přesnou organizací** dosáhneme, že se nám nic nevymkne z ruky. **Na to důtklivě upozorňujeme.**

6. Je prokázáno, že komunisté obdrželi pokyny ze zahraničí a tyto pokyny **nejsou zcela** odpovídající naší představě vrácení svobody. Stávají se tedy komunisté z našeho hlediska nespolehlivými. Proto nezapojujte. Styk s nimi budiž pouze zpravodajský, tj. využívatí jejich informací. Přitom upozorňuji na to, že je nutno zvláště všimati si jejich složek (praví, leví, trockisté apod.).

7. Pro případ německé mobilizace u nás: nenarukovat, sabotovat, opožděně narukovat, skrývat se apod.; později na vojně sabotáž atd.

8. Měníte-li osoby, informujte nové řádně a důkladně.

9. Rozšiřte ve svém okolí zprávu, aby pětikoruny byly tezaurovány, poněvadž jinak budou odvezeny do říše.

10. Organizovati kurýrní službu připadá zpravodajské službě — viz ústní pokyny.

11. Uspořádání zpravodajských hlášení:

I. Změny stavů nepřítelů (po okresech) — odkud jsou, nálada — viz příloha;^f

II. Zprávy politické;

III. Zprávy hospodářské;

IV. Zprávy všeobecné (germanizace, násilnosti, incidenty apod.);

V. Zprávy ze Sudet, Německa a odjinud;

VI. Černá kniha (změny a doplňky).^g

12. Při nastávající společenské sezoně upozorniti na ignorování Němců při pozváních apod. v ohledu společenském.

Upozornění a dotazy:

1. Do protektorátu podle zpráv má přijíti velké množství vojska (asi 200 000). Všude konají se přípravy k ubytování. Sledujte!

2. Mjr. Taušer, Benešov — zapojit — heslo: „Pozdravuje Kotík.“

3. Všichni zpravodajští dodají své krycí adresy.

4. Vzhledem k tomu, že je poměrně málo finančních prostředků, doporučuje se rozvinouti akci k jejich získání. Ušití podle ústních směrnic.

5. V některých okresech byli zvěrolékaři pověřeni soupisem králíků. Není vyloučeno, že jde o materiál pro bakteriologickou válku. Sledujte a hlaste!

6. Tábor — Josef Vácha, okr. úřad Tábor — zapojit!

7. Němci přijímají nové pracovníky na letiště. Snažte se vpašovat tam naše lidi. Např. Hradec Králové, Nový Bydžov a Choceň.

8. Nově vybavené skladiště u Hradce Králové se naplňuje. Sledujte a hlaste množství a druh munice, materiálu apod.

9. Vydejte ve svém okolí rozkaz, aby do Vánoc vzhledem k událostem nebyly pořádány zábavy.

10. Působte ve svém okolí, aby — pokud možno — byli umísťováni vysokoškoláci.

Horymír

VÚA—VHA, Sbírka ÚNOPP, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 3 s.

- a Rozumí se pohřeb Jana Opletala, který se konal 15. listopadu 1939.
- b Míněna odbojová organizace Politické ústředí.
- c Mobilizační oddělení zemského velitelství Čechy.
- d Krycí označení zemského velitelství Čechy.
- e Sabotážní činnost.
- f Nepublikuje se.
- g Soupis kolaborantů a exponentů okupačního režimu.

- 1 Gestapo proniklo do ilegální sítě prostřednictvím kolportérské sítě ilegálního časopisu V boj. Již 10. listopadu 1939 tak byl dopaden i Josef Škalda, který vedl vydavatelské družstvo. K 20. únoru 1940 počet zatčených členů výrobního a distribučního aparátu ilegálního časopisu V boj dosáhl 49 osob.
- 2 Jednalo se o fámou, která dokresluje tehdejší zjitřenou atmosféru v protektorátu. Rovněž tak seznam studentů, kteří pak byli popraveni, byl vyhotoven až 16. listopadu 1939 pražskou úřadovou nacistické bezpečnostní služby.

34

1939, 29. listopad, Bělehrad

Dopis plk. gšt. Čenka Kudláčka gen. Sergeji Ingroví, ve kterém jej informuje o tom, že spolu s mjr. Jaroslavem Hájíčkem dorazili do Bělehradu, a líčí jejich společnou činnost včetně úkolu zdokonalit spojení mezi Jugoslávií a protektorátem.

Milý příteli!

Přijeli jsme, Hutník^a a Petr,^b dne 26. listopadu sem, do Bělehradu. Důvody jsou dány vzkazem, který jste nám poslali rádiem a kurýrem,^c dále faktem, že naše činnost byla úplně znemožněna a unikli jsme jen stěží zatčení. Ústředí doma vysílá nás pro vysvětlení a urovnání celé řady otázek technického a organizačního rázu. (Petr přijel se ženou, moje žena byla při pokusu o mé zatčení odvečena gestapem, byla však později propuštěna, aby usnadnila moje vypátrání, a doufám, že snad i ji podaří se dostat za hranice.)

Zde jsme byli dobře přijati a navázali jsme spojení se všemi našimi činiteli pracujícími v Bělehradě. Mimochodem řečeno, funguje to tady celkem dobře.

Z domova máme úlohu, kromě toho, co jsem uvedl výše, opatřit různé potřeby pro „naše štičí družstva“,^d zdokonalit spojení mezi domovem a jihovýchodem, zejména vybudovat cesty oběma směry pro výletníky a dopravu potřebného materiálu.

Toto stává se nyní tím důležitější, čím je perzekuce našich lidí větší a nutí větší počet lidí k opuštění vlasti.

Proto navrhuji:

Pro splnění výše zmíněných úloh umožnit nám oběma co nejrychlejší příjezd do Paříže. Po vyřízení všech těchto našich úkolů v Paříži vrátí by se Petr sem nebo do Budapešti, aby dokončil otázku cest, spojení a zásobování našich potřebným materiálem. Máš-li pro nás jiné rozkazy, očekáváme je.

Náš příjezd sem byl oznámen rádiem do Bukurešti a Paříže i Londýna se žádostí, aby byl avizován zdejší francouzský atašé. Avízo doposud nedošlo, zdejší francouzský atašé telegrafoval do Paříže, zda jsme těmi, za koho se vydáváme, a zda nám smí vystavit pasy. Nemáme žádné cestovní dokumenty. Prosíme proto naléhavě o zákrok v této záležitosti.

Prostředky pro krátký pobyt zde a cestu nejkratším směrem máme. Měl-li by se pobyt prodloužit, budeme potřebovat výpomoc.

Situaci doma znáte ze zpráv, které dostáváme[!] jinými cestami, doplníme je ještě podrobnostmi po našem příjezdu. O zdejší situaci nepíšeme, protože jste jistě dobře informováni. Spojení s domovem máme, vypomůžeme také zdejším našim lidem některým z našich prostředků.

Sešli jsme se zde s Davidem a s gen. Janouškem, který odjíždí začátkem příštího týdne přes Atény k Vám.

Tvoje rodina je zdráva, daří se jim dobře a zatím jsou v bezpečí. Ústředí pracuje na naprosto bezpečném jejich vypravení za hranice. S námi nemohli, protože náš útek byl překotný, riskantní a každý styk s námi byl v posledních dnech nebezpečný.

Očekáváme Tvoje rozkazy. Po dobu našeho pobytu v Bělehradě je nám možno psát prostřednictvím našeho vyslance.

Abyste pobyt Petrův v Paříži byl co nejkratší a aby si za tu krátkou dobu vyřídil všechny svoje záležitosti, příkládám několik krátkých návrhů,^d které by bylo třeba vyřídit ještě před naším příjezdem, aby se Petr co nejdříve mohl vrátit do Budapešti.

Je-li možno avizovat naše doma naším rádiem, prosíme o to. Ovšem jen krycí jména.

Hodláme tato jména podržet i nadále.

Pozdravy ode Všech doma.

S upřímnými pozdravy

Hutník

Máme nezaručenou zprávu, že Italové vydali Němcům naše lidi (40). Je-li možno ověřit, sdělte nám.

Hutník^e

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-35. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.
- b Krycí jméno mjr. gšt. Jaroslava Hájička.
- c Jednotky prvního sledu Obrany národa.
- d Dokument nebyl přiložen.
- e Postskriptum doplněno rukou.

1 Gen. Ingr měl dlouhodobý zájem o to, aby oba důstojníci jej následovali do zahraničního odboje. K tomu viz dokument č. 8, pozn. č. 3. Tato otázka byla znovu otevřena na podzim 1939 v několika radiotelegrafických depeších mezi Paříží a Prahou, které byly předávány na obě strany prostřednictvím radiostanice plk. gšt. Kumpošta v Bukurešti. Ta tlumočila 28. října 1939 dotaz z Prahy, „zda jste po někom vzkázali, aby Petr (krycí jméno mjr. gšt. J. Hájička — pozn. aut.) a Hutník (krycí jméno plk. gšt. Č. Kudláčka — pozn. aut.) opustili ihned protektorát.“ Paříž 5. listopadu 1939 odpověděla do Bukurešti, že „nikdo nedal žádný vzkaz, aby Hutník a Petr opustili protektorát“. Ve stejný den nechal gen. Ingr odeslat stejnou cestou i tuto depeši: „Může-li být Hutník a případně i Petr doma postrádán, ať přijede. Odpovězte.“ Praha odpověděla depeší, kterou plk. gšt. P. Kumpošt nechal k předání do Paříže 9. listopadu 1939: „Hutník i Petr přijedou jen tehdy, nebudou-li moci plně pracovat doma.“ Viz *VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-1*. Průběh této radiotelegrafické výměny vyvrací domněnku T. Jiránka, autora biografie Čenka Kudláčka, že „Paříž v každém případě mohla dostat z protektorátu zprávu o ohrožení Kudláčka a dalších“, a vydat proto rozkaz k jejich odchodu z protektorátu (JIRÁNEK, Tomáš: *Šéf štábu Obrany národa. Neklidný život divizního generála Čenka Kudláčka*. Academia, Praha 2015, s. 224–225).

35

1939, 11. prosinec, Praha

Dopis plk. gšt. Jaroslava Vedrala československé zpravodajské expozitury v Paříži, ve kterém mj. informuje o událostech, k nimž došlo po odchodu plk. gšt. Čenka Kudláčka do zahraničního odboje.^a

Drazí přátelé!

Předem mnoho pozdravů a vzpomínek na všechny.

1) Včera dostali jsme zprávy od Petra^b [a] Hutníka^c z B[ělehradu].

Dojeli na místo 28. minulého měsíce a 12. tohoto měsíce mohou jeti dále po vodě; jsme tím nemile překvapeni, že ač jste o nich dostali avízo, bude to celý měsíc trvat, než dojdou místa určení. Zprávy od nich měsíc staré zač mohou stát? Prostředky měli, jen scházal průvodní list. Je vidět z toho, že není vše takové, jak nám tvrdíte — vaříte z vody jako minule. Petr má se vrátit, aby zařídil za 6 týdnů, jak, co mohl učinit nyní. Máme tím po mnoha plánech, které tolik spěchají.

2) Došla nám soukromá pošta z F[rancie] přes Milanoviče^d v B[ělehradu], za 4 dny byl zde dopis od Malíka,^e ale od Vás nic. Je vidět, že naše starost o spojení písemně je na správné cestě, ale Vy asi o nás mnoho nestojíte. V tomto případě používá-li se kurýři, je to spojení rychlé a zaručené.

3) Zdejší podnik^f je v poslední době dost nabourán a nevím také, není-li to můj poslední dopis. Zasluhu o to má zčásti i pařížské rádio, které šíří škodlivé zprávy — např. o studentech, jak rozšiřují na venkově letáky, rolníci sabotujícími nařízení

o zásobování, vysíláče tajné v Praze apod. — má to za následek zvýšenou perzekuci a větší počet agentů za označeným předmětem.

Moji nadřízení doporučují proto, aby Hutník převzal u Vás propagandu a dozor nad rozhlasem, zná nejlépe nynější poměry a bude dbát též, aby tam nebyly takové jazykové vojenské perle — např. „odporová linie — kompanie, strojní pušky“ apod.

4) Jeden zdejší vysoký úředník, nacist z protektorátu, v náladě na otázku charakterizoval situaci Německa takto: „Vojensky to vydrží dobře dva roky i déle, národohospodářsky sotva ½ roku a politicky to nevydrží třeba ani 2 měsíce.“

5) Zdejší komunisté dostali začátkem prosince směrnicí z Moskvy nepracovati s žádnou politickou zdejší stranou, protože všichni sympatizují s Benešem, který je ve službách západního kapitalismu, mohou pracovat jenom s vojáky a mají být připraveni — do 24 hodin — po obdržení rozkazu — převzít vládu. Můj osobní dojem je, že z taktických důvodů budou s vojáky přáteli.^g

6) Jeden elitní policejní prapor, ubytovaný ve zdejší vysoké škole, silně nadával na rozkaz odejeti z protektorátu, kde doufali stráviti celou válku — mezi sebou rozšiřovali i komunistické letáky.

7) Zahraniční rozhlas musí strašit naše lidi spolupracující s Němci — vlajkaře apod. — jakož i naše Němce — že jsou všichni sledováni a Češi mají dobrou paměť, na vyrovnání účtů „až přijde den“.

8) Ripka má mít služebnou Novákovou, se kterou se snaží agenti gestapa navázati styky.

9) Píše Vám prokurista po Hutníkovi, tj. ten, na kterého se 10. minulého měsíce odvolával u Svatopluka^g náš „starý přítel“.^h

Dejte o sobě alespoň něčím vědět.

Mladoturky za takové situace posílat nemůžeme.

V Belgii má být Hrubíšⁱ jako zástupce olom[oucké firmy] Cheney, zmobilizujte ho na děl[ostřeleckou] funkci, než tam někdo od nás přijde.

Přejeme Vám radostné svátky vánoční a šťastný Nový rok.

Váš

Sáz[avský]^j

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-6. Originál, rukopis, 4 s.

- a Dopis je opatřen v levém horním rohu pořadovým číslem 1/S.
- b Krycí jméno mjr. gšt. Jaroslava Hájička.
- c Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.
- d Poštovní schránka v Bělehradě, která byla vedena na jméno Ljuby Milanoviče, společnost Wagons-Lits. Dopisy určené domácím odboji byly označovány poznámkou „pro paní Zdeňku“.
- e Zřejmě míněn ing. Josef Malík, bývalý ředitel Národní banky.
- f Obrana národa.
- g Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

- h Nejasný kontext.
i Zřejmě míněn pplk. gšt. František Hrubíš.
j Krycí jméno plk. gšt. Jaroslava Vedrala.

1 Ilegální KSČ ve skutečnosti dostávala z Moskvy směrnice, aby se odklonila od benešovského odboje, již od poloviny září 1939. Jak o příklad tehdejších direktiv, které se samozřejmě nezaměřovaly na převzetí vlády, je možné uvést výňatek z radiové depeše Klementa Gottwalda, která byla odvysílána 18. října 1939: „Beneš se stal nepřítelem Sovětů ve službách západních imperialistů a bojuje za záchranu kapitalismu. Všichni zrádci a kapitulanti se v zahraničí seskupují kolem Beneše a vytvářejí znovu starou zbankrotovanou koalici. Proto je třeba semknout lid doma kolem komunistické strany v boji za národní a sociální osvobození. Revoluční perspektiva vyžaduje nejtěsnější spojení s německou dělnickou třídou v duchu mezinárodní proletářské solidarity a společného přátelství k Sovětskému svazu. Proto při rozvíjení českého osvobozovacího boje současně odmítat protiněmecký šovinismus.“ Viz BAREŠ, Gustav: *Depše mezi Prahou a Moskvou 1939–1941. Příspěvky k dějinám KSČ*. 1967, roč. 7, č. 3, s. 375–433.

36

1939, 16. prosinec, Bělehrad

Dopis mjr. gšt. Jaroslava Hájička československé zpravodajské expozitury v Paříži, ve kterém informuje československé exilové ústředí o zatýkání v protektorátu, v jehož důsledku bude muset odejít velké množství ohrožených osob do zahraničního odboje.

Milí přátelé,

sdělujeme nepříjemnou zprávu: V posledních dnech zatko gestapo v našich zemích asi 1200[!] důstojníků a v zatýkání se neustále pokračuje. Přesný počet nemůžeme doposud zjistit. Ze známých zatčení asi před 5 dní plukovník generálního štábu Kotík, major Adler, podplukovník Weinstein, plukovník Vašítko. Při zatýkání 14. a 15. tohoto měsíce zatčení plukovník Reš, plukovník generálního štábu Kropáček, Longa, generál Spěváček, plukovník letectva Stanovský, dále Kalvoda,^a sociálnědemokratický poslanec Laušman¹ atd. atd. Řadě osob se podařilo ukrýt. Mezi nimi takzvaný Sázavský,^b jehož pravé jméno řekne Vám Hutník^c nebo Petr^d nebo Svatopluk,^e k němuž Sázavský vyslal posla jménem Starého. Starý došel ke Svatoplukovi dne 10. 11. 1939. V nejbližších dnech vydá se Sázavský na cestu k Vám. Žádáme Vás, byste zařídili v Budapešti i v Bělehradě, aby cesta dála se co nejlaději. Sázavský si zaslouží nejvyšší pozornosti. O jeho cestě Vás informujeme i jinou cestou.

Doposud nemůžeme přesně posoudit, zda akce proti důstojníkům je zásadní krok (využijte v rozhlase: Reich pokračuje v záměrném ničení české inteligence), nebo zda k zatčení došlo z určitého popudu buď kontrašpionážní služby, nebo slabosti či zradou některých ze zatčených. Některé známky ukazují, že^f Reich zakročil po výpovědích jednoho zatčeného a dnes již podivným způsobem propuštěného vyššího důstojníka. Důkazů však nemáme a vysvětlení je možné každým způsobem.

Zatýkání má za následek, že v nejbližších dnech odejdou k Vám desítky, ba stovky těch, kterým se podařilo při zatýkání ukrýt.

Jest bezpodmínečně nutno, byste co nejrychleji dopravili do Budapešti potřebné množství valut, neboť u nás máme cizích valut značný nedostatek.

Pokud se týče mlátičky,^g v Bělehradě sdělujeme: Do Běl[ehradu] nepošleme Vám žádný z našich strojů. Převzmete stroj bukurešťský.

Ačkoliv se velmi snažíme získati zprávy v našich továrnách ohledně dodávek do Bulharska, nemůžeme docílití nějakých výsledků. Zprávu o dodávce Škodovky jsme Vám již podali (renovované tanky atd.). Jinak nemáme z našeho území zpráv, že by některý závod Bulharsku dodával. Velmi pravděpodobně dodávají Bul[harsku] jenom říšské továrny. Svědčí o tom případ zemuňský [Jugoslávie], kde celníci zjistili, že Reich prováží do Bulharska zbrojní materiál, který deklaruje falešně. Tehdy byly zachyceny doprovodní rotní granátomety.

Žádáme také, aby naši lidé nebyli z Jugoslávie posíláni dlouhými oklikami přes Cařihrad atd. Velmi doporučujeme, byste alespoň důležitější osoby dopravovali cestou nejrychlejší, neboť jen tak Vás mohou dobře informovat o situaci u nás. Je-li někdo na cestě celý měsíc, není již bezpečným informátorem. Situace se tu příliš rychle mění.

Srdečně Vás zdraví

P e t r^h

Jména dalších zatčených: pplk. gšt. Houška,

Gen. Bohuslav Fiala, plk. Pánekⁱ

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-13. Originál, strojopis, 1 s.

- a Zřejmě omyl. Krycí jméno Kalvoda používal člen odbojové organizace Politického ústředí Vladimír Klecanda, kterému se podařilo uniknout do zahraničí.
b Krycí jméno plk. gšt. Jaroslava Vedrala.
c Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.
d Krycí jméno mjr. gšt. Jaroslava Hájička.
e Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.
f Strojem přeskrtán následující text: „k zákroku došlo mohlo“.
g Radiostanice.
h Podpis strojem.
i Dodatečná strojopisná glosa, která je v původním dokumentu připojena na horní okraj listu, kde zbývalo jediné volné místo.

1 Bohumil Laušman, člen odbojové organizace Politického ústředí, byl včas varován před hrozícím zatčením a podařilo se mu uniknout do zahraničí.

37

1939, 17. prosinec, Praha

Výňatek z výpovědi pplk. gšt. Jana Reše na pražském gestapu, ve které vysvětluje okolnosti svého zapojení do činnosti ilegální odbojové organizace Obrana národa.^a

Weiterverhandelt

Vorgeführt erscheint Johann R e s , Personalien bekannt, und erklärt:

Meine bisherigen Angaben möchte ich in der nachfolgenden Vernehmung zusammenhängend und zeitlich richtig aufeinanderfolgend wiederholen bzw. ergänzen.

Zum ersten Male kam ich mit der illegalen Militärorganisation ungefähr Anfang Juni 1939 in Berührung. Seinerzeit traf ich zufällig Oberst d.G. K u d l a c e k auf der Straße in der Nähe des Nationalverteidigungsministeriums. Er fragte mich, ob ich mich, wenn er mich brauche zur Verfügung stellen würde. Ich erklärte ihm, für eine gute Sache ja. Es war mir sofort klar, dass es sich nur um den Aufbau irgendeiner Organisation handeln könne, denn derartige Gedanken waren vielleicht unausgesprochen unter [...]b Offizieren seinerzeit vorhanden.

Einige Wochen später — es mag Ende Juni 1939 gewesen sein — traf ich wiederum zufällig wohl auf dem „Siegesplatz“ mit Oberst K u d l a c e k zusammen. Er erklärte mir, dass der Augenblick gekommen sei, wo er mich brauchen könne. Natürlich fragte ich ihn nun, um was es sich eigentlich handle. Er erklärte mir, dass in den grösseren Orten des Landes bereits Gruppen seiner Organisation vorhanden wären, dass er aber nicht mit allen direkt verkehren könne und dass er mich für bestimmte Aufgaben dazwischenschalten möchte. Auf meine Fragen nach dem Sinne und Zweck dieser Organisation erklärte er mir, dass er nicht für die frühere Regierung arbeite, und auch nicht mit oder für die politischen Parteien, die allgemeine öffentliche Korruption verursacht hätten. Er sagte, seine Organisation wäre vollkommen selbständig; sie hätte auch nicht die Aufgabe aktiv in den politischen Tageskampf einzugreifen, sondern sie hätte nur Vorbereitungen zu treffen im gegebenen Augenblicke die Macht im Lande zu übernehmen. Als solch ein gegebener Zeitpunkt sei eine Änderung der Macht im Protektorat anzusehen. Eine derartige Änderung könnte seiner Meinung nach durch einen politischen Druck der Grossmächte auf Deutschland im Rahmen einer Konferenz oder gegebenenfalls durch Austausch von Gebieten, z.B. Kolonien und in letzter Hinsicht durch militärischen Ereignisse entstehen. K u d l a c e k 's Organisation sollte der Vorbereitung der Machtübernahme zu solch einem Zeitpunkte dienen. Es sollte verhindert werden, dass Unruhen entstünden oder die alten Parteien wieder das Zept in die Hand nähmen. Der neue Staat sollte zunächst durch eine Militärdiktatur regiert werden bis die allgemeine Lage eine Volksabstimmung über die Regierungsform dieses Landes gestattete.

In organisatorischer Hinsicht sagte er mir, dass in der Provinz in B u d w e i s , P a r d u b i t z , P i l s e n und J u n g b u n z l a u — von Prag hat er ausdrücklich

nicht gesprochen — schon Ansätze dieser Organisation vorhanden wären und dass ich nun im Rahmen des Bestehenden oder Auszubauenden die Verbindungen zur Einrichtung eines Funknetzes, zur Meldung der vorhandenen Waffen und Heeresmaterialien und der Berichte über die allgemeine Stimmung übernehmen sollte. Aus K u d l a c e k 's Mitteilungen gewann ich den Eindruck, dass vor mir ein anderer Offizier diesen Posten innegehabt haben muss. Ich kann mir denken, dass es sich um einen Offizier gehandelt hat, der in Pension ging und seinen Aufenthaltsort von Prag in einen anderen Landesteil verlegte. Konkrete Angaben dazu kann ich nicht machen.

Als mir Oberst Kudlacek die Organisation übergab, sagte er, dass in den vier Kreisen je ein Offizier vorhanden ist, der sich um die Angelegenheiten dieses Kreises genau so kümmern musste, wie ich für ganz Böhmen mit Ausnahme von Prag. Die Namen der Offiziere in den Kreisen hat er mir jedoch nicht genannt.

v[orgelesen] g[enehmigt] u[n]terschrieben].

Jan Reš^c

Wainmann [?]^d

VÚA—VHA, *Sbírka nacistických procesních spisů čs. občanů*, inv. č. 158, kart. 16. Fotokopie strojopisu, 2 s.

- a Dokument je opatřen v levém horním rohu zkratkou II BM 1. Jednalo se o označení referátu pražské řídicí úřadovny gestapa, do jehož kompetence spadal boj s demokratickými složkami domácího odboje.
- b Nečitelné.
- c Vlastnoruční podpis.
- d Vlastnoruční podpis patřící zřejmě Horstu Waimannovi, který v hodnosti kriminálního asistenta působil v referátu II BM pražské řídicí úřadovny gestapa.

38

1939, 20. prosinec, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o proniknutí do rozsáhlé ilegální organizace, která používá název Obrana národa, respektive Národní odboj.

Betřift: „Národní odboj“

Vorgang: Ohne

Der aktive Widerstand der Teile des Tschechentums, die bereits seit Beginn der Errichtung des Protektorats unterirdisch an einer Veränderung der bestehenden oder für die Wiederherstellung der früheren Verhältnisse arbeiten, hatte in den letzten Monaten immer grössere Formen angenommen. Die deutlichsten Erscheinungsformen wie: periodisch erscheinende Hetzschriften, Verbreitung von Flug- und Streuzetteln, gewisse Artikel der Auslandspresse, Nachrichten der feindlichen und Schwarzsender, liessen in ihrem Inhalt erkennen, daß im Inland gesammelte Kräfte

am Werke waren, die organisatorisch zusammengefasst, zentral geleitet und rege Verbindungen zum Auslande aufrecht erhalten mussten. Politisch betrachtet, blieb bei näherer Beobachtung die Schlußfolgerung nicht aus, daß alle früheren politischen Richtungen sich zu einem gemeinsamen Kampf gegen alles Deutsche zusammengefunden hatten. Nur der Kommunismus schien sich der Zentralstelle gegenüber nicht restlos gebunden zu haben; er muss Konzessionen eingegangen sein, die aber nicht soweit gingen, seine grundsätzliche Linie aufzugeben.

Sowohl der Staatspolizeileitstelle Brünn als auch der Staatspolizeileitstelle Prag gelang es fast gleichzeitig, aber auf verschiedenen Wegen, in eine Organisation einzudringen, die hinsichtlich Ausdehnung, hoch- und landesverräterischer Tätigkeit in ihren Ausmaßen anfangs kaum glaubhaft erschien. In ihrer eigenen Bezeichnung nennt sie sich in Mähren „Obrana národa“ (Abwehrkampf des Volkes), auch „Narodni odboj“ (Völkischer Abwehrkampf). Die Organisation wird im folgenden „Narodni odboj“ in Abkürzung „N.O.“ genannt werden.

Die ersten Vermutungen für das Bestehen dieser Organisation wurden im Laufe des hier noch in Bearbeitung befindlichen Vorganges gegen die Hersteller und Verbreiter der Hetzschrift „V boj“ gemacht, über den in einem Sonderbericht und in den Tagesrapporten bereits Mitteilung gegeben wurde. Der technische Apparat dieser Hetzschrift war nach den gemachten Feststellungen anfangs nur für eine einzelne Gruppe tätig und brachte eine Wochenaufgabe von 500 Stück heraus. Von einem bestimmten Zeitpunkt an erhöhte sich die Auflage plötzlich auf 3000 Stück und von dieser Zeit an erschien die Hetzschrift auch in Mähren. Im Fortgang der laufenden Festnahmen wurden dann Personen erfasst, die von Beamten der Staatspolizeileitstelle Brünn, die gelegentlich hier weilten, als in einen laufenden Vorgang in Brünn bereits aufgetaucht bezeichnet wurden. Durch eine gemeinsame Besprechung der Leiter und Sachbearbeiter beider Staatspolizeileitstellen wurde dann festgestellt, daß es sich bei dem hier und dem gleichzeitig in Brünn laufenden Vorgang um dieselbe grosse Organisation handelte, die über das ganze Protektorat eine Ausdehnung gefunden hatte, mit der Zentrale in Prag. Heute haben die neuerlichen Feststellungen auch bereits die genaue Aufklärung über die plötzliche Erhöhung der Auflageziffer des „V boj“ von 500 auf 3000 Stück gebracht. Sie datierte seit dem Zeitpunkt, an dem der „V boj“ zum Organ der N.O. gemacht wurde.

Die^a gemeinsame Aussprache beseitigte auch die letzten Zweifel und führte zu der restlosen Überzeugung, daß es sich bei der N.O. um eine derartig ausgedehnte, gefährliche Opposition unter Beteiligung höchster Kreise des ehemaligen tschechischen Offizierskorps und der tschechischen Intelligenz handelte, die in ihrer Ausdehnung bei ihrer Aufdeckung kaum glaubhaft erschien. Der von Benesch vor nicht allzulanger Zeit gemachte Ausspruch „die Sache in der CSR liegt in guten Händen“ erhält im Zusammenhang damit seine besondere Auslegung.

Nach den bisherigen Feststellungen unterteilte sich die Organisation in zwei grosse Gliederungen

- I. Politische Organisation,
- II. Militärische Organisation.

I. Politische Organisation

Die politische Organisation hatte die Aufgabe, durch Schrift, Rundfunk und Mundpropaganda den Widerstandswillen des Tschechentums zu entfachen, weiterzutreiben und für den politischen Umsturz vorzubereiten. Führende Intelligenzler fühlten sich bereits berufen, sich über die Staatsform und Verfassung Gedanken zu machen und legten diese in Gesetzentwürfen nieder, die erfasst werden konnten. Einige wichtige Übersetzungen liegen bei.

Die Führung der politischen Organisation war sich darüber klar, daß nur ein politisch einheitlich ausgerichtetes Tschechentum in der Lage sein würde, das gesteckte Ziel zu erreichen. Die grossen Hoffnungen, die das Tschechentum anfangs auf das N.S.^b setzte, wurden nicht erfüllt, da das N.S. durch die Zusammenfassung seiner Führung nicht die nötige Autorität für eine einheitliche politische Ausrichtung aufbrachte.

Kanzler S a m a l, der bereits im Weltkriege die Maffia im Auftrage von Masaryk und Benesch organisiert hatte und damals als ihr Chef im Inlande anzusehen war, bildete darum einen Ausschuss aus Vertretern der ehemaligen tschechischen Parteien, der sich wie folgt zusammensetzte:

- R a s i n von den früheren National-Demokraten,
- R i c h t e r von den früheren National-Sozialisten,
- F e i e r a b e n d von den früheren Agrariern,
- N e c a s von den früheren Sozialdemokraten,
- P r o c h a z k a von der früheren katholischen Volkspartei.

In diesen Ausschuss wurde beraten, wie dem N.S. die notwendige Autorität eventuell durch personelle Veränderungen (neuer Staatspräsident, andere Männer im Ausschuss des N.S.) gegeben werden könne. Da man jedoch keine Möglichkeit sah, von dem Ausschuss die gewünschte Umgestaltung herbeizuführen, wurde R a s i n beauftragt, entweder aus den genannten oder aus neuen Männern einen aktiven Arbeitskreis zu bilden, der seiner Zusammensetzung und Aufgabenstellung nach die politische Ausrichtung des Volkes auf illegalem Wege anzustreben in der Lage sein sollte.

R a s i n bildete seinen illegalen Arbeitskreis nicht aus Vertretern der Partei, sondern aus einem Vertreter für Böhmen (L a u s c h m a n n), einem Vertreter für Mähren (R i c h t e r) und einem Geschäftsführer (Prof. K l e c a n d a — Vertrauensmann Benesch's). Die Bestrebungen dieses Kreises werden am besten belegt durch

die bei einem Mitarbeiter K l e c a n d a ' s (P e s k a) gefundenen Gesetzentwürfe über den staatsrechtlichen Aufbau der neuen Tschechoslowakei. (Siehe Anlage). K l e c a n d a baute einen politischen Nachrichtendienst im Lande auf und erfasste auch die Slowakei. (Verbindungsmann Ivan B a l l o) Bei K l e c a n d a dürften auch die Weisungen für die politische Gruppe aus dem Auslande eingegangen sein.

Es sind dies die Ergebnisse der bisherigen Feststellungen.

Soweit Festnahmen der politischen Organisation durchgeführt werden konnten, sind die Namen auf der beigefügten Festnahmeliste unter Nr. 1 bis 7 verzeichnet.

II. Militärische Organisation

Die militärische Organisation hat sich unabhängig von der politischen Bewegung aus führenden Offizierskreisen des ehemaligen tschechoslowakischen Generalstabes gebildet. Erst später sind zwischen beiden Gruppen Verbindungen entstanden, auf die weiter unten näher eingegangen wird.

Die Aufgabe der militärischen Organisation bestand in der Bildung von Offiziers-Kadern, Sammlung von Mobilisationsunterlagen usw. mit dem Ziel, im gegebenen Zeitpunkt in der Lage zu sein, die Macht im Protektorat und im Sudetengau zu übernehmen.

Nach den bisherigen Feststellungen bestand für das gesamte Protektorat ein Zentralkommando in Prag, dem die Landeskommandos Böhmen in Prag und Mähren in Brünn unterstanden. Das Landeskommando Mähren hatte zwei Gebietsleitungen, den früheren Armee-Kommandos entsprechend mit 3 und 4, also insgesamt 7 Kreisen, während den Landeskommando Böhmen, nach den bisherigen Ermittlungsergebnissen, 5 Kreise im Bereich der früheren Divisionen unterstellt waren, wobei die Möglichkeit besteht, daß das Kreiskommando Prag eine selbständige Stellung, entsprechend dem früheren Armee-Kommando-Prag einnahm.

Die Besetzung der Stäbe entsprach im wesentlichen der Einstellung des früheren Generalstabes der tschechoslowakischen Armee. Hinzu kam noch ein eigenes politisches Referat. Neben der Stellung des Stabschefs, dem gleichzeitig die Organisations-Abteilung unterstand, waren Abteilungen für den Nachrichtendienst, für die Materialerfassung und -Verwaltung (Waffen und Geräte), für die Finanzverwaltung und die politische Abteilung vorhanden.

Von den politischen Abteilungen der Stäbe gingen Verbindungen zur politischen Organisation zu I. Ob diese Verbindungen der Mitarbeit oder vielmehr der Kontrolle dieser politischen Bestrebungen dienten, steht noch nicht fest, zumal aus vielen Aussagen hervorgeht, daß bei der militärischen Organisation eine eigene politische Auffassung vorhanden war, die sich gegen die alten Parteipolitiker richtete und die sich die neu zu erstehende CSR zunächst mit Militär-Diktatur vorstellte. Diese Bestrebungen erhellen sich auch aus der Tatsache, daß der Leiter der Nachrichtena-

bteilung des Zentralkommandos die in bedeutender Auflage in Prag illegal erschienene Zeitschrift „V boj“ finanzierte und den weitaus grössten Teil dieser Auflage in der Verteilung dirigierte.

Wer an der Spitze der militärischen Organisation stand, ist bisher nicht eindeutig festgestellt worden. An Namen wurden genannt: General M e z l , General B i l y und General N e u m a n n .

Eine der aktivsten Rollen hat der Oberst d.G. K u d l a c e k gespielt, der früher Leiter der Abteilung für Wehrerziehung des MNO und zuletzt Chef der Arbeitsbataillone war. Er war Stabschef des Zentralkommandos für Böhmen und Mähren. Als sein Vertreter wird der Oberstleutnant d.G. K r o p a c e k bezeichnet. Die Evidenzführung der von den unteren Einheiten festgestellten Waffen und Materialien hatte Oberst d.G. V e d r a l inne, während der bisherige Generalintendant des MNO, S p e v a c e k , die Finanzverwaltung durchführte. Er hat auf Anweisung des Obersten K u d l a c e k bedeutende Summen an die Landeskommandos zur Deckung der Organisationsauslagen und wahrscheinlich zur Materialbeschaffung ausgezahlt und hatte mehrere Sparkonten bei der „Handelsgewerblichen Vorschaukasse“ in Höhe von 1 ½ bis 2 Millionen Kronen zur Verfügung. Über den General N e u m a n n wurde die Verbindung zur politischen Gruppe des Dr. R a s i n unterhalten.

Chef der Nachrichtenabteilung des Zentralkommandos war Major d.G. H a j i c e k . H a j i c e k , der aus verschiedenen Quellen militärische und politische Nachrichten bezog, stand mittels eines amerikanischen Kurzwellensenders, so lange es noch möglich war, mit dem früheren tschechischen Militär-Attaché in Warschau, K u m p o s t , und nach dem Polenfeldzug mit einer noch nicht näher bekannten Stelle in Bukarest in Verbindung. Dieser und ein zweiter Sender konnten beschlagnahmt werden. Der zweite Sender ist nach der Begutachtung durch den gerade hier anwesenden SS-Sturmabführer M e h l s t ä u b l englischer Herkunft und von der gleichen Bauart, wie er von den Engländern in dem grossen Hereinfall des „Secret-Servies [!] Best-Steavens“ [!] den „deutschen Revolutionären“ geliefert worden ist. Man kann daraus schliessen, daß London durch Vermittlung des dort auffälligen tschechischen Nachrichtenoftiziers, Oberst M o r a v e c , es unternommen hat, unmittelbar, unter Ausschaltung des Weges über Bukarest, mit der Militär-Organisation in Prag in Verbindung zu treten und wohl auch in Verbindung gestanden hat. Die so oftmals festgestellte erstaunlich schnelle Unterrichtung des englischen Rundfunks über Ereignisse im Protektorat findet damit wohl eine überraschende Erklärung.

Für den inneren Nachrichtendienst der Organisation wurde ein Befehlsfunknetz geschaffen, welches dem Oberstleutnant d.G. der Telegrafentruppe A d l e r unterstand. A d l e r veranlasste den Aufbau eines Sendersystems in Mähren, welches dort erfasst werden konnte, liess einen Sender beschaffen, der im Auftrage des Zentralko-

mmandos zwischen Prag und Brünn arbeitet und liess in Böhmen ein Funksystem zwischen dem Landeskommando Prag und den 4 Kreisen in der böhmischen Provinz aufbauen. Besonders aktive Unterstützung hierbei fand er durch Dr. M i k l e n d a , der zum Senderbau und zur Senderreparatur höhere Beamte der Telegrafischen Versuchsanstalt der Prager Postdirektion und der Metrologischen Zentralanstalt heranzog.

Der Führer des Landeskommandos Böhmen konnte ebenfalls noch nicht festgestellt werden. Stabsführer war der Oberstleutnant d.G. R e s , dem für die Nachrichtenabteilung Oberst d.G. N e m e c , für die Materialabteilung Major d.G. T a l a s e k und für die Funkabteilung Major d.G. K a d e r a v e k beigegeben waren. Auf den Kreiskommandos in Prag, Pilsen, Budweis, Jungbunzlau und Königgrätz sind verschiedene Offiziere genannt, doch ist aus taktischen Gründen im Kreismaßstabe noch nicht zugegriffen worden.

Ausser den bereits erwähnten Sendern konnte ein weiterer, in einem Stadtkoffer montierter, sowie Reste des zerstörten Senders Prag-Brünn erfasst werden. Zwei weitere Kurzwellensender wurden zur Zeit des ersten Zugriffs in dieser Sache zerstört. Die Restteile werden in den nächsten Tagen herbeigeschafft.

Des weiteren wurde die technisch vorbildlich ausgerichtete Privatwerkstatt des bekannten tschechischen Funkamateurs und leitenden Beamten der tschechischen telegrafischen Funk-Überwachungs- und Sendestelle, Dr. S c h a f e r l i n g , beschlagnahmt, da festgestellt werden konnte, daß in dieser Sendegeräte der Organisation von ihm repariert worden sind.

Die Personen, die bisher aus der Militärorganisation festgenommen werden konnten, sind auf der Festnahmeliste^c unter Nr. 8 bis 24 aufgeführt.

Soweit es nach den bisherigen Feststellungen und Aussagen möglich war, ist zur besseren Darstellung eine Skizze gefertigt worden und beigelegt, auf der die einzelnen Personen nach der Verteilung ihrer Arbeits- und Aufgabengebiete aufgeführt sind. Ein Teil der bis heute erfassten Funk- und Sendegeräte ist auf dem gleichfalls beigelegten Lichtbild festgehalten.

Der Zugriff in diese Organisation befindet sich erst im Anfangsstadium. Er bedeutet einen harten Schlag für alle konspirativen Kreise der Tschechoslowakei im Inlande.

gez.: Dr. G e s c h k e ^d

NA, ÚŘP-ST, sign. 109-7/52, fol. 40-46. Opis, strojopis, 8 s., německy.^c

a K odstavci připojena rukopisná poznámka: „Gen. Ingr.“

b Národní souručenství; politická organizace zřízená prezidentem Háhou krátce po okupaci českých zemí jako náhrada dosavadních politických stran.

c Nepublikuje se.

d Podpis strojem.

e Ke spisu je přiloženo organizační schéma hlavního velitelství Obrany národa a zemského velitelství Čechy, seznam zatčených a německé překlady připravovaného zákona o obnově Československé republiky a prozatímního zákona o státní příslušnosti.

1 Měně okolnosti tzv. incidentu ve Venlo, který se odehrál 9. listopadu 1939 na holandském pohraničním přechodu s Německem. Nacistická bezpečnostní služba SD zde zinscenovala provokační schůzku s domnělými zástupci protinacistické opozice, na které se zmocnila majora Richarda Henryho Stevensa a kapitána Sigismunda Peyna Besta, kteří v Holandsku pracovali jako rezidenti britské zpravodajské služby, a unesla je do Německa.

39

1939, 27. prosinec, Praha

Dopis „Tálka“^a plk. gšt. Čenku Kudláčkovi, ve kterém jej informuje o prúniku gestapa do ilegální sítě Obrany národa.

Milý příteli,

podle zpráv, které jsme Vám zaslali a současně zasíláme, myslím, že máš jasnou představu o naší situaci. O známých píší: Ivan^b po honičce šťastně utekl, rovněž Sázavský,^c který měl obrovskou kliku a 7 strážných andělů. Pátý^d je dosud na světě, rovněž Zelený^e a Pobera,^f kterého už také shání. Nikdo z nás už nespíme doma. Co se mne týče, běhají kol našeho domu gestapáci, kteří někoho shánějí, aniž mohu přesně určit koho. Protože dosud nikoho nesebrali, mám chmurné obavy, že jde o mne. Jak to vypadá, splní se asi Tvé přání a brzy se shledáme. Zelený má smutek. Sebrali Frantíka^g a ještě nějakého ing., jehož jméno mně vypadlo z paměti.

Situaci jde takto precizovat: S tebou se natrhl pytel, z něhož nyní se sype další. Řada lidí mnoho mluví. Škarda^h je už puštěn, když zradil ostatní. Nejvíce je obviňován Adler, který je označován za slabocha a původce dnešních pogromů. Ztratili jsme také finance (skoro 2 miliony Kč) a nyní těžce sháníme nové. Mnoho prozradil také pplk. Reš.

Doufám, že už víš, že byl zatčen Vašek.ⁱ Důvod je dosud nejasný. Tvá mladší příbuzná je, pokud nám známo, ještě v nemocnici. Doufám, že nebude v horečce mluvit, jinak by bylo zle.

Pozdravují Tě železničář s poštákem,^j který rovněž ze zdravotních důvodů pomýšlí na zmizení z okruhu dnešní působnosti a rodiny. Chce však dál pracovat pod cizí firmou. Je dosud stejně radikální a mám co dělat, abych ho ukrotil.

Míla^k mne zklamal. Žvanil. Ostatní Ti řekne Sázavský, kterého jsem byl nucen od Míly odstěhovat. Míla a paní Tě pozdravují.

Z Tvých kruhů byli zatčeni: Gen. Fiala, Bohuš,^l gen. Spěváček, plk. Kotík, Stanovský, Hron, Pták a Schreiber, plk. Reš, Šurý, Podruh, plk. Kropáček, Vyhnálek, majori gšt. Talásek, Hynek Němec, Ptašínský, Arnošt, Kopřiva, škpt. Misík, Šumbera, Vašíček,

Malina. Dále Longa, Houška, který byl dne 21.^m tohoto měsíce umučen na Pankráci, a mnoho jiných.

Vydržím tu, pokud jen bude možno. Nechci psát podrobnosti, ale vypadá to, jak kdyby mne někdo prozradil (z kruhů našich, nikoliv ostatní veřejnosti a polozasvěcených). V tom případě bych nejraději sloužil v Jugoslávii, kde už jsem byl sedmákrát, takže zem i lid slušně znám.

Srdečně Tebe i Tvou paní a všechny
ostatní zdraví
Tálek

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-144-6. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno autora dopisu se nepodařilo identifikovat.
- b Krycí jméno se nepodařilo identifikovat.
- c Krycí jméno plk. gšt. Jaroslava Vedrala.
- d Krycí jméno mjr. gšt. Jaroslava Kašpara.
- e Krycí jméno doc. Vladimíra Krajiny.
- f Krycí jméno pplk. Josefa Mašína.
- g Zřejmě míněn rotmistr František Franěk, radiotelegrafista vysílačky Sparta.
- h Zřejmě zkomolené jméno Josefa Škaldy, vedoucího tzv. družstva v prvním sledu, které vydávalo ilegální časopis V boj. V tomto případě se však jedná o fámu, která souvisela s rozsáhlým zatýkáním mezi spolupracovníky tohoto ilegálního časopisu. Škalda nebyl propuštěn na svobodu, ale naopak odsouzen k trestu smrti a dne 23. ledna 1942 popraven.
- i Nepodařilo se identifikovat krycí jméno.
- j Uvedené osoby se nepodařilo bezpečně identifikovat. Lze se pouze domnívat, že se jednalo o spolupracovníky, kteří se podíleli na doručování kurýrních zásilek mezi zahraničními exilovými středisky a vedením Obrany národa v protektorátu.
- k Tuto osobu se nepodařilo identifikovat.
- l Snad míněn generál Bedřich Neumann, který používal krycí jméno Bohuš Miroslav. V prosinci 1939 se mu však podařilo uniknout gestapu a přejít do ilegality. Do exilu odešel 16. ledna 1940, a to ve vlaku, který směřoval do Bělehradu.
- m V dokumentu uvedeno chybné datum 22. prosince.

40

1940, 2. leden, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o výsledcích pokračujícího pátrání po ilegální organizaci Národní odboj.

B e r i c h t

Betrifft: „Národní odboj“

Die weiter geführten Ermittlungen haben die im ersten Bericht gegebene Darstellung über Organisation, Arbeit und verfolgte Ziele des „Narodni odboj“ im wesentlichen bestätigt. Das Bemerkenswerteste aus der Weiterentwicklung des Vorganges in der Zwischenzeit ist die Vermehrung der Hinweise und die Verstärkung des Ver-

dachtes, daß höchste Spitzen der autonomen Protektoratsregierung von dem Bestehen und Treiben dieser illegalen Organisation gewusst und ein politisches Doppelspiel getrieben haben. Die Überprüfung der hierfür vorhandenen Unterlagen und die Feststellung, ob und wie weit sie den Tatsachen entsprechen, wird ausserordentlich schwierig sein. Über die neuen Ergebnisse wird wie folgt berichtet:

I. Politische Organisation

Zwecks Vernehmung zu hier aufgetauchten Fragen wurde der von der Staatspolizeileitstelle Brünn festgenommene Verbindungsmann zwischen dem politischen Landesausschuß Mähren und dem von R a s i n aufgestellten politischen Zentralausschuß, R i c h t e r, für einige Zeit nach hier überstellt. Ihm wurde nach vorheriger Instruktion ein Zellengenosse beigegeben, der ihn zu einem illegalen Nachrichtenschmuggel nach draussen veranlassen konnte. Es wurden so 2 Briefe des R i c h t e r für seine Frau an eine Deckadresse erfasst, die aufschlußreiche Enthüllungen brachten. Nach dem Inhalt dieser Briefe behauptet R i c h t e r, daß der Ministerpräsident E l i a s und ein grosser Teil der Regierung — wenn nicht alle — von der illegalen Tätigkeit wussten und diese duldeten. R i c h t e r behauptet weiter, daß E l i a s auch mit der Militär-Gruppe Verbindung hatte.

Von den beiden Briefen, von denen der vom 28.12.39 der aufschlußreichste ist, sind abschriftliche Übersetzungen beigelegt. R i c h t e r hat sie geschrieben aus Sorge um seine Familie und aus Sorge um Rettung seiner eigenen Person. Dabei war er überzeugt, von der unbedingten Sicherheit der illegalen Weiterbeförderung. An die Richtigkeit seiner Angaben darf bei dem bisher gewonnenen Maßstabe über die Ausdehnung der Beteiligung nach oben kaum gezweifelt werden.

II. Militär-Organisation

Von der im ersten Bericht gegebenen schematischen Darstellung der Aufgliederung des „Zentralkommandos Böhmen und Mähren“ konnte über die Tätigkeit der „Abteilung Finanzen“ unter Leitung des Generalintendanten S p e v a c e k bisher die grösste Aufklärung erhalten werden.

Nach anfänglichem hartnäckigem Leugnen gab S p e v a c e k seine leitende Funktion zu und zeichnete schließlich ein fast lückenloses Bild über die gesamte Finanzgebarung der Militär-Organisation.

Der gesamte Geldverkehr ging über die „Handelsgewerbliche Vorschusskasse“ in Prag XII, Jugoslavische Gasse 9, bei der noch ein Betrag von RM 227.261,79 sicher gestellt werden konnte. Das Geld war auf 5 Sparkassenbüchern hinterlegt, die auf Decknamen lauteten. Nur unter Nennung des Lösungswortes „L a b e“ (Elbe) konnte an das Konto herangegangen werden.

Der Direktor der Vorschusskasse, Karl H e l m i c h, spielte bei der Beschlagnahme den Unwissenden und machte Schwierigkeiten. Er wurde festgenommen. Als er

nach den ihm gemachten Vorstellungen das Nutzlose seines Beginns einsah, gab er das Bestehen des Kontos zu.

Nach Abhebung des namhaften Geldbetrages, der von hier in bar gefordert wurde, hielt die Kasse einige Tage lang ihre Schalter geschlossen. Wie verlautet, konnte sie erst nach Unterstützung des Spitzenverbandes, dem die Vorschusskasse angeschlossen ist, ihren Geschäftsbetrieb wieder aufnehmen.

Bei der Kasse wurden auch genaue laufende Aufzeichnungen in Abkürzungen und Kennworten über die Bewegung der Gelder gefunden, die zum Teil von S p e v a c e k und zum Teil von seinem Stellvertreter, dem Major R a s k a, stammen. Anhand dieser Unterlagen hat dann S p e v a c e k eine handschriftliche Aufzeichnung über die Herkunft und Verwendung der Gelder gemacht, die wesentliche Aufschlüsse gibt. Es ist aus ihr zu ersehen, daß der erste grössere Geldbetrag von RM 10.000,- bereits am 6.5.1939 eingegangen ist. Insgesamt sind nach den Aufzeichnungen von den verschiedensten Stellen RM 323.837,70 zur Verfügung gestellt worden. Nach den bisherigen Feststellungen haben zu dieser Summe beigesteuert:

1. Die militärische Buchhandlung „VOK“	RM 99.000,-
2. Die Böhmischo-Mährische Kolben Danek AG	—, — 50.343,70
3. Die Verlagsanstalt „Vanek“	—, — 50.000,-
4. Schulministerium	—, — 30.000,-
5. Handgranatenfabrik K y s e r	—, — 20.000,-
6. Brünnere Waffenwerke — Dir. Kocman — (in Haft für Stapoleitstelle Brünn)	—, — 19.000,-
7. Musikfond des liquidierten tschechischen Ministeriums für nationale Verteidigung	—, — 18.867,50
8. Fabrik für chemische Stoffe „Chema“	—, — 17.950,-
9. Legio—Bank	—, — 6.100,-
10. Gesellschaft zur Erzeugung von Explosivstoffen „Explosia“	—, — 4.500,-
11. Firma „B e k s i d a“	—, — 1.000,-

Wie weit die einzelnen Spender von dem eigentlichen Zweck über die Verwendung der Gelder unterrichtet waren, oder wie weit sie unmittelbar zu dem illegalen Kreis zu rechnen sind, sollen die Ermittlungen in der nächsten Zeit klären.

Unter welchen Manipulationen und Schiebungen es zur Hergabe von nicht unbeträchtlichen Summen unter Mitwirkung von Behördenstellen gekommen ist, zeigen die Fälle der Firmen auf der Aufzeichnung zu 1) und 2).

Die militärische Buchhandlung „VOK“ hatte verschiedene Schriften im Auftrag des ehemaligen tschechoslowakischen National-Verteidigungs-Ministeriums zu

verlegen. Die Aufträge kamen durch die Ereignisse zu einem grossen Teil nicht mehr zur Ausführung. Die Firma sollte dafür eine einmalige Abfindung in Höhe von RM 170.000,- erhalten. Dieser Betrag wurde im liquidierenden MNO ausgebucht. Der Firma wurden jedoch nur RM 70.000,- überwiesen und der Restbetrag von 1 000.000,- dem Fond der illegalen Militär-Organisation zugeführt.

Die Böhmischo-Mährische Kolben Danek AG, mit dem Sitz in Prag, hatte für in früheren Jahren gewährte Vorschüsse auf Bestellungen des MNO beträchtliche Zinsenzahlungen zu leisten. General S p e v a c e k hat im liquidierenden MNO einen Erlaß ausgearbeitet, der die Zinsenzahlung an das MNO hinfällig machte. In Wirklichkeit veranlasste er aber die Firma, den Betrag von rund RM 50.000,- zurückzuzahlen. S p e v a c e k nahm das Geld persönlich gegen Quittung in Empfang und führte es ebenfalls dem Fond der illegalen Gruppe zu. Ob die beiden genannten Firmen Kenntnis von der gemachten Manipulation hatten, ist noch nicht bekannt.

Die anderen Fälle bedürfen noch der Klärung.

Der Fond der Militär-Organisation ist auch derselbe, aus dem die Geldmittel für die Herstellung und den Vertrieb der illegalen Hetzschrift „V boj“ mit einer wöchentlichen Auflage von 3000 Exemplaren flossen. Es ist ferner durch Aussagen belegt worden, daß Offiziere der Militär-Organisation Beiträge, besonders Übersetzungen aus ausländischen Zeitungen, für den „V boj“ geliefert haben und der Inhalt jeder Auflage vor Indruckgabe der Leitung der Militär-Organisation zur Zensur vorgelegt werden musste.

Allein die Höhe der in der kurzen Zeit bereits erhaltenen Beträge geben eine Andeutung, in welchem Ausmaße geldliche Hilfsmittel den Verschwörern für die Verfolgung ihrer Absichten zur Verfügung standen und weiter zur Verfügung gestellt worden wären.

Des weiteren wurde durch Aussagen festgestellt, daß ab März 1939 bis zum Ausbruch des Krieges das Französische Konsulat Nachrichtenverbindungsstelle für B e n e s c h und O s u s k y war. So sagt der Oberstleutnant d.G. K r o p a c e k aus, daß im Mai 1939 der Stabschef des illegalen Zentralkommandos Böhmen und Mähren, Oberst d.G. K u d l a c e k, durch das Französische Konsulat von B e n e s c h den Auftrag erhalten hat, den Oberst S p a n i e l aus Beraun zu benachrichtigen, sich sofort nach Paris zu begeben, um die Stellung eines Militär-Sekretärs bei B e n e s c h einzunehmen. K u d l a c e k hat den Auftrag ausgeführt und S p a n i e l durch eine besondere Gruppe illegal bei Mährisch-Ostau über die Grenze bringen lassen. Die erforderlichen Gelder hat K u d l a c e k zur Verfügung gestellt.

Nach derselben Aussage sind durch eine besondere Gruppe der Militär-Organisation etwa 100 Flieger und Fliegeroffiziere auf illegalem Wege nach Frankreich auf den Weg gebracht worden. Damit finden viele Meldungen aus jener Zeit und auch die präzisen Meldungen des „Boe 11“^a ihre Bestätigung.

Die Ermittlungen werden fortgeführt. Über die weiteren Ergebnisse wird berichtet werden. Die bisher von hier erfolgten weiteren Festnahmen sind aus der anliegenden Festnahmeliste zu ersehen.

NA, ÚŘP-ST, sign. 109-7/52, fol. 62-66. Opis, strojopis, 3 s.

a Označení agenturního pramene; příslušného informátora se nepodařilo identifikovat.

41

1940, 14. únor, Bělehrad

Dopis Karla Paprskáře, kurýra moravského vedení Obrany národa a pozdějšího agenta gestapa, gen. Sergeji Ingroví, ve kterém žádá informace a pokyny pro další činnost vojenského odboje.

Vážený pane generále!

Jsem na obchodní cestě v Jugoslávii a pověřil mne p. gen. Bohuslav Všeticka, abych s Vámi navázal spojení. Začátkem března se vrátím do Brna.

Po odjezdu p. gen. Neumana a zatčení ostatních pražských pánů jsme my v Brně beze zpráv, a ač je i u nás mnoho zatčených i popravených, funguje Vámi zřízená organizace dále. Mimo Brno a Moravskou Ostravu zůstalo vše při starém, p. gen. Všeticka chce vědět toto:

1. Máme-li organizovati odjezdy důstojníků a vojáků za hranice a v jakém rozsahu?
2. Prosím o podporu našich uprchlíků při další dopravě od hranic maďarských do Budapešti, případně v Budapešti. Příkazujeme všem hlásiti se na francouzském konzulátě, ale chybí zprávy o mnohém z nich. Až na hranice maďarské dostáváme je hladce. Nemyslíme ovšem podporu peněžní, neb každého vybavíme. Potřebujeme Vaší pomoci při výměně peněz, tj. slovenských korun na pengö. Podporu nám slíbil již p. vyslanec Jaroslav Lípa v Bělehradě.
3. Budoucí velitel, který musí sídlit v Praze, nechť se spojí s p. gen. Všetickou. Nejvhodnější osobou je p. gen. Eliáš (má politické známosti), ale je bedlivě střežen Němci.
4. Jak se staví k naší věci slovenský gen. Čatloš? (Gen. Všeticka ho osobně nezná.)
5. Zda je možno zařídit, aby při porážce Německa přistálo do všech hlavních měst Čech, Moravy a Slovenska několik letadel k posílení naší vojenské organizace, která je zatím špatně ozbrojena.

Zpráva osobní:

Důstojníci, kteří pracují v hospodářských úřadech a jsou dobře organizováni, se pohromadě neudrží. Zatím vystrčili legionáře a chtějí je rozstrkat všechny. V Brně

zatýká gestapo v posledním týdnu ve dne v noci. Ze Sušilových kolejí a Špilberku staré vězně odvezli do Německa a sbírají nové. Máme hodně lidí statečných, ale žel i slabochy, a ti poslední zaviňují tolik utrpení. Prosím o obšírnou zprávu, kterou ovšem nemohu přivést písemně a musím si ji zapamatovat.

Dovoluji si Vás srdečně pozdraviti a poděkovati Vám za velkou práci, kterou pro nás konáte. Posilujete nás doma k další práci. Přikládám písemný pozdrav p. gen. Všeticky.

Vzhledem k tomu, že bych chtěl zprávy předat co nejdříve, prosím o obratné vyřízení. Mohu se zdržeti v Jugoslávii toliko do 1. března.

Nazdar!

Karel Paprskář^a

P.S. Něco, co snad již víte, Vaše paní manželka je na svobodě, ale v bytě máte usazené lidi z gestapa. Tak je tomu také v bytě p. doc. Stránského. V Praze plk. i pplk. úřadují, v Brně jsou všichni štábní zatčeni. Proti podplukovníkovi Podruhovi, Goldovi a jiným není vedeno řízení, jsou toliko jako rukojmí. 14 jich bylo 3. ledna popraveno, mezi nimi štábní kapitán Petráček od 10. ppl. z Brna.

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-18. Originál, strojopis, 1 s.

a Vlastnoruční podpis.

42

1940, 20. únor, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o činnosti ilegální organizace Národní odboj podle stavu pátrání k 15. 2. 1940.^a

Bettrifft: „Narodni odboj“

Vorgang: Meine Berichte vom 20.12.39 und 2.1.1940 — B.Nr. 54/55/39g — II B M Anlagen: 5

Auf die Berichte vom 20. Dezember 1939¹ und vom 2. Januar 1940² wird Bezug genommen.

Die Ermittlungen zu dem Gesamtvorgang „Národní odboj“ befinden sich noch im Fluß. Der heutige Bericht hat zum Zweck, eine zusammengefaßte Darstellung über den Stand der Entwicklung bis zum 15.2.1940 zu geben.

A. Illegale Militärorganisation

Ein anschauliches Bild gibt die als Anlage 1^b beigefügte Zeichnung über die Ausdehnung der illegalen Militärorganisation im Bereich des Gebietes Böhmen im

Protektorat, wobei zu erwähnen ist, daß sich auch in Prag das Zentralkommando, also der Generalstab für beide Länder Böhmen und Mähren befand. Die Zeichnung zeigt, wie weit die Aufrollung bis zum 15.2.1940 gediehen ist. Man kann ohne weiteres behaupten, dass bereits kurz nach Errichtung des Protektorates Offiziere des ehemaligen tschechischen Generalstabes daran gegangen sind. Einen neuen Generalstab in illegaler Form wieder aufzuziehen und eine illegale Armee bis in die untersten Gliederungen wiedererstehen zu lassen. Dabei ist zu betonen, daß die Initiative von solchen Offizieren ausging, die als geschulte Militärs zu bezeichnen sind und zum Teil französische Militärschulen besucht haben.

Es gab also wieder einen Generalstab als zentrale Leitung für Böhmen und Mähren, der gleichzeitig das Armeeoberkommando darstellte. Gebietsmässig war das Land unterteilt in die drei Heeresgruppen Böhmen, Mähren und Groß-Prag. Jede Heeresgruppe unterteilte sich in Divisionen. Für Böhmen waren zunächst 4 Divisionen vorgesehen, jede Division zu 3 — 6 Regimentern. Die weitere Untergliederung nach Bataillone und Kompanien richtete sich nach den örtlichen Verhältnissen. Die bisherigen Ermittlungen haben hierüber noch keine genaue Klärung erbracht.

In 2 Kreisen — Divisionen — hat die Entwicklung dahin geführt, daß durch die Vergrößerung der Formationen eine Unterteilung dieser Kreise — Divisionen — in fast selbständige Unterkreise — vergleichbar mit Brigaden — stattgefunden hat. Dies hat sich gezeigt im Kreisbereich — Divisionsbereich — Pardubitz, in welchem die Unterkreise Pardubitz und Königgrätz gebildet wurden, wobei einer dieser Unterkreise in Personalunion mit der Kreisleitung stand, während der andere aus dem früheren Regiments — Bezirkskommando gebildet wurde. Eine ähnliche Entwicklung dürfte im früheren Kreis Jungbunzlau stattgefunden haben, in welchem es zu einer Unterteilung in die Unterkreise Jungbunzlau und Kolin gekommen sein soll.

Bis zu einem noch nicht festgestellten Zeitpunkt dürfte der Kreis — Division — Laun als 5. Formation zum Landeskommmando Böhmen gehört haben. Mit dem zahlenmässigen Ausbau der Organisation im Bereich Groß-Prag hat man sich zu diesem Zeitpunkt entschlossen, den Kreis Laun mit den 5 selbständigen Bezirken in Prag zu einem eigenen Landeskommmando zusammenzuschliessen.

Wieweit die Übernahme und Ausführung der einzelnen militärischen Funktionen in Anpassung an die frühere aktive Wehrmacht bereits gekommen ist, zeigt ein Dokument, das mit anderen Papieren in 3 Kassetten im Bereich Königgrätz beschlagnahmt werden konnte. Von diesem Dokument ist als Anlage Nr. 2^c die Niederschrift einer Übersetzung beigelegt. Dieses Dokument verdient ein eingehendes Studium, um sich der Gefährlichkeit über die Tätigkeit der illegalen Militärorganisation bewußt zu werden. Es ist aus ihm zu ersehen, wie bis ins einzelne die jeweiligen Aufgaben schon verteilt worden waren. Bei dieser Gelegenheit ist noch zu erwähnen, das in einzelnen Fällen bereits die Zugführer genaue örtliche Anweisungen erhalten hatten.

Neu in den Ermittlungen ist aufgetaucht ein besonderer Zweig der Organisation, der sich mit Terror und Sabotagemassnahmen befassen sollte. Die Angehörigen bezeichneten sich als „Cukrar“ (Zuckerbäcker: Der oder die Betroffenen sollten „Zuckerin“ erhalten). In den Zentralstäben wurde der entsprechende Funktionär als „Ober-Cukrar“ (Ober-Zuckerbäcker) bezeichnet. Als „Ober-Zuckerbäcker“ des Zentralkommandos ist der flüchtige General C i h a k und als „Zuckerbäcker“ des Landeskommandos Böhmen Oberst S v i g l e r, der festgenommen werden konnte, ermittelt worden. Daß die Organisation der „Zuckerbäcker“ bis zu den Kreisen, Bezirken und Bataillonen durchgeführt worden ist, hat sich in den Gebieten Pardubitz und Königgrätz noch ergeben.

Dieser Organisationszweig hatte die Aufgabe, zunächst individuellen Terror gegenüber solchen Tschechen auszuüben, die als Faschisten, Vljaka-anhänger oder in sonstiger Hinsicht als deutschfreundlich bekannt geworden waren. Sie sollten bereits jetzt verwarnt, im weiteren Stadium verprügelt und im Falle der Machtübernahme zum grossen Teil „liquidiert“ werden. Zur Festlegung des in Frage kommenden Personenkreises sollten Karteien geführt werden. Durch das in Königgrätz aufgefundene Archivmaterial ist nachgewiesen, daß dies von den Untergliederungen auch durchgeführt worden ist. Im Königgrätzer Archiv befanden sich Karteikarten von deutschfreundlichen Tschechen, Faschisten, Vljaka-Angehörigen und von solchen Tschechen, die als Denunzianten angesehen wurden sowie von sämtlichen Angehörigen der Staatspolizei Aussendienststelle Königgrätz. Letztere waren mit besonderen Zeichen gekennzeichnet. In diesem Zweig der Organisation ist wahrscheinlich auch das „Tschechische Volksgericht“ zu suchen, das mehrfach durch Hinweise hier bekannt geworden ist, nach denen Tschechen und andere Personen in Abwesenheit bereits zum Tode verurteilt wurden.

Besonders zu bemerken ist, daß der „Ober-Zuckerbäcker“, General C i h a k, den Minister H a v e l k a, den Vljaka-Führer Jan R y s und den deutschfreundlichen Schriftsteller Oberst M o r a v e c als die ersten Todeskandidaten bezeichnet hatte.

Der Generalstab hatte für den Eintritt eines gewissen Zeitpunktes bereits auch an die vorher aufzustellenden Rollkommandos gedacht.

Zum weiteren Aufgabenkreis der Cukrar-Organisation hat mit Sicherheit auch die Sabotage gehört. Dieses geht aus dem obenerwähnten erfaßten Dokument ebenfalls hervor. Unter den Mitgliedern dieses Zweiges der Organisation ist mehrfach von der Beschaffung von Sprengstoffen die Rede gewesen. Einige Sprengstoffmengen konnten auch an verschiedenen Stellen aufgefunden werden. Zwecks Ermöglichung von Sabotageakten auf der für die Landesverteidigung besonders wichtigen Eisenbahn ist offenbar bereits auch schon Verbindung mit tschechischen Eisenbahnbeamten aufgenommen worden. Im Bereich Königgrätz war der „Zuckerbäcker“ selbst ein Bahnbeamter, welcher zugegeben hat, dass er zu einer Sitzung in Prag

gewesen ist, auf der er mit ca. 15 Bahnbeamten aus den anderen Teilen Böhmens zusammengetroffen ist. Der Einberufer dieser Sitzung ist festgenommen. Er gehörte einem Ausschuss an, dessen Leitung neben politischen Exponenten vor allem aus dem Nachrichtenoffizier H a j i c e k, der hier unter dem Namen K r i z auftrat, bestand. Major H a j i c e k hat als Nachrichtenoffizier die Eisenbahner auch aufgefordert, Berichte über deutsche Truppen- und Materialtransporte zu geben. Zu dem gleichen Zweck hat er auch den Leiter der Postbeamten-Organisation zu diesem Ausschuss zugezogen. Auch dieser ist festgenommen, jedoch sind die Vernehmungen noch nicht so weit fortgeschritten, um Näheres sagen zu können.

Zum Aufgabenbereich des Waffen- und Materialoffiziers gehörte auch die Beschaffung von Sanitätsmaterial. Besonders rührig auf diesem Gebiet war der Waffennoffizier des Landeskommandos Böhmen, Major T a l a s e k, der seine Aufgaben sehr ernst nahm und sie auch mit grosser Energie durchführte. Er trat zwecks Beschaffung von Sanitätsmaterial an den Obmann des Sokol-Verbandes des Protektorates, Josef T r u h l a r, heran. Da seitens des Sokol nur geringe Restposten vom letzten Sokol-Kongreß zur Verfügung gestellt werden konnten, wurde T a l a s e k an den Führer des tschechischen Roten Kreuzes, General H ä r i n g und Direktor Dr. Med. Z e z u l a g weitervermittelt. Es kam zur Lieferung von 7 Lastwagen Sanitätsmaterial, welches unter wesentlicher Mitwirkung des Sokol-Obmannes T r u h l a r in Böhmen bei Sokol-Führern untergebracht wurde. Des weiteren hat die Leitung des Prager Roten Kreuzes auf Anweisung der Militärorganisation und unter Bezahlung durch diese für 40–50.000 Kronen Sanitätsmaterial beschafft, welches vorläufig im Magazin des Roten Kreuzes von Prag eingelagert wurde.

Im Zuge der letzten Festnahmeaktion wurden auch die Personen erfaßt, die sich maßgeblich an der Finanzierung der illegalen Militär-Organisation beteiligt haben.

II. Politische Organisation

Im Zuge der weiteren Ermittlungen über die illegale politische Organisation konnte der erste authentische Brief des ehemaligen tschechischen Präsidenten B e n e s erfaßt werden, den er aus Chicago, wahrscheinlich über Dr. S m u t n y (London), nach Paris geschickt hatte. Der Empfänger in Prag ist noch nicht ermittelt. Eine abschriftliche Übersetzung ist als Anlage Nr. 3^a beigelegt.

Bei der weiteren Klarstellung der Verbindungen der illegalen politischen Gruppen nach der Slowakei konnte eine Reihe slowakischer Politiker, die sich heute noch in der Slowakei aufhalten, erfaßt werden, darunter der bekannte slowakische Abgeordnete T e p l a n s k y. Weiter konnte ein Schriftstück beschlagnahmt werden, in dem solche die Slowakei berührenden Pragen aufgezeichnet sind, über die Politische Zentrale informiert sein wollte. Eine abschriftliche Übersetzung liegt ebenfalls als Anlage Nr. 4^e bei.

Die Vernehmungen der aus der illegalen politischen Organisation festgenommenen Personen haben ergeben, daß an der illegalen Organisation verechiedene Intelligenzgruppen beteiligt waren, in der jeweils eine bekannte politische Persönlichkeit tonangebend war. Ob diese Gruppen bestimmte Aufgaben hatten, konnte nicht endgültig festgestellt werden. Die Ermittlungen werden weitergeführt.

Zur politischen Organisation ist auch die illegale sozialistische Jugend-Organisation (NHPM — Národní hnutí pracujících mládeží[!]) zu rechnen, gegen die bereits seit längerer Zeit hier Ermittlungen laufen und zu der bis heute etwa 20 Festnahmen getätigt worden sind.

Von dieser Organisation ist eine Skizze in einer Fotokopie als Anlage Nr. 5e beigelegt. Aus ihr geht hervor, dass diese Organisation Verbindungen über L a u s m a n n, den böhmischen Vertreter im Rasin-Ausschuss,

- a) zum Národní souručenství (N.S.),
- b) zur SPC,
- c) zu den Gewerkschaften, und
- d) daneben noch eine besondere Verbindung zur KPC, hatte.

Bei dieser Organisation handelt es sich um die illegale Zusammenfassung der ehemaligen sozialdemokratischen, kommunistischen und tschechisch nationalsozialistischen Jugend.

Zweck und Ziel dieser Organisation war analog den Bestrebungen der politischen Zentrale die Wiederherstellung der ehemaligen Tschechoslowakei, die Befreiung von der deutschen Unterdrückung, sowie die Unterstützung aller Bestrebungen, die zu diesem Ziele führen können. Die Leitung bestand aus einem vierköpfigen legislativen und einem dreiköpfigen exekutiven Ausschuss. Der exekutive Ausschuss setzte sich aus einem Nationalsozialisten, einem Sozialdemokraten und einem Kommunisten zusammen.

Die Organisation unterteilte sich in 12 Gaue und die Gaue wieder in Bezirke. Einige Ortsgruppen bildeten einen Bezirk.

Die Ermittlungen gegen diese Organisation befinden sich noch in der Entwicklung. Die meisten Gauleiter sind bereits in der Person bekannt geworden. Ihre Festnahme wird zu gegebener Zeit und bei Freiwerden der erforderlichen Unterbringung schlagartig erfolgen.

Bemerkenswert ist, dass nicht nur der exekutive Ausschuss unmittelbar zu den einzelnen Gauen Verbindungen unterhielt, sondern auch der legislative Ausschuss. Diese Struktur ist aus dem Grunde erfolgt, damit bei einer Aufrollung der Exekutive von unten sofort wieder Ersatz durch die Legislative geschaffen werden konnte.

Die Legislative hatte sich dadurch gesichert, daß sie Verbindung nur zu solchen Personen in den Gauen unterhielt, die aktiv nicht in Erscheinung traten.

Zu dem gesamten Vorgang „Narodni odboj“ sind bisher etwa 420 Festnahmen erfolgt. Sie setzten sich zum grossen Teil aus solchen Personen der ehemaligen tschechischen Armee, Beamten und Funktionären ans den freien Berufen zusammen, die mit besonderen Aufgaben und besonderen Funktionen betreut waren. Die Ermittlungen werden fortgeführt, weitere Festnahmen stehen noch aus.

Zu gegebener Zeit wird neuer Bericht erstattet.

In Vertretung:

Illmer^f

NA, ÚŘP-ST, sign, 109-7/34, fol. 2-29. Originál, strojopisná kopie, 8 s.

- a Zpráva byla určena berlínské centrále gestapa (RSHA-IV), veliteli bezpečnostní policie a SD v Praze, řídící úřadovně SD v Praze a řídící úřadovně gestapa v Brně.
- b Rozměrné organizační schéma podle stavu rozkrytí velitelské struktury k 15. 2. 1940; nepublikuje se.
- c Původní český text pokynů pro činnost odbojové organizace Obrana národa, který gestapo našlo ukrytý na pile Jana Bernharda, je publikován spolu se dvěma dalšími směrnicemi v příloze této edice.
- d Jedná se o Benešův vzkaz do vlasti z 22. června 1939. Jeho text viz ŠOLC, Jiří (ed.): *Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti*. Historický ústav AČR, Praha 1996, dokument č. 2, s. 21–25.
Jedná se o podrobný zpravodajský dotazník ke zjišťování politické a hospodářské situace na Slovensku; nepublikuje se.
- e Nepublikuje se.
- f Vlastnoruční podpis.

¹ Viz dokument č. 38.

² Viz dokument č. 40.

43

1940, 10. duben, Francie^a

Hlášení kpt. gšt. Jaroslava Kulhánka adresované generálu Aloisi Vicherkovi, ve kterém popisuje okolnosti své neúspěšné mise v Polsku.

Věc: Přechod hranic — osobní hlášení

Na Váš ústní rozkaz předkládám osobní hlášení o mém přechodu hranic a o okolnostech, které s ním byly spojeny.

Po okupaci Slovenska, dne 26. března 1939, jsem odjel do Prahy, kde jsem začal ihned hledat možnost odchodu za hranice. Náhodně jsem se setkal s škpt. gšt. Jaroslavem Kašparem, který mi naznačil, že se podniká akce v dohodě s hlavním štábem. Prostřednictvím škpt. Kašpara jsem se seznámil s mjr. gšt. Jaroslavem Hájíčkem, s nímž jsem pak již zůstal ve styku a podle jehož rozkazů jsem se dále řídil.

1. V sobotu 5. května 1939 jsem se **náhodně** setkal s mjr. Hájíčkem v kavárně Mánes, kde se mne mjr. Hájíček tázal, jsem-li ochoten ihned odjetí za hranice. Odpověděl jsem, že kdykoliv.

Dostal jsem tyto instrukce:

- a) Přezkoušet přechod s neznámým vůdcem a ověřit jej (byl to František Příborský).
- b) V Katovicích vstoupit ve styk s dr. Eugenem Klingrem a jeho pomocí udržovat styk s mjr. Hájíčkem, za pomoci manželky dr. Klingra spisovatelky Jarmily[!] Jesenské,¹ s níž měl dr. Klinger telefonické spojení.
- c) Odebrat se do Varšavy k československému vojenskému atašé plk. Kumpoštovi a hlásit mu, že je nutno aby:
 - aa) francouzské diplomatické zastoupení v Polsku zajistilo propouštění našich vojáků přes hranici a dopravu dále do vnitrozemí,
 - bb) na určitá místa přechodů v pohraničí byly vyslány orgány (pokud možno od Francouzů) s úkolem zabránit zatýkání našich vojáků a usnadnit jejich dopravu do vnitrozemí,
 - cc) byli naši vojáci, zejména letci, bez prodlení dopravováni do Francie.
- d) Odebrat se do Krakova, zjistit tam situaci a informovat konzulát, že vojáci mají být odesíláni bez prodlení do Francie a že nemá být pomýšleno na zřízení jednotek československých v Polsku.

2. V neděli 6. května kolem půlnoci jsem odjel na Moravu, kde jsem se na jednom malém nádraží před Starým Městem u Frýdku setkal s tehdy mi neznámým Františkem Příborským, s nímž jsem následujícího dne za svítání (8. května) přešel hranice a dosáhl Katovic.

Úkol ad a) splněn. Zprávu jsem podal pohledním lístkem do Prahy. O něco později potvrdil dopisem odeslaným po Příborském, v němž jsem se bohužel nemohl zmínit o poměrech v Krakově, poněvadž mi ještě nebyly známy.

8. května jsem vyhledal v Katovicích dr. Klingra v Emigrantském ústředí, kde poměry nebyly nejlepší pro činnost politických činitelů, kteří dělali soustavně vojákům potíže. Přesto podařilo se již před mým příchodem dr. Klingrovi dosáhnouti přímého oddělování vojáků od politických uprchlíků a jich odesílání do Krakova.

Dr. Klinger mne detailně informoval o poměrech a zvláště o možnosti odjezdu do Varšavy, před nímž mne varoval, jakmile se dozvěděl, že nemám ani dokumentů, ani peněz, a zvláště v nápadné výstroji, kterou jsem měl na sobě (pumpky, lumberjack, okované boty). Upozornil mne, že polské úřady nedůvěřují uprchlíkům, mezi nimiž je mnoho německých agentů, a že brání pohybu emigrantů mimo Katovice. Doporučil mi, abych se dal do ochrany anglického konzulátu, což jsem učinil. Peněz mi poskytnouti nemohl. (Já jsem měl 6 zlotých, které jsem dostal od mjr. Hájíčka, něco francouzských franků, které se mi podařilo sehnati během neděle v Praze od přátel, a asi 200 československých korun, neboť ostatní jsem nechal Příborskému, aby měl dost peněz pro práci s příštím přechodem — dal jsem mu i kapesní hodinky, neboť neměl žádných.) S dr. Klingrem jsem se dohodl o možnosti spojení s ČS[R]. Úkol ad b) splněn.

Dne 9. května 1939 jsem odjel do Krakova; tam jsem:

- 1) Informoval konzulát podle směrnic od mjr. Hájíčka,

2) žádal o vydání cestovního pasu,

3) žádal o umožnění cesty do Varšavy, hlavně po hmotné stránce — byl jsem téměř bez prostředků, jak jsem vpředu uvedl.

Na konzulátě jsem se setkal s npor. Králem a kpt. Veselým. Vyžádal jsem si rozmluvu s vicekonzulem dr. Henzlem. Předal jsem mu zprávu podle rozkazu, tutéž zprávu jsem opakoval vstoupivšímu konzulovi dr. Znojenskému.

Osobní dojem: Měl jsem dojem, že moje zpráva přichází naprosto nevhod a že odesílání vojáků do Francie se přičítá úmyslům krakovského konzulátu. Vycítil jsem to z řeči dr. Henzla, který uváděl mnoho důvodů proti, zejména politický důvod, tj. že s Poláky společně prolitá krev pro jejich zájmy smelí polsko-české spojení, a druhý důvod, že českoslovenští vojáci budou mít lepší podmínky pro boj (morální) blíže naší vlasti než na úplně cizím území (ve Francii proti Německu). Spokojil jsem se s tím, že jsem zprávu předal, jak bylo nařízeno.

Dále jsem žádal o vyhotovení cestovního pasu. Byl jsem jemně odmítnut s poukazem na to, že cestovních pasů (formulářů) není dostatek a že jsou vyhrazeny hlavně pro platící československé občany, aby tak byly získány hmotné prostředky pro československé vojáky. Místo cestovního pasu jsem dostal ověření identity s fotografií.

Jako poslední věc jsem žádal o umožnění cesty do Varšavy k vojenskému atašé. Byl jsem upozorněn na to, že mi nemohou být poskytnuty prostředky ani občanská ochrana vůči polským úřadům, ale že následujícího dne 10. V. přijede do Krakova vojenský atašé sám nebo přidělený důstojník. Upozornil jsem dr. Henzla, že jest bezpodmínečně nutno, abych vojenského atašé zpravil o opatřeních, jaká mají být učiněna na hranicích. Neměl důvěry, že by bylo možno cokoliv uskutečnit.

Přestože moje identita byla nade vše pochybnost, měl jsem dojem, že se přivezené zprávě nepřikládá důležitost.

Zůstal jsem v Krakově do příštího dne, očekáváje příjezd ohlášeného důstojníka z Varšavy. Během dne jsem sepsal asi čtyřstránkovou zprávu obsahující podrobnosti o mém úkolu a situaci. Zpráva měla být doručena tomu důstojníkovi, který přijede z Varšavy.

Když nikdo během čtvrtka z Varšavy nepřišel, rozhodl jsem se vrátit se do Katovic, abych se pokusil odtamtud dostat se do Varšavy. Písemnou zprávu pro vojenského atašé jsem nechal na konzulátě v Krakově, kde nebylo již vyhlídek pro spojení s vojenským atašé.

Po příjezdu do Katovic byl jsem překvapen zprávou, že dr. Klinger a v Katovicích přítomní letci (se mnou sedm), kteří si vyžádali ochranu anglického konzulátu, byli jím určení k přepravě do Anglie s transportem, který odjížděl téhož dne večer. Jsa vázán úkolem jsem odmítl odjetí. Přezkoušel jsem s dr. Klingerem všechny možnosti cesty do Varšavy a dalšího spojení do ČSR po jeho odjezdu. Nebylo možnosti, která by dávala nejmenší naději. Přesto jsem se odebral na anglický konzulát a žádal jsem, aby moje přeprava byla odložena. Byl jsem odmítnut s poukazem, že doklady pro mne byly již vyhotoveny a že není možno odeslati za mne někoho jiného (navrhl

jsem místo mne por. Tobišku, který byl v Katovicích). Bylo mi řečeno na anglickém konzulátě, že v případě, že odmítnu odjetí, že anglický konzulát nepřevzme za mne pro můj další pobyt v Polsku odpovědnost, tj. neposkytne mi ochrany.

Zbývala jediná možnost, pokusit se o pěší pochod do Varšavy, což však nedávalo záruky, že se tam dostanu, za okolností, které tehdy v Polsku panovaly (pro nás naprosto nepříznivé).

Úkol ad c) nesplněn.

Úkol ad d) splněn.

3) Závěr zcela osobní:

V Polsku se mi dostalo tvrdého poučení. Zájmy osobní ctižádosti byly nad spěch celku. Krakovský konzulát pracoval na vlastní pěst, sleduje svoji naprosto polonofilskou orientaci, aniž by si byl uvědomil beznadějnost podobného podniku s ohledem na technickou situaci Polska. Vykonával-li konzulát to, co bylo od něj žádáno, dělal to pod tlakem okolností (nedostatek finančních prostředků?). Mám na mysli vykonávání rozkazů ústředí. Jak se vyvinula situace později, nevím.

U přítomných důstojníků jsem postihl za krátkou dobu svého pobytu nechut ku každému, kdo by mohl zastati jejich odpovědnou práci a případně je odsunouti na jiné místo.

Politici činitelé soustavně dělali překážky vojákům a otevřeně přetahovali vojáky do politického tábora. V některých případech se jim to podařilo.

Poměry v květnu byly nevykvašené, pro solidní práci značně na překážku, hlavně proto, že osobní ctižádost ovládala téměř vše, co se tehdy v cizině (Polsko) vykonávalo.

Můj osobní názor neklade si objektivnost za podmínku.²

kpt. gšt. Jaroslav Kulháněk^b

VÚA—VHA, Československá vojenská správa NV — Francie, kart. 7. Originál, strojopis, 3 s.

- a Podle vojenských pravidel je místo odeslání dopisu nahrazeno číslem poštovní pošty (Secteur postal) 867. Kpt. gšt. J. Kulháněk v této době již sloužil u francouzské peruté GC I/6.
- b Vlastnoruční podpis.

¹ E. Klinger a M. Jesenská spolu udržovali pouze nemanželský vztah.

² Gen. Alois Vicherek ve svém připojeném vyjádření konstatoval následující: „Kpt. Kulháněk nesplnil úplně uložený úkol, ale uváděné důvody možno pokládat za dostatečné pro omluvu. Avšak kpt. Kulháněk to měl oznámit zpět, aby náprava mohla být zjednána dříve, než se to ve skutečnosti stalo. Do Varšavy byl po delší době vyslán Milan, který se po splnění úkolu opět vrátil do vlasti. V usměrnění přechodů a odsunu hlásících se osob nastalo zpoždění skoro dvouměsíční.“ Gen. Vicherek si současně vyžádal stanovisko mjr. gšt. J. Hájička, který zaslal z Bělehradu ke zprávě kpt. Kulhánka následující vyjádření: „Skutečnosti uvedené v tomto hlášení nebyly nikomu v Praze známy a tato neznalost byla pravděpodobně hlavní příčinou nesprávného posudku o jednání kpt. Kulhánka. Z uvedeného hlášení vyplývá, že jediné jeho provinění je, že zjištěnou situaci v Polsku neohlásil do Prahy, aby z toho mohly být učiněny závěry a potřebná opatření. Vzhledem k tehdejšímu poměru nelze však toto opomenutí vzít jako trestuhodnou nedbalost, která by mohla být příčinou k jeho potrestání. Zdá se, že podle svých možností a prostředků v tamějších těžkých poměrech vykonával podle svých možností všechno, co vykonat mohl.“ Viz VÚA—VHA, Československá vojenská správa NV — Francie, kart. 7. Originál, strojopis, 3 s.

44

1940, 28. květen, Praha

Zpráva velitele bezpečnostní policie a SD SS-Obersturmbannführera Horsta Böhmeho o důvodech zatčení JUDr. Josefa Kocmana a ing. RCDr. Jaroslava Fukátka, která byla zpracována pro kancelář říšského protektora na základě intervence ředitele Škodových závodů ing. Alberta Göringa.

Betrifft: Verhalten des Dr. K o č m a n n [!] und Dr. F u k á t k o

Vorgang: Dort. Vom 17.5.1940 Rpr. 901/40

K o č m a n n [!] und F u k á t k o sind am 20.10.1939 wegen Beteiligung an der Widerstandsbewegung festgenommen worden. K o č m a n n hat die illegale tschechische Widerstandsbewegung mit 170 000 K unterstützt und für den zur Zeit im Ausland befindlichen ehemaligen tschechischen Nachrichtendienst H a j i č e k Nachrichtendienst in wirtschaftlicher Hinsicht getrieben. Durch seine Mithilfe sind über die Zweigfabriken der Brünnener Waffenwerke im ehemaligen Polen eine grosse Anzahl tschechischer Offiziere zur polnischen Legion nach Polen emigriert, wobei sie durch K o č m a n n [!] aus dem Fond der Brünnener Waffenwerke mit polnischem Geld versorgt worden sind. Der Vorgang gegen K o č m a n n schwebt bei der Staatspolizeileitstelle Brünn.

F u k á t k o hat ebenfalls für H a j i č e k Nachrichtendienst getrieben und gehörte dem nationalen Revolutionsausschuss innerhalb der tschechischen Widerstandsbewegung an. Die Vorgänge gegen ihn schweben bei der Staatspolizeileitstelle Prag.

Da Beide erheblich belastet sind, wäre es interessant zu erfahren, wer für die beiden Häftlinge interveniert hat, da diese Personen sicherlich ein besonderes Interesse an diesen bedeutenden Vertretern der tschechischen Widerstandsbewegung haben dürften.¹

In Vertretung:

Böhme

SS-Obersturmbannführer

NA, ÚŘP, sign. 114-300/5, fol. 12. Originál, strojopis, 2 s.

¹ Jak vyplývá z dopisu, který A. Göring adresoval 8. května 1940 legačnímu radovi von Thileniusovi, respektive kabinetu říšského protektora, žádost o prošetření případu inicioval generální ředitel brněnské Zbrojovky Karel Staller, jenž rovněž patřil ke spolupracovníkům Obrany národa. Velitel bezpečnostní policie pak 17. května 1940 obdržel na základě této intervence následující obecný pokyn z kanceláře říšského protektora: „Der Herr Reichsprotektor ist gebeten worden, die Verhaftung der Angestellten der Brünnener Waffenwerke Dr. Jur. Josef Kocman und Dr. Ing. Jaroslav Fukátko nachprüfen zu lassen. Beide sind am 20. Oktober 1939 in Prag verhaftet worden. Auf Anordnung des Herrn Reichsprotektors wird um Prüfung und Aeussierung gebeten.“ Po obdržení stanoviska bezpečnostní policie von Thilenius zaslal 8. června 1940 A. Göringovi dopis s tímto závěrem: „In der Angelegenheit der beiden Personen, für die Sie sich interessieren, muß ich Ihnen leider mitteilen, daß nach dem Resultat der angestellten Ermittlungen beide durch der Verdacht hochverräterischer Unternehmungen sehr erheblich belastet sind, so daß sich zurzeit unter keinen Umständen für sie etwas unternehmen lässt.“ Viz NA, ÚŘP, sign. 114-300/5.

45

1940, 30. květen, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o odhalení výzbrojní sekce Obrany národa, která tvořila součást zemského velitelství Velká Praha.^a

Betrifft: Illegale tschechische Widerstandsbewegung. (Hier Waffenlager)

Vorgang: Meine laufenden Berichte.

Anlagen: 3.

Bei den Ermittlungen über die Landesleitung Groß-Prag der illegalen tschechischen Widerstandsbewegung war zunächst festgestellt worden, dass Groß-Prag aus fünf Kreisen bestand, wovon drei Kreise das eigentliche Stadtgebiet Prag und die restlichen Kreise Prag-Land ostwärts bzw. westlich der Moldau umfassten.

Als Waffenreferent der Landesleitung Groß-Prag konnte ermittelt und festgenommen werden Oberstleutnant Cenek S c h m i d t, geb. 22.7.98 in Buc, der in seiner Funktion mit Sicherheit von dem ebenfalls festgenommenen Oberstleutnant K a r m a s i n, Josef, geb. 10.12.89 in Tetin, früher Gruppenleiter in der Abteilung für leichte Waffen im MNO, unterstützt wurde.

Wie auch den Kreisleitungen des Landes Böhmen waren auch den fünf Kreisleitungen im Bericht der Landesleitung Prag besondere Waffenreferenten zugeteilt.

Besonders weit vorgestossen werden konnte bisher in die Waffenreferate der Kreise Prag I (umfassend Verwaltungsbezirke I, II, III, IV, V, XVIII, XIX) und Prag II (umfassend die Verwaltungsbezirke VII, VIII, IX, X, XI der Stadt Prag).

Als Waffenreferent des Kreises Prag I kommt der flüchtige Oberstleutnant Josef M a s i n, geb. am 26.8.96 in Losany bei Kolin in Frage. M a s i n hat, wie bisher nachgewiesen werden konnte, zur Ermöglichung seiner illegalen Arbeit in weitestem Maße leitende Beamte der im Bezirk Prag XIX befindlichen Forstabteilungen des Landwirtschaftsministeriums ausgenutzt. Im April 1939 wurden unter Mitwirkung von M a s i n in die Heizkeller der Forstabteilung ungefähr 200 Gewehre, 20 Maschinengewehre, Handgranaten und 2 Zentner Sprengstoff eingelagert. Mit Beginn der Heizperiode im Winter 1939/40 wurden diese Bestände wieder unter Mitwirkung M a s i n s auf verschiedene Förstereien in der Provinz Böhmens verteilt. Eine dieser Stellen konnte bereits am 22. Februar 1940 bei dem Förster K o v a r, Karl, geb. 22.10.89 in Cechtic bei Kladno, wohnhaft in Siberna 11, ausfindig gemacht werden. Bei ihm wurden folgende Waffen sichergestellt:

32 tschech. Armeepistolen 9 mm, Fabrikat CZ

13 „ Eierhandgranaten — System Janeczek

5 Packungen Sprengstoff unbekannter Art

ca. 900 Schuß Pistolenmunition

½ Büchse Fett

Im Forstministerium selbst waren an dieser Sache folgende Beamte beteiligt:

Sektionsrat Z o p a n [!],^b Forst — Ing. Borivoj S t r a s p y t e l, und Forst — Ing. Ladislav E v a l d, sowie der Hausmeister Anton S o m r a u e r. Ein weiteres Waffenlager, das mit der Tätigkeit dieser Personen aus dem Forstministerium in Zusammenhang steht, dürfte das am 4.5. bei Pürlitz in Böhmen bei dem Forstverwalter Jaroslav F r a n e k, geb. 8.10.07 in Nezabudice, aufgefunden sein. Hier wurden unter Dachsparren in einem Hausgiebel eingemauert gefunden:

- 1 SMG mit Zubehör Fabrikat Janecek,
 - 1 automatischer Patronenfüller
 - 10 Gewehre verschiedener Typen, darunter
 - 1 modernes automatisches und
 - 2 Colt Revolver
- (Siehe Lichtbild Anl.1)

Eine Formation des Kreises I dürfte die illegale Neubildung der Nationalen Garde Nr. 190, Sitz Dejvice, darstellen. Der Leiter dieser illegalen National-Garde war der festgenommene B o b e k, Anton, geb. 15.2.00 in Chlumin, wohnhaft Prag XII, Balbingasse 11. Zur Ausrüstung seiner Formation erhielt B o b e k im Herbst 1939 von Oberstleutnant M a s i n 4 Pistolen und 4 Maschinengewehre (luftgekühlt), die zum Einbau als Bord-MG für Flugzeuge konstruiert sind. Zu diesen MGs. Wurden behelfsmässig aus Stahlrohren zusammengeschweisste Dreibeine geliefert, wodurch eine Verwendung dieser MGs. im Erdkampf ermöglicht würde. Diese MGs. mit Unterteilen mussten im Februar 1940 — also schon nach dem Zugriff der Gestapo in die illegale Widerstandsbewegung an den Kreis Prag II abgegeben werden, da von hier aus offenbar die gesamte Sicherung der Materialien erfolgen sollte.

Als Materialreferent der Kreisleitung Kreis Prag II ist vor allem der flüchtige Stabskapitän B e r n a s, Josef [!], geb. 12.12.08 [!]^c in Lvov, genannt worden. B e r n a s hat, wie die Ermittlungen ergeben haben, eng mit M a s i n als Waffenreferent des Kreises Prag I, und mit dem Bezirksleiter aus dem Kreis Prag II, Oberstleutnant Josef B a l a b a n, geb. 6.6.94 in Obora und Oberstleutnant Jan S t u d l a r, geb. 4.5.96 in Cichtice, - beide flüchtig — zusammengearbeitet. Bei wem die Waffenbestände des Kreises Prag II bis Winter 1939/40, d.h. bis zum Zugriff der Staatspolizeileitstelle Prag versteckt waren, konnte bisher nicht geklärt werden. Im Februar 1940 trat Josef B e r n a s an den Privatgelehrten Geologen Dr. Jaroslav S u l c, geb. 21.10.03 in Prag, mit der Aufforderung heran, einen großen Waffenposten zu verstecken. B e r n a s und S u l c kannten sich aus den Kreisen des zivilen Luftschutzes, in dem sie beide leitende Funktionen in zwei verschiedenen Stadtbezirken von Prag hatten.

Nachdem zunächst geplant war, die Waffen in einer leer stehenden anmietbaren Villa unterzubringen, wurden sie von einem von S u l c angeworbenen Fabrikverwalter namens S ä d l i c k y, Anton, geb. 3.2.11 in Schwarzbach, übernommen. Als

dessen Fabrikgelände, es handelt sich um eine Torfmüll-Fabrik, Anfang März d.Js. durch das Hochwasser überschwemmt wurde, ergab sich die Notwendigkeit, die Waffen umzulagern. Zu diesem Zweck wurden sie von S u l c und S ä d l i c k y neu gefettet, in Torfmüll verpackt und so getarnt als Torfmüllballen von einem an sich unbeteiligten Spediteur zu einem Kleingärtner in einen Schuppen eingelagert. Dem Kleingärtner ist nicht nachzuweisen, dass er wahren Inhabter der ihm übergebenen Ballen gekannt hat. In diesem Schuppen konnten am 13.4.40

- 19 luftgekühlte Bordmaschinengewehre
- 32 Dreibeingestelle
- 2 Gewehre,
- rd. 5000 Schuss Munition
- 4 Sprenggranaten,
- 100 Sprengkapseln,
- 1 Nebelbombe
- und große Mengen MG- Zubehörteile

sichergestellt worden (Siehe Lichtbild Anlage 2). Unter diesen Beständen befanden sich auch die 4 vom Kreis Prag I abgegebenen MGs. aber 32 Untergestelle gefunden worden sind, ist anzunehmen, dass noch mindestens 13 MGs. an anderen Stellen verborgen sind.

Durch die Ermittlungen in diesem Personalkreis wurde festgestellt, dass der stellvertretende Kommandeur des Prager zivilen Luftschutzes (CPO), der frühere Oberstleutnant Cyril M e l i c h a r, jetzt Administrativer Direktor der Hauptstadt Prag, geb. 29.6.94 in Ujezd, Bez. Neustadt, laufend eng mit Oberstleutnant M a s i n und Stabskapitän B e r n a s zusammenarbeitete und auch über Waffen verhandelt hat. Da mit Sicherheit anzunehmen ist, dass M e l i c h a r, der Luftabwehroffizier war, bei der Beschaffung der vorbezeichneten Waffen, wenigstens soweit Flugzeug-MGs. in Frage kommen, beteiligt ist, wurde er am 30.4.40 festgenommen. Er ist bisher nicht geständig.

Ein besonderes Licht auf die Arbeitsweise der illegalen Widerstandsbewegung wirft die Tatsache, dass man in diesen Kreisen auch mit Waffenbeständen gerechnet hat, die sich noch nicht in ihrem Gewahrsam befunden haben, von denen sie aber gewusst haben, dass sie bei verschiedenen tschechischen Behörden gebrauchsfertig eingelagert waren. Zur Ausrüstung der Geldbriefträger, Kassierer und anderer gefährdeter Beamter der Post hatte die Postwirtschaftszentrale für Prag in Prag Wisotschan 1938 über 900 spanische Pistolen angekauft, die bis auf 677 Stück an einzelne Postämter verteilt worden sind. Vom Vorhandensein dieses Reservebestandes bei der Postwirtschaftszentralstelle hatte der stellvertretende Bezirksleiter Prag VII des Kreises Prag II erfahren und den Plan verfolgt, diese Waffen unter Vorspiegelung einer Beschlagnahme durch die Gestapo für die illegale Widerstandsbewegung zu beschaffen und in ein noch nicht ermitteltes Waffenlager in Prag VII, Holleschowitz, einzulagern. Die Entfernung dieser Waffen ist nur durch den Zugriff der Staatspolizeileitstelle Prag verhindert worden. Der Termin

der Wegschaffung dieser Bestände war bereits festgesetzt, und zwar auf einen Zeitpunkt wenige Tage nach der Festnahme des B o b e k . Auch von dieser Angelegenheit war der frühere Oberstleutnant M e l i c h a r unterrichtet.

Die Ermittlungen werden fortgesetzt.

Als Anlage 3 ist eine Liste der in diesem Zusammenhang festgenommenen Personen beigefügt.^d

In Vertretung: Illmer^e

NA, ÚŘP-ST, sign. 109-7/47, fol. 22-27. Originál, strojopisná kopie, 6 s.

- a Zpráva byla určena berlínské centrále gestapa (RSHA-IV), veliteli bezpečnostní policie a SD v Praze, řídící úřadovně SD v Praze, řídící úřadovně gestapa v Brně, pražské úřadovně Abwehru a pražské úřadovně vrchního říšského návladního u lidového soudního dvora.
- b Mínen lesní rada Ing. František Zaban.
- c Mínen kpt. gšt. Jan Bernas, který se narodil 18. prosince 1906 ve Lvově. Spolu se svým mladším bratrem, který se narodil 12. srpna 1908 a byl kapitánem dělostřelectva, se zapojil do činnosti pražské organizace Obrany národa.
- d Nepublikuje se.
- e Vlastnoruční podpis.

46

1940, 13. červen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána prezidentovi Edvardu Benešovi s návrhem, aby byl do Sovětského svazu vyslán československý důstojník, který by odtud zajišťoval kurýrní a radiotelegrafické spojení s protektorátem.

376-375-12:

Navrátil.^a Navrhujeme vyslati do Ruska našeho důstojníka ve funkci jako v Bělehradě. Byli bychom s ním ve spojení kurýrem a mlátičkou.^b Sověty by snad našeho důstojníka v této funkci přijali.¹ BOHUŠ^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno Edvarda Beneše.
- b Vysílačkou.
- c Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

1 V červnu 1940 Obrana národa navázala spojení se sovětskou vojenskou rezidenturou, která působila v protektorátu. Prostředníkem se stal bývalý ředitel archivu ministerstva zahraničních věcí a odborník na sovětskou problematiku dr. Jaroslav Papoušek. Ten se někdy na přelomu let 1939–1940 seznámil s mjir. Jaroslavem Jedličkou, který již před válkou jako zaměstnanec Vojenského technického a leteckého ústavu spolupracoval se sovětskou zpravodajskou službou. Obrana národa chtěla využít začínající spolupráce k tomu, aby přes Sovětský svaz bylo zdvojnásobeno spojení mezi zahraničním odbojem a protektorátem.

47

1940, 14. červen, Londýn

Radiotelegrafická depeše plk. gšt. Františka Moravce pplk. Josefu Balabánovi s dotazem, zda domácí odboj je schopn zabezpečit příjem leteckého shozu sabotážního materiálu.

897-430-14

BOHUŠ.^a Považujete za proveditelné, aby Vám v této době bylo z letadel shozeno cukroví^b ve větším rozsahu? V kladném případě nám oznamte, jaký materiál zejména potřebujete, a označte místo a dobu pro shození cukroví. MORA.^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.
- b Sabotážní materiál.
- c Krycí jméno plk. gšt. Františka Moravce.

48

1940, 14. červen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o tom, že v současné době není možné zcela ochromit železniční dopravu v protektorátu.

318-310-13

SVATOPLUK.^a 6dílňá depeše. Po kontrole cukrářství^b sdělujeme, že přerušení komunikací všech není možné. Lze jen improvizovat. Vše hlídáno, sklípky u mostů zazděny.

325-240-13

Provádíme individuálně sabotáž v skladech a průmyslových podnicích. Pojítka^c rušit můžeme, ale oběti jsou vždy neúměrné efekty.

338-230-13

Materiálu máme málo, lidí nedostatek. Doplnujeme obojí ztráty neustále. Sdělte, co byste chtěli, abychom porušili.

349-145-13

Připravený plán přerušení všeho druhu bude proveden v momentu zlomu.^d

363-225-13

Výsledky jsou u nací[!] jedinečné, i u nás někde pěkné. Uvádět je nelze. Doklady jsou. Pokusíme se sdělit písemně.

378-215-13

Stálé zatýkání a zabírání materiálu brzdí činnost. Berte stále v úvahu velmi tuhý režim. Konec. BOHUŠ^e

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.
- b Sabotážní činnosti.
- c Míňeny telekomunikační spoje.
- d Povstání.
- e Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

49

1940, 16. červen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána Prokopu Drtinovi s informací, že v protektorátu panuje zoufalá nálada a přestává se věřit západním spojencům.

580-230-15

SUK.^a Nálada zoufalá. Přestává se věřit Západu. Snad SSSR, snad USA by mohly způsobit obrat. ÚVOD pevně Západu věří. BOH[UŠ].^b

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno Prokopa Drtiny.
- b Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

50

1940, 20. červen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána a docenta Vladimíra Krajiny prezidentovi Edvardu Benešovi o průběhu jednání se sovětskou zpravodajskou expoziturou v Praze o vzájemné spolupráci.

636-445-19

Navrátil.^a 1. Od hlavního sovětského zpravodaje máme dostat odpověď do 21. 6., za jakých podmínek je spolupráce možná. Zprávy vojenské i ostatní už požadují. Smlouváme schůzku na příští týden s oficiálním činitelem jejich zastupitelstva. BOHUŠ.^b Tajné.

642-415-19

Navrátil. 2. Bez Vašeho souhlasu jsme nemohli jednat. V červenci čekáme vystoupení SSSR proti Německu. Budeme žádat obnovu ČSR, vzájemný styk pro informaci, přípravu a spolupráci, případně dokumentaci úmluvy. BOR.^c Tajné.

646-240-19

Navrátil. 3. Chceme tam vyslat alespoň nejnmutnější osoby.^d Oznámíme. O Vaše rady a pokyny prosíme. Spěchá. BOHUŠ a BOR. Tajné.

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 2 s.

- a Krycí jméno Edvarda Beneše.
- b Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.
- c Krycí jméno doc. Vladimíra Krajiny.
- d Míňeno zřízení zpravodajské mise v SSSR; viz dokument č. 46.

51

1940, 29. červenec, Praha

Radiotelegrafická depeše ÚVOD prezidentovi Edvardu Benešovi o průběhu jednání pplk. Josefa Balabána s vedoucím sovětské zpravodajské expozitury v Praze o vzájemné spolupráci.

330-370-28

Navrátil.^a Sedmidílná depeše ÚVODU.

1. Se Sověty navazoval v červnu tajně a zpravod[ajsky] Kop.^b Prostředník náš major — Čech — dobrý v jejich službách.^c Dány voj. zprávy a žádáno sdělení předpokladů spolupráce.

332-280-28

Navrátil. 2. Sovětský atašé přijal, děkoval i sdělil, že žádá instrukce z Moskvy. Vše úplně tajně. Prostředník tlumočil 23. 7. od atašé Kopovi doslovně:

334-260-28

Navrátil. 3. Sověty mají zájem a zprávy jsou pro ně velmi cenné. Počítají v budoucnu s ČSR jako nejkonstruktivnějším prvkem Centroeropy[!].

336-230-28

Navrátil. 4. Chápu náš boj, zde i v cizině. Nemají nás mýlit oficiální projevy sovětské i německé. Skutečnost je a bude jiná.

338-200-28

Navrátil. 5. Chce jednat s Kopem osobně, až dojdou úplné instrukce. Chce zprávy vojenské, vál[ečný] prům[ysl], rus[ká] emigr[ace].

340-180-28

Navrátil. 6. Obává se možné indiskrece ze strany anglické přes Vás. Žádá krajní opatrnost.

342-285-28

Navrátil. 7. Nyní akci oddělíme. Kopa odvoláme a udržíme jen zpravodajský styk. Znovu požádáme o přesné politické jednání na Vás. Zprávy dáme. Konec. ÚVOD.

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 2 s.

- a Krycí jméno Edvarda Beneše.
- b Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.
- c Mínen major letectva Josef Jedlička.

52

1940, 8. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše prezidenta Edvarda Beneše představitelům domácího odboje, ve které označuje jednání s vedoucím sovětské zpravodajské expozitury v Praze za věc fundamentální důležitosti a žádá podrobné informace o jejím průběhu.

10.366-475-7

ÚVODU. Vaše jednání se sovětským atašé je fundamentální důležitosti, zejména ve svých možných pozdějších politických důsledcích. Věc má dvojí stránku: zpravodajskou a politickou. Je proto vše třeba dobře uvážit ze všech hledisek. NAVRÁTIL^a

10.367-375-7

ÚVODU. Moji definitivní odpověď dostanete po neděli a bude v principu kladná. Ovšem, s určitými výhradami. K tomu je třeba, abyste mi dali ihned ještě vysvětlení k těmto otázkám. NAVRÁTIL

10.368-440-7

ÚVODU. A) Vyšla iniciativa už v dřívějších jednáních o spolupráci od Sovětů, či od Vás? B) Co odpověděl Kop^b na položené otázky? Zdůraznil dostatečně, že rozhodnutí, zejména v ohledu politickém, musí padnout zde u nás? NAVRÁTIL

10.369-340-7

ÚVODU. C) Musí Vám být jasno, že styk v této věci musí být důsledně oddělen od Vaší centrály. Stejně tak musí být odděleny věci zpravodajské od politických. Konec. NAVRÁTIL^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43. Originál, strojopis, 1 s.

Edice: ŠOLC, Jiří (ed.): Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti. Historický ústav AČR, Praha 1996, dokument č. 43, s. 72–73.

- a Krycí jméno Edvarda Beneše.
- b Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

- 1 Vladimír Krajina na položené otázky zaslal 11. 8. 1940 následující radiotelegrafickou odpověď: „Initiativa vyšla od nás, byla očekávána a spontánně přijata. K b) Odpovědi vyžádal KOP ihned[!] a zdůraznil, že Londýn je politicky rozhodující a také zde. K c) Oddělení od centrály provedeno. Také zpravodajské a politické věci odděleny.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43.

53

1940, 20.—21. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše prezidenta Edvarda Beneše představitelům domácího odboje, ve které je podrobně instruuje ve věci dalšího jednání s představitelům sovětské zpravodajské expozitury v Praze.

10.871-450-20

ÚVOD, KOP, ŠIP.^a Následuje šestnáctidílná depeše Navrátilova.^b 1) Dle sovětského návrhu nejde jen o zpravodajskou spolupráci, nýbrž o zapojení aspoň části konspirativní naší domácí organizace do sféry sovětské zpravodajské služby.

10.872-250-20

2/ Některé sovětské požadavky jasné vybočují z rámce zpravodajského. Ultimatívní forma, jestli jí správně rozumíme, překvapuje.

10.873-430-20

3/2/ Je bezpodmínečně nutno z důvodů prestižních i věcných požadovati zpravodajské protislužby. Například zprávy o organizaci, dislokaci a shromažďování německých sil na území bývalého Polska, vojensko-politické zprávy o Německu.

10.874-350-20

4/ Pokud mají vztah k Maďarsku a k balkánským státům, hospodářské zprávy o Německu se zvláštním zřetelem k válečnému potenciálu dodávky materiálu sovětského do Německa atd.

10.875-215-20

5/3/ Stále zdůrazňovat odvislost domácí složky od zahraničního politického a vojenského vedení v Londýně.

10.876-360-20

6/ To neznámá, že naše služba závisí od Angličanů nebo jim podléhá nebo nemůže v některých věcech dle dohody postupovat samostatně. Neděláme však nikdy nic proti zájmům Anglie.

10.877-535-20

7/4/ Požadavek 12 (dvanáct)^c nechat na později. Požadavek 13 (třináct) není povahy zpravodajské a nutno jej prozatím z jednání vyloučit. Je možno o něm jednat později dle toho, jak se osvědčí spolupráce a jak se politicky naváže mezi Moskvou a londýnským vedením (Beneš).

10.878-405-20

8/5/ Proti bodu 14 (čtrnáct) není námitek za předpokladu pečlivého výběru. Nutno znát předem povahu jejich poslán. Požadavek v bodu 15 (patnáct) není proveditelný a nepřichází v úvahu, zejména ne František.^d

10.879-395-20

9/6/ Byla položena otázka financování? 7/ Poněvadž Kop je zařazen v ústředí naší domácí organizace, nepovažujeme za vhodné z důvodu taktických i zásadních, aby se při této spolupráci osobně exponoval.

10.880-445-20

10/8/ Vaší zásadou musí být snaha udržet se v první fázi spolupráce v úzkých hranicích pouhé výměny zpráv. Je třeba vystříhat se všeho, co by mohlo Vás doma přivést do zpravodajské a zejména politické odvislosti od Sovětů.

10.881-215-20

11/ Nesmí se zapomínat, že budou vždy postupovat tak, aby při rozvratu v Německu vyhráli komunisté i u nás.

10.882-375-20

12/9/ V přítomné době je to jediná Anglie, která nás mezinárodně drží a která umožňuje prakticky náš zahraniční odboj. Proto nemůžeme dělat s Ruskem to, co by ohrozilo náš vztah k Anglii.

10.883-370-20

13/ Churchill v žádném případě nechce v ničem jít proti Rusku, a počítá naopak se spoluprací. Chceme, aby i naše spolupráce se Sověty šla paralelně s vývojem sblížení Sovětů s Anglií.

10.884-350-20

14/10/ Zdůrazňujeme, že námi zde učiněný pokus informovat Majského o navázání spolupráce v Praze narazil u tohoto na úplný nezájem, ne-li na naznačení, že s tím nic nechce mít.

10.885-300-20

15/ Naznačte tudíž, že máte-li v Praze skutečně plně a v důvěře spolupracovat, nutno Benešovi přímo nějakým způsobem v Londýně dát o tom vědomost.

10.886-450-20

16/11/ Plně vyhovění požadavkům sovětským bez těchto zde uvedených omezení znamená prostě se jim vydat a jim bez protislužby a bez záruky sloužit. Naše zásada však musí být, že spolupráce musí být vždy vzájemná. NAVRÁTIL. Konec

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43. Originál, strojopis, 4 s.

Edice: ŠOLC, Jiří (ed.): Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti. Historický ústav AČR, Praha 1996, dokument č. 45, s. 74–76.

a Krycí jména pplk. Josefa Balabána a Vladimíra Krajiny.

b Krycí jméno Edvarda Beneše.

c Číslování požadavků se vztahuje k numeraci radiografické depeše Vladimíra Krajiny z 5. 8. 1940, ve které na základě ústního referátu pplk. Josefa Balabána shrnoval průběh jednání, které se uskutečnilo 30. 7. 1940 se sovětským zpravodajským zástupcem. Jednalo se o tyto požadavky:

(12) — zřízení radiostanice pro potřeby sovětské zpravodajské služby.

(13) — příprava plánu na vysazení sovětských parašutistů v případě vypuknutí války s Německem.

(14) — vyslání 2–3 vojenských osob do SSSR k zajišťování zpravodajské spolupráce.

(15) — poskytování původních agenturních zpráv.

d Krycí jméno agenta A-54, kterým byl pracovník pražské úřadovny Abwehru Paul Thümmel.

54

1940, 30. srpen, Praha

Radiotelegrafická depeše ÚVOD prezidentovi Edvardu Benešovi s informací o obsahu jednání představitelů Obrany národa s vedoucím sovětské zpravodajské expozitury v Praze o vzájemné spolupráci.

10510-325-29

NAVRÁTIL.^a Šestidílná Úvod. 1. Bylo jednáno se sovětským atašé v souhlase s Vašimi směrnicemi. Zdůrazněna závislost dalšího jednání na navázání styku mezi Moskvou a Vámi.

10511-160-29

NAVRÁTIL. 2. Atašé slíbil v té věci znovu zakročit v Moskvě. Za KOPA^b nastupuje LUK^c

10512-165-29

NAVRÁTIL. 3. Atašé nenaléhal ultimativně. Zdůrazňoval pouze závažnost pro obě strany.

10513-110-29.

NAVRÁTIL. 4. Slíbil vyžádat protislužbu zpravod[ajskou] z Moskvy.

10514-170-29

NAVRÁTIL. 5. Od nás vysílané osoby dosud neurčeny. Podle atašé mají být poradci štábu.

10515-240-29

NAVRÁTIL. 6. O poradcích se nemluvílo. Předpokládáme úpravu z Vaší strany. Vaše jednání s Majským jsme zamlčeli. Veškerý ÚVOD.¹

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-41. Originál, strojopis, 1 s.

a Krycí jméno Edvarda Beneše.

b Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

c Krycí jméno divizního generála Bedřicha Homoly.

1 Plk. gšt. František Moravec si radiotelegrafickou depeši z 1. 9. 1940 vyžádal upřesnění některých bodů jednání. Odpověď podplukovníka Josefa Balabána byla odvysílána radiostanicí Sparta 7. 9. 1940: „Od nás mají být vysláni do SSSR tři důstojníci a podle atašé jako poradci ruského štábu v případě konfliktu a vysazení parašutistů a zbraní u nás. O financích se nemluvílo úmyslně vůbec. Chtěli jsme, aby to bylo projednáno s Vámi, i co se týká placení tří důstojníků do Ruska vyslaných. Rozhovor prezidentův s Majským jsme zamlčeli s úmyslem přimět jeho i Moskvu k vyjádření, zda a kdy bude s Vámi jednat. Postupujeme opatrně a tak, aby vše skončilo závazným ujednáním mezi Vámi a Moskvou.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-41.

55

1940, 6. září, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána prezidentovi Edvardu Benešovi s informací, že vedoucí sovětské zpravodajské expozitury v Praze urgují předání jmenného seznamu tříčlenné zpravodajské mise, která má být vyslána do Sovětského svazu.

10030-190-5, 10031-230-5, 10032-215-5, 10033-145-5, 10034-130-5, 10035-160-5^a

Navrátil.^b Prostředník požaduje z příkazu atašé vyřešení Vám známých požadavků do 15. a 30. 9.

Do 15. t. m. žádá jména tříčlenné mise vybavené mocí i právem žádati splnění úkolů Vám jí daných z Ruska.

Bylo-li s Vámi jednáno, jak atašé tvrdí, navrhuji vyslat od nás vyššího důstojníka jako technického poradce. Jednoho pak od Vás, kromě plk. Píky, určeného náčelníka mise.

Prosíme o brzkou odpověď, kterou jsme atašé slíbili.

Atašé nevylučuje za této situace možnost rumunsko-ruského konfliktu. SK.^c KOP.^d

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 1 s.

a Hlavičky samostatně zašifrovaných částí depeše nejsou v dokumentu přiřazeny k příslušnému dílíčku textu, ale jsou souhrnně vypsány v jednom řádku.

b Krycí jméno Edvarda Beneše.

c Zkratka používaná k označování vícedílných depeší.

d Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

56

1940, [po 13. září],^a Praha

Zpráva pplk. Josefa Balabána, pplk. Josefa Mašína a škpt. Václava Morávka ke kurýrní zásilce zpravodajských materiálů, ve které potvrzují gen. Sergeji Ingroví, že jsou i nadále v radiotelegrafickém spojení s Londýnem, a informují jej o obtížné spolupráci se sovětskou zpravodajskou expoziturou v Praze a o svízelné finanční situaci.^b

Zpráva č. 2

Příloženě zasílám 2 exempláře zpráv vojenských, politických a hospodářských, filmový snímek plánů konstrukce dvoutrupového letadla FW-189, diagram zkoušek s kluzáky, několik snímků havárií německých letadel, zprávy z Vlajky,^c pornografii „Kácíme modly“ (jejíž prodej byl zakázán, avšak jest o něj jednáno),¹ 2 průsvitky nákrese letounů a soukromou korespondenci.

Vaše sdělení vzduchem, že s námi nejste ve spojení, nás překvapilo a srdečně rozesmálo.² Kdybychom měli podobné štěstí s konkurencí, aby o nás také vůbec nevěděla, bylo by to velmi příjemné.

Převzal jsem funkce po odcházejícím Chodském^d a domnívám se, že Vás při příchodu informoval, které osoby zde u nás pracují.

Naši nynější situaci sdělím jinou cestou. Zde postačí povědět, že zájem o nás díky prozrazení naší činnosti jedním spolupracovníkem v květnu, jenž pod ranami pověděl, co věděl, jest od onoho okamžiku nebyvalý.

Dík Bohu samému nepodařilo se naší konkurenci až dosud nic, přestože zaměstnává v přítomné době svůj aparát v první řadě honěním „Hauptgaunerů“, jak nás tři oficiálně nazývají.

A snad Pán Bůh dá, že jim unikneme. I Vy jste v nebezpečí, a zůstáváte na místě. Proč bychom my měli utíkat. To až v nejkritičtější chvíli.

Svoji činnost neomezíme, činíme jen nutná opatření zajistit vše, aby naše práce pro Vás a tím pro naše osvobození byla věci ku prospěchu a nebyla zmařena.

Máme též bolestné ztráty, již druhý spolupracovník zmizel z našich řad a jest na pravdě Boží. Skončil to sám jedem,³ tak jako jeho předchůdce.⁴

S Rudolfem^e jest práce velmi obtížná. Stále se ještě nepodařilo přimět ho k tomu, aby vyslal svého zástupce k Vám a aby obchod sjednal. Snad se to ale podaří.

O naší svízelné finanční situaci jsem již psal minule. Velmi vzrostly výdaje, což jest při perzekuci, která zde řádí, pochopitelné.

Pro bezprostřední odchod zásilky píší jen tyto řádky a končím s přáním, abyste ve svém těžkém boji vytrvali silní a nezdolní a aby Vás všechny, jak tam jste, Pán Bůh ochránil.

Přijměte všichni naše nejupřímnější pozdravy a přání zdraví a zdaru ve všem podnikání. Přijměte tyto pozdravy a tlumočte je p. Dr. Ed. Benešovi, vládě, vojákům a všem u Vás, kteří zde zanechali své drahé, tak jako by od nich to přání dostali.

Poštu klidně posílejte.^f Dejte místo adres číselné značky na obálky a adresy odeslete mlátičkami^g a my Vám to bezpečně doručíme.

Buďte hodně zdraví a přijměte naše ujištění věrnosti.

Za ÚVOD — muzikanty a všechny doma

B o h u š

P o b e r a V l a s t a

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Opis, strojopis, 1 s.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“. Rybka Publishers, Praha 2003, s. 243–246.

- a Datace byla stanovena podle obsahu.
- b Zpráva je v záhlaví opatřena údajem, že se jedná o druhou odeslanou zprávu.
- c Miněna fašistická organizace Český národní sociální tábor — Vlajka.
- d Krycí jméno plk. Bohumila Bočka.
- e Krycí označení vedoucího sovětské zpravodajské služby v protektorátu, kterým byl v této době Leonid Mochov, vedoucí kanceláře sovětského generálního konzulátu v Praze.
- f Miněny dopisy různým osobám v protektorátu.
- g Radiostanicemi.

- 1 Erjé: *Kácíme modly TGM*. ČNST – Vlajka, Praha 1940, 58 s. Jednalo se o sbírku antisemitských básní, které byly namířeny proti prezidentu Masarykovi. Pod pseudonymem Erjé se skrýval učitel a mj. spoluautor známých rozhlasových skečů Josef Rejthar.
- 2 Jedná se o nedorozumění, které vzniklo díky chybně zašifrované depeši. Dne 6. září 1940 Londýn přijal následující zprávu, která se mj. odvolávala na agenta A-54 (Franta): „Gestapo má od 28. 8. nařizeno dopadnout hlavu české vojenské organizace [nedešifrovatelné jméno] a spolupracovníka Mašina škt. Morávka. Tato organizace má prý radiospojení s Anglií a je Němcům velmi nebezpečná. Spojení má být ihned znemožněno. Organizace provádí sabotáže a poslední požáry továren Waldes, Janeček a jiné jsou jejím dílem. Toto hlášení gestapa potvrdil také FRANTIA. Zdraví Kop.“ Následující den proto plk. gšt. F. Moravec požádal Prahu o zopakování jména velitele této organizace, které se nepodařilo rozluštit, a k depeši připojil tento dovětek: „V jakém vztahu je tato organizace k Vám? S námi v radiospojení není.“ Dne 15. září 1940 pak docent V. Krajina zaslal do Londýna požadovanou odpověď: „Opakujeme jméno domnělé hlavy české vojenské organizace: BALABÁN.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47; srov. též odpověď gen. Sergeje Ingra, dokument č. 72, a plk. gšt. Bohumila Bočka, dokument č. 73.
- 3 Zřejmě míněn kpt. Josef Sojka, který byl zatčen gestapem 13. září 1940 v souvislosti s odhalením tiskárny ilegálního časopisu V boj; viz dokument č. 57.
- 4 Zřejmě míněn mjr. Jan Sadílek, který stejně jako kpt. J. Sojka měl na starost vydávání ilegálního časopisu V boj. Viz depeše pplk. J. Balabána z 24. 9. 1940 adresovaná plk. gšt. F. Moravcovi: „13. 9. pravděpodobně zradou zatčen a 1. 9. buď ubit gestapem, nebo spáchal sebevraždu náš spolupracovník škt. konc. SOJKA. Čest jemu.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47.

57

1940, 20. září, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi o odhalení tiskárny ilegálního časopisu V boj, která byla umístěna ve sklepních prostorách Institutu pro sociální a hospodářské plánování.

Am 19. September 1940 gelang es, die Druckerei der illegalen Zeitschrift „V boj“ auszuheben. Es handelt sich dabei um den „V boj“ der als Titelbild die Aufschrift „V boj“ trägt, wobei in das „V“ der böhmische Löwe eingezeichnet und der bis zur Nr. 36, Jahrgang II erschienen ist. Die Herstellung der Zeitschrift erfolgte in den Kellerräumlichkeiten des „Institutes für soziale und wirtschaftliche Planung“, das eine Nachfolgeinstitution des ehemaligen Militärwissenschaftlichen Institutes der tschechischen Armee ist. Das Institut stand zur Zeit unter der geschäftsführenden Leitung des ehemaligen Majors B r y m und unterstand dem Schulministerium. Es besteht die Wahrscheinlichkeit, dass es sich bei dem Institut um die illegale Fortsetzung des Militärwissenschaftlichen Institutes handelt. Die Zeitschrift wurde in einer Auflage von rund 1800 Stück gedruckt, wobei es manchenmal auch mehr

Exemplare varen. Zum Druck standen 3 Vervielfältigungsmaschinen zur Verfügung, die sichergestellt werden konnten. Weiters wurden sichergestellt umfangreiche Mengen von Papier, Druckerschwärze, Matrizzen usw. Den Druck besorgte der Buchbinder Franz Janík, der zur Tarnung in den Kellerräumlichkeiten auch eine kleine Buchbinderwerkstatt mit Maschinen aus dem ehemaligen tschechosl. Nationalverteidigungsministerium eingerichtet hatte. Ausserdem versah er im Institut den Heizungs- und Säuberungsdienst.

Die aktivste Mitarbeit und wahrscheinlich auch der eigentliche Redakteur der illegalen Zeitschrift „V boj“ dürfte der Kapitän Josef S o j k a gewesen sein, der in der Wohnung des Janíka am 13. September 1940 nachmittags festgenommen und nach Pankratz überstellt wurde. Trotz dreimaliger Untersuchung war es ihm doch gelungen, ein in Leukoplast verpacktes Gift in die Zelle zu schmuggeln. Kurz nach der Einlieferung nahm er das Gift bereit zu sich und starb noch am selben Abend. Wie die Obduktion der Leiche und die chemische Untersuchung des Mageninhaltes und der Giftreste ergeben hat, handelt es sich dabei um Zyankali. Die ärztliche Feststellung hat ergeben, dass der Tod nach wenigen Minuten nach der Gifteinnahme eingetreten ist. Das gleiche Gift ist auch in Leukoplastverpackung beim Buchbinder Janík vorgefunden worden, der es jedoch nicht zu sich nahm, sondern wahrscheinlich aus Angst in den Abfalleimer in der Zelle warf, wo es dann gefunden wurde.

Das Institut für soziale und wirtschaftliche Planung scheint auch noch über verschiedene Fonds zu verfügen, die wohl aus ehemaligen Mitteln der tschechischen Armee herrühren dürften. Bis jetzt gelang es, einen Betrag von RM 25.000,- sicherzustellen, wobei jedoch festgestellt werden konnte, dass Kapitän S o j k a in den letzten drei Monaten von den gleichen Kontos ebenfalls RM 25.000,- bereits behoben hatte.

Die Kellerräumlichkeiten, in denen die illegale Zeitschrift gedruckt wurde, waren ständig durch eine grosse Eisentür verschlossen. In einem Winkel lag ganz unauffällig eine kleine runde Taschenlampenbatterie, die den Eindruck erweckte, als ob sie so lässig hingeworfen worden wäre. An dieser Batterie war jedoch eine Schnur befestigt, die dann weiter in den Arbeitsraum gelegt war. Der eingeweihte Besucher musste diese Batterie aufheben und an der Schnur ziehen. Auf dieses Zeichen hin wurde dann jeweils der Besucher erst eingelassen.

Neben S o j k a, der auch zu den Hauptverteilern der Zeitschrift gehörte, wurde noch als zweitwichtigster Verteiler Josef P e r e n t a [!]^a festgenommen. P e r e n t a wurde am 18.9.1940 in der Nacht festgenommen u.zw. stiess man auf ihn von einer anderen Seite her durch die Aufrollung des Verteilerapparates des „V boj“ von unten herauf, sodass die Ermittlungen von zwei Seiten zum gleichen Zeitpunkt zum selben Ziele führten.

Durch die Aufrollung dieses Verteilerapparates wurden bis jetzt weit über 100 Personen festgenommen.

Festgenommen wurde noch der ehemalige Major K o m a r e k, der an der Leitung des Institutes für soziale und wirtschaftliche Planung ebenfalls beteiligt war.

5 Aufnahmen vom Herstellungsraum sind beigelegt. Die Aufnahmen 1, 2, 3 und 4 stellen den Druckerraum dar, wobei auf Bild 3 der Drucker Janík mitaufgenommen ist. Aufnahme 5 stellt einen Arbeitsraum des oben angeführten Institutes mit der Schreibmaschine dar, auf der die Matrizzen von S o j k a geschrieben worden sind.

VÚA—VHA, Sbírka. Nacistické úřady v Čechách, fol. 17-20, kart. 2. Originál, strojopis, 4 s.

a Správně má být Berenda.

58

1940, 23. září, Londýn

Radiotelegrafická depeše plk. gšt. Františka Moravce a Prokopa Drtiny adresovaná Vladimíru Krajínovi a pplk. Josefu Balabánovi, ve které oznamují, že odbojová činnost v protektorátu je britskými kruhy ve srovnání s ostatními okupovanými zeměmi velmi oceňována.

698-505-23

ŠÍP a KOP:^a Vaše práce zde nese svoje politické ovoce. Ve vládních, úředních i vojenských kruzích se velmi oceňuje naše připravenost k odboji, že jsme dobře předvídali a pamatovali na spojení jako nejdůležitější předpoklad vši naší politické, vojenské a propagační práce.

699-395-23

Angličané to oceňují tím více, že srovnávají stále s Poláky, Holanďany a ostatními, kteří nic takového nemají. Také Francouzi ne. Vaše práce tak slouží vydatně dobré pověsti celého národa. MORA a SUK.^b

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43. Originál, strojopis, 1 s.

a Krycí jména plk. gšt. Františka Moravce a Prokopa Drtiny.

b Krycí jména doc. Vladimíra Krajiny a pplk. Josefa Balabána.

59

1940, 25. září, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána Prokopu Drtinovi, ve které tlumočí názor ministerského rady Jaroslava Papouška o nutnosti spolupráce se Sovětským svazem, který po skončení války bude hrát důležitou roli ve střední Evropě.

261-240-24

SUK^a Sedmidílná. 1.

Mluvil jsem několikrát s Božkou,^b zná ji Hradecký,^c Kalvoda^d a také Navrátil.^e Prosí předat Navrátilovi toto:

262-22-24

2. Dnešní poměr Ruska k nám je obdobou r. 1916, ilustrují to rus[ké] memor[ie] uveřejněné v knize Carské Rusko a naše osvobození.^f

263-200-24

3. Dnes je spolupráce s nimi nutná. Vše nasvědčuje, že se chystá SSSR k pochodu hluboko do Evropy.

264-230-24

4. Nebude-li Anglie mít dost sil po namáhavém vítězství k organizaci střední Evropy, budou mít Rusové u nás výhradní vliv.

265-360-24

5. Odhad sil Anglie pro tuto možnost je nám otázkou. Nutno počítat s tím, že rusofilství je u nás opět velmi silné. Je proto nutno rozhodnout, kam až naše spolupráce se SSSR může jít.

266-240-24

6. Doporučoval bych liberální nazírání na tuto věc, protože pro budoucnost by to ulehčilo náš vliv na úpravu našich věcí.

267-180-24

7. Při eventuální rozhodující úloze Ruska, snad by [to] usnadnilo už nyní Vaše styky s Moskvou. SK.^g KOP.^h

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 1 s.

^a Krycí jméno Prokopa Drtiny.

- ^b Krycí jméno Jaroslava Papouška, bývalého ředitele archivu ministerstva zahraničních věcí.
- ^c Krycí jméno Františka Němce, člena odbojové organizace Politické ústředí a pozdějšího ministra exilové vlády.
- ^d Krycí jméno Vladimíra Klecandy, bývalého člena odbojové organizace Politické ústředí a člena exilové Státní rady.
- ^e Krycí jméno Edvarda Beneše.
- ^f PAPOUŠEK, Jaroslav: *Carské Rusko a naše osvobození*. Orbis, Praha 1927.
- ^g Zkratka používaná k označování konce vícedílných depeší.
- ^h Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

60

1940, 1. říjen, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingroví o situaci v domácím odboji a v Protektorátu Čechy a Morava.

Vidím, že Vám již opět dochází pošta, škoda jen že s takovým zpožděním. V minulých dvou zásilkách jsme kromě zpráv neposlali nic jen z obavy, aby kdyby padla do nepovolaných rukou, nedošlo k nějakému překvapení. V zásilce poslední poslali jsme Vám kopie (foto) konstrukčních plánů tankové rychlostní skříně a dvoutrupového letadla.

Jednota odborářů, PÚ či později ÚVOD a naše jest nyní úplná a splňuje všechny představy „muzikantů“.^a ÚVOD představuje dnes tři složky. Snažíme se zapojit, kde to jen trochu jde, všechny se vyskytnuvší skupinky i skupiny. Vcelku lze říci, že většina národa dnes ví, že zde něco existuje a někdo pracuje. Frank ovšem díky výpovědím zatčených ví toho s gestapem poměrně nejvíce, ale neví vše, a to je hlavní. Tedy mezi námi, tj. Tobě známými třemi skupinami, panuje úplná duševní, názorová a ideová shoda. Prosím, abys to sdělil i Miroslavovi^b a Svatému.^c

Hlavní práci odnáší několik málo jednotlivců, pracuje se však na programu hospodářském, politickém atd.^d a to jde zvolna. Musíme se připravit na všechny eventuality. Hlavně z Východu, aby bylo čím čelit. Zdá se, že Rusové přece jen připravují hluboký pochod do střední Evropy, a kdo ví, zda vítězná Anglie bude mít dosti chuti a prostředků zasáhnouti u nás tak, aby její vliv zde byl alespoň takový, jako zde bude mít Rusko, které, jak se zdá, bude tohoto vlivu získávatí úměrně s trváním války. Projevuje se to již dnes mezi lidem u nás i v Německu. U nás přejí si lidé z převážné části sociální uspořádání lepší a pronikavější, než bylo prováděno, a není pochyby, že právem. Dnes hovoří se velmi mnoho a často v lidu o zestátnění, vlastně znárodnění dolů, nové pozemkové reformě, omezení velkého a těžkého průmyslu, postátnění bank apod. Proniká to do národa, ať už to jest komu příjemné, či nikoli, ale je tomu tak. Částečně je to ovšem ovoce propagandy z Východu.

Z Německa chodí už jednotlivci s jinou než dříve.^c Pracují tam prý silné komunisticé buňky a daří se jim, hlavně místně, kde není dostatek potravin a kde prožívají bombardování. Jiní zase přinášejí neklamně názory mnohých Němců, že to vítězství není jisté, a vyslovují starosti, co s nimi bude a že by bylo líp, kdyby tento režim zmizel. A zde už několikrát vojáci vypověděli jednotlivě i hromadně poslušnost. Někde pro hlad doma, jinde pro tuhý režim nebo pro nepovolení dovolené. Prostě Němci začínají již hromadně nadávat, a lze tedy mluvit o trhlínkách v těle nacismu.

A Rusko, jak se zdá, čeká, až Anglie bude oslabena, aby byla povolnější v jednání, a jestliže se s ní nedohodne, zdá se, že bude čekat na rozval Německa, kde pilně pracuje Kominternu. Bída, která se ve střední Evropě pomalu, ale jistě projevuje, bude pak jistě a vydatně pomáhat.

My ovšem děláme, co můžeme, a dosud se to daří, aby národní revoluce byla a zůstala základním a hlavním prvkem celého převratu u nás. Jsme si však plně vědomi, že poměry u nás musí být zcela jiné ve všech směrech, než tomu bylo před okupací. Hlavně pracujeme k tomu, abychom soustředili většinu národa do jednoho tábora, který by byl oporou všemu, co přijde. A věříme, že se nám to zdaří. Žel, že naše byrokracie všeho druhu je tak bídne špatná, bázlivá a chromá. Kdybyste se tak mohli zadívat na jejich činnou nečinnost na poli národa. Je to prostě hnus. Musí se čistit, přísně, bezohledně, programově a důsledně. Jinak tu zkaženou krev z těla národa nedostaneme.

Němci díky úplné nemohoucnosti vlády a bázlivému postoji jak vlády, tak všech státních, veřejných a soukromých činitelů, se zde roztahují podle chuti a libují si, jak jim všechno jde celkem po dobrém a dobře. Hácha s vládou poslouchá, Svaz pro spolupráci s Němci funguje dobře, Vlajka udělá na komando každou špinavost, zavřou, koho chtějí, a nikdo neprotestuje, aby si Němce nepohňeval a zachoval sobě dobré místočko ať ve vládě samé, či kdekoli jinde. Proč konečně riskovat, když přece aktivisté byli vzati Londýnem na milost, že vše, co dělají, činí z přinucení. Nebudou přece takoví blázni jako pár lidí, kteří jsou dnes honěni jako psi anebo zavřeni v koncentračních táborech. Cožpak je možné, aby národ doma zůstal bez vlády? Je možné, aby úřady zůstaly bez přednostů a podniky bez ředitelů? Přece oni národ drží. Nebýt Háchy, vlády a všech ostatních aktivistů všeho druhu, kde by dnes český národ byl? A nemají tak zcela nepravdu tito všichni chlebíčkáři, kteří se netají svou zásluhou o zachování národa. Vždyť kromě nás, kteří je pranýřujeme v našem pártisicovém časopise „V Boj“, jste dosud neuznali za vhodné šmahem a všechny bez rozdílu hodnoty a úřadu odsoudit. Taková je mentalita osob stojících dnes na vlivných místech. Jsme láji bez práva — jsme otroci...¹ a náš Hácha jest oním rabem, jež nám dal otrokář za hlídače.

Proto také jest zcela vysvětlitelné, jestliže průměrný a poctivý tovární dělník zcela otevřeně řekne: Co bychom dělali, z Londýna přece nám říkají: „Nic nedělejte, co by Vás ohrozilo.“ A tak i naše výzvy k sabotáži často ztroskotávají na těchto výmluvách. To jest jen malíčký příklad zdola. Nahoře si pak opravdu osobují zásluhy za

dobré vedení národa a všichni Havelkové, Klimentové a Mrazíkové a podobní se diví, zač budou jednou pověšeni a proč se jim tak hrubě vyhrožuje.

Jinak ovšem organizace muzikantů pracuje dál, jsou z ní namnoze trosky, ale pracuje se opatrně a důsledně. Už i Morava bude brzy zcela v pořádku. Bylo to tam horší, než jsme původně mysleli. Tam je ještě horší práce než zde u nás v Čechách, kde se stále drží organizace v dobrém pořádku. Velmi často zasáhne v naše řady zrada a to bolí. Oběti krutě týrají. Lidé jsou nelidsky mučeni a nuceni k výpovědím, jež mají za následek další řetěz utrpení jiných osob. Nevíme, zda nás několik vydrží, potrvá-li tento stav přes zimu. Učiníme vše, co je v našich silách a co člověk může udělat, zvláště dnes, kdy nemáme krom života již co ztratit. A vidíme-li, co za strašné násilí se zde provádí, stojí opravdu za to položit ochotně život, abychom se z tohoto bláta dostali. Je tedy nejen v zájmu věci samé, nýbrž i v našem vlastním, abychom vydrželi.

Národní souručenství, myslím Výbor, je již prošpikován tak, aby žádoucí vývoj šel na německou stranu. Lid to cítí, mnohde to většinou ví a chová se podle toho. Nejhuře ovšem dělají ti, kteří ve vládě, v souručenství, úřadech i ústavech chtějí dělat kariéru na úkor těžce zkoušeného národa. S tím se setkáš všude, i v továrnách, a to škodí národu nejvíce. Lidé toho druhu zradí a zpronevěří všechno. Přejdou i k Němcům. Zkrátka, mnoho mravní bída, i když národ zůstává vcelku zdrav. Na náš počet 8 milionů je však těch podlých dosti veliké procento.

Němci se sem stěhují v desetitisících, majíce zde privilegované postavení ve všem a hlavně klid od bombardování. Zaplavují nás jako kobylinky.

Potravin a tuku začíná rychle ubývat a blíží se úplný nedostatek. Ceny stoupají, mzdy a platy nestačí, nadává se a nepokoje se dají čekat i v Německu.

Rodiny pozůstalých jsou vesměs v pořádku, kde je třeba a hlavně, pokud o nich víme, jsou podle našich malých možností podporovány. Dělá mi starost pozdější péče o ně. Prostředků je zatím málo, ale bude-li pomoheno, jak jste před dvěma dny slíbili, jinou cestou,² bylo by ovšem vyhráno. Sháníme prostředky sami, ale ti, kteří by mohli, se bojí.

Také propustili Tvého bratra.³ Všem ostatním muzikantům laskavě sděl, aby byli o rodiny klidni. Speciálně kontrolovány včera pí Větrovská⁴ a Chodská,⁵ jež jsou zdravý, velmi srdečně pozdravují a jsou nedočkavý zpráv od svých drahých.

Máte-li možnosti posílat poštou, označujte dopisy čísly, k nimž příslušející adresy nám sdělte jinou cestou. Přece není možné, abyste si dali Adolfe i tuto radost zatrhnout. My Vám je bezpečně doručíme.⁶

Cukráři⁷ nemají již téměř z čeho „vyrábět“ — všechny zásoby již vypotřebovali.

Příště budu pokračovat. Tlumočím Vám všem pozdravy ode všech a přeje Vám mnoho zdraví a úspěchu.

Ochraňuj Vás milostivý Bůh před ztrátami a utrpením a pomáhej Vám ve všem, co podnikáte.

Srdečně pozdravuje
Bohuš^d

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 2 s.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. *Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“*. Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 2, s. 247–253.

Edice: OTÁHALOVÁ, Libuše – ČERVINKOVÁ, Milada (eds.): *Dokumenty z historie československé politiky 1939 až 1943*. Sv. 2. Academia, Praha 1966, dokument č. 424, s. 574–576.

a Označení pro příslušníky vojenského odboje, respektive ilegální organizaci Obrana národa.

b Krycí jméno divizního generála Bedřicha Neumanna.

c Krycí jméno Prokopa Drtiny.

d Míněn společný ideový program domácího odboje, který byl připravován pod názvem Za svobodu do nové Československé republiky.

e Mínění čeští dělníci a zaměstnanci, kteří buď dobrovolně, nebo pod ekonomickým nátlakem přijali po zřízení protektorátu nabídku práce v Německu.

f Fiktivním vytvořením jako synonymum příjmení generála Aloise Vichera, který jinak používal krycí jméno Slezák.

g Zdeňka Bočková, manželka plk. Bohumila Bočka-Chodského.

h Míněno zaslání dopisů rodinným příslušníkům, kteří zůstali v protektorátu.

i Příslušníci Obrany národa, kteří se věnují sabotážní činnosti.

j Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

1 Volná parafráze z knihy Svatopluka Čecha *Písně otroka*, která poprvé vyšla v roce 1895 v nakladatelství F. Topiče. Jedná se o pasáž, ve které sbor otroků deklamuje: „Jsme lájí bez práva, jsme bídným stádem, jsme otroci!“

2 Odkaz se vztahuje k radiotelegrafické depeši z 28. září 1940, ve které Prokop Drtina informoval Vladimíra Krajínu o tom, že se naskytla možnost opatření peněz pro potřeby domácího odboje: „Můžeme však udat jeho pravé jméno a přijde k němu pak doručitel peněz. Výhodné by bylo, mohl-li by to být KŘIŠTAN. Předpokládáme ovšem, že určuje u Prašné brány.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43. Mělo se jednat o transfer peněz přes legálně existující bankovní účet. Uvedené krycí jméno patřilo Vladimíru Horovi, který byl nejenom členem odbojové organizace Politické ústředí, ale právním referentem Živnostenské banky, jejíž nová budova se nacházela nedaleko Prašné brány.

3 Jedná se o kpt. Václava Ingra, který v čs. armádě sloužil jako důstojník jezdecka a útočné vozby. Po odchodu svého bratra do exilu byl několikrát vyšetřován gestapem. V září 1942 byl nejprve internován v rámci tzv. Akce E (Emigranten), která byla zaměřena na rodinné příslušníky účastníků zahraničního odboje, a pak poslán do koncentračního tábora v Osvětimi, kde zahynul.

61

1940, 4. říjen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána prezidentovi Edvardu Benešovi o tom, že vedoucí sovětské zpravodajské expozitury v Praze naléhá na zahájení vzájemné spolupráce.

10406-315-3

NAVRÁTIL.^a Čtyřdílná. 1. 30. září znovu naléhá atašé na splnění všech požadavků a odůvodňoval to nynější situací. Do války SSSR prý půjde, kdy však, to neví.

10407-190-3

2. Jednání Navrátila s Majským považuje nyní za nemožné pro pravděpodobné prozrazení v Berlíně.

10408-240-3

3. Dáváme v úvahu, možno-li zahájit politická jednání pověřenci obou stran a kde. Budete-li souhlasit, učiníme jim návrh.

10409-130-3

4. Prosíme o brzkou odpověď pro umožnění dalšího styku. Za ÚVOD KOP.^b

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-41. Originál, strojopis, 1 s.

a Krycí jméno Edvarda Beneše.

b Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

62

1940, 17. říjen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána prezidentovi Edvardu Benešovi o kontroverzi se sovětskou zpravodajskou expoziturou v Praze, jejíž představitel žádal prozrazení pramenů poskytovaných informací a technické zajištění provozu sovětské radiostanice.

10851-230-17, 10852-160-17, 10853-210-17, 10854-200-17, 10855-210-17, 10856-235-17.^a

NAVRÁTIL.^b Rudolf (spojka od atašé)^c naléhá 14. X. až nepříjemně na vřazení mlátičky^d s jejich tajným kódem nám neznámým. Zprávami od nás, které dostávají, nejsou spokojeni. Žádají více, častěji a lepší. Naléhá na prozrazení některých informátorů, resp. konspirační naší sítě. Že nejednali s Vámi, nemůže prý vadit. Jsou a budou ochránci nás proti Němcům. Neuznal naše námitky. Rozladěn, ale zprávy chce dál, i jiné služby. Mnozí by rádi znepřátelili SSSR s Německem, doba není však vhodná. Proto nechtějí riskovat prozrazení. Postupujeme podle Vašich směrnic.^e Vaše varovné upozornění správné. Budeme se podle něho řídit. Úvod. Předal KOP.^e SK.^f ŠÍP^g

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 1 s.

a Hlavičky samostatně zašifrovaných částí depeše nejsou v dokumentu přiřazeny k příslušnému dílímu textu, ale jsou souhrnně vypsány v jednom řádku.

b Krycí jméno Edvarda Beneše.

c Zástupce sovětské zpravodajské služby v protektorátu.

d Radiostanice.

e Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

f Zkratka používaná k označování konce vícedílných depeší.
g Krycí jméno doc. Vladimíra Krajiny.

1 Například ve svém vzkazu ze 7. října 1940 hodnotil E. Beneš sovětskou politiku takto: „Politika Ruská zůstane nečitelná i nadále. Budte velmi opatrní a nevěřte tomu, co Vám snad ze strany ruské říkají. Politika Moskvy je velmi přesně vypočítaná. Docela určitě se tam soudí — zde to víme od Majského a jiných — že Německo v žádném případě nad Anglii nevyhraje a bude se jen dále vyčerpávat, stejně tak jako bude proletarizovat všechny středoevropské menší státy. [...] Nedělám si tudíž žádných iluzí o vůli a možnosti Ruska vbrzku zakročit a přímo nám pomoci. Prosim, abyste jich taky neměli. Bude-li přesto událostmi Rusko do války zahrnuto proti své vůli, tím lépe pro nás. Rusko si samo svou pomoc nám a ostatním ve střední Evropě představuje jen ve formě revoluční akce a v sovětské příslušných území.“ Blíže viz ŠOLC, Jiří (ed.): *Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti*. Historický ústav AČR, Praha 1996, dokument č. 50, s. 81–84.

63

1940, 20. říjen, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána, plk. Josefa Churavého a škpt. Václava Morávka gen. Sergeji Ingroví o situaci v Protektorátu Čechy a Morava.

Především upřímné pozdravy Tobě a všem u Vás. Rodiny všech jsou v pořádku a kromě Kalvodovy^a nevíme o žádné, jež by za své členy jsoucí u Vás trpěla. Kam sahají naše informace, tj. o kom víme, že potřebuje pomoci, snažíme se, pokud ještě máme prostředky, poskytnouti ji. Zjišťování jest však velmi obtížné, neboť lidé, i ti pozůstalí a podporovaní, příliš mnoho mluví, takže pak máme z titulu „podpory“ jen další zcela zbytečné oběti do žalářů. Prostředky nám však pomalu docházejí a nevíme, co si dále počneme a jak budeme tuto tak důležitou instituci udržovat. Zde z veřejných peněz nelze dostat nic, neboť je všude přísná kontrola a tam, kde by to snad ještě bylo uskutečnitelné, se nenajde odvázného člověka. O této situaci jsme Vám řekli již několikrát a domníváme se, že si asi neumíte učinit představu, jak to zde skutečně vypadá, co znamená zde nyní žít a pracovat nebo shánět v situaci, kdy smečka gestapáků a jejich pomocníků zrádců je člověku všude v patách nebo na dohledu. Pokouším se, abychom si pomohli sami. Snad se povede alespoň něco, abychom mohli plnit alespoň nejnnutnější povinnosti k postiženým a financovat nejvážnější potřeby našeho aparátu. Píši Ti tentokrát o věci více, jednak na přání Atamana,^b a pak proto, že tato písemná zpráva bude asi již poslední. Vždyť události na Balkáně spějí rychle ke kulminaci.^c Je též potřeba, abyste měli správnou představu o našich možnostech finančních a tím ovšem i o dalších.

Několik nás nejvíce exponovaných zná naše konkurence^e díky výpovědím zatčených spolupracovníků, zrádců a žvanilů už dokonale, a tak máme „veselý život“. Kryjeme se, jak se dá, chceme vydržet na frontě co nejdéle, neboť žel Bohu, marně hledáme za sebe náhradu. Rozhodli jsme se tak po úradě s Atamanem, a jedině tehdy, poženou-li nás jako dravou zvěř, budeme hledat, jestliže ovšem bude, cestu za Vámi. Situace se pro nás zůstala tak, že již i naše četnictvo a policie s celou kohortou agentů dostaly příkaz, zatím ovšem tajný, nás chytit — za milionovou odměnu. A těch lačných peněz je zde nadbytek. Počítali jsme s tím ovšem již dříve, nedělalo nám to

však starostí. Obavy tkví v tom, kdo a alespoň tak jako my, bude konat povinnost v době, kdy toho bude nejvíce zapotřebí. Snažíme se zajistit chod věcí, jak jest zapotřebí, a spoléháme, že i to se nám podaří.

Organizace žije dále celkem dobře. Moravu znovu nahoře vybrali. Tam jsou poměry nejhorší. Mnoho zrádců. Postavíme znovu.

Germanizace pokračuje velmi urychleně. V úřadech jsou přednosty Němci, stejně ve správních radách a bankách; vyvlastňují, co chtějí po svém způsobu, dochází již i na sedláky a jejich usedlosti a tvoří se německé ostrovy.

Školy se dále zavírají, ve středních se záměrně a na rozkaz snižuje počet žactva, německých škol přibývá — zřizují se i pro 12 žáků — české děti jsou nuceny k návštěvě tlakem na rodiče, jimž je vyhrožováno ztrátou chleba, a mnohde jsou již viděti následky. Tisk a rozhlas je vlastně německý.

Nejlépe se ještě drží malý člověk a venkov. Bylo by dobře oživovat a podporovat rozhlasek víru ve vítězství naší věci při každé příležitosti. Jádrem národa však zůstává dobré, ale žije v obavách, zda Anglie bude s to čelit všemu, co nás čeká na rozvalinách Německa a celé Evropy. Soudí se zde na dočasnost neutrality Sovětů a vzbuzuje to naději, že se pak dostaneme ze spárů Německa. Těch, kteří by dali přednost bolševismu před současným stavem, jest většina. Tvrdí se, že by to byla záchrana pro národ. Těch, kdož by si přáli obnovu republiky, je 90 %. V tom se shoduje nynější veřejné mínění: Cokoli jiného než německé jho. Bude-li naše obnova možná, a v tu se stále díky Bohu věří, bude to ideál.

Mám však obavy, že dají-li se Sověty na pochod a přijdou sem, budou vítání částí jednou a přijetí částí druhou. Pak ovšem se musí počítat se skutečností, nezmění-li se mentalita ruského lidu a najde-li bolševismus hlavně v Německu nové injekce pro posílení ochablého ruského radikalismu. Potom by bylo lépe spolupracovat, abychom se vyvarovali chyb mnohých vrstev ruského národa za bolševické revoluce, a konečně, aby se nerozhodovalo o nás — bez nás. Vyslovuji své a mohu říci naše obavy proto, že dosti pozorně, a nakolik je možno, sleduji sovětské přípravy všeho druhu, které nejsou malé a jsou zřejmě založeny na programu: nejen Německo, nýbrž Evropu celou.

Mobilizace pracovních sil, tím i průmyslu, velká vojenská cvičení, upevňování velitelské autority, to vše naznačuje ofenzivu, a nikoli obranu. Tomu také odpovídá námi zle odsuzované a různě posuzované vyčkávací postavení Sovětů. Že je to příznakem slabosti, není nepravdou. Více se však zdá, že jest to vypočítavost sledující cíl zmocnit se největšího dílu Evropy za nejmenšího rizika a vlastního ohrožení. Je možné, že i přitom možno „prechytr“^[!],^d zatím však se nezdá, že se tak stane. Hlavní jest, aby se Sověty nedali předběhnout a překvapit, a to by mohlo být osudné i pro nás.

Uvažují o věci více pro Vás a Vaši souvislost s námi a stále ještě počítám s anglo-ameriko-sovětskou dohodou, která by pro naši věc byla mimořádným radostným překvapením.

Hlavní jest, že široké vrstvy našeho národa Němce nenávidí a živí se nadějí na odplatu a národní samostatnost. V tom jest náš kapitál i záruka, že ať se již cokoli stane,

podarí se revoluce národní. Zatím tomu tak jest a byl by slepý, kdo by to neviděl. Národ je český, česky smýšlí i věří, a když část mluví jinak, pak jen z důvodů jakýchkoli. Náš národ je hrdý na to, že jest na druhém břehu zastoupen Vámi a osobnost i autorita prezidenta je veliká, vysoká a populární. Stejně tak těší se nejlepším citům národa i zahraniční armáda. Jen se vyčítá našim i anglickým letcům, že to zde už nerozbili, o našich znalých každého kamene v rodné domovině se vyjadřují někdy již s pohrdáním, neboť se jich dočkat nemohou. Na ulici, v tramvaji i v továrnách slyšíš i slova „srabaři“, neboť národ si přeje rozbít vše, co slouží německým lotrům a podporuje jejich úspěchy. Dívat se nečinně na tempo zdejších továren, pracujících docela nerušeně na zbraních, jimiž Vás chtějí hubit, buď odpor v lidu, jemuž by Vaše časté návštěvy velmi vysoko zvedly hlavu a lidé by sami přiložili ruku k dílu, pomáhající rozbít to, co se bombám nepodaří. Počítejte s tímto přesvědčením dobré a zdravě myslící většiny našich lidí.

Zásobování všeho druhu, popravdě konstatováno, jest stále ještě na dobrém stupni. Zjevný jest pouze nedostatek másla, sádla a čerstvého masa všeho druhu. Na potravinový lístek dostane zpravidla každý, co dostat má, i když toho není mnoho. O nedostatku nelze tedy ještě mluvit. Není dostatek uhlí a nebude. Vzhledem ke špatné úrodě lze počítat s nedostatkem až v novém roce. To už bude jisté. Zásoby ovšem nikde větší nejsou.

Průmysl je zásobován surovinami celkem dobře. Ukořistili mnoho.

Ceny všeho stoupají stále. Mzdy už méně a hodně se, více než dříve, kritizuje a nadává. Tím se zesiluje stále více protiněmecká nálada.

Němci se v poslední době netváří nijak „vítězně“. Mají obavy a netají se jimi, alespoň někteří. Dříve toho nebylo. Anglii jim neporazili a to stačí k obavám. Čekali její vyřízení již v srpnu. Nyní se, jak my říkáme, „zerou“. Na nás zde však stačí. Ubíjí, zavírají, mučí, krádou, co se ukrást dá, vyváží náš lid,^c jako kdyby věděli, že tomu všemu bude brzy konec.

Na druhé straně snaží se uplatit mínění lidu, tak aby v případě jejich porážky zůstala naše země v jejich držení dále našim vlastním rozhodnutím — to jest ovšem nebezpečné a je nutno nasadit všechny páky, aby lid byl před podobným rozhodnutím již zdaleka varován. Určité ústupky, postavení českých občanů na roveň německým státním příslušníkům a rozšíření autonomie, chystané nyní pod pokličkou, nesmí zlomit duch odporu proti zotročení, k němuž by stejně došlo. Jest rozhodnuto nahore zbavit Čechy vlivu na obchod a průmysl a to se důsledně provádí.

Hácha, jeho vláda, jeho NS, tisk i rozhlas oplývají perverzními projevy pro zapojení do říše a jsou velmi poslušnými vykonavateli vůle německých pánů.

V Národním souručenství postačí redaktoři Krychtařek, Ryba a Křemen s Kožíškem jako nakomandovaní pohaněči a dělá se vše, co Němci nařídí. Raději o tom nebudu psát, neboť by to nešlo bez silných výrazů. Dal jsem jim vespolek v našem časopise „V boj“ najevo, co si o nich myslíme. Pár čísel, abyste viděli, že se do nich vskutku obouváme, Ti přikládám.²

Vlajka, ač se těší Frankově přízni, neroste už, jak začala. Lid již ví, kdo vlajkaři jsou. Nicméně tato chátra provokuje a prostituje dál. Do továren až na výjimky s jejich Pracovní frontou³ nepronikli.

Tím bych končil své stručné, minule započaté nastínění poměrů u nás a prosím Tě, abys byl shovívavý tam, kde to uznáš za potřebné.

A až nám zde bude voda sahat po krk, do bot nám již natekla, spoléháme, že nás zde nenecháte c h c í p n o u t a že naši kluci přistanou pěkně na Vypichu, my tam s kuféřečky vlezem a pojedem k Vám, provázení salvami oslavných výstřelů německé soldatesky.

Přejeme Vám všem, abyste v těžkých zkouškách a v útrapách, způsobovaných germánskou zvláštností, ve zdraví obstáli.

Vyříd' naše upřímné pozdravy a projevy hluboké oddanosti panu Doktoru Navrátilovi,⁴ jeho paní choti, členům naší vlády, vojákům a všem přátelům — vyříd' prosím i přání zdaru v práci a v boji a buďte nám všichni zdraví a zachováni!

Ti všichni věrní, kteří zde po vás zůstali, prosí Boha všemohoucího, aby sňal tíhu okovů na nás vložených a obrodil nás touto zkušeností tak, abychom si svobody, nabudeme-li ji, dovedli opravdu vážit.

Vaši

B o h u š

V l k V l a s t a⁵

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 3 s.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“. Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 5, s. 261–266.

Edice: OTÁHAHOVÁ, Libuše – ČERVINKOVÁ, Milada (eds.): Dokumenty z historie československé politiky 1939 až 1943. Sv. 2. Academia, Praha 1966, dokument č. 424, s. 577–579.

a Krycí jméno Vladimíra Klecandý.

b Krycí jméno generála Bedřicha Homoly.

c Gestapo.

d Perechitřít; přelstít, oklamat.

e Míněno pracovní nasazení v Německu.

f Krycí jméno Edvarda Beneše.

g Krycí jména pplk. Josefa Balabána, plk. gšt. Josefa Churavého a škpt. Václava Morávka.

1 Narážka na vynucené sblížení Jugoslávie s Německem po porážce Francie. Tato situace výrazně omezila možnosti působení čs. zahraničního odboje v zemi, přes kterou fungovalo jediné kurýrní spojení s protektoriátem.

2 Srov. např. článek Nakomandovaný výbor Národního souručenství, který vyšel koncem léta 1940: „... Ukázali jsme Vám několik „zástupců národa“ jen namátkou. Za pečlivý výběr děkujeme starostlivému a odvážnému státnímu prezidentovi, jenž prodal republiku v Berlíně tak lehce, jako se prodává veteš. Prodal národ a nyní jej dává prznit před cizinou tím, že zařadil do výboru Národního souručenství největší lotry, jimiž každý poctivý Čech opovrhne. I když jsme jen registrovanými členy Národního souručenství, jsme přece jenom členy a máme právo znát mravní hodnoty svých „zástupců“, snažících se všemi silami otrávit českého ducha a udusit poslední jiskru národní hrdosti, která nám zůstala. A proto i když posloucháte výplody mozkových závitů těchto kreatur, nedejte se zvík-

lat v naději ve své lepší příští!“ Blíže viz HLUŠIČKOVÁ, Jiřina – ŠTŮVÍČEK, Ivan – PEKÁREK, Bohumil (eds.): *V boj. Edice ilegálního časopisu. Díl III.* HÚ AČR, Praha 1995.

- 3 Česká pracovní fronta; jedna z organizačních odnoží Vlajky, která formálně vystupovala jako odborové hnutí.

64

1940, 6. listopad, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi se stručnou informací o stavu velitelské struktury vojenského odboje.

10.594-170-4, 10.595-120-4, 10.596-160-4, 10.597-225-4^a

SVATOPLUK.^b Po přezkoušení dáme objektivní stav organizace. Stálé zatýkání zasahuje těžce. Roty, prapory drží dobře. Velitelský sbor střed a vršek hůře. Nahrazuje se, i když těžce. Sami znáte, obětavých a odvážných málo. Úkol splníme. Spolejte se třemi[!];^c organizace nepadne. Dáme na sebe pozor. KOP.^d

VÚA—VHA, Sbíрка 37, sign. 37-10-41. Originál, strojepis, 1 s.

a Hlavičky samostatně zašifrovaných částí depeše nejsou v dokumentu přiřazeny k příslušnému dílíčku textu, ale jsou souhrnně vypsány v jednom řádku.

b Krycí jméno gen. Sergeje Ingrá.

c Vzhledem k chybějícímu slovu nejasná zmínka; může se vztahovat jak ke známé trojici Balabán — Mašín — Morávek, tak i organizační struktuře Obrany národa.

Generál Ingr si tuto zprávu vyžádal již 29. září 1940, kdy nechal zaslat gen. Homolovi a pplk. Balabánovi následující stručnou depeši: „Vylíče současný stav organizace.“ Samotná zpráva viz dokument č. 61.

d Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

65

1940, 8. listopad, Praha

Průvodní dopis pplk. Josefa Balabána, plk. Josefa Churavého a ilegálního pracovníka s krycím jménem David ke zpravodajským informacím zaslaným do Londýna se stručnou informací o situaci v protektorátu.

Posílám zprávy od 19. října do 7. listopadu. Vloženy ve dvou balíčcích, první obsahuje zásilku pro Louny;^a 1 exemplář zpráv, zprávy o Vlajce, několik výtisků časopisu, fotosnímky německého letounu (konstrukční plány), zakreslení objektů v plánech a náčrtech, soukromou poštu a letáky shozené Vašimi letci nad naším územím^b

Vzhledem k nedostatku času nemohu přiložit obšírnější zprávu o situaci. Tuto odesílám jinou cestou z důvodů utajení.

U nás zatýkání pokračuje netenčenou měrou, německá drzost stoupá den ze dne. Dokonce dovolil si krvavý pes Frank vítat zde pana gebelesa^b slovy: „Vítám Vás

ve starém německém městě Praze na starém říšskoněmeckém hradě, na němž od věků vlály prapory německých císařů a králů a na němž dnes vlaje hákový kříž na věčnost.“

Člověku se otvírá v kapse kudla, a tak ani nebudu rozrušovat Vás, kteří jste v těžší situaci.

Buďte hodně zdraví a již brzy nás navštivte, ať odčiníte nesprávné hlášení Londýna o zdařilém bombardování.²

Janovy řeči^c v poslední době se stávají předmětem kritik českého lidu, dnes je příliš mnoho bolesti jak u Vás, tak i zde, než aby bylo možno mluvit onou formou, jak mluví Jan. Nepřátelská propaganda používá pak každé příležitosti k tupení našeho odboje, používajíc osobních nenávistí a pomluv jedinců proti celé věci. Snad najdete jemný způsob, jak byste odvykli Jana chodit ve středu k mikrofonu. Nechť raději nemluví.

Ochraňuj Vás Pán Bůh sám a buďte stateční a pevní!

Jsmo myšlenkami u Vás a upřímně Vás pozdravujeme

B o h u š

V l k D a v i d^d

VÚA—VHA, Sbíрка 20, sign. 20-29-34.

Edice: KOURA, Petr: *Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“.* Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 3, s. 254–255.

a Krycí označení pro Londýn.

b Posměšná přezdívka Josepha Goebbelse; jeho návštěva Prahy se uskutečnila ve dnech 5.–7. listopadu 1940.

c Míneny projevy ministra Jana Masaryka v českém rozhlasovém vysílání BBC.

d Krycí jména pplk. Josefa Balabána, plk. gšt. Josefa Churavého a nezjištěné osoby.

1 Letáky pocházely z neúspěšného náletu na Škodovy závody v Plzni, který se uskutečnil v noci z 20. na 21. října 1940. Britské letouny z důvodu husté oblačnosti neidentifikovaly cíl a nad protektorátním územím shodily pouze propagační letáky. K tomu viz depeši Vladimíra Krajiny z 23. 10. 1940: „Před dvěma dny (20. X.) byly nalezeny české letáky shozené letci v okolí Zdic až Beroun. Obsahují vylíčení vzrůstu letecké a námořní síly Anglie. Ověřím.“ O dva dny později byla odeslána druhá depeše, která vypočítávala další lokality v jihozápadní části protektorátu a konstatovala, že letáky „způsobily všude radost“. Viz VÚA—VHA, Sbíрка 37, sign. 37-10-47.

2 V noci z 27. na 28. října britské letectvo podniklo další neúspěšný nálet na plzeňské Škodovy závody. Přestože pouze jedna posádka oznámila, že bombardovala Škodovku (ostatní letouny pro hustou oblačnost zvolily náhradní cíle), britská média zveřejnila zprávu o úspěšném náletu na důležitou německou zbrojovku, ke kterému došlo v den výročí vzniku Československé republiky. Vladimír Krajina k této události odeslal 30. října 1940 do Londýna následující depeši: „Škodovka dosud bombardována nebyla. V Plzni slyšeli prý velmi vzdálené výbuchy, asi 30 km. Z hlášení v londýnském rozhlase o domnělém bombardování plzeňské Škodovky mnoho nepříjemností.“ Viz VÚA—VHA, Sbíрка 37, sign. 37-10-47.

66

1940, 9. listopad, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. gen. Bedřicha Homoly prezidentovi Edvardu Benešovi a gen. Sergeji Ingroví popisuje stav domácího vojenského odboje včetně již existujících operačních směrnic na zajištění odtrženého pohraničí včetně přiléhajících částí německého a rakouského území.

10.871-220-8, 10.872-190-8, 10.873-295-8, 10.874-200-8, 10.875-160-8, 10.876-195-8, 10.877-175-8, 10.878-120-8, 10.879-120-8, 10.880-205-8, 10.881-240-8, 10.882-150-8, 10.883-195-8, 10.884-220-8, 10.885-140-8, 10.886-215-8, 10.887-130-8, 10.888-210-8, 10.889-115-8, 10.890-145-8.^a

NAVRÁTIL-SVATOPLUK.^b Hlášení o stavu ORGANIZACE. Jednotky ON utrpěly zatýkáním, nejvíce nahoře, pak střed, nejméně dole. Největší ztráty na Moravě, kde zatčení i velitelé praporů a rot pro malou opatrnost při organizování se menší ZUR[!].^c V Čechách nejmenší [ztráty] Praha. Morava t. č. bez vedení. ZV^d bylo opět ZATDENP[!].^e s velitelstvím kraje. Dva fungují. O praporech a rotách není ověřená zpráva. Čechy fungují ZV, kraje i prapor, někde provizorně. Počet praporů od odjezdu Miroslava^f málo změněn. Čechy asi 100, Morava bylo šedesát, Praha třicet devět, ve třinácti plucích. Nahrazení velitelů nyní obtížné pro nebezpečí nového zatýkání a pro nedostatek vhodných osob zvláště na místě. Proto připraveno dosazení ZV Brno, vel[itelů] chybějících krajů a provedení se v daný okamžik. Náhrada ztrát u velitelů praporů, rot a dole nebude zvláště obtížná. Jsou vypracovány směrnice operační jednak pro vyčištění a zajištění území protektorátu, pro obsazení Sudet až po historické hranice, dále Valticka, podle situace části Dolního Rakouska, Kladska a části Slezska.

Zásoby zbraní se stálým zabavováním menší. Je jich naprostý nedostatek. Musíte doplnit od Vás hned v prvním okamžiku. Letiště pro přistání letounů budou zajištěna a dodatečně Vám oznámena. Připravujeme MOB[ilizaci] pěti nejmladších ročníků a počítáme s postavením dvanácti až čtrnácti divizí. Vyhláška — vzor hotova, pracuje se v jednotlivých ministerstvech, aby v dané situaci šlo vše, pokud lze, bez obtíží. Pro MOB[ilizované] jednotky není výstroj, výzbroj a munice, lze dodat ze zahraničí. Mobilizace může být hotova asi za čtrnáct dní, a tak by jednotky ON byly zesíleny, případně vystřídány MOB[ilizovanými] jednotkami. Nutné třeba počítat s dodávkou POURAVŘN[!].^g od Vás. Zde nebudou. Jsme bez finančních prostředků. Dosud se nepodařilo opatřit nutné pro provoz. To podvazuje činnost ve všem. Situaci pozdější nelze odhadnout. Gestapo stále zatýká. Připravíme vše, co se dá. ATAMAN.^h Za správnost KOP.ⁱ SK.^j Dvacetidílná celá. Šíp^k

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 2 s.

- a Hlavičky samostatně zašifrovaných částí depeše nejsou v dokumentu přiřazeny k příslušnému dílímu textu, ale jsou souhrnně vypsány v jednom řádku.
- b Krycí jméno Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra.
- c Zápis části depeše, která byla chybně zašifrována.
- d Zemské velitelství.
- e Zápis části depeše, která byla chybně zašifrována; snad „zatčeno“.
- f Krycí jméno generála Bedřicha Neumanna.
- g Zápis části depeše, která byla chybně zašifrována; věcně — významově „výzbroje“.
- h Krycí jméno Bedřicha Homoly
- i Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.
- j Zkratka používaná k vyznačování konce vícedílných depeší.
- k Krycí jméno doc. Vladimíra Krajiny.

67

1940, [před 11. listopadem],^a Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingroví o situaci v domácím odboji a v Protektorátu Čechy a Morava.

Děkujeme za poslední zprávy a sdělujeme:

1) ÚVOD tvoří dnes, jak jsem Ti dříve napsal, tři složky a lze říci, že bylo dosaženo jednotných názorů i úplné svornosti.

Společně, že utrpení, jímž dnes národ prochází a jež se mu snad ještě chystá, poslouží nemalou měrou k jeho obrodě. Tento strašlivý národní, kulturní i fyzický útlak má svoji kladnou stránku v tom, že nám ukazuje charakterově slabé a vadné jedince i směry, jichž se národ musí při svém znovu osvobození energicky zbavit. Musíme s politováním přiznat, že podobných jedinců máme více, než jsme tušili. Jádro národa jest však poctivé a zdravé, lid jest uvědomělý a nepolevuje ve své protiněmecké náladě. Žel Bohu, postrádáme statečných a odhodlaných vůdců, kteří by šli příkladem vstříc. A tak stojí dnes v čele národa Čehonové,^b ustrašenci a chlebičkáři, nakomandovaní našimi „ochránci“, jsoucí ve svém patolízalství dále, než jest od nich žádáno a než by se slušelo na člověka dbalého své cti, důstojnosti a národní hrdosti. V první řadě to platí na naši byrokracii a žurnalistiku.

Perzekuce pokračuje strašlivě a bezohledně. Národ jest skutečně masakrován a sebemenší náznak odporu, nezájmu a nedostatek loajality mají za následek odstranění, zatýkání, okradení a nelidské mučení obětí německého teroru, přičemž nejsou ušetřeny ani rodiny. Tento útlak zasahuje do všech vrstev bezohledně.

2) Obzvláště velmi citelně ochromil německý útlak práci naší organizace muzikantů,^c jejíž řady hlavně ve vedení značně prořídly. Spodek nebyl sice až na několik vážných výjimek dotčen. Podle posledních zpráv z Čech jest situace v Čechách potěšující, zato však na Moravě byla velmi silně otřesena. Činíme vše možné, aby byla znovu vybudována.

Podle mého mínění i zkušeností mých spolupracovníků speciálně v cukrářství^d jsou dnes lidé panujícími zde terorem zastrašení do té míry, že od nich lze jen těžko očekávat nějaký aktivní čin, nedostane-li se jim iniciálního podnětu skutečným, byť sebemenším neúspěchem Němců. Domníváme se, že by pak rázem přišlo mnoho „neznámých pomocníků“, kteří by se všemi silami snažili k ranám zvenčí přidat i rány zevnitř.

Případů „cukrářských“ bylo již několik, byly však trestány popravami. Proto není divu, jestliže zde, v mírovém prostředí, jest velmi málo odvážlivců, kteří by se nedali odstrašit. Mezi dělnictvem však panuje vření a nedočkavost přiletu Vašich letců, jimž jsou ochotni pomoci tam, kde je nejvíce zapotřebí.

Jinak lze však všeobecně říci, že zbabělost vlády a byrokracie není bez vlivu na lid, který dobře pozoruje, a i když tuto zbabělost sám příkře odsuzuje, není natolik odolný, aby se jí nedal nakazit. Tím povstávají pro naši věc nepřekonatelné potíže jak v cukrářství, tak i ve zpravodajské činnosti. V těchto dvou odvětvích naší činnosti postrádáme dnes pro některé věci prostě lidi. Prosím, abyste toho při posuzování zdejších poměrů nezapomínali.

Největší ranou pro náš národ byl pád Francie, který nečekali ani ti největší pesimisté. Jest nesporné, že následkem beznadějnosti lidu v naše osvobození, která se v lidu po francouzské katastrofě rozmohla, utrpěla i chuť k činnosti ve zmíněných odvětvích a všechno naše snažení bylo díky rafinované německé propagandě považováno za marné. Tuto ochablost zaplašilo rozhodnutí Anglie, projevivši svoji vůli bojovati až do končeného vítězství.

Ve všech vrstvách národa počíná se opět probouzení naděje v zásah SSSR, od něhož si lidé slibují pomoc zvláště od okamžiku pohybu Sovětů vpřed zabráním Besarábie a Bukoviny.¹ Všeobecně se věří, že dříve či později dojde ke konfliktu Ruska s Německem, při němž se nám podaří obnoviti svoji samostatnost. Tím ovšem není řečeno, že by snad valná část inklinovala k bolševismu. Podobná a snad ještě větší nálada pro Sověty se projevuje na Slovensku. Svoje sympatie k Sovětům projevují u nás dnes lidé zaujímající vysoká místa v úřadech a hospodářském světě, vlastníci velké jmění, vyjadřující se slovy: „Raději [pod] bolševikem než pod Němcem ztratit vlastní národ.“ „Ať si to všechno, co mám, vezmou bolševici, jen když to nedostanou Němci“, a tak podobně.

Dík těmto nadějím vyběděl náš lid do určité míry ze své skleslosti a beznaděje.

Prohlášení naší vlády v Londýně v čele s prezidentem Dr. Edvardem Benešem² znamená pro nás všechny veliké povzbuzení víry v naše konečné osvobození. Stejně jako my, uvítala nejširší veřejnost uznání naší vlády Anglií s upřímnou radostí. Na morálku všech věrných měl tento fakt ohromný vliv a hlasy různých nepovolaných kritiků, spatřujících ve vládních osobnostech stíny starého partajnictví, nijak význam radostné dějinné skutečnosti nezlehčily.

Co se tkne nás, máme, jak jsem již uvedl, daleko těžší pracovní podmínky než dříve. V prvé řadě po stránce finanční, neboť všem, kteří jsou nezvěstní anebo žijí v ilegilitě, jsou vesměs zastavovány platy, podle zvláštního výnosu, proti němuž se neodvažuje žádný z našich vysokých úředníků vystoupit, neku-li jej obejít. Tak nám přibýly ke starosti finančního rázu nejen o spolupracovníky, nýbrž i o nás samé. Nemáme již finančních zdrojů, jež by nám byly k dispozici, a chceme-li splnit minimum toho, co věc potřebuje, nezbyvá nám než upozorniti Vás na tuto skutečnost. Ti z nás, kteří ochotně obětovali pro věc vše, co měli, jsou u konce svých sil, tedy finančně vypotřebováni, a mnoho našich spolupracovníků, kteří až dosud nenáročně pro nás pracovali, jest pro zvýšené ceny životních potřeb nuceno žádati od nás krytí režie jejich činnosti. Mnohým pak jsme nuceni jejich úkony honorovati.

Nám, kteří neseme nyní hlavní tíhu úkolů, jejichž splnění od nás čekáte, se nedáří valně, neboť jsme nuceni skrývat se jako zločinci, jsouce za ně Němci skutečně považováni, a tak mnoho lidí, našich bývalých nejlepších kamarádů, se bojí styků s námi, aby nebyli kompromitováni. To nám ovšem ztěžuje práci. Přesto se nám, buď Bohu chvála, naše práce daří a věříme, že při opatrnosti, kterou zachováváme, svůj krásný úkol splníme.

Upřímně se radujeme z toho, že jste se zachránili z Francie; žili jsme tehdy ve velikých úzkostech o Vás, a blahopřejeme Vám všem, že jste unikli. Skutečnost, že Ty odjel jako poslední „francouzský kapitán“, byla vděčně kvitována a oceněna stejně jako nadlidská práce spojená s přepravou všech našich drahých do bezpečí.

Bylo by dobře k posílení ducha odporu proti Němcům a jejich nohsledům a českým odrodilcům povědět od Vás občas něco pro výstrahu. Naši práci by však bylo ještě více ku prospěchu, kdybyste častým připomínáním toho, že Češi nejsou dnes povinni jakoukoli poslušností a věrností našim tyranům, nám udělali rozhlasem nový nábor, dokud se nám ti ustrašenci docela nerozběhnou. Hrozte souzením rozvratnické činnosti a hrozte nezájmem těm, kteří mají dnes málo zájmu o náš společný boj.

Prosím, aby tlumočil panu prezidentu a všem, kteří jste kolem něho seskupeni v jednom šiku, ty nejupřímnější projevy úcty, přátelství, oddanosti a bratrské lásky nás všech.

Od Atamana^e tlumočím přání všeho dobra a pozdravy.

K O P^f

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 2 s.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“. Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 4, s. 256–260.

OTÁHALOVÁ, Libuše – ČERVINKOVÁ, Milada (eds.): Dokumenty z historie československé politiky 1939 až 1943. Sv. 2. Praha, Academia 1966, dokument č. 411, s. 553–554.

- a Dokument je datován podle časového údaje o doručení gen. S. Ingrovi. Podle obsahu však může pocházet už z konce července 1940. Otázku datace nelze spolehlivě rozhodnout. Přestože po pádu Francie výrazně narostla prodleva v doručování kurýrních zásilek, které nyní byly dopravovány přes Jugoslávii, obvykle se jednalo o dobu zhruba pěti týdnů.
- b Pojmenování je odvozeno od slov rakouské císařské hymny („ČEHO NAbyl občan pilný...“) a zesměšňuje typ českého vlastence, který nechce měnit státoprávní poměry.
- c Míneňa Obrana národa.
- d Sabotážní činnosti.
- e Krycí jméno generála Bedřicha Homoly.
- f Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.
- 1 K násilné anexi tohoto území došlo v létě 1940. Dne 26. června 1940 předal Sovětský svaz Rumunsku nótu, ve které žádal „vrátit Besarábii“, která dříve patřila Rusku, a „předat severní Bukovinu“, jež k Rusku nikdy nepatřila. Fakticky se jednalo o ultimátum, ve kterém se nepřímo hrozilo vojenským zabráním tohoto území. Rumunsko, jež se ocitlo v mezinárodní izolaci, se rozhodlo vojensky vyklidit toto území. Samotná vojenská fáze konfliktu, která začala 28. června 1940, trvala pouhé čtyři dny a prakticky se obešla bez vojenských střetnutí. Část nově získaného území připadla Moldavské sovětské socialistické republice, která vznikla 2. srpna 1940 sloučením se sovětským Podněstřím. Severní Bukovina a jižní část Besarábie byly pak v listopadu 1940 postoupeny Ukrajinské sovětské socialistické republice.
- 2 K uznání exilové vlády došlo 21. července 1940 formu dopisu, jenž britský ministr zahraničí Halifax zaslal 21. července 1940 Edvardu Benešovi. Domácí odboj se o tomto úspěchu dozvěděl z Benešova projevu, který pronesl o tři dny později ve vysílání londýnského rozhlasu. K ohlasům tohoto projevu srov. následující depeše Ústředního vedení odboje domácího, které byly přijaty v Londýně 26. července 1940: „Prezidentu Benešovi. Nadšeně zdravíme Vás jako svého jediného prezidenta. Věrní zůstaneme. [...] Jsme neskonale vděční za Váš včerejší projev. [...] S radostí a pýchou vítáme prozatímní vládu s prezidentem Benešem v čele. Jsme stále v duchu u Vás a půjdeme s Vámi až do vítězného konce.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47.

68

1940, 15. listopad, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa K. H. Frankovi o ilegální organizaci
Národní odboj a zatčení bývalého gen. Josefa Bílého.

Betrifft: Widerstandsgruppe der illegalen tschechischen Geheimorganisation
„Narodni odboj“ Und Festnahme des früheren Armeegenerals Josef B i l y

Vorgang: Bekannte Angelegenheit

Anlagen: Ohne.

Am 14.11.40 gelang es nach langwierigen Ermittlungen den seit Dezember 1939 flüchtigen früheren tschechischen Armeegeneral Josef B i l y , geb. 30.6.1872 in Zbořin, zuletzt in Prag II., Nikolandagasse 4 wohnhaft gewesen, festzunehmen.

B i l y war im Besitze einer am 19.1.40 von der Polizeidirektion in Prag ausgestellten Bürgerlegitimation auf den Namen Jan B r o z e k , geb. 15.1.1878 in Pardubitz, zu-

ständig nach Pardubitz, verheiratet, Beamter i.R., auf Grund welcher er seitdem legal in verschiedenen Pensionen und Sommerheimen in Prag und Böhmen gewohnt hat.

Von General B i l y ist auf Grund eines in Warschau aufgefundenen Berichtes eines polnischen Nachrichtenoffiziers an den Leiter der II. Abteilung des Generalstabes in Warschau bekannt, dass er bereits im April 1939 mit diesem polnischen Nachrichtenoffizier über die Zusammenarbeit der Widerstandsgruppen mit der polnischen Wehrmacht für den Fall eines Krieges zwischen Polen und Deutschland gesprochen hat. Des weiteren versuchte er zu klären, inwieweit tschechische Offiziere, die die polnische Grenze überschritten, um sofort nach England weiter zu fahren, auf Konzession durch die polnischen Behörden rechnen könnten. Er versuchte weiter dem polnischen Offizier einen Brief für den ehem. tschechoslowakischen Militärattaché in Warschau Oberstleutnant K u m p o s t mitzugeben, der in der gleichen Angelegenheit beim polnischen Generalstab vorstellig werden sollte. Bei dieser Unterredung erklärte General B i l y von sich, dass er dem Direktorium der Widerstandsgruppen angehöre und an der Spitze der Organisation stände.

Aus der Vernehmung des früheren Generals a.D. Bohuslav V s e t i c k a vom 29.2.40, und des früheren Obersten a.D. Ladislav K o t i k vom 19.3.40, geht hervor, dass im Juli oder August 1939 in der Wohnung des B i l y in Prag eine Sitzung der leitenden Offiziere der gesamten Widerstandsgruppe in Böhmen und Mähren stattgefunden hat, an welcher neben General B i l y , General N e u m a n n , General V o j t a General M e z e l [!],^a General V o y c e c h o v s k y , Oberst K o t i k , Oberst K o h o u t e k und Oberstleutnant K u d l a c e k teilnahm und bei welcher über den Stand der Organisation verhandelt und Richtlinien für die zukünftige Arbeit gegeben wurden.

Oberst K o t i k sagt in der gleichen Vernehmung aus, dass seiner Meinung nach das Direktorium des Zentralkommandos aus den Generälen B i l y , N e u m a n n , V s e t i c k a und M e z e l bestand.

Der General Hugo V o j t a , der bis Ende Juli 1939 Landeskommandeur Böhmen der illegalen Widerstandsgruppen gewesen ist, erhielt nach seinen Aussagen vom 27.5.40 im September oder Anfang Oktober 1939 von General B i l y den Auftrag, mit der Führung des Sokolverbandes Fühlung aufzunehmen, um die Stellung der Sokolangehörigen, die der Widerstandsgruppe angehörten und die Mitarbeit des gesamten Sokolverbandes für den Fall des Aufstandes zu klären.

Der frühere tschechoslowakischen Militärattaché in Berlin, der ehem. Tschechoslowakischen Oberst Anton H r o n , gab in seiner Vernehmung vom 17. Dezember 1939 an, dass Oberstleutnant K u d l a c e k ihm einmal mitgeteilt habe, dass General B i l y die Oberleitung der illegalen Organisation für das gesamte Protektorat inne hätte.

Ob General B i l y der tatsächliche Leiter der Widerstandsgruppe der illegalen Geheimorganisation (MO)^b war, muss jedoch noch geklärt werden, da der frühere

General a.D. V s e t i c k a in der obenbezeichneten Vernehmung erklärt hat, dass B i l y nur als repräsentativer Leiter der geheimen Organisation anzusehen sei, da auf ihn am wenigsten ein Verdacht fallen könnte, da er allgemein als sehr aufrichtiger Mensch bekannt sei, kein Legionär war und ausserdem schon vor Errichtung des Protektorats in Pension gewesen sei.

V s e t i c k a behauptet, dass er diese Information schon in der ersten Zeit des Aufbaus der illegalen Organisation von General I n g r erhalten hätte.

Die Vernehmung des General B i l y ist sofort in Angriff genommen worden, auch die Klärung der Herkunft seiner falschen Papiere ist eingeleitet.

Falls durch die Vernehmung neue Momente auftreten, werde ich sofort unaufgefordert erneut berichten.

Dr. Geschke^c

NA, ÚŘP-ST, sign. 109-7/54, fol. 43-45. Originál strojopis, 3 s.

- a Mínen generál Ondřej Mězl.
- b Militärorganisation.
- c Vlastnoruční podpis.

69

1940, 16. listopad, Londýn

Radiotelegrafická zpráva gen. Sergeje Ingra plk. Josefu Balabánovi, ve které děkuje Obráně národa za vynikající činnost, jež byla vzpomenuťa i 28. října 1940 při slavnostní audienci u prezidenta Edvarda Beneše.

452-260-16

KOP:^a Dík za 2 dopisy, obsažné zprávy a vyličení situace. Jeden je bez data,¹ druhý z 1. X.² Podle možnosti posílejte zprávy dále.

453-260-16

A. Dík Tobě a Tvým spolupracovníkům za vynikající, obětavou, úspěšnou a odvážnou činnost za tak těžkých podmínek. Pozdravuj též ATAMANA.^b

B. 28. X. při audienci u prezidenta jsem mluvil též za Vás: „Přicházím nejen jménem čs. armády v zahraničí, nýbrž i — a to především — jménem našich kamarádů, neznámých vojáků ve vlasti,

C. kteří dnes všude, na místech, která jim těžký osud vykázal, plní svou národní a vojenskou povinnost.

D. Pan prezident odpověděl: „Jsem rád, že jste vzpomenuť, pane ministře, i našich příslušníků doma, kteří nenáročně plní, pokud jen mohou, své povinnosti.“

E. Ohledně finančních prostředků jsem sdělil včera.³ Doufám, že se mně podaří poslat ještě další částky. INGR

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.
- b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

- 1 Viz dokument č. 67.
- 2 Viz dokument č. 60.
- 3 Jedná se ve skutečnosti o depeši z již předvčerejšího dne, tj. 14. listopadu 1940. Posun v datu byl způsoben tím, že gen. S. Ingr napsal předlohu editované depeše o den dříve, než byla po zašifrování odeslána. V depeši z 14. listopadu 1940 gen. Ingr informoval pplk. Balabána o tom, že přes Bělehrad posílá 500 000 Kč do Živnobanky na účet Vladimíra Hory a že touto cestou Hora obdrží i 300 000 Kč od prezidenta Beneše. K přípravě této transakce blíže viz dokument č. 60, pozn. č. 2.

70

1940, 18. listopad, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny československému zpravodajskému ústředí v Londýně a výzvědným střediskům na Balkáně se žádostí o zaslání sabotážního materiálu pro pplk. Josefa Mašína.

983-270-17

MORA^a — KONAR^b — PETR.^c POBERA^d potřebuje nutně brzy termitové zapalovače časované na 2,6 a 24 hodin, spolehlivé, ne jako poslední.

984-180-17

2. Dále 25 hodinových přerušovačů CHRONORUPTURS. Sdělte, můžete-li vyhovět a kdy. ŠÍP^e

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-242-1. Originál, strojopis 1 s.

- a Krycí jméno plk. gšt. Františka Moravce.
- b Krycí jméno plk. gšt. Prokopa Kumpošta.
- c Krycí jméno mjr. gšt. Jaroslava Hájička.
- d Krycí jméno pplk. Josefa Mašína.
- e Krycí jméno doc. Vladimíra Krajiny.

71

1940, 25. listopad, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o situaci v domácím odboji a v Protektorátu Čechy a Morava.

Dovol, bych také touto cestou poděkoval za uznání, jež jsi všem pracujícím kamarádům projevil. Také za to, že 28. října tlumočil jsi za nás všechno to, co rádi bychom vyslovili zde doma.¹ Ani my zde nezapomínáme Vás, kteří veřejně a obětavě bojujete za osvobození celého národa. Stojíme s Vámi v jedné řadě duší i tělem. Denně a stále.

Děláme zde, co můžeme. Je nás málo na místech, kde by měl být každý, kdo za republiky činil si nárok na určitý úřad nebo kdo měl odvalu střední a vyšší místa zastávat. Výběr lidí je velmi úzký. Kdybych měl možnost vzít náš schematismus a říkat Tobě „ano“ — „ne“, zhrozil by ses, kde všichni jsou. Nejen že nic nedělá většina hodnostářů. Chovají se zbaběle. Nic nechť vědět, dál ode všeho, jen zachovat pro sebe teplou postel. Však ono to nějak dopadne. A tak to vypadá ve vládě, v úřadech, v ústavech. To je česká byrokracie, vůdčí aparát národa. My to pociťujeme nejvíce. Ať se to týká obsazování důležitých míst nebo získávání zpráv anebo finančních i jiných prostředků. Píší o tom téměř vždy a vědomě. Je nutné, aby Vám i nám bylo zcela jasné pro budoucnost, že lidé, kteří se zpronevěřili, selhali nebo nic pro národ neudělali, nemohou a nesmí podržet místa dosavadní. Národ to všechno vidí a právem je často z lidu slyšet: Jak tito lidé mohli být vybráni na tak zodpovědná místa? Zděsíte se, jak málo pravých lidí měl národ v čele, když toho nejvíce potřeboval. Počítejte se bezohlednou očistou, neboť havěť se musí vymýtit ku prospěchu celku.

Organizace díky nemnohým pracuje dále. Přehled, který jsi dostal jinou cestou, je celkem správný.² Lid celku dobrý. Těžko se nahrazuje a půjde to zvolna. Opatření proti nám stále drastičtější. Provokatérů, udavačů a placených agentů stále přibývá. Tím ovšem práce rekonstrukční těžší a obtížnější. Nicméně půjde to a musí to jít. Nezakrýváme si určité nedostatky celé sítě, ale i ve spojení, styku a navazování dalším bude uděláno vše, aby v daný okamžik bylo zde těleso organizované a vedené.

Proto také snažili jsme se a snažíme se Tobě známé tři složky spojit v jeden celek, aby nejen byl zde sbor muzikantský^a co nejjednodušší a nejširší, ale aby také ideově byl připravený blok, který by byl současně rozhodujícím činitelem politickým v první i pozdější době a na němž by se vybudovalo jednotnější, co nejsilnější soustředění těch živlů národa, které mohou se společným programem jít v jedné frontě. Chceme tím čelit všem bývalým stranám bez rozdílu, které dosud pod různými složkami, zájmy i tajemníky nebo jinými institucemi veřejnými i skrytými žijí a návrat očekávají. Nejlepším dokladem toho jsou ty různé boje v Národním souručenství, jež Vám ve zprávách posílám. Sjednocování má ovšem čelit i všem těm novým objevitelům nových směrů života českého národa, ať už se jmenují jakkoli a působí kdekoli. Vzbuzuje nejen odpor, ale i stud skutečnost, že takoví

Havelkové, Klimentové, Masaříkové, Krychtálkové a celá ta smečka s nimi jsou tak hloupě a krátkozrace vypočítaví, že nevidí a neslyší správný tep lidu. Kolik má národ podprůměrných tzv. inteligentů, je přímo k neuvěření. Nevidí, že národ je nesnáší a pro budoucnost nestrpí, nevidí, že jsou Němci zneužíváni a ubíjeni malomocí úmyslně a záměrně. Je přímo zarážející, jak velký počet naší inteligence nechápe, že její úkol je střežit národ, stát u něho, žít a trpět s ním a zanechat nyní zcela zásady uplatňování se za každou cenu. Sloužit pod karabáčem německým se bojí, ale sloužit věci i národu se obávají. Věř, že tomu jejich myšlení stále nerozumím, ač ty lidi vidím, sleduji a odsuzuji. Nemohu vniknout do sféry jejich úvah. A nerozumí tomu žádný z těch, kdož zůstali věrni a silni i duševně.

Odbývá se to: „pakáz, lůza, ustrašenci, prospěcháři“ atd., ale to vězí ještě hloub a bude třeba naší příští inteligenci věnovat po stránce výchovy a hlavně charakteru pozornost větší než dříve. Není to přece zjev zdravý a nelze souhlasit s tím, že je to generace našeho stáří, která nebyla uspokojena, a snaží se nyní činit tak stůj co stůj.

Všichni přece nejsou blbí, aby nepochopili, že čas a doba k tomu není, a všichni nemohou být podlí a bídni, aby nevěděli, že je to přímo zrada národa. A chlad lidu berani nevidí.

Konečně pak chceme čelit lidem z Vašeho okolí, kteří svým jednáním v minulosti jsou pro budoucnost nežádoucí brzdou zdravého a spontánního vývoje celku a těch, kteří svým jednáním a chováním donutili Navrátila^b k sestavě aparátu, který on ani jednotlivci z Vás, lidí to čestných, čistých a zasloužilých, schvalovat nemohou, nebudou a s ním v budoucnosti nepočítají. Neodpustíme těm zde a Vaším tam, že v nejtěžší době národa nevzdali se v jeho prospěch osobních ambicí a prospěchářství, a naopak cestu národa Kalvárii více zatěžovali a znepříjemňovali svým drzým a urážejícím způsobem a Němcům, i našim všem nepřátelům, porobu naší tím usnadňovali.

Chceme také jednotným ideovým blokem udržet revoluci na správné národní linii, ve jménu pokračování a idejí první republiky, která sice ideální hodnoty měla, ale pro stranické a žravé strany na úkor lidu je neprováděla. Nemůžeme souhlasit ani s tím, že po zkušenostech v zahraničí lze říci, že naše bývalá demokracie za republiky prováděná byla lepší všech ostatních a byla dobrá. Není to pravda. Měla být a musí být dokonalá, řádná, čistá a nenáročná pro jednotlivce, skupiny, stavy a strany. Rozumíme dobře snahám Navrátila i jeho poselstvím a radám. Jdeme s ním a za ním. Rozumíme bojující armádě. To jsou jasné činy a slova. Nerozumíme však zde ani jinde činům a slovům obojakým a s lidmi toho druhu pro budoucnost nepočítáme.

Není a nebude lehké sjednotit ideově silný blok, který by mluvil a jednal za většinu část národa, avšak práce se daří. Všude se ta nezbytnost cítí, všude se po ní v širokých vrstvách volá, a tak pevně věříme, že po jednotě myšlení i názorů přijde vbrzku sjednocení ideové a praktické. Možná už dnes předvídat, že bude, zanedlouho, upřímné a dobrovolné. Pro mne osobně bude to jeden z největších svátků. Jsme sice spojeni se všemi složkami národa, ale např. ve straně agrární je ještě mnoho „staré tradice“, a tak zemědělský stav zapojit skutečně ve většině nebude prací lehkou. Už proto, že

práce na venkově nyní je lehce postižitelná, ale i to bude a být musí. Chceme to pro dobro všech, a proto se věc podaří. Zatím slibně začala.

Hůře je se Slovenskem. Tam nyní nemáme téměř spojení. Ačkoli jsme tam i část peněz na organizační věci zaslali, spoje muzikantů^c i druhých berou za své. Důvodem toho tamní neutešené špiclovské a udavačské poměry. Ale i tam podnikneme nový nápor, abychom udělali alespoň to nejnutnější a hlavně dohodli se s tamějšími stoupenci naší společné věci. Velmi byste nám práci ulehčili, kdybyste jinou cestou sdělili, na koho by bylo lze pak navázat. Muzikant M[alár] nám neodpověděl a já se nyní pokusím o jiná spojení.

Zprávy odtud vesměs potvrzují, že komunistická propaganda tam velmi silně působí, že je značná. Ostatně české vysílání ruské bude nyní dvakrát denně na mnoha krátkých i středních vlnách. Z toho všeho lze usoudit, že pokusy o nás se stupňují. Cesta Molotovova^d byla zde však další brzdou rusofilství a pozdější činy jejich, zdá se, nezískají si zde více popularity. Ostatně správně to řekl Navrátil, vše jim nyní pomáhá k zrevolucionování Evropy. Tím více třeba usilovat o sjednocení národa.

Hospodářsky i kulturně jsme ožebračováni. Jeden podnik za druhým, ať už továrny, banky a obchody, přechází zčásti anebo celé do rukou Němců. Dnes už i celé vesnice a selské majetky. Germanizuje se usilovně. Školy stále se omezují a zavírají. Nyní hrozí pro nedostatek uhlí uzavření největší části škol středních a zdá se všech ostatních. Ničí se vše české za každou cenu, za tichého mlčení Háchy, vlády i NS.

Bída se blíží pomalu a jistě. Příděly potravin se stále menší, látky, obuv a ostatní mizí a mnohé ani na lístky není k dostání. Maso a tuky v některých městech vůbec nejsou k dostání. Ceny závratně stoupají, mzdy jsou nedostatečné.

Lid projevuje čím dál tím více odpor k Němcům, neboť vidí názorně, jak si Němci představují zapojení do říše. Ve zprávách najdeš mnoho, co bych musel zde opakovat.

Pronásledování, zatýkání a ožebračování stále pokračuje.

A my, ač honěni, chceme vydržet a rozloučit se důstojně s ochránci, když už jsme je nevítili.

Rodiny všech jsou v pořádku. Myslím ty, o nichž víme. Není nám známo, která by trpěla, kromě minule sdělených.

Za všechny tlumočím pozdravy všem, zvláště Tobě, Miroslavovi,^e Slezákovi,^f Hutníkovi,^g Chodskému,^h Bosýmuⁱ a Sázavskému.^j Osobně prosím předat pozdrav Veitovi, prvnímu mému kurýru ve Francii.

Mnoho štěstí a zdraví.

B o h u š^k

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 3 strany.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“. Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 6, s. 267–272.

- a Obrana národa.
- b Krycí jméno prezidenta Edvarda Beneše.
- c Miněny kurýrny linky Obrany národa, které v této době vedly přes Jugoslávii.
- d Miněna Molotovova cesta do Berlína, která se uskutečnila ve dnech 12.–15. listopadu 1940.
- e Krycí jméno gen. Bedřicha Neumanna.
- f Krycí jméno gen. Aloise Vicherka.
- g Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.
- h Krycí jméno plk. gšt. Bohumila Bočka.
- i Krycí jméno plk. gšt. Bruna Sklenovského.
- j Krycí jméno plk. gšt. Jaroslava Vedrala.
- k Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

- 1 Miněn proslov gen. Sergeje Ingra na audienci u prezidenta Beneše u příležitosti výročí 28. října. K němu viz dokument č. 69.
- 2 Zřejmě radiotelegrafická depeše z 9. 11. 1940; viz dokument č. 66.

72

1940, 30. listopad, Londýn

Dopis gen. Sergeje Ingra pplk. Josefu Balabánovi, pplk. Josefu Mašínovi a škpt. Václavu Morávkovi, ve kterém vysvětluje nedorozumění ve věci dřívějšího dotazu na radiotelegrafické spojení a upřesňuje pokyny o spolupráci se sovětskou zpravodajskou expoziturou v Praze.

Milí kamarádi,

děkuji Vám srdečně za zprávu č. 2,¹ která došla v pořádku i s přílohami.

Vaše zmínka o naší vzdušné zprávě,^a že s Vámi nejsme ve spojení, je nedorozumění. Byli jsme dotázáni, jsme-li vzduchem ve spojení s nějakou jinou skupinou, a tu jsme podle pravdy řekli, že nejsme. Pochopili jsme totiž dotaz tak, jako by se jednalo o zvláštní spojení.²

S Rudolfem^b není dnes už třeba jednat o vyslání jeho zástupce ani s ním sjednávat jakýkoli obchod, tím spíše, když práce s ním, jak sdělujete, je obtížná.

Děkujeme za pozdravy a opětuje se ze srdce.

S upřímným pozdravem

Váš

Svatopluk^c

P.S. Opatrujte zprávy datem.

VÚA—VHA, Sbírka 20, 20-29-34. Kopie, strojopis, 1 s.

- a Radiotelegrafické depeši.
- b Miněn zástupce sovětské zpravodajské služby v protektorátu.
- c Krycí jméno gen. Sergeje Ingra; vlastnoruční podpis.

- 1 Viz dokument č. 56.
- 2 K tomu blíže viz dokument č. 56, pozn. 2. Generál Ingr ještě 3. prosince 1940 odeslal do Prahy radiotelegrafickou depeši, ve které znovu zopakoval, jak vzniklo celé nedorozumění, a upozorňoval, že kurýrní cestou přes Bělehrad posílá „odpověď na Vaše dopisy, vzkaz a pokyny a objasnění některých věcí“. Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43.

73

1940, [kolem 30. listopadu], Londýn

Dopis plk. gšt. Bohumila Bočka pplk. Josefu Balabánovi, prof. Vladimíru Krajinovi, pplk. Josefu Mašínovi a škpt. Václavu Morávkovi, ve kterém je žádá, aby svojí autoritou podpořili postavení gen. Sergeje Ingra, jehož činnost je v londýnském exilu vystavována kritice.

Drazí přátelé!

K dopisu Svatopluka^a dodávám, že Vaše práce je zde vysoce ceněna, přiznává se jí velká důležitost a je obdivována Vaše vytrvalost, obětavost a láska k věci.

O tom nedorozumění z Vaší zprávy čís. 2¹ píše Svatopluk, zda se ví, kdo jste a že tíha celé práce je jen na Vás. Podrobně jsem o tom podal zprávu ihned po svém příjezdu a často i nyní při každé příležitosti o tom mluvíme.

Svatopluk na jednom místě píše o krizi v důstojnickém sboru.² Je již z větší části překonána, ale i tak je třeba, abyste v dopise i vzduchem^b se zmínili o tom, co je všech důstojníků zde povinností, z jakých důvodů sem šli a za jakých podmínek musíte pracovat. Vy doma a co našich dobrých lidí trpí ve spárech gestapa. Třeba také v dopise i vzduchem podepřít osobu Svatopluka, říct, že byl ven poslán a dán mu mandát od všech nás, a tak vyrazit zbraň z rukou několika těch, kteří z jakýchkoliv důvodů nedovedou se k věci kladně postavit a jen na všechno hledět z úzkého osobního hlediska.

Práce a oběť Svatopluka se nedá jen tak několika slovy zhodnotit, není na to čas ani místo, ale čas jednou ukáže, co všechno pro naši věc udělal.

Srdečně Vás všechny zdraví Váš

Chodský^c

Vlasto,^d děkuji Ti za zprostředkování dopisů. Pozdravuji!

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Opis, strojopis, 1 s.

a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

b Radiotelegraficky.

c Krycí jméno plk. gšt. Bohumila Bočka.

d Krycí jméno škpt. Václava Morávka.

¹ Viz dokument č. 56 a 72.

² Míneny protesty nezařazených důstojníků 1. československé brigády, které skončily 14. listopadu 1940 propuštěním 29 mužů z činné vojenské služby.

74

1940, 13. prosinec, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingroví o situaci v Protektorátu Čechy a Morava.

Tobě i všem ostatním pozdrav od Atamana^a na prvním místě, abych nezapomněl. Má a my s ním starosti s Moravou, Pardubicemi, Hradcem a jiným místy, kde máme t. č. mnoho nemocných.^b Náhrady se hledají obtížně a nesmí to být jen místodržící, jak někteří by rádi dělali. A těch je dost. Ztráty jsou stále, vinou agentů, provokatérů, žvanivosti, chlubitosti, neopatrnosti, někdy i pohodlnosti na úkor věci. To jsou stálí činitelé našeho koncentračního, dobře hlídaného tábora.

Naše celková situace v podstatě stejná, jak ti sděleno rychlou cestou.^c Nečekáme, že bude lepší, naopak mnohem horší den ze dne. Zařizujeme se podle toho. Můj obchod má jen těžko překonatelné potíže, hlavně v lidech. Není jich. Podmínky ovšem krajně nepříznivé. Ti, kdož by mohli vlivem svých míst mnoho prospěti, nedělají nic. Poslechnou nejvýš váš rozhlas — někdy — a vlastenecká povinnost je splněna.

Situace národa je stále horší. Prezident a vláda neudělá a nedělá pro něj nic, mlčí, bojí se, tím se zachraňují a svůj život prodlužují. Přitom však si myslí, že národ tím zachraňují. Někteří z nich, Havelka, Kliment, Krejčí, Kapras, myslí dokonce, že jsou mužové budoucnosti, a nevidí propast a ošklivost národa proti sobě. Je to až nepochopitelné. Kratochvíl má dost času na poměr s Baarovou a Ježek je oddaný a poslušný služebníků ochránců. Bubna je nula a Hácha za pět minut zapomene, co vlastně chtěl. Stařec. A máš úsudek veřejnosti, žel zcela pravdivý.

Národní souručenství jsouc nyní promíseno ve výboru lidmi druhu Krychtálka, Ryby, Křemena a Teyrovského, upadá na zřejmou nedůvěru členstva. Zápasí s finančními potížemi, hrozí mu rozpadnutí. A na těchto i vládních troskách mnozí intelektuálové a inteligenti jako Masařík, Ludíkar a jiní chtějí vybudovat svoje kariéry, uplatnit se a podle toho bídne a podle se chovají.

Vládní vojsko s Emingry, Máci, Vítězem, a jak už jsem vám poslal, je sbor, za který se musíme stydět. Jednotlivci nahoře, polovina ve středních hodnostech a většina dole i s většinou mužstva je dobrá.

Úřady, zvláště vysoká byrokracie, úplně selhala, dělá více, než je třeba, a vše, aby se ochráncům zalíbila a sebe tak udržela. Působí na ně příklad vlády. Nižší úřednictvo z velké části dobré, obě skupiny rodí jednotlivé zrádce, provokatéry, poděsy a ponížence.

Továrny, banky, ústavy, hodně germanizovány na vůdčích místech i kapitálův, pro bázeň našich vedoucích lidí, z části násilím a ustupují ochotně ochráncům. Lpí na blahobytu, straní se všeho, většina pro národní záchranu nedělá vůbec nic. Úřednictvo a dělnictvo, ač sváděno výdělkem na práci přes čas, drží se dobře. Jsou však místní případy zbytečné ochoty k práci přes čas. Je nespokojeno, čeká na odvetu.

Venkov — zemědělci drží se stále dobře. Nenávidí Němce, čeká na vyúčtování. Místy si zakeřasují. Celkem lze říci, že většina národa je pevná.

Mládež velmi trpí uzavřením škol [vysokých] na své hodnotě. Dosti holduje zábovám, ochránce ovšem nenávidí. Školy chybí.

Národ ví, že nemá nikde u nikoho zastání, v poslední době zvedá hlavu a cítí revoluční údobí. Prodchnut je pocitem nenávisti i odplaty, má radost z neúspěchů nadrasáků^d a Italů, ať je to kdekoli. Jen je málo odvážný, kdy je to nejvíce třeba.

Potravin rychle ubývá. Obavy z jara. A právem. Surovin pro válečný průmysl je ještě vcelku dostatek, i když někde ihned nejsou. Vcelku jsou méně hodnotné. Ušlechtilých kovů a surovin nedostatek. Výroba civilní trpí nedostatkem všeho. Omezuje se. Všeobecně jakost výrobků klesá v celém průmyslu.

Látky, obuv a vše ostatní mizí z trhu. Nebude nic kromě náhražek, které u nás nikdo nechce. Obchody nemají mnohde co prodávat, uzavírají se na celé hodiny, půldny, dny anebo zcela.

Ceny letí nahoru, černé horentní. Mzdy, ač upravené, nestačí, nespokojenost roste. Nadává se na Němce, ženy lepší mužů. Pod rukou za vysoké ceny koupí si téměř všechno. Mnozí se ošumělou v oblékání, nejnižší vrstvy mají nedostatek.

Germanizace usilovně pokračuje, bezohledně a násilím, tak, kde třeba. Zatýká se stále a všude, pro každé podezření. Udavačství kvete. Podlých lidí je úroda. Po gestapu nejhorší Sudetáci.

Připravuje se soupis domácích zásob a jejich zabavení. Už dnes lidé zuří, revolučnost národa stoupá. Lepší se každým dnem.

Němci oplývají penězi i drzostí, skupují a vyváží, co se dá. Mají se zde velmi dobře, každý se jich bojí, udávají pro maličkost. Houfně se sem stěhují, mnoho dětí sem posílají, cítí se zde bezpečnější. Jednotlivě začínají hubovat na prodlužující se válku a celkové uspořádání. Lze pozorovat mezi nimi nervozitu.

Vlajka je v jistém rozpadu. Lid tu havěť ignoruje. Řvou však stále a schůzují při prázdných místnostech.

Staří političtí machři v čele s Beranem a Hamplem vylézají pomaloučku z děr a větří lepší vítr. Dáváme na ně pozor, aby nám je snad nezavřeli.

My žijeme velmi pestrým životem a nepostačíme odmítat lichotivá pozvání našich ochránců. Mezi námi soudržnost, víra, odhodlání i odvaha vydržet a zvládnout. Těšíme se na loučení s drahými pinselíky.^e Řezat se bude, aby ty tři Vámi vymyšlený a ztracený župy, pro něž by vás zde roztrhali, byly zřízeny někde u Berlína.^f

Rodiny vaše v pořádku, kde bylo třeba, věděli a stačili jsme, dali jsme podporu. Až budeme finančně silnější, budeme hledat potřebné. Zatím jsme dali tam, kde jsme byli upozorněni.

Flint máme málo, a to je bída. Pozdravy a dobrá přání Tobě i všem, zvláště Miroslavovi,^f Slezákovi,^g Sázavskému,^h Chodskému,ⁱ Bosýmu,^j Hutníkovi,^k Studlarovi a těm, o nichž nevím, že tam jsou.

My už zde asi uvážnem pro potěchu našich ochránců. Leč, že byste začali prohrávat. To bychom cválali na pomoc. Jinak vás čekáme v máji doma s fanglí. Naposled mi to ujelo. Odpusť.

Na shledanou v ČSR — bez žup.

Zdar. Bohuš^l

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 2 s.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“. Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 7, s. 273–278.

a Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

b Zatčených gestapem.

c Radiotelegraficky.

d Posměšné pojmenování pro příslušníky „nadržané rasy“, árijce.

e Hitlerčiky. Přezdívku Pinsel (štětec) používala redakce časopisu V boj k posměšnému označení „říšského natěrače“ Adolfa Hitlera.

f Krycí jméno gen. Bedřicha Neumanna.

g Krycí jméno gen. Aloise Vicherka.

h Krycí jméno plk. gšt. Jaroslava Vedrala.

i Krycí jméno plk. gšt. Bohumila Bočka.

j Krycí jméno plk. gšt. Bruna Sklenovského.

k Krycí jméno plk. gšt. Čeňka Kudláčka.

l Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

1 Balabánova ostrá reakce se týká Benešova vzkazu do vlasti z 18. listopadu 1940, ve kterém se vedle úprav státní hranice řešila i otázka vnitřního osídlení. Podle Benešovy představy měly zmizet všechny německé jazykové ostrovy. Mimo národnostně české území počítal s existencí krnovské, liberecké a karlovarské župy, které by ovšem byly vymezeny tak, aby při jejich případné ztrátě (jako se to stalo v září 1938) současně nevznikla vojensky neudržitelná hranice.

75

1940, 22. prosinec, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny Prokopu Drtinovi s důvěrnou informací o tom, že představitelé Obrany národa s podporou zástupců Petičního výboru Věrní zůstaneme příliš zasahují do politických záležitostí a jsou nespokojeni s tím, že rádiové spojení s Londýnem je v rukou profesora Krajiny.

10519-260-20

SUK.^a Důvěrné. MUZIKANTI^b zde zřejmě připravují jakousi svou diktaturu. Nyní nesnášejí dobře, že mlátička^c je via facti v mých rukách.

10520-190-20

2. Sekundují jim Odboráři.^d Měli jsme pohnuté debaty pro problém Němců v našem státě v budoucnu.

10521-315-20

3. V Odborářích BŘEŽ[INA]^e hraje dál úlohu jako před rokem. Pokládáte-li vy všichni za dobré, abych vedl tuto zpravodajskou službu dál, potřebuji nyní k tomu Vaše pověření.

10522-335-20

4. Opakuje se vlastně to, co bylo i loni před Vaším odjezdem.^f Sám domnívám se, že by mi osobně prospělo, kdybych načas vypřáhl. Myslím však také, že by to neprospělo věci.

10523-190-20

5. Bylo by dobře, kdyby MUZIKANTI zde dostali pokyn, aby se starali víc o věci muzikantské^f než zpěvácké.^g

10524-205-20

6. Nejde tu ovšem o žádný vážný rozkol v domácím vedení. Jde jen o to, aby se mu vašimi směrnicemi předešlo.

10525-115-20

7. Technicky měli byste toto vyjasnění provést k 1. lednu.

10526-160-20

8. Tuto zprávu podávám po zralé úvaze a s vedením POLÍVKY,^h KŘIŠŤANAⁱ a KRÁT-KÉHO!^j ŠÍP^k

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-47. Originál, strojopis, 1 s.

a Krycí jméno Prokopa Drtiny.

b Zástupci Obrany národa.

c Vysílačka.

d Zástupci Petičního výboru Věrní zůstaneme.

e Pravděpodobně Karel Bondy.

f Vojenské.

g Politické.

h Krycí jméno Václava Holého.

i Krycí jméno Vladimíra Hory.

j Krycí jméno Radima Nováčka.

k Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

1 Vladimír Krajina připomíná situaci z podzimu 1939, kdy si Obrana národa nárokovala vedoucí postavení v domácím odboji. Blíže viz dokument č. 23, 30 a 32.

76

1940, 30. prosinec, Londýn

Předloha radiotelegrafické instrukce gen. Sergeje Ingra adresovaná pplk. Josefů Balabánovi a Vladimíru Krajinovi, ve které se zdůrazňuje, že výstavba ilegální armády představuje fundamentální úkol i s ohledem na nutnost vojensky zajistit ve vhodném čase odstoupená pohraniční území.¹

Depeši z 3. 12.² jsem sdělil, že posílám vzkaz a pokyny. Jelikož nemám dosud potvrzení, že dopis došel do Bělehradu,³ posílám závažnější části dopisu vzduchem.

„Stejně jako Navrátil^a uvítal jsem s velikou úlevou a povděkem Vaši zprávu od Atamana^b o stavu Vašeho nejvlastnějšího oboru.⁴ Obával jsem se už, že jste snad byli zasaženi přímo v mase. To je z nejdůležitějších oborů Vaší činnosti pro rozhodující chvíli. Zde bude této široké organizace využito i politicky již nyní na podkladě Atamanovy zprávy. S tím souvisí i splnění materiálních požadavků obsažených v Atamanově hlášení.

Navrátil nejen souhlasí s mým názorem o významu široké odborné základny, nýbrž mně uložil, abych Vám sdělil, že široká odborná organizace (muzikanti)^c je pro rozhodující chvíle věcí fundamentální. Kromě čistky a udržení pořádku doma musíme udělat pořádek a vzít si své na okrajích, aby se nemusilo o každý okres nebo obec těžce zápolit na konferenci, nýbrž aby tak byla postavena před hotovou věc.

Pracujte proto na této věci usilovně, starejte se především jen o věci odborné, věci všeobecné dělejte společně a v dohodě se zpěváky,^d kteří dostávají pokyny od Navrátila. Tyto pokyny nutno respektovat.

Vynasnažíme se zajistit a dodat včas materiální pomoc všeho druhu, jak je o tom řeč v Atamanově zprávě.

K otázce některých bývalých, u nás diskreditovaných politiků a jejich účasti na významnějších místech zde.

Vím, že doma tím velká většina nejen není nadšena, že to v ní spíše budí nedůvěru a obavy, aby se pak zase všechno nevrátilo do starých kolejí. Sdílíme s Vámi tyto pocity, ale nesmíte zapomínat, že jsme v prostředí, kde udávají tón a rozhodují politikové,^e pro které účast toho či onoho našeho předáka, třebaš jen bývalého a u nás již odbytého, je svědectvím, že ta část národa, kterou kdysi představoval, ale v očích stále ještě představuje, souhlasí s naším hnutím a jde s ním. Podobné je to s účastí v našem odboji, pokud jde o sudetské Němce.

Pro nás v této věci platí plně, co bylo již několikrát prohlášeno: všechny funkce venku jsou jen na dobu akce venku a končí na hranicích. Jak o celkovém uspořádání, tak i o osobách rozhodne jedině svobodný národ.

Informujte o tom též Atamana.“

Ingr

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-86-3. Originál, rukopis plk. gšt. Bohumila Bočka, 2 s.

- a Krycí jméno prezidenta E. Beneše.
 b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.
 c Obrana národa.
 d Činiteli odbojové organizace Politické ústředí.
 e V odeslané depeši doplněno na „angličtí politikové“.

- 1 Na začátku přípravy textu byla depeše adresována pouze pplk. J. Balabánovi. Ještě v průběhu jejího koncipování byl jako druhý příjemce doplněn V. Krajina. Téhož dne byla radiotelegrafická depeše v prakticky shodném znění odeslána do Prahy v patnácti samostatně zašifrovaných částech (10.228-325-20 až 10.242-340-30; viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-43).
 2 Viz dokument č. 72, pozn. 2.
 3 Pro zpravodajskou expozituru v Bělehradu byla současně připravena tato depeše: „2. prosince jsem posílal Bohušovi (Kopovi) a Šípovi kurýrem vzkaz domů. Podejte zprávu o jeho odeslání z Bělehradu.“ Uvedená krycí jména patřila pplk. J. Balabánovi a V. Krajinovi.
 4 Viz dokument č. 66.

77

1940, 31. prosinec, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o situaci v domácím odboji a náladách v Protektorátu Čechy a Morava.

Ježto už nemám času, píši „na ostro“. Tobě i všem ostatním od Atamana^a i nás všech tlumočím „šťastný nový rok“ a v tom máji na shledanou. Ovšem ve svobodné a vyčištěné republice.^b Příkládám Ti opět malou ukázkou nám dodávané potravy v tisku, abyste alespoň zčásti viděli, co vše je nám třeba spolykat. Prakticky to však vypadá mnohem hůře a po novém roce slibují nám úplné galeje. Přesto chceme vytrvat v prvním sledu a boj dobojovat. Posledně podal jsem Ti velmi stručný všeobecný nástin panujících zde poměrů. To však je již překonáno, neboť germanizace, útlak, drahota životních potřeb a živoření pokračují n e ú m ě r n ě a jaro bude velmi nepříjemné. A od této skutečnosti slibujeme si také rychlejší vývoj věcí. Zesílují zde právě počet vojska i gestapa a to vše dává tušit, co čeká nejen nás, ale také německé násilníky.

Naše firma^c obchoduje dále v nejmenším rozsahu, jen povstálé ztráty se nahrazují stále obtížněji. Ve stávajících poměrech musíme dbát všech možných a nemožných překvapení a neustálé kontrolování zabírá čas a jde na nervy. Chci zřídit pro Vás i nás novou mlátící garnituru^d a zajistit či lépe zdvojit to, co dnes je. Vidím, že toho bude nejvíc třeba, když poměry se stále horší a mohou nastat nepředvídané ztráty. Počítám, že nás zatíží také Rudolf,^e a kdož ví, jaké ještě jiné povinnosti nás čekají. Neměli jsme prostředky, proto se to opozdilo. Nyní, kdy nám snad bude lépe, zlepšíme vše, co se dá a co bude účelné. Mnohé věci, které měly být již při zakládání firmy, musí se s obtížemi a celé měsíce shánět v poměrech, které tomu kladou nesmírné obtíže. Já osobně nikdy nepochopím, jak mysleli a uvažovali ti, kteří firmu zakládali.^f Aby tu tak dnes byli a měli tu zodpovědnost na svých zádech. To si však povíme, až na rekriminace bude čas a nálada. Zatím jedeme a spoléháme, že dojedeme. Co jsme a nakolik zlepšili,

dáme Vám vědět jinou cestou. Hlavně, že finanční brzda nebude. A při všech těchto věcech nám to nesmírně vadilo. Moravská odbočka^g dělá nám největší potíže. To je přímo k uzoufání. Tam se nám obchody nedaří tak, jak by bylo třeba. Ale příště snad už přeče Ti podám lepší zprávy. Slovenská filiálka,^h jak vidět, musí se také co do výkonu zlepšit. Také tam zařizujeme potřebné, aby obchod šel dobře. Výsledek bude ti sdělen.

Myslím si, že mnozí u Vás mohli by nám prospěti tím, že by nám sdělili, na koho se obrátit, aby práce šla rychleji kupředu. Už jsme o to žádali, ale odpověď jsme od Vás nedostali. Buď tak laskav a zajímej se o to, neboť tam pro obchod nebude nikdy dost vykonáno. Čím více spojuj, tím lépe. My uděláme vše, co udělat v daných poměrech můžeme. Neustálé zatýkání postihuje nás téměř vždy a jen ten, kdo žije ve zdejších poměrech, může si učinit představu o obtížnostech další práce, práce však cilevědomě.

Něco jiného je poslouchat Londýn a mít náladu a něco jiného pracovat. A ono se přeče jen rádo a raději poslouchá a méně dělá. Však to znáš.

Jinak musím konstatovat, že nálada v národě stoupla po úspěších v Egyptě, Albániiⁱ a odhalené skutečné náladě v Itálii. To ovšem cítí i ochránci a připravují národu lepší nový rok.

Umíme si představit, co bude zase obětí a jaké to bude plnění koncentračních táborů a vězení. Hácha a vláda budou ovšem držet se osvědčeného receptu — mlčet a sloužit ku prospěchu a záchraně národa. A Vy, ovšem, budete je dále šetřit a omlouvat, jak jsme si už zvykli. Budou to jednou nepříjemné stránky čtení v historii zdejší vlády. Lépe mlčet. Mohli bychom vypadat jako revolucionáři, a co kdyby se to pan Hácha dozvěděl. Zase by musil vydat prohlášení a zatratit nás, když už nás pohřbil. A proto ať vládné se svojí vládou pod mocnou ochranou.

My vstupujeme do nového roku s větší chutí a odvahou dojít našeho cíle a pracovat více a lépe než v roce minulém. Jen kdybyste tak mohli poslat denně na Berlín alespoň tolik letadel, kolik Vám jich posílají oni na Londýn. Pak to půjde rychle ku konci. Oni to nesnáší.

Rodiny všech jsou v pořádku a nic se nezměnilo od posledního hlášení. Chceme v novém roce pomáhat více těm, kdož to potřebují. Snad se to podaří s Vaší pomocí.

Odpusť, že dopis je příliš stručný, ale mám jen málo času a práce mnoho. Příště se polepším.

Srdečné pozdravy Tobě a ostatním a na shledanou v novém roce.

Vzpomíná všech

Bohuš

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 2 s.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“. Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 8, s. 279–281.

a Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

b Zbavené Němců.

- c Obrana národa.
- d Radiotelegrafické ústředny; míněna pozdější radiostanice Sparta II.
- e Zástupce sovětské zpravodajské služby v protektorátu; zmínka se vztahuje k jeho opakovaným požadavkům na zajištění radiotelegrafického provozu pro potřeby sovětské rozvědky.
- f Kritika mluví na skutečnost, že zejména velení bývalé čs. armády nebylo na jaře 1939 připraveno na eventualitu nacistické okupace českých zemí.
- g Velení Obrany národa na Moravě.
- h Obrana národa na Slovensku.
- i Míneny vojenské neúspěchy italské armády v severní Africe a ve válce s Řeckem.
- j Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

78

1941, 8. leden, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny adresovaná Prokopu Drtinovi, ve které jej informuje o tom, že díky vzkazu gen. Ingra je spolupráce jednotlivých složek odboje opět dobrá.

10.624-285-6

SUK.^a Důvěrné. Spolupráce v ÚVODU zase dobrá. Zvláště s MUZIKANTY.^b Určité difference, které vznikly při debatě o německé otázce,^c odstraněny včerejší

10.625-310-8

2/ dohodou o ještě užší spolupráci, která se má projevit také ve zpravodajství. Odboráři^d se zavázali dodávat také pro mlátičky,^e což dosud nedělali.

10.626-240-8

3/ Zájem o mlátičky ochabl patrně pro seznání práce s nimi. K plné dohodě nesporně přispěl SVATOPLUKŮV^f vzkaz. Děkujeme. Šíp^g

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-51. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno Prokopa Drtiny.
- b Obranou národa.
- c Mínená otázka osudu německého obyvatelstva bývalého Československa po skončení druhé světové války.
- d Vedení odbojové organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme.
- e Radiostanice.
- f Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.
- g Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

79

1941, 10. leden, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Ingra představitelům vojenského odboje s požadavkem na upřesnění materiální pomoci pro přípravu ozbrojeného povstání.

290-265-10

OTOVI^a a KOPOVI.^b Na váš požadavek ohledně materiální pomoci z 9. XI.¹ sdělte: 1./ Jaké zbraně a kolik, případně i jiný materiál budete

291-225-10

A/ potřebovat ihned pro případ zlomu.^c 2./ Jaké jsou další materiální požadavky pro další údobí. Časově rozdělit. INGR.

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno škpt. Václava Morávka.
- b Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.
- c Zhroucení Německa, resp. zahájení povstání.

1 Viz dokument č. 66.

80

1941, 10. leden, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi a pplk. Josefu Balabánovi, ve které zdůrazňuje nutnost udržet soulad a vzájemnou důvěru mezi všemi složkami domácího odboje a vyvarovat se podezření, že vojáci plánují nastolit vojenskou diktaturu po skončení války.

10.301-305-10

KOP — ATOVI^a a BOHUŠOVI.^b Na Vaše depeše č. 10624 až 10626.¹ S radostí stvrzují příjem potěšitelné zprávy, že je mezi vedením všech složek soulad a vzájemná důvěra.

10.302-255-10.

A/ Před obdržení Vaší zprávy měl jsem pro Vás již připraven tento pokyn, kterým je nutno se i dále za všech okolností řídit:

10.303-230-10.

B/ Někteří politikové zde i doma se obávají, že vojáci po osvobození od Němců chystají u nás vojenskou diktaturu.

10.304-275-10.

C/ Z toho se u těchto politiků rodí nedůvěra a škodí to spolupráci. Vyvráťte u svých politických přátel tyto nesmyslné domněnky a obavy.

10.305-305-10.

D/ Nebojujeme přece proti jedné diktatuře, abychom nastolili novou, ať stavovskou, nebo třídní, či jinou. Je možné, nebo velmi pravděpodobné, že při pádu

10.306-270-10

E/ nacismu dojde k vojenským operacím na našem území a při tom v prvních dnech může dojít i k jakémusi krátkému formálnímu bezvládní

10.307-270-10

F/ za účelem provedení pronikavé revoluční čistky proti nacistům a našim zrádcům. Možno, že v té chvíli bude na nějakou krátkou dobu

10.308-265-10.

G/ třeba zdůraznit kompetenci vojenského vedení, aby se učinila některá důrazná opatření, ke kterým by se nevojenští činitelé sami

10.309-285-10.

H/ sotva odhodlali. Ale to nemá a nemůže mít nic společného s diktaturou, neboť ani v této době bez politické hlavy a bez politického vedení

10.310-215-10.

CH/ by se to dělat nemohlo. Ti dva činitelé musí vždycky a nezbytně velmi úzce v plné důvěře spolupracovat.

10.311-275-10.

I/ Všechno bude záviset na situaci, jaká v té době bude. Je dobře pomýšlet a přizpůsobit se na všechny situace, ale nesmí to být příčinou

10.312-200-10.

J/ zbytečných sporů, nebo dokonce nesouladu a ohrožením důvěřivé, loajální spolupráce všech složek.

10.313-275-10.

K/ Doporučuji Vám, i když rozhodnutí o nejlepší formě spolupráce musíte učinit doma dle poměrů sami, utvořit jednotné vedení, v němž by

10.314-270-10.

L/ bylo po jednom zástupci vojáků, odborářů^c a politiků, kteří by byli o všem důležitém informováni, aby nevznikla nedůvěra a domněnka,

10.315-305-10.

M/ že jedna složka podniká něco bez vědomí druhé. Rozumí se, že věci musí zůstat v rukách lidí počtu omezeného, jinak by byl konec s každým tajemstvím.

10.316-380-10.

N/ I my zde technicky máme vše zkoncentrováno na velmi malý počet lidí v zájmu celé akce a jejího utajení. Proto jediná základna je a musí být: Vzájemná důvěra. Bližší o této věci písemně. INGR.

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojopis 2 s.

- a Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly; pplk. J. Balabán (KOP) má předat zprávu gen. B. Homolovi (ATA).
- b Rovněž krycí jméno pplk. J. Balabána; současné uvedení dvou krycích jmen k jedné osobě představuje anomálii.
- c Označení pro odbojovou organizaci Petiční výbor Věrní zůstaneme.

- 1 Viz dokument č. 78.

81

1941, 23.—24. leden, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny gen. Sergeji Ingrovi obsahující dopis gen. Bedřicha Homoly, v němž se informuje o rozporech mezi Obranou národa a Politickým ústředím.

10631-240-22

SVATOPLUK.^a KOP^b mi předal dopis od ATY,^c který doslovně předávám. ZPĚVÁCI^d k němu pro objasnění připojují několik poznámek. ŠÍP^e

10632-315-22

SVATOPLUKOVI. Odpověď na Tvoje depeše 10301 až 10316:^f 1. Byl jsem si plně vědom významu rozhodující akce doma, a to byl i důvod, proč jsem zůstal zde. S povděkem jsem

10633-270-22

A/ přijal, že tento názor je plně v souladu s Vámi. Z tohoto hlediska jsou konány všechny přípravy, které osobně řídím. Pravidelně čtu

10634-320-22

B/ všechny vaše zprávy a poněkud mne překvapilo, že se mi má něco vyřizovat. Moje první zpráva² o situaci MUZIKANTŮ^f se opozdila jen zdlouhavostí a obtížemi zdola,

10635-215-22

C/ než jsem dostal zprávy, neboť jsem chtěl hlásit skutečnost a situace se ve vyšších místech dosti měnila.

10636-295-22

D/ 2. Byl jsem si však též vědom, že veškerá práce ostatní musí být přinejmenším koordinována tak, aby všemi silami podporovala toto hlavní úsilí,

10637-280-22

E/ když nebylo hned zpočátku dosaženo sjednocení všech sil. Proto celý minulý rok naše snaha, kromě udržení naší stávající organizace za

10638-310-22

F/ daných podmínek, směřovala hlavně k tomu, aby všechny skupiny se spojily, což se nám nyní podařilo. Zpočátku to byla nedůvěra, která bránila rychlému

10639-310-22

G/ sjednocení Muzikantů s Odboráři,^g ač měla být podle dohody již v r. 1938[!]^h spolupráce mezi nimi organizačně těsně vybudována, podle tvrzení gen. ČIHÁKA.

10640-260-22

H/ Ukázalo se, že tomu tak nebylo, naopak oni měli a mají širokou organizaci. Ke konci roku pak opět ZPĚVÁCIⁱ odvolávajíce se právě

10641-280-22

I/ na přímé spojení s NAVRÁTILEM,^j bránili se úplnému sjednocení, ač širší organizaci nemají. Tyto obtíže byly nyní konečně překonány a bylo

10642-330-22

J/ docíleno v podstatě splynutí všech a jsem přesvědčen, že některé věci, jež je třeba ještě řešiti, budou rozhodnuty z jediného stanoviska: zájmu národa a státu.

10643-310-22

K/ Bylo by velice prospěšné, kdyby i tato naše práce došla podobného ocenění a uznání z nejvyššího místa, jako významná akce Muzikantů, protože tím by byla

10644-310-22

K/[!] odstraněna neochota, kdyby se v budoucnosti snad objevila u jednotlivců, a celé vedení by dostalo a mělo autoritu, jež by vyplývala z nejvyššího místa.

10645-175-22

M/ To by celé věci prospělo. Čekal jsem na výsledek jednání o sjednocení, a proto pozdě

10646-210-22^k

N/ odpovídám. Zdravím a přeji nejlepších úspěchů. ATA. Za doslovné znění ŠÍP. K tomu poznamenávají ZPĚVÁCI

10647-415-22

O/ toto: Nikdy jsme se nebránili plnému splynutí, i když jsme se mohli obávat i možného zneužití. Tvrdili jsme, že se cítíme plně zapojeni do jednotného ÚVODU, k němuž jsme dali podnět a jméno, od okamžiku

10648-270-22

P/ pravidelných týdenních společných schůzek (tj. asi před rokem), a že větší splynutí si nedovedeme při konspirační práci představit.

10649-360-22

R/ Zřejmě záleželo na slovíčku „splynutí“. Ustoupili jsme a nyní po tomto prohlášeném splynutí se kromě reklamování domněle dosud malého vlivu na mlátičky^l stejně nic víc nestalo.

10650-295-22

S/ Není ovšem pravda, že bychom neměli širší organizace. Máme zpravodajskou síť v mnoha městech po celém území a o tu opíráme dnes svou organizaci.

10651-335-22

T/ V dnešní době vidíme svůj úkol jen ve zpravodajství. Nehodláme bez vás v cizině budovat organizaci ve smyslu politické organizace, jakou si stále představují Odboráři.

10652-380-22

U/ Nechceme tím dát příležitost k snazšímu vypátrání našich lidí. S ATOU se bohužel vůbec nestýkáme, dosud do ÚVODU nepřišel a ZPĚVÁCI jej z této práce osobně ani neznají. SK.^m KŘIŠŤANⁿ — POLÍVKA^o — ŠÍP

VÚA—VHA, *Sbírka 37, sign. 37-10-51. Originál, strojopis, 4 s.*

- a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.
- b Krycí jméno plk. gšt. Josefa Balabána.
- c Krycí jméno generála Bedřicha Homoly.
- d Politické ústředí.
- e Krycí jméno Vladimíra Krajiny.
- f Obrana národa.
- g Odbojovou skupinou Petiční výbor Věrní zůstaneme.
- h Jak vyplývá z kontextu, myslí se navázání spolupráce v létě 1939.
- i Politické ústředí.
- j Krycí jméno prezidenta Edvarda Beneše.
- k Tato část depeše byla odvysílána 24. ledna 1941.
- l Radiostanice.
- m Zkratka používaná k označování konce vícedílných depeší.
- n Krycí jméno Vladimíra Hory.
- o Krycí jméno Václava Holého.

¹ Viz dokument č. 80.

² Viz dokument č. 66.

82

1941, 26.—27. leden, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny gen. Sergeji Ingrovi se zprávou gen. Bedřicha Homoly, ve které jej ujišťuje, že Obrana národa má zájem nejenom na spolupráci všech odbojových složek, ale i na jejich sjednocení.

10665-250-25

SVATOPLUK.^a Dnes předávám druhou odpověď ATY,^b kterou mám předat doslovně, ač bych rád provoz omezil. ZPĚVÁCI^c k ní poznamenají:

10666-245-25

2/ Pokládáme ji za dost zavazující potud, že v ní vidíme oficiální popření obav, které jsme měli nejen my, nýbrž i Odboráři.^d

10667-345-25

3/ Žádáme však, abyste v zájmu nevnašení dalších prvků nedůvěry zachovali v přísné důvěrnosti to, co jsme svými důvěrnými depešemi SUKOVI^e ze zpravodajské povinnosti hlásili.

10668-410-25

4/ Náš ÚVOD bude mít předsedu pro schůzky vždy na jeden měsíc. Skutečně vůdčí osoby vidíme v zahraničním odboji (E. B.),^f neboť nechceme vypěstovat zase legendu zvláštního domácího odboje. KRÁTKÝ,^g KŘIŠŤAN,^h POLÍVKA,ⁱ ŠÍP,^j UHER.^k

10669-330-25

SVATOPLUK. Potvrzuji depeše 10401 až 10415 a konstatuji: 1) Počátek Tvé zprávy odporuje obsahu dep. č. 10624 až 10626, zaslaných ŠÍPEM 8. 1. SUKOVI. (Poznámka ŠÍPA: Nevím v čem.)^l

10670-335-25

A/ 2) V mé poslední zprávě jsem stručně vylíčil práci za minulý rok a mohu zdůraznit, že právě MUZIKANTI^l usilovali nejen o spolupráci všech složek, ale i o jejich sjednocení.

10671-365-25

B/ S Odboráři^m se věc podařila úplně, se ZPĚVÁKY spoléhám také. U nás je pro spolupráci nejlepší vůle, jak vidět z výsledku, neboť máme na mysli jen prospěch a blaho národa a státu, jak

10672-310-25

C/ ostatně jsme zvyklí, a nikoli osobní prestiže. Jedinou autoritou nám, jako valně většině národa, je prezident Dr. Edvard BENEŠ a jako ukázněný element jsme

10673-435-25

D/ si plně vědomi svých povinností. Průkazy neschopnosti našeho parlamentarismu v r. 1938 vedly k volání po diktatuře gen. SYROVÉHO. Zklamání, jež připravil většině, byl počátek odklonu od této myšlenky v masách národa.

10674-450-25

E/ Po pravdě je nutno přiznat, že nikoliv u všech a že nejsou to pouze jednotlivci, kdož si diktaturu ještě přejí. Jsou to však kruhy občanské a ani u nich není to touha po nejvhodnější formě vládnutí, spíše výraz a snaha

10675-340-25

F/ zabránit stůj co stůj návratu starých politických poměrů. Přitom poukazují na Francii, obdobné ústavní a politické poměry, a uvádějí to za příčinu prohnulosti a zhroutilosti státu.

10676-310-25

G/ Ježto však nemají vhodné formy k vládnutí, a ke staré, vyjma několika jednotlivých politiků, národ vrátit se nechce, mluví o diktatuře, ač jsou si dobře vědomi,

10677-135-25

H/ že je to forma pro náš národ nejméně vhodná. Pro nás ovšem také.

10678-305-25

I/ Jiným problémem budou první dny převratu. Plně souhlasím s Tebou a jsem si vědom, že v té době budou mít vojenské věci důležitost prvořadou a rozhodující,

10679-300-25

J/ avšak ani v této době neměl a nemá nikdo v úmyslu vyřadit politické vedení. Po mém názoru nejlepší zárukou toho je právě prezident a jeho autorita.

10680-235-25

K/ Na druhé straně nesmí se na MUZIKANTY pohlížet jen jako na nástroj politiků, neboť na mnohých místech a dole zcela

10681-190-25

L/ bude živé občanský, tedy armáda revoluční. A toto pochopení není snad úplně právě u ZPĚVÁKŮ.

10682-285-25

M/ 3) Práce je organizována tak, jak uvádíš, pouze s tím rozdílem, že za každou skupinu jsou zástupci dva. Nemí však hlava, a to je na škodu věci.

10683-305-25

N/ 4) Aby bylo možno pracovat s plnou důvěrou a vzájemným pochopením, žádám, aby nám bylo oznámeno, kteří politikové doma obávají se uvedeného Tebou vývoje,

10684-210-25

O/ abychom jim to mohli vysvětlit, a ovšem jména těch, kdož takovou zprávu Vám poslali, abychom mohli i jim

10685-215-25

P/ podat náležité vysvětlení. Bylo by opravdu na škodu věci ponechávat je v omylu. SK.ⁿ ATA. Doslovně předal ŠÍP

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-51. Originál, strojopis, 3 s.^o

- a Krycí jméno gen. Segeje Ingra.
 - b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.
 - c Politické ústředí.
 - d Petiční výbor Věrní zůstaneme.
 - e Krycí jméno Prokopa Drtiny.
 - f Krycí jméno Edvarda Beneše.
 - g Krycí jméno Radima Nováčka.
 - h Krycí jméno Vladimíra Hory.
 - i Krycí jméno Václava Holého.
 - j Krycí jméno Vladimíra Krajiny.
 - k Neznámé krycí jméno.
 - l Zástupci Obrany národa.
 - m Zástupci Petičního výboru Věrní zůstaneme.
 - n Zkratka používaná k označování konce vícedílných depeší.
 - o Dokument zaznamenává depeši v podobě, v jaké byla odeslána do Londýna, tj. v přeházeném pořadí. Jako první byly 26. 1. 1941 předány tyto zašifrované části: 10665-10668, 10-673-10675 a 10680-10685. Následující den byly odvyšlány části depeše 10669-10672 a 10676-10679.
- 1 Zřejmě se jedná o nedorozumění. Autorem depeše 10401—10415 z 21. ledna 1941 byl prezident Beneš, měla být tlumočena gen. Aloisi Eliášovi („Nováček“) a týkala se rovněž státního prezidenta Emila Háchy („Havel“). Úvodní část se vztahovala k případné demisi protektorátní vlády a začínala takto: „Děkuji za další zprávy o krizi. Mám plnou důvěru v Havla. Potvrzuji znovu, co jsem vzkázal dne 14. a 15. ledna. Je třeba zůstat pevným, a nebude-li satisfakce odejít alespoň s několika členy vlády. Díky za pevný vzkaz Havlův. Uzná-li on kompromis pro Nováčka za přijatelný, souhlasím s řešením. Jinak, bude-li možno se ctí pro Vás držet pozici ještě nějaký čas, nemám námitek. Naopak, může to doma prospět...“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Krajinova depeše 10624-10626, která se vztahuje k situaci v ústředním odbojovém vedení, viz dokument č. 78.

83

1941, 27. leden, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny gen. Sergeji Ingroví se zprávou gen. Bedřicha Homoly, v níž informuje o množství výzbroje, které bude třeba dodat Obraně národa letecky ze zahraničí.¹

27. leden 1941

10686-245-25

SVATOPLUKOVI^a od ATY.^b 1/ Pro ON počítá se s nejnutnější výzbrojí 100 praporů, které budou zařazeny při obsazování hranic.

10687-190-25

2/ Ostatní prapory budou vyzbrojeny z místních zdrojů. Pro rotu o 3 družstvech se počítá:

10688-205-25

3/ 24 pušek, 1, nejlépe však 3 lehké kulometry (lze-li je dodat), 10 až 15 ručních granátů.

10689-315-25

4/ Na prapor 1 nebo 2 děla proti útočné vozbě. Celkem nutno dodat okrouhle pro ON prapory 25 000 pušek, 900 nebo 2 700 lehkých kulometů,

10690-405-25

5/ 100 nebo 200 děl proti útočné vozbě, 20 000 až 30 000 ručních granátů, 2 ½ mil. nábojů pro pušky, 1 až 3 mil. nábojů pro lehké kulometry, 10 000 až 20 000 nábojů pro děla PÚV.^c

10691-210-25

6/ Tento materiál nutno připravit a převést sem letadly pokud možno první den, aby akce nebyly zdržovány.

10692-380-25

7/ Kolik materiálu a na které letiště bude nutno dodat, oznámím ve vhodnou dobu. Předpokládám, že budou to letiště: Praha, Plzeň, České Budějovice, Pardubice, Hradec Králové, Brno, Olomouc, eventuálně Moravská Ostrava.

10693-420-25

8/ Prapory vyzbrojené z místních zdrojů budou použity pro vnitrozemí a podle počtu a druhu výzbroje budou jednotně vyzbrojeny, aby část jich mohla být použita jako záloha praporů prvního sledu. ATA. Doslovně ŠÍP^d

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-51. Originál, strojepis, 2 s.

a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

c Proti útočné vozbě; dnes protitankový kanon.

d Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

1 Depeše byla odpovědí na Ingrův radiotelegrafický dotaz z 10. ledna 1941: „Na váš požadavek ohledně materiální pomoci z 9. XI. (viz dokument č. 66 — pozn. aut.) Sdělte: 1) Jaké zbraně a kolik, případně i jiný materiál budete potřebovat ihned pro případ zlomu. 2) Jaké jsou další materiální požadavky pro další údobí. Časově rozdělit.“

84

1941, 27. leden, Praha

Průvodní dopis špkt. Václava Morávka gen. Sergeji Ingroví ke kurýrní zásilce, v němž informuje o situaci v domácím odboji a Protektorátu Čechy a Morava.

Z příkazu Bohušova,^a jenž pro náhlý odchod pošty neměl již času přiložití svůj dopis, předkládám zprávu čís. 2 v jednom exempláři, k němuž přikládám:

1 dopis pro Svatého^b

1 dopis pro Malíka

2 foto Göring-Werke Hallendorfu u Braunschweigu

4 balíčky snímků těchže závodů

1 foto výjevu v Žatci

1 opis rozpočtu protektorátu

1 opis zprávy za říjen a listopad 1940

1 výkres zařízení proti námraze

4 tiskové pokyny

Další méně spěchající přílohy zašleme v příští zásilce.

Tlumočím srdečné pozdravy všech spolupracovníků, jakož i těch, kteří by jistě ze srdce rádi vyjádřili Vám všem svoji vděčnost a oddanost našemu odboji a své přání, abyste se nám zdrávi navrátili a my všichni mohli opět žít životem svobodných lidí.

Úspěchy zbraní Vašich hostitelů vnesly opět trochu naděje do českých srdcí, a přesto, že naši nepřátelé činí vše možné, aby udusili sebemenší jiskru češství a touhy po svobodě, probouzí se opět v lidu lepší nálada. Kéž Bůh dá, aby všechno Vaše podnikání nepoznalo nezdaru, jehož by náš nepřítel mohl proti nám samým znovu užít, jak se již tak často stalo.

Váš rozhlas činí k ozdravení morálky lidu neocenitelné služby. Proto prosíme, abyste ve zpravodajství zabývajícím se událostmi od nás byli nejvýše opatrní při propouštění zpráv senzačního rázu. I u nás nejsou vyloučeny omyly, a proto prosím uveřejňujte věci, jež Vám hlásíme jako ověřené. Stačí unáhlenost našeho mlátičkáře,^c aby Louny^d podrazily sobě samým nohy zveřejněním nepravdivé zprávy, kterou zde rozšířila třeba konkurence jen proto, aby jí mohla propagačně využít. Není zapotřebí, aby se mezi lidem říkalo: „Němci lhají, ale Londýn lže též.“

Co se tkne muzikantů,^e bylo mi uloženo, abych sdělil, že se organizace dále budouje, zatýkání ustalo a stihlo nyní komunisty, kteří prodělávají těžké chvíle.

V otázce slučování, která jest Vám ostatně oznamována jinou cestou, se neustále pokračuje. Referát o ní podá Bohuš ve své příští zprávě.

Co se tkne nás, jsme chvála Pánu Bohu zdrávi a činíme se ze všech sil, abychom splnili čestně svůj úkol pojítka mezi Vámi a vlastí. Pracovní podmínky se stále zhoršují, ale neztrácíme chuti ani odvahy k potýkání se s našimi nepřáteli.

Velmi rádi bychom Vám všem podali zprávy o Vašich drahých a bojíme se, abyste v důsledku toho, že o mnohých vůbec nevíme, nás jednou neobviňovali, že jsme se o ně nestarali. O rodiny těch, o nichž víme, jest postaráno v mezích našich možností. Často však dostaneme zprávu o strádajících rodinách svých kamarádů, kteří jsou u Vás, o nichž jsme nevěděli. Proto prosíme, abyste nás v tomto směru svými dotazy řídili a tázali se hlavně na ty, kteří by mohli, vzhledem ke své odkázanosti na příjem ze státních peněz, býti v tísní. Požitky nezvěstných jsou totiž namnoze při zjištění obstavovány.

Bylo by to jistě smutné a bolestné shledání, kdybychom se Vám při Vašem návratu nemohli podívat poctivě do očí, až by některý z Vás zjistil, že jeho nejbližší zůstal za jeho nepřítomnosti bez pomoci. Nevíme o mnohých, neboť filharmonie^e úplně neharmonovala a nesouzvuky, jež vznikly úbytkem mnoha muzikantů,^f znamenaly nejen ztráty nástrojů,^h nýbrž i not a záznamů,ⁱ takže není dnes úplné kontroly nad tím, kdo zůstal a kdo zmizel. Tím je též do určité míry vyjádřeno mé skromné mínění i mínění jiných o stavu dnešní filharmonie.

Utěšujeme se jen nadějí, že mnozí, kteří ztratili hudební sluch,^j tohoto v pravý okamžik opět nabudou a že se rozpomenou na vše, čemu se na konzervatořích naučili. Dnešní stav věci lze chápati jen jako rozložení morálky a jen příští dny ukážou, čeho jsme schopni. Perzekuce zastránila většinu, a jelikož jsme to neuměli „en gros“, musíme se pro přítomnost spokojit s „detailem“.^k A ten je prozatím uspokojivý.

Mějte s námi prosím proto trpělivost, učiníme vše, co je v našich silách.

S přáním všeho dobrého, zdraví, síly a zdaru Vám všem
ode všech doma

za Bohuše

V l a s t a^l

P.S. Prosím o vyřízení pozdravů rodin Větrovského,^m Chodskéhoⁿ a Bosého.^o Jsou zdraví a těší se na jejich dopisy.

VÚA—VHA, Sběrka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 2 s.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“. Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 9, s. 282–284.

a Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.

b Krycí jméno Prokopa Drtiny.

c Radiotelegrafisty.

d Londýn.

e Obrany národa.

f Ilegální organizace.

g Příslušníků Obrany národa.

h Zbraní a dalšího technického vybavení.

i Organizačních schémat a seznamů.

j Ochotu zapojit se do odbojové činnosti.

k S malou částí, menšinou.

l Krycí jméno škpt. Václava Morávka.

m Fiktivním gen. Aloise Vicherka.

n Krycí jméno plk. gšt. Bohumila Bočka.

o Krycí jméno plk. gšt. Bruna Sklenovského.

1941, 12. únor, Londýn

Předloha radiotelegrafické depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná generálovi Bedřichu Homolovi, ve které vítá jeho kladný vztah ke spolupráci s dalšími odbojovými organizacemi v Ústředním vedení odboje domácieho a informuje jej o otázce dodávek zbraní ze zahraničí a budování kontaktů se Slovenskem.¹

a) Děkuji Ti srdečně za depeše ze [dne] 23., 24., 26. a 27.² Jsem rád, že posuzuješ situaci a jednáš ve smyslu intencí NAVRÁTILA^a a celého našeho vedení. S radostí kvituji, že kladěš důraz na nutnost splnutí a sjednocení všech tří Vašich složek a že je třeba na všechno hledět z vyššího a společného hlediska,^b tak aby ústřední vedení pracovalo ve shodě a vzájemné důvěře, bez pocitu, že ta neb ona složka chce mít rozhodující vliv. Pro nás, jak zde, tak pro Vás doma, je směrodatný NAVRÁTIL.

Bylo by dobré, abys sám byl členem ústředí.^c

b) Pokud jde o domácí politiky, kteří mají obavy, aby vývoj nebyl ovlivněn jen muzikanty,^d nemohu jejich jména sdělovat. Takové zprávy od hodnověrných osob sem přišly a sdělením jména a případným jednáním s nimi o této záležitosti by se mohlo dosáhnout buď opaku, nebo by ve svém názoru mohly být utvrzeny.

c) Podání zprávy o materiální pomoci³ nebylo asi úplně pochopeno.

Tvůj požadavek je nutno rozdělit na několik údobí:

1) To, co budete potřebovat ihned pro případ ON^e a co je také možno z hlediska zdejších dopravních možností dodat ihned a aby požadavek byl v souladu s Vašimi úkoly okamžité činnosti.

2) Co postupně a kdy zase z hlediska dopravních možností a Vašich úkolů budete potřebovat.

d) Připravujeme styk se Slovenskem, abyste jednak byli v přímém styku s příslušnými osobami, jména Vám sdělíme, jednak budeme mít od nás s nimi styk skrze prostředníka a budeme se snažit mít s nimi též styk přímý.

e) Pak bude třeba, abyste měli na zřeteli a počítali též se stykem a pomocí ze Slovenska, čím oni by mohli přispět, hlavně zbraněmi a municí, případně zda by již nyní nebo postupně mohli některé prostředky dodat.

Další finanční pomoc projednávám.

VÚA—VHA, Sběrka 37, sign. 37-86-1. Originál, strojopis, 2 s.

a Krycí jméno prezidenta Edvarda Beneše.

b Z konceptu depeše, který připravil plk. gšt. Bohumil Boček, byla gen. Ingramem vyškrtnuta následující část navazující věty: „Budu působit zde k tomu, aby u Vás byla v čele osoba požívající důvěry Vás všech i NAVRÁTILA nebo“; spojka „nebo“ je současně nahrazena spojkou „tak“.

c Věta je výsledkem rukopisné úpravy gen. Ingra. Původní text zněl takto: „Bude dobré, zúčastníš-li se alespoň občas jednání ÚVODU.“ Jednalo se o reakci na kritiku V. Krajiny, který upozorňoval na to, že gen. Bedřich Homola se neúčastní společných zasedání.

- d Obranou národa.
e Míneho zahájení povstání, které měla Obrana národa provádět vlastními silami, tj. ještě před plánovanou mobilizací.

1 Téhož dne byla radiotelegrafická depeše v prakticky shodném znění odeslána do Prahy v jedenácti samostatně zašifrovaných částech (632-290-12 až 642-290-12; viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44).

2 Viz dokument č. 81 a 82.

3 Viz dokument č. 83.

86

1941, 20. únor, Praha

Kurýrní zpráva gen. Bedřicha Homoly adresovaná generálovi Sergeji Ingrovi, ve které mimo jiné přibližuje svoji činnost při řízení Obrany národa, informuje jej o situaci v bývalém velitelském sboru československé armády, popisuje politické poměry v protektorátu a věnuje se i otázce přípravy povstání včetně potřeby zajištění nezbytné výzbroje.

Děkuji Ti srdečně za zprávy ze dne 27. XI. 1940,^a které nám došly, a ač dopis není adresován přímo mně, posílám odpověď sám, aby byl mezi námi styk přímo osobní.

1. Ke své zprávě o stavu naší organizace¹ „muzikantů“^b dodávám podrobněji: Vršek byl počátkem 1940 zasažen a odbourán celý, a dokud jsem neměl od Vás pověření, konal jsem sice tuto práci, nemohl jsem však vystupovat s autoritou, jak bylo třeba, zvláště proti několika jednotlivcům. Jakmile přišlo od Vás moje pověření, dali jsme se do intenzivní práce, dnes mám kostru štábu, tj. náčelníka, podnáčelníka, přednosty oddělení a tito nutné pomocníci. Dále nejdu z důvodu bezpečnostních, ale připravuje se postavení nejen celého štábu, ale i ministerstva, ovšem jen pro první dobu a první potřebu. Štáb by byl zárodkem hlavního štábu, ministerstvo by mělo prezidium, I. odbor (všechny složky zbraní), II. odbor (všechny složky služeb) a III. odbor materiální, který bude mít na starosti veškerý materiál, a to jak zaopatřování, tak i třídění a přidělování. Dále je připravováno postavení ZVV^c Čechy a Morava, velitelství 11 krajů (mimo Prahu). Tito budou řídit operace jednotek ON, a to jak při počáteční akci doma (odzbrojení nepřátel, zajištění pořádku a chodu hospodářského života — toto s civilní organizací a úřady), tak i operaci do Sudet až na historické hranice. V každém větším okresním městě bude jeden vyšší důstojník, který bude řídit akci praporů ve svých okresech, starat se o vyzbrojení praporů ON ze získaných místních zdrojů, soustřeďovat zásoby apod. Prapory byly venku organizovány jako samostatné, což má velké nevýhody, a budou muset být dodatečně slučovány v pluky nebo skupiny. Velitelství se budou starat, aby akce byla jednotně řízena a byla v našich rukou, aby v první okamžik, kdy se nedá zabránit určitému chaosu, nebyla třísťena nebo využita živly nám nevhodnými nebo docela nepřátelskými (komunisty, fašisty apod.).

Kromě toho, jakmile se vnitřní poměry jen trochu uklidní, bude vyhlášena mobilizace 5 nejmladších ročníků a podle propočtu možno počítati s postavením 12–15 vojenských jednotek. První číslo jest zaručené, nelze ale počítat s konkrétními číslicemi, neboť nikdo neví, kolik jednotlivců z těchto ročníků je v ON jednotkách, kolik je jich a bude mimo protektorát. K těm musí být postavena vlastní velitelství. Práce velká a za daných poměrů neobyčejně obtížná, sisyfovská, neboť zatýkáním, stěhováním apod. je vše v neustálém pohybu a neustále se mění.

2. Otázka velitelů je zde opačná jako u Vás, neboť dnes vyšších velitelů je nedostatek. Co byli chlapi, jsou většinou zavření (byli v dobré evidenci předem), takže z těch, co jsou k dispozici, je hodně nevhodných a neschopných, což padá tím více na váhu, že i ve velitelském sboru musíme udělat očistu a zbavit se jednotlivců, kteří do armády nepatřili a byli pro ni více balastem než užitek. V prvé řadě musí být vyloučeni všichni cizinci, protože kupř. Rusové i se Sergejem^d jsou dnes ve službách Němců a organizují ruskou emigraci proti Moskvě. Dále naši jako Klecanda, Žák, Eminger, Marvan a řada dalších, kteří jsou buď vadní charakterově, nebo vojensky neschopní, vedou nemorální život apod. K nim pak přistupuje skupina bývalých rakouských aktiváků,^e z nichž až na malé výjimky se ukázal celek pravou chamradí. Ale i tento problém se vyřeší. Nyní budou určeni všichni velitelé, náčelníci štábu, velitelé dělostřelectva, intendanstva jen u nás a teprve ve vhodný okamžik jim to bude oznámeno i s úkolem, aby se předešlo novým represáliím a dalšímu prozrazování.

Při očistě nutno se zmíniti i o Prchalovi.^f Před Tvým odjezdem jsem s Tebou o něm mluvil a opakuji znovu, že mezi důstojnickým sborem nepoživá žádné authority, což on sám nejlépe viděl, když s ním v Praze na jaře 1939 skoro nikdo ani nemluvil. Toto samo by každému stačilo, jemu ovšem nikoliv. Počítáme s tím, že se již nikdy neobjeví na nějakém místě v armádě z těchto důvodů:

a) pro svoji činnost na Slovensku na podzim roku 1938, kdy místo činnosti vojenské vyvíjel větší činnost politicky-autonomistickou než průměrný luďák a po přemístění do Bratislavy hýřil s nejkrajnějšími luďáky; aby je získal pro svoje osobní cíle. Tyto a své snahy vyjádřil na stuhách věnce, který položil Hlinkovi na ružomberském hřbitově, na něž dal nápis: „Hlavní velitel slovenské armády.“ Tedy samozvanec, neboť tehdy žádná slovenská armáda nebyla a on byl velitelem 4. armády na Slovensku, ovšem československé.

b) 15. III. 1939 telefonicky z Prešova se dal k dispozici německému konzulovi v Bratislavě. Svědek gen. VEDRAL.

c) Hned po jeho odjezdu se všeobecně hovořilo, že jej vybavil finančně na cestu do Polska majitel zbytkového panství Osov pod Brdy Palivec, jeden ze zakladatelů Vlajky.³ Toto se zde dnes nedá zjistit, ale nechť sám uvede, od koho peníze dostal.

d) Samotný jeho odjezd z Bratislavy do Polska je víc než záhadný. Ve Slováků po jeho odjezdu byl článek, v němž pisatel tvrdil, že o odjezdu gen. Prchalý byla sloven-

skými úřady uvědoměna německá místa, tedy opět německý konzulát v Bratislavě, a přec mu v tom nezabránila, ač to bylo tak snadné. Na článek mne upozornil br. David v kavárně Slavii a jistě se naň velice dobře pamatuje. Byl v něm dále uveden nechutný interview Prchalý proti Syrovému, čistě prchalovské, v cizině rozmazávat domácí věci.

e) Dnes se o něm doma mluví velice málo a ještě jen v kruzích vysokých agrárníků, které občanstvo nenávidí za jejich podporování Němců až do r. 1938. Naopak s povděkem a radostí bylo přijímáno, že je definitivně vyřízen i za hranicemi, když o něm nebylo nic slyšet.

Nezmiňuji se o jeho aféře, jež předcházela jeho odchodu z Prahy do Košic na ZVV, poněvadž ji podrobně neznám.

3. Jako oficiální delegát a mluvčí armády jsi byl za hranice vyslán Ty a s radostí jsme přijali zprávu, že pan Dr. Navrátil^f je s Tebou a naší volbou spokojen. O spokojenosti pana Dr. Navrátila vyprávěl mi sám Hutník.^g S ještě větší radostí a zadostiučiněním byl přijato Tvé jmenování správcem vojenských věcí v národním výboru a pak ministrem národní obrany. Všichni jsme přesvědčení, že tím je věc s konečnou platností pro nynější dobu vyřízena.

4. Nejvážnější je otázka výzbroje. Je lepší být připraven na horší eventualitu, totiž že se Němci budou bránit, hlavně v Sudetech, úporně; jsou tam ve většině a budou hájit domovy. V tom případě s naší výzbrojí, co budeme mít zde, byl by boj nerovný a spojený pro nás s velkými ztrátami. Proto můj požadavek na vyzbrojení 100 praporů ON považuj za minimální, čím pošleš více, tím lépe. Že ani jeden kulomet nebo dělo nebudou zahálet, mohu Tě ubezpečit již dnes. Budeš-li moci poslat více kulometů hrubé ráže nebo malokaliberních děl, bude to velice vítané. Ten problém musíte řešit hlavně Vy. Hlavně střeliva pošli více, počítal jsem s výrobou doma, mám však nyní obavy, že zde nebudou suroviny, a pak nevím, zda souhlasí náš bývalý kalibr s anglickými zbraněmi. To by byly jen zbraně a střelivo. Nutno však vzít v úvahu i oděv a výstroj. Výstroj by mohla být jen lehká, hlídková, nevím, jak to tam máte zařízeno. S oděvem se bude situace horšit každým dnem, nové šaty a boty se již dnes těžko kupují, a proto budou mít lidé jen staré šaty a boty, které v boji dlouho nevydrží. Kdyby bylo možno poslat 40 000 souprav (čepice, blúzy, kalhoty a boty), bylo by to velice vítané, neboť nadšení bude týden, ale v hadrech bude klesat, zvláště když budou i zásobovací potíže, neboť zásoby rychle mizí i z velkých skladů již nyní, rovněž dobytek. Žijíme zde i přezimující německou armádu, ta žije z místních zdrojů a nás nešetří. Vepřový dobytek je dnes kromě chovného již vybit.

Pak je tu otázka výzbroje mob[ilizovaných] jednotek. Nemělo by smyslu mobilizovati i těch 5 ročníků, kdybychom je nemohli vyzbrojiti a obléci. Za 14 dní by z toho byla banda. Zde nám musíte dát Vy návrh, jak si představujete tento problém řešit. Jde hlavně o dopravu, neboť předpokládám, že zásob bude mít Anglie v tu dobu dosti.

5. Poslal jsem již vzduchem^h odpověď na zprávu, že pan Navrátil i Ty považujete naši akci zde za hlavní, fundamentální.ⁱ Jsme si toho velmi dobře vědomi, zdůrazňoval jsem to od počátku a naše činnost se tím úplně řídí. Ovšem jak jsem již uvedl, za dnešní situace jsou potíže veliké a hlavně nebezpečí nových represálií nedovoluje nyní pracovat do hloubky a šířky tak, jak bychom chtěli a bylo nutné. Případ jsme měli v Brně, kde neopatrností, žvaněním, ba možno říci chvastounstvím v r. 1939 byl vybrán celý vršek,^j pokud se nespasil útekem ven, což nepovažuji za největší hrdinství. V listopadu loni jsme navázali spojení s jedním mužem, který nemohl budit zvláštní pozornost, a přesto jej vybrali za 10 dnů se všemi kolegy v kanceláři. Zřejmě, že je tam zrádce, na nějž se nyní nepříjde, a proto omezují vše jen na udržování spojení a navazování styků tam, kde byly přetřhány, což je v Tvé rodné zemi.^k

Správně uvádíš ve zprávě týkající se počáteční akce, že v prvním údobí budou mít vojenské akce dominující význam. Aby nebyly rušeny zásahy politiků, kteří již dnes se připravují, že budou vodit „masy“ s prapory po náměstích a ulicích měst (přičemž sledují hlavně cíl, aby se zapomnělo v prvý okamžik rozhořčení, ale též nadšení na jejich bývalou činnost), je nutné, aby akce byla nejen jednotná, ale i jednotně již připravovaná. Pro nás je to úplně jasné, nikoliv však pro politiky z důvodů, jak jsem v předešlé větě uvedl. Je tudíž nutné, aby sjednocení i v přípravách bylo pro různé sólisty zde zdůrazněno od Vás, nejlépe samotným panem Dr. Navrátilem, jinak i my budeme mít své Hodži, kteří právě v rozhodující době budou vyvolávat chaos. Odpomoc bude snadná, ale nastane křik s diktaturou! Že na titul zachránce a spasitele národa je mnoho aspirantů, vysvítá z faktu, že právě v poslední době je v chodu nějaká organizační akce — dávající si jméno „vojenská“ — o jejíž podstatě a vedoucích nebylo zatím možno zjistit nic bližšího. Něco má organizovati i gen. Klecanda a nevím, nejde-li o tutéž akci! To však není nebezpečné a dá se vhodně podchytiti, jakmile zjistíme bližší.

Jediné vážné nebezpečí je z komunistů, kteří jsou sice okamžitě oslabeni a rozrušení perzekucí a proti nimž je veřejné mínění pro chování Moskvy. Situace se může za čas kardinálně změnit, zvláště kdyby Moskva se dostala do konfliktu s Berlínem a měla přitom úspěch. S touto eventualitou musíme neustále počítat, tím více, že bylo mnoho hlasů — i zámožných občanů — kteří prohlašovali, že budou raději pod M[oskevskými] komunisty a ztratí veškerý majetek než trvale pod Berlínem. Za důvod uváděli, že Moskva nevezme nám řeč ani půdu, kdežto Berlín obojí. Vládní forma, že se změní, za 30—50 let komunismus nebude, bude zde však národ, kdežto za vlády Němců by za 20 let byl národ zničen. Jistě důvody velice správné a věčné a lidé odhodlaní na toto řešení zasluhují jen pochvalu. Věřím však, že k tomu nedojde, podle situace, jak se nyní vyvíjí, a národ bude ušetřen druhého utrpení. To byl důvod, proč jsme se snažili navázat s Moskvou, byla to eventualita pro případ, že by Anglie nebyla vítězem, a na podzim mnoho lidí tomu věřilo. Dnes se situace podstatně změnila a tím i naše spojení s Východem. Přitom byla zachována největší opatrnost, tak-

že o nás jako celku nevědí nic bližšího, ač jistě nějaké zprávy budou mít, neboť naše organizační činnost nemohla ujít, hlavně mezi dělnictvem, pozornosti jejich sítí.

6. Stanovisko k vrchním Čechům¹ nás potěšilo, mám jen obavu, abyste nebyli v menšině. Odpověď od Vás na jejich prohlášení⁶ nebyla tak řízná — příliš diplomatická — jak národ očekával a dnes se s nimi oficiálně mluví dál. Za myšlenkový zmatek, který vnesli na podzim do veřejnosti, toho naprosto nezasluhují. Není možné, aby část národa žila se smyčkou na krku a čekala, kdy se zadrhne, druhá pan dělala tzv. aktivní politiku, tj. v nejlepším případě jen oddálila diktát Neurátha[!] a Franka a myslila, že tím dělá záslužnou práci pro národ. V tom musí být mezi námi jasno, neboť jací lidé jsou ve vládě, je nejlépe vidět ze skutečnosti, že Havelka dal Vlajce 50 000 K, aby se pojistil i na druhé straně,⁷ a u Franka je pečený vařený. To je jen, co bylo zjištěno. Prohlášení Otce s rodinou⁸ vneslo demoralizaci do úřednictva a části obyvatelstva, neboť proč by se exponovali vysocí úředníci a podle jejich vzoru jejich podřízení, když ministři dělají prohlášení podobné onomu před celní unií. Tento mor se rozlezl i po venkově a důsledek je, že většina vedoucích místních skupin [Svazu] pro spolupráci s Němci jsou státní úředníci (přednostové okresů, soudů, finančních úřadů a ovšem nelze říci, že tam byli nakomandováni), zapojilo se do toho celé Národní souručenství a dnes nám otravují celý venkov. Zde nesmí být kompromisů, stanovisko musí být jasné a jednoznačné, tak jak je doma u valné většiny, a ta jde právě za panem Dr. Navrátillem. Jakým hrdinou je Schuschnigg⁸ proti takovému Otci!

Naopak není vyloučeno, že Beran a jeho kumpáni se prokážou, že dali na odboj nějaký ten desetitisíc. Tím však naprosto nemohou smazat svoje hříchy z minulosti. To by bylo příliš laciné. I v národě musí být udělána dokonalá očista, má-li dostat páteř a zdravou morálku, aby byl hoden názvu národa. Jinak to bude zase jen lid. Mohu otevřeně říci, že národ je připraven na důkladnou očistu ode všech zlobočů vlivů a že ji provede podobně, jako je rozhodnut zbavit se Němců.

7. Se Slováky spojení nemáme, ač se o to pokoušíme celý rok. Loni na jaře dal jsem poslat Malárovi dopis a 5 000 K. Peníze vzal, ale více se neozval. Ostatní pokusy na jiné všechny zlyhaly. Proto jsem několikrát žádal od Vás tip, ale nedostal jsem odpověď, ač by snad Lichner nebo jiný mohl něco dát. Já pro svou osobu nevěřím ani Malárovi, ani kterémukoliv staršímu důstojníkovi, protože v půli prosince 1938 na konferenci v Bratislavě, kam jich bylo svoláno asi 50, bylo jim již oznámeno mezi jiným též odtřazení Slovenska od republiky. A ač byli tehdy všichni vázáni přísahou republiky, nenašel se ani jediný z nich, který by to hned hlásil. Jistě by se našli chlapi mezi důstojníky vyššími z vojenské akademie, ale ti nám nejsou známi. Proto čekáme pomoc od Vás. Nikdo z nás neví, kdo ze spolehlivých je na svobodě a není-li dobře hlídán. Pokusíme se nyní navázat na osoby, které jste nám právě oznámili.⁹

8. Překvapující a zarmucující je Tvoje zpráva o nekázných důstojnících,¹⁰ kteří nebyli zařazeni na velitelská místa. Byli jsme přesvědčeni, že když se rozhodli jít na hrani-

ce, byli též rozhodnuti přinést oběti na jakémkoliv místě, jen když přispějí k osvobození národa a vlasti, a že budou si plně vědomi toho, že jejich oběti sloužit i na místě prostého vojína, vyžadují-li toho okolnosti, budou později tím více odměněny, jakož i oceněny. Vyříd jim všem za nás všechny, za umučené gestapem, za ty, kteří úpí v jeho spárech, kteří jsou v koncentracích, i od nás, kteří pracujeme za podmínek tak nebezpečných, pod stálou úhrozou zatčení, mučení a poprav, že podobné jednání odsuzujeme u důstojníka velice příkře a že svým činem se sami vylučují z důstojnického sboru. Dnes neběží o to, na jakém místě kdo pracuje, ale o to, jak pracuje, nakolik přispívá svojí skutečnou prací k společnému cíli osvobodit národ. Jedině ten musíme mít všichni před očima, ten nám musí být majákem a k tomu musí směřovat veškerá naše práce na kterémkoli místě. Ctnosti chlapa se ukáží v celém světě teprve v mimořádných poměrech, a v těch žijeme, Vy i my. Že důstojník musí být v této situaci příkladem, je věc samozřejmá a od občanů požadovaná. To je nejlépe vidět z odsuzování a nenávisti celého národa proti Emanuelu Moravcovi, ač podobných zrádců je mezi civilisty více; na něj však všichni poukazují jako na důstojníka. Národ chce, aby důstojník byl lepší, ctnostnější, charakternější, než je průměrný občan, což je požadavek jen správný a jehož by si měl být každý z nás plně vědom. Je to jen významání pro nás, pohlíží-li občanstvo z tohoto hlediska na reprezentanty armády. Vyříd toto od nás všem důstojníkům.

Jinak máme velkou radost z Vašich úspěchů a jsme hrdi na Vás všechny, kteří jste správně pochopili své poslání a úkol. Snad ne všichni mezi Vámi jsou si vědomi toho, jakou morální pomoc a sílu dávají našim doma, když slyší o Vašich činech a Vaší práci. Jak dychtí národ, aby každý pracoval co nejúspěšněji, je úkaz zabíhající až do fantazie, a proto jej uvádím jako ilustraci. Když Řekové proti všemu očekávání hnali Talíány v Albánii, ihned se rozlétla zpráva po celé vlasti, že tam bojují naši a celou akci vede gen. Šnejdárka a Gajda. O prvním věděli, že je venku, o druhém už rok není nic slyšet, ač sedí klidně doma. Hlas lidu udělal z nich hrdiny, kteří mají skoro hlavní podíl na řeckém úspěchu, a těžko to bylo vyvracet, neboť veřejnost ve své dočasné spoutanosti a bezmocnosti chce vidět činnost a hlavně úspěchy našich alespoň venku, které by ji posilovaly a povzbuzovaly. Vždyť doma z vedoucích míst (alespoň šepťandou) neuslyší ani slovíčko, z něhož by mohli čerpat naději v lepší budoucnost.

8.[!] Legionářská aféra¹¹ způsobila mnoho rozruchu a Váš rozhlas mnoho přispěl k objasnění a upřesnění tohoto problému. Říkám vědomě problému, neboť jako takový narostl za 20 let do těch rozměrů, že dnes mnoho úředníků, mezi nimi i mladých, přijatých teprve za republiky, dávalo nepokrytě najevo radost, že konečně na ty vyžirače republiky došlo. Frank měl neobyčejně lehkou práci, sebral jen všechny pomluvy a lži z českých novin a měl článek hotov. Kdyby Lidové noviny jen několikrát byly psaly o legionářích podobně, jako mluvil Dr. Stránský od Vás nyní, nemohl tento problém v tomto rozsahu a hlavně nenávisti vůbec narůst. Zde se musí

jen naše staré nectnosti a Frank jich využil. Škodolibci utichli, když náhle viděli, že budou penzionováni i nelegionáři od 55 let, a mohou být bez udání důvodů též již od 45 roků. Tu jim teprve svítilo v jich nenávisti zatměných mozcích, kam Frank míří. Nyní věc utichla, pracuje se prý plnou parou na resystemizaci, která má být provedena 1. 4. 1941.

V této otázce, která se týkala i jeho osobně, ukázal i Nováček^l konečně páteř. Jinak si o něm nedělám mnoho iluzí, nikoliv pro osobní zkušenosti v r. 1939, ty ponechávám stranou. Ale na podzim toho roku vyprávěl mi jeden pán od Havla^m (velmi dobře jej znáš, i p. Navrátil), že tento není s ním spokojen, neboť předpokládal, že bude na jedné straně diplomatem, ale na druhé generálem, že se však ukázal jen diplomatem. Tedy ani patron, který si jej vybral s určitým předpokladem, nebyl s ním spokojen. Jak je dnes, nevím, z opatrnosti nemám osobní spojení.

11.[!] Anglická propaganda do Německa je sice pěkná, ale sama mnoho na věci nezmění. Sousedé rozumí jen hrubému činu a skutečnostem. Jejich víru, možno říci slepou, a přesvědčení změní holá skutečnost, až anglické letectvo rozbije Berlín a ostatní velká města tak, jak se oni chlubí, že to dělají v Anglii. Pak nastane zlom v jejich naprosté víře ve Führera a budou vidět počátek konce. Ale ne dříve! Že se na to připravují a že s tím počítají, je vidět z toho, že nám sem vozí neustále děti,¹² jimiž jsou dnes zaplněny všechny penzionáty, ozdravovny apod. Nedávno dostal Velehrad rozkaz vyklidit všechny budovy (klášter Stojanov atd.), všechny zásoby nechat na místě, protože tam přijedou německé děti.

Jak duševně tupý je německý národ, je vidět z řeči Führera, kterým však věří a jsou s nimi spokojeny i vrstvy střední a vzdělané. To není Herrenvolk, ale Feldwebelvolk.ⁿ Jak rozdílně působí řeč Churchillova.

12. O náladě zde možno říci, že je přímým odrazem úspěchů nebo neúspěchů Anglie. S každým úspěchem roste a stoupá, to je vidět zřetelně i na ulici na každém obličej. Sebevědomí dostává konkrétních výrazů, i proti Němcům ve slyšitelných poznámkách, nechťeném rýpanci apod. Teď je zde i při vši bídě nálada dobrá, je vidět zjasněné tváře, lidé si řeknou mnoho posuňkem, očima, vtípem apod., proti čemu jsou protektori bezmocni.

Těžko se dá představit, jak to bude zde, až to půjde ke konci, aby nedošlo k nerozváznostem a předčasným výbuchům. A tu je nutno s důrazem již nyní říci, že okamžik akce může a musí být určen zde. Zdůrazňuji to již dnes proto, že je příliš často slyšet v rozhlase z Loun,^o že konečné vítězství vybojují i porobené národy. Jednou bylo docela jednoznačně řečeno, že podíl každého národa bude podle toho, jaká bude jeho účast při konečném boji. A poněvadž Anglie nikdy nelitovala cizí krve za svoji věc, je velké a vážné nebezpečí, že by mohla z čistě egoistického stanoviska žádat, aby porobené národy povstaly předčasně, což by mělo za následek jen zbytečný masakr a řeky krve. Nesmí se zapomínat, že i když i německá armáda bude v rozkladu, bude

zde několikamilionový stranický aparát všech druhů policie, SS a SA apod., které se budou bít za svoji dobrou a panskou existenci do posledního muže a dechu. Výzbroj je u nich přinejmenším taková jako u armády a dnes mají u nás v každém městě četnou posádku. Proto posoudit vhodný okamžik pro vystoupení můžeme jen my zde. Chceme se bít s vyhlídkou na úspěch.

Zprávy nepíší žádné, přišly by příliš pozdě, naopak některé důležité věci z tohoto dopisu dám vzduchem.^p

13. Tak a tím končím. Až to dostaneš, budeš snad překvapen délkou, ale je to můj první vlastnoruční dopis, látky bylo mnoho. Nepsal jsem dříve sám proto, že na několik návrhů a dotazů jsme nedostali odpověď, a měl jsem dojem, že nechcete být obtěžováni. Přenechával jsem členům štábu, aby podle mých pokynů posílali písemné zprávy. Vidím však, že vznikl dojem, jako bych já byl někde za větrem v bezpečí a dostával od Vás jen vzkazy. Tomu tímto dělám konec.

Vyříd' mě uctivě poručení panu Dr. Navrátilovi.

Tebe a všechny přátele srdečně zdravím s přáním dalších hojných úspěchů na společné věci, abychom brzy došli k jednotnému cíli a sešli se na budování republiky za lepších poměrů. Odvahy máme dost, čekáme jen na úspěchy přátel, abychom též mohli začít.

Tvůj L. u k^q

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 6 s.

- a Dokument se nepodařilo nalézt.
 - b Obrana národa.
 - c Zemských vojenských velitelství.
 - d Mínen gen. Sergej Vojcechovský.
 - e Bývalí důstojníci rakousko-uherské armády, kteří po vzniku ČSR pokračovali v aktivní službě.
 - f Krycí jméno prezidenta Edvarda Beneše.
 - g Krycí jméno plk. gšt. Čenka Kudláčka.
 - h Radiotelegraficky.
 - i Na Moravě.
 - j Mínená vrcholná protektorátní reprezentace; pojmenování je odvozeno od slov rakouské císařské hymny („ČEHO NAByl občan pilný...“) a zesměšňuje typ českého vlastence, který nechce měnit státoprávní poměry.
 - k Prezidenta Háchy a protektorátní vlády.
 - l Krycí jméno gen. Aloise Eliáše.
 - m Krycí jméno státního prezidenta Emila Háchy.
 - n Od slova Feldwebel; šikovatel.
 - o Londýna.
 - p Radiotelegraficky.
 - q Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.
- 1 Viz dokument č. 66.
 - 2 Následující text především odráží vysokou míru animozity, kterou představitelé vojenského odboje projevovali vůči armádnímu generálovi Lvu Prchalovi. Jedná se o neprokazatelná tvrzení, jejichž rozšiřování souviselo s Prchalovým odchodem do Polska v květnu 1939, kde se pokoušel organizovat zahraniční vojenský odboj a konkuroval tak zájmům Obrany národa.
 - 3 Mínen podnikatel Václav Palivec. Zakladatelem Vlajky sice nebyl, šlo však o známého mecenáše.
 - 4 Viz dokument 76.

- 5 Zmínka se týká likvidace zemského velitelství Obrany národa na Moravě, v jehož čele stál gen. Bohuslav Všeňka.
- 6 Míněno provolání státního prezidenta a protektorátní vlády, které ČTK zveřejnila 21. září 1940 v souvislosti s připravovanou celní unií s říší. V textu se tvrdilo, že svrchované státy malých národů již definitivně patří minulosti. Český národ byl první, který to pochopil, a „přihlásil se bez jakýchkoliv výhrad za člena Velkoněmecké říše“, takže „rozhodně odmítá jednání české emigrace, která se dovolává stále dřívějších poměrů československých“. Provolání končilo výzvou: „Buďte dobrými Čechy, avšak také spolehlivými příslušníky říše, která je Vaší říší, stejně jako říší Němců.“ Prezident Beneš na tento akt reagoval několika tajnými vzkazy premiéru Eliášovi a státnímu prezidentu Háchovi, ve kterých prohlášení označil nejenom za fundamentální politickou chybu, ale i za zradu českého historického a kulturního myšlení.
- 7 Protektorátní vláda, jejímž byl J. Havelka významným členem, naopak finančně podporovala fašistické skupiny, které soupeřily s Vlastou, aby tak oslabil její vliv.
- 8 Narážka se týká skutečnosti, že rakouský kancléř Schuschnigg se zcela nepodvolil Hitlerovu nátlaku a 9. března 1939 vyhlásil referendum o zachování rakouské nezávislosti.
- 9 Míněna depeše gen. Sergeje Ingru z 10. února 1941, která obsahovala seznam osmi Slováků žijících v Praze a Bratislavě. Výběr provedl Ján Bečko, státní tajemník v ministerstvu sociální péče, k čemuž gen. Ingr dodával následující: „Půjde pravděpodobně o stoupence jeho směru. Ale i tak lze jejich prostřednictvím navázat styk s jinými. Případně použijte ku styku s nimi naše odboráře (odbojová skupina PVZ – pozn. aut.). Získám jména dalších osob, i vojenských, a pak sdělím.“ Viz *VÚA–VHA*, Sbírka 37, sign. 37-10-44.
- 10 Viz dokument č. 73, pozn. 2.
- 11 Míněno tažení proti legionářům v protektorátní správě, které rozpoutal K. H. Frank svým článkem o československé legionářské tradici, který vyšel v ilustrovaném časopisu *Böhmen und Mähren*. Na jeho základě pak deník *Der Neue Tag* uveřejnil 9. ledna 1941 úvodník s příznačným názvem *Legionářská klika je nesnesitelná*. „Celou legionářskou legendu,“ psalo se v úvodníku, „by bylo možno považovat za vnitřní české kuriozum, kdyby neobsahovala nesmírnou nenávist k Němcům a kdyby její nositelé, legionáři samotní a jejich duševní nohsledové, nebyli dřívějším režimem povýšeni do pozic, kde plných dvacet let mohli rozvíjet své neblahé působení a kde ještě dnes jsou usazení.“
- 12 Míněny tzv. KVL tábory, jež sloužily k ubytování německých dětí z městských aglomerací, které byly potencionálně ohroženy nálety spojeneckého letectva. Projekt byl zahájen na podzim 1940 a tyto tábory fungovaly rovněž na protektorátním území.

87

1941, 21. únor, Praha

Kurýrní zpráva plk. Josefa Churavého adresovaná gen. Sergeji Ingrovi, ve které je popsána spolupráce vedení Obrany národa s civilními složkami domácího odboje, programové představy ÚVOD o poválečném uspořádání republiky, vztahy s protektorátní vládou a politická činnost ilegální KSČ.

Bratře ministře!

Na rozkaz Luka^a podávám Ti zprávu o spolupráci s civilními složkami V I k.^b bývalý pomocník Machač[íka], v kurse a zástupce VZÚ, jenž touto spoluprací byl Lukem pověřen po odchodu Znamenáčka.^c

Na Tvé depeše z počátku a poloviny ledna t. r., zvláště na zmínky v nich o poměru muzikantů^d a zpěváků,^e odpovídáme teprve teď, kdy došel také Tvůj ohlášený dopis z konce listopadu 1940.^f

Pro lepší pochopení zdejší situace podávám soukromý přehled vývoje naší politické spolupráce se složkami civilními.

Po vlnách hromadného zatýkání muzikantů v r. 1939 a v únoru 1940 ztlumili jsme značně naši odbornou organizační činnost, abychom zakryli stopy a znemožnili další sledování našich spojů a další zatýkání. Podařilo se to, neboť od té doby ustalo vlnovité zatýkání a pokračovalo jen zatýkání jednotlivců nebo menších skupin, které shořely docela nahodile, často jen na dodatečné výpovědi dříve zatčených. V té době jsme se soustředili na pečlivý rozbor možných provádění osvobozovací akce a tu nám bylo již od počátku jasno, že

1) na osvobození nepostačí jen námi organizované jednotky záložníků, nýbrž třeba počítati i se spoluprací civilních jednotek závodních nebo spolkových a také systematicky a spořádaně vedené ulice,

2) osvobozením nekončí naše úloha, neboť třeba ihned zabezpečiti nerušený chod veřejného života politického, hospodářského i kulturního,

3) nelze čekat na Váš návrat z Londýna, a proto nutno ihned učinit potřebná opatření, jež by zamezila komunistům nebo jiným nežádoucím živlům (beranovcům) využít Vaší nepřítomnosti, uchvátit moc, zavést národ proti jeho vůli do krajního směru levého nebo pravého.

Bylo tedy nabíledni, že musíme hledat úzké spojení s civilními složkami, s nimiž odchodem Znamenáčkovým byl styk přerušen. I když téměř po celý rok 1939 se ozývalo v národě volání po vojenské diktatuře (a u některých menších skupin občanstva se ozývá podnes), netoužili jsme od počátku r. 1940 po ní, jsouce si dobře vědomi nejen nevhodnosti jakékoliv diktatury pro náš národ, ale i nedostatečného počtu vhodných, politicky vyspělých vojenských osob pro provádění vojenské diktatury. Také nedůstojné chování gen. Syrového a jiných generálů a plukovníků k Němcům brzy ochladilo vřelý a nadšený poměr národa k důstojnictvu a učinilo jej mnohem kritičtější. Překvapilo nás tedy, když ještě v r. 1941 se mohou u někoho, kdo si zřejmě neprávem osobuje titul politika, vyskytnouti obavy z nebezpečí vojenské diktatury. Pochopili bychom to u člověka, který od r. 1939 je za hranicemi a nemá spojení s národem, ale nelze to pochopit u člověka, který sedí tu doma, ví, co se děje kolem něho, a vzkazuje Vám nesmysly, aby Vás mystifikoval. Snad to bylo nějaké nedochůdče, které samo by chtělo být diktátorem, a bálo se naší domnělé konkurence, nebo člověk zlomyslný, nekalých úmyslů.

Celý březen a duben 1940 navazovali jsme přerušovaný styk prostřednictvím Kopa se zástupci tzv. „odborářů“,^g jako největší civilní skupiny, organizované jako my po celém protektorátě, a ovšem daleko přesahující rámec odborových organizací, a se zástupci zbytků PÚ,^h nazývaných ÚVOD[!],ⁱ jejichž poměrně slabá organizace měla nejživější styk s Vámi a ovládala mlátičky.^j Teprve koncem dubna a počátkem května 1940 došlo **na nás podnět** k první společné schůzce, k níž vyslala každá skupina po dvou zástupcích. Byla uzavřena dohoda o vzájemné spolupráci všech tří skupin na všech přípravách osvobozovací akce i na běžné činnosti zpravodajské, cukrářské^k

atd. Další schůzky se konaly týdně i dvakrát a byly řízeny Vlkem. Ujalo se pro ně označení „plénium“, brzy však přijato pro takto vzniklý výbor označení „ÚVOD“ nebo „celý ÚVOD“, na rozdíl od bývalého ÚVODU, tj. nejslabší složky ze všech tří. O jednání jsme týdně referovali Lukovi, stejně jako ostatní zástupci vedením svých skupin.

Jistá počáteční nedůvěra jednotlivých složek navzájem byla brzy zažehnána společnou prací všech. Byly projednávány běžné záležitosti politické, obranné (proti gestapu), zpravodajské, organizační spolupráce aj.

Brzy přikročeno k pracím na programu zahraničních požadavků a na ideovém programu politickém.⁷ Zahraničněpolitické požadavky zpracovány v květnu jako maximalistické. V červnu 1940 byly Vám odeslány poštou,⁸ ale podnes nám nikým nebylo potvrzeno jejich přijetí. Byly v nich také čtyři alternativy řešení německé otázky u nás i poukaz na nutnost spolupráce s Polskem. Práce na ideovém programu vnitropolitickém byly zahájeny řešením některých zásadních otázek hospodářských. Návrhy byly projednávány předem s různými hospodářskými odborníky, jako Havlíčkem^m aj. Práce byla bržděna jednak letní dovolenou zástupců PÚ, jednak zatčením Šlejharaⁿ v září, jenž byl v plénu nahrazen Polívkou.^o U odborářů však pracovala po celý rok 1940 jejich vlastní programová komise, která do svých prací pojala všechny zatím dohodnuté věci, a koncem ledna 1941 zpracování programu dokončila. Konečné redakce zúčastnil se také náš zástupce. Po projednání programu v plénu bude Vám ihned zaslán, aby bylo v dohodě s Vámi upraveno jeho konečné znění. Hlavní jeho teze jsou:

Osvobození od Němců a od hospodářského útlatku, demokracie nejen politická, ale i hospodářská a kulturní, ne liberalismus a kapitalismus, nýbrž státem řízené hospodářství podle plánu, spojení zásad kolektivistických (právo na práci a všeobecné zajištění existence ve stáří i v nemoci, práce převážně pro celek, a nejen pro osobní zisk) se zásadou soukromé iniciativy a soukromého majetku. Zveřejnění přírodního bohatství a odstranění bídy a nezaměstnanosti úměrnějším rozložením práce i důchodů. Jediná volená komora zákonodárná (sněmovna poslanců), ale odborně jmenované poradní sbory (státní rada hospodářská a kulturní). Úprava soustavy škol a zvláštní občanská výchova mimoškolská. Pro přechodnou dobu zákonodárná a výkonná moc v rukách revoluční vlády, poradní sbor Revoluční sněm, Národní souručenství bude rozpuštěno, obnově starých politických stran zabráněno. Celý program je revoluční a může být prosazen jen revolucí.

O postavení armády v obnoveném státě bylo dohodnuto, že je příliš důležitou složkou politické státní moci, než aby mohla být odstrčena od jakéhokoliv spolupůsobení na organizaci nového státního života. Má také nesporný a značný vliv na výchovu mladých občanů vojáků, a proto má být ve svém velitelském sboru proniknuta ideami vedoucího státně politického hnutí demokratického a také aktivně

i pasivně bráti účast na politickém životě státu i samosprávy. Jen prezenčně sloužící vojáci by byli vyjmuti. Při zamýšleném velmi malém počtu stran (snad 2–3) by stranická agitace nemohla ohrožovat soužití u vojenských útvarů, když ani dřívější množství stran a jejich nectností neohrožily soužití ve státních úřadech: Tedy armádní příslušníci z povolání mají být postaveni na roveň všem státním občanům.

Vývoj poměrů i myšlení vedl k tomu, že v prosinci 1940 na podnět odborářů bylo zahájeno jednání o splnutí všech tří složek v jedinou organizaci, jejíž politické vedení, obsahující vedení všech tří složek, by řídilo jednotně provádění příprav k provedení osvobozené a revoluční akce. Odbornou práci bude možno lépe a účelněji rozdělit, organizační práce se nebude křížit, i když místní organizace vojenské a civilní zůstanou z technických důvodů odděleny. Jednání, při němž si muzikanti a odboráři ihned porozuměli, bylo značně bržděno skupinou PÚ, ale konečně 7. ledna i ta dala svůj souhlas k splnutí. Nyní projednává se způsob splnutí a ideový program hnutí v plénu, jež se stalo výběrem politického vedení. Nedávné zatčení Křišťana,^p jenž byl také členem výboru, zase odsunulo jednání o týden. Před časem hledala spojení s muzikanty menší skupina „Kapitán Nemo“.² Vešli jsme s nimi ve styk a navázali je na odboráře. Je to skupina převážně úřednická. Postupně budeme hledat styk a zapojovat i jiné menší skupinky, které se tu rojí po úspěších v Africe jako houby po dešti.

Dnešní situace je taková: Luk má pro odborné věci svůj štáb, pro politické věci má zástupce muzikantů ve výboru Kopa a Vlka a odborné spolupracovníky z řad aktivních i záložních muzikantů. Odboráře vede kolegium asi desetičlenné, z nichž dva, jež Znamenáček zná, jsou ve výboru. Z vedení PÚ zůstali už jen dva: Šíp^q a Polívka, oba členové výboru, ale pravidelně dochází jen Polívka. Zpravodajství vojenské a vojensko-průmyslové řídí Kop za spolupráce muzikantů i odborářů. Zpravodajství politické řídil Šíp za spolupráce Kopovy. Šíp má také mlátičky. Zjistili jsme však, že zprávy Kopovy pro mlátičky podepisuje Šíp svým jménem, čímž se snaží vzbudit u Vás dojem, že zprávy opatřil sám, nebo alespoň že zpravodajství řídí, čemuž tak ovšem naprosto není. Zdá se, že jeho předstírání mělo u Vás úspěch, protože všechny dotazy adresujete jemu, jako by on je mohl vyřídit. Také ve spojení s rodinou^r jsme byli my, až teprve v únoru je převzalo PÚ, protože naše spojka byla ohrožena gestapem. Spojení převzal Křišťan, a za 14 dní byl zatčen. Doufáme, že však nic nepoví. Šíp má vůbec diktátorské sklony s nezřízenou ambicí. Časem se však jistě obrousí, zvláště až pozná marnost své námahy. Nezbytnost jednoty v naší práci je již tak zřejmá, že se jistě neodváží sám ji porušit, zvláště kdybyste i Vy ji stále zdůrazňovali. Proto nebude asi třeba jemu osobně něco připomínati.

Cukráře vede Pobera.^s Na jeho výslovné přání nereferuji o jeho výsledcích. Snad tak učiní sám ve zvláštní zprávě, je však možné, že Ti podá účet z vladařství svého až při shledání, bude-li mu přáno radosti být účasten našeho vzkříšení.

Podávání zpráv o tomto odvětví nebylo by bez nebezpečí pro další chod jeho podniku, neboť Němci se chlubí, že mají u Vás dostatek špiónů s vysílačkami, takže se ihned dozvědí, co domorodci a případně i Vy děláte. Je-li to pravda, nevím. Někdy však bývá Frank nápadně informován a od rodiny to nemůže mít, protože ta nic neví a ani se o nic nestará. Jsou to zpravidla informace zlomkovité a nahodilé.

Nyní zřídíme odborné výbory: organizační, propagační, finanční a podpůrný. Máme již redakční a pro spojení s Louny.¹ V každém bude po jednom zástupci z každé skupiny. Organizace chceme doplnit třemi směry:

Muzikanty (jednotky ON),² civilní jednotky závodní a spolkové, obyvatelské (uliční) skupiny. Vše jen v rámci, neboť rozšiřování by ohrozilo i základy při perzekuci, jaká stále panuje.

Společně vydáváme „V boj“, ale nepravidelně, asi jednou měsíčně, neboť síť kolportérů je velmi ohrožena. Nadávají nám za to lenochů, ale dokud jsou zde hlavy nahoře, nepotřebujeme je zvedat ještě více za cenu dalších obětí. Víme sice, že na venkově to čtou nábožně, skoro jako kdysi bratrské spisy, šetříme si však síť pro vážnější časy. Náklad je asi 2 000.

Podpůrná činnost je velmi roztříštěna. Vlk má na starosti asi 50 rodin, u odborářů to mají většinou místní organizace, činnost PÚ neznám. Kromě toho je tu však ještě celá řada akcí mimo nás. Tak se stává, že o někoho se jich stará moc a o někoho nikdo. Snad soustředěním v podpůrném výboru se to zlepší. Nezbytná tajnost vše značně ztěžuje. Chybí také řádný adresář potřebných.

Rodina se o nás nestará, ani nechce být informována o naší činnosti. Dává přednost vlastní bezpečnosti. Občas přinese šuška zprávu, že dokonce prý jednali o naší likvidaci, ale Nováček³ to naprosto popírá a celkem tomu ani nevěříme, i když víme, že leckterý by toho byl i schopen (Ha[velka], Kr[ejčí], Je[žek]). O nějaké naší podpoře ovšem není ani zdání.

Staré strany jsou téměř úplně mrtvy, až na komunisty. Nicméně někteří jednotlivci, jako Beran, Hampl aj., občas kují pikle, jak by se zase prodrali ke korytům — ať s Němci, nebo proti nim. Zase jsou to však zprávy ne zcela zaručené. I oni přec jistě znají živelnou nechuť národa k starým politikům, kteří úplně zdiskreditovali parlamentarismus i starou, tzv. demokracii, vlastně oligarchii všemocných stranických aparátů a klik.

Poměr komunistů k nám nejlépe vystihuje prosincová rezoluce ústředního výboru KSČ, v níž se praví:³ „Sovětský svaz, jenž zachovává neutralitu a provádí aktivní politiku míru, sleduje pozorně síly obou imperialistických táborů (tj. anglo-amerického a trojaktu) a jejich válečné plány ve všech částech světa, působí na národy, aby netahaly kašany z ohně za ten či onen imperialistický blok, znemožňuje převahu jednoho bloku nad druhým a čelí tak nebezpečí imperialistického vítězství té neb

oné válčící strany. Sovětsko-německé přátelské vztahy představují úhelny kámen mezinárodní situace, o němž se již roztříštily imperialistické a protisovětské plány anglo-francouzského bloku a o němž se nyní rozbíjí zločinné záměry Spojených států amerických. Dějinný význam cesty soudruha Molotova do Berlína tkví v tom, že se jí na podkladě pokračování přátelských vztahů mezi Německem a SSSR maří plány USA na rozšíření války a její obrácení směrem na východ...“

Revoluce dělnické třídy a porobených národů podle příkladu Velké socialistické říjnové revoluce představuje jediné skutečné východisko z propasti současné války...

Účast na anglo-amerických intrikách proti SSSR — to však[!] činí z Beneše a jím vedené emigrace zájmům českého národní osvobozovacího boje svrchované nebezpečnou a krajně nepřátelskou agenturu anglo-amerického kapitalismu v českých řadách. Z této strany hrozí českému národu osudné zneužití, jež by zavedlo český národ do tragické srážky s německým revolučním dělnictvem... Benešovi přívrženci... zasévají nenávisť českého obyvatelstva k německým dělníkům, oblečeným ve vojenské uniformy, budí nedůvěru k politice SSSR...“

Přitom SSSR zuřivě zbrojí, aby se ubránil, kdyby se Hitlerovi uránilo jít si pro Ukrajinu, zoufale shání zprávy, aby byl včas varován, a stále počítá s pravděpodobností srážky s Němci. Zřejmě se však bojí jít do toho sám a dává přednost očekávání, že národy se vzbouří a osvobodí samy. Od počátku jsme tento pocit měli, a nedělali jsme si proto přílišné iluze o pomoci Ruska. Domnívali jsme se však, že naše zprávy jim otevrou oči a časem je donutí k zákroku dříve, než bude pro ně pozdě. Diktátorské státy dovedou dělat skvělé přemety, proto i tu nebylo dosud řečeno poslední slovo. Zneužít se ovšem nikterak nedáme. Na to je známe daleko lépe než oni nás.

Na Slovensku je práce velmi obtížná. Selský lid počítá jistě s návratem ČSR a touží po něm. Úřednické kruhy, které velmi získaly odchodem Čechů, budou však jistě velmi zdrženlivé a budou chtít vyjednávat, aby neztratily svých pozic. Bez výchovy tam také návrat k starým poměrům není možný.

K Polsku musí být náš poměr nejlepší, nemáme-li být zase vojensky ohroženi. Snad i nové hranice by mohly být pro nás výhodnější, neboť slezský klín mezi Čechy a Poláky je naše největší ohrožení. Jsou tu však obavy, že hospodářsky na to doplátime, jako jsme dopláceli na Slovensko. Kdyby ovšem bylo možno spoolehnout se na upřímnou a činnou spolupráci Poláků, stálo by zvýšení naší bezpečnosti i za nějakou tu hospodářskou ztrátu. Jen abychom nenarazili u Poláků na nějaké ty „figle“ a touhu po podmanění Čechů, jak o něm snil Beck a spol.

O vlajkařích, Svazu pro spolupráci s Němci a jiných zrádcích škoda slov. Bude třeba čistit. V tom nám jistě nebudete překážet.

Celkem díváme se do budoucnosti s velkým optimismem. Budeme chudí, ale chceme být poctivější než Udržalové, Víškovští, Stříbrní, Hamplové aj. I když máme tu a tam nějaké potíže, pracujeme celkem harmonicky.

Proto věříme ve šťastný konec i v brzké shledání s Vámi všemi. Pak si zas zazpíváme a na to oddané se zapřáhneme do šedé práce všedních dnů.

Na shledanou a na zdar!

T v ů j V l k^w

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 20-29-36. Opis, strojopisná kopie, 11 s.

Edice (výňatky): VONDRŮVÁ, Jitka: Češi a sudetoněmecká otázka 1939–1945. Dokumenty.

Ústav mezinárodních vztahů, Praha 1994, dokument č. 49, s. 95–97.

- a Krycí jméno generála Bedřicha Homoly.
- b Krycí jméno plk. gšt. Josefa Churavého.
- c Krycí jméno generála Jaroslava Čiháka.
- d Obrany národa.
- e Politického ústředí.
- f Dopis se nepodařilo nalézt.
- g Rozumí se pplk. Josef Balabán a odbojová organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme.
- h Politického ústředí.
- i Ústřední vedení odboje domácího.
- j Radiostanice.
- k Sabotážní.
- l Kurýrním spojením.
- m Krycí jméno Gustava Svobody.
- n Podle kontextu krycí jméno Antonína Pešla, který v tomto orgánu zastupoval Politické ústředí a byl zatčen 19. září 1940.
- o Krycí jméno Václava Holého.
- p Krycí jméno Vladimíra Hory.
- q Krycí jméno Vladimíra Krajiny.
- r Protektorátní vládou.
- s Krycí jméno pplk. Josefa Mašína.
- t Londýnem.
- u Obrany národa.
- v Krycí jméno gen. Aloise Eliáše.
- w Podpis strojem.

- 1 Mínen společný program domácího odboje, který byl připravován pod názvem Za svobodu do nové Československé republiky.
- 2 Odbojová organizace, která vznikla již v roce 1939 a tvořili ji zejména bývalí legionáři pracující jako nižší úředníci ve státní správě. Jejím vedoucím byl Karel Nejedlý, který v letech 1921–1939 pracoval jako účetní adjunkt, respektive šifrant na ministerstvu zahraničních věcí.
- 3 Následující výňatky byly pravděpodobně převzaty ze dvou textů. První odstavec zřejmě pochází z nějakého komentáře, který se snažil hodnotit Molotovovu cestu do Berlína, ke které došlo v listopadu 1940. Zmíněná prosincová rezoluce sice měla svoji úvodní obecnou část, která rovněž vycházela z ideologické konstrukce o tzv. imperialistické válce dvou válečných bloků, ale ta byla zformulována zcela jinak a vůbec se nezmiňovala o Molotovových berlínských rozhovorech. Vlastní výňatky z rezoluce proto začínají až druhým odstavcem, v němž se hovoří o tom, že pouze revoluce dělnické třídy představuje skutečné východisko ze současné války.
- 4 V původním textu byla použita spojka „však“, protože výčet Benešových údajných provinění byl mnohem objemnější: „Spolupráce Beneše se zbankrotělými polskými šlechtici na vytvoření československo-polského, Anglii poplatného protiněmeckého a protisovětského státu, nahánění českých lidí do anglické imperialistické armády, líčení první imperialistické války jako osvobodovací války národů a dnešní války jako její ideové pokračování a vyvrcholení, účast na anglo-amerických intrikách proti SSSR — to vše činí z Beneše a jím vedené emigrace zájmem českého národněosvobodeneckého boje svrchované nepřátelskou a krajně nebezpečnou agenturu anglo-amerického kapitálu v českých řadách.“ Viz *Sborník dokumentů k dějinám ČSR a KSČ v letech 1938–1945. Sv. I.* Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha 1971, dokument č. 18, s. 84–109.

88

1941, 5. březen, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi, ve které jej informuje o tom, že v případě zhoršení vztahů mezi Německem a Sovětským svazem předpokládá vyslání československé zpravodajské skupiny do SSSR, a žádá jej, aby mu pro tento úkol navrhl tři vhodné důstojníky z řad domácího odboje.

10.997-300-5

KOP^a pro LUKA.^b Kdyby události způsobily takový vývoj, že by Rusko zaujalo jasné protiněmecké stanovisko, i když nemyslím přímo na válečný stav

10.998-310-5

A/ předvídám vyslání skupiny důstojníků do Ruska s úkoly vojenskými i zpravodajskými. Ve skupině předvídám důstojníky z Anglie, domova i Blízkého východu.

10.999-205-5

B/ Navrhněte mi tři důstojníky vhodné pro poslání, se stručnou charakteristikou a odůvodněním. SVATOPLUK^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojopis, 1 s.

- a Krycí jméno pplk. Josefa Balabána.
- b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.
- c Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

1941, 7. březen, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovi, ve které mu potvrzuje, že byl vyslán do zahraničí jako představitel vojenského odboje a i nadále má důvěru nejen vojáků, ale i představitelů civilního odboje.

10003-260-6

SVATOPLUK.^a K různým došlým zprávám¹ konstatuji za všechny MUZIKANTY.^b Jako oficiální delegát a mluvčí armády byl vyslán v r. 1939 za

10004-265-6

2. hranice div. gen. S. INGR a s radostí jsme přijali zprávu, že p. Dr. NAVRÁTIL^c je s ním spokojen. Toto sdělení mi oznámil ještě HUTNÍK.^d

10005-275-6

3. S ještě větší radostí a zadostiučiněním bylo zde přijato jeho jmenování správcem vojenských věcí u Národního výboru a pak ministrem národní obrany.

10006-330-6

4. Tato důvěra trvá nejen u vojáků, ale i u občanstva. Všichni jsme přesvědčení, že tím je věc s konečnou platností pro nynější dobu vyřešena. LUK.^e Předal doslovně ŠÍP.^f

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-48. Originál, strojopis, 1. s.

a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

b Příslušníky Obrany národa.

c Krycí jméno prezidenta Edvarda Beneše.

d Krycí jméno plk. gšt. Čeňka Kudláčka.

e Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

f Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

1 V upřesňující radiotelegrafické depeši, kterou si vyžádal generál Ingr a která se týkala i dokumentu č. 91, generál Homola 9. dubna 1941 uvedl, že pohnutkou k těmto vzkazům byly „zdejší rozhlasové i novinářské zprávy. Kromě toho pověsti kolující ve veřejnosti, které nás znepokojovaly. Uspokojí a potěší nás i veřejnost, ukáže-li se opak našich obav.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-51.

1941, 16. březen, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovi, ve které se upřesňují materiální požadavky k přípravě ozbrojeného povstání.

10058-235-16

SVATOPLUK.^a Odpověď na depeši 632.¹ 1) Materiální požadavek platí jen pro sto praporů ON,^b aby byly schopny boje bez zbytečných ztrát.

10059-220-16

A. I když armáda se zhroutí, budou zde SS, SA, policie všeho druhu apod., které se budou bránit do posledního muže.

10060-220-16

B. Jsou velmi dobře vyzbrojeni a ve všech městech. S velkým odporem se musí počítat v Sudetech.

10061-170-16

C. Tam si přinesou vojáci, SS atd. zbraně domů. Mezi nimi, SA a policií mnoho Sudeťáků.

10062-160-16

D. Nevylučuji ani, že jim budou ponechány zbraně úmyslně pro obranu sudeťského] území.

10063-260-16

E. 2) Naše výzbroj bude nedostatečná. Postačí na menší města s menšími posádkami. ON ve velkých městech musí dostat doplnění výzbroje ihned.

10064-210-16

F. Větších a důležitějších centrálních míst v Sudetech nebude možno se zmocnit bez úplného vyzbrojení ON, jak jsem žádal.

10065-270-16

G. Považuji to za minimum. Tato akce však musí následovat rychle a v určitých místech do menší hloubky současně s akcí v protektorátě.

10066-220-16

H. 3) To jsou kritéria, která určují pořadí druhu výzbroje a množství. Dopravní prostředky musíte posoudit vy.

10067-265-16

I. Předpokládám, že vše půjde letadly. Letiště budou obsazena v první fázi. Proto mohou být letadla připravena a na výzvu startovat.

10068-265-16

J. 4) Pořadí by bylo toto: A) Ihned na výzvu ruční granáty a lehké kulometry. B) Pušky a 35 000 čepic jako viditelné odznaky, aby mohly

10069-240-16

K. být organizovány a vyzbrojeny ON prapory do Sudet. C) Děla proti tankům. D) Výstroj pro 35 000 mužů, během několika

10070-235-16

L. dnů, snad vlakem přes Balkán nebo podle situace. 5) Jak jsem ti psal v odpovědi na Tvůj dopis, počátek akce můžeme

10071-260-16

M. určit jen my zde. Budeme nejlépe znát situaci podle odstavce 1), aby nebyla předčasná, utopila by se v krvi, anebo nepřišla pozdě.

10072-250-16

N. 6) O dodání výzbroje a výstroje mobilizačních jednotek musíte rozhodnout Vy. Potřebuji vědět, kolik, čeho, kdy a jak bude možno dostat.

10073 — 300-16

O. Podle toho může být teprve nařízena mobilizace. Zde nebude pro mobilizované jednotky vůbec výzbroj, výstroj a proviantu málo, snad též nic. SK.^c LUK.^d Doslovně předal ŠÍP.^e

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-48 a 37-10-41.^f Originál, strojopis, 2 s.

a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

b Obrany národa.

c Zkratka používaná k vyznačování vícedílných depeší.

d Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

e Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

f Původní jednotný soubor přepisů depeší je rozdělen do dvou samostatných částí.

¹ Viz dokument č. 85.

91

1941, 17. březen, Praha

Provolání příslušníků Obrany národa adresované československým důstojníkům ve Velké Británii, ve kterém je informují o tom, že protektorátní propaganda často přináší informace o rozbrojích v řadách zahraničního odboje, a proto je vy-
zývají, aby udržovali vzájemnou jednotu a dostáli tak vojenské přísaze.¹

10117-270-16

SVATOPLUK.^a Vzkaz MUZIKANTŮ.^b Drazí kamarádi, důstojníci a vojáci českoslovenští! My všichni, jimž je popřáno cti hlásiti se k vám, které

10118-205-16

2. hlas lidu nazývá výkřetem národa a kusem záruky svého osvobození z nejhlubšího národního ponížení

10119-165-16

3. a trýzně, posíláme Vám jménem všech věrných českých srdcí upřímné pozdravy a

10120-210-16

4. ujištění bratrské lásky a vděčnosti za vše dobré, čím se pro znovuzbudování našeho státu přičiňujete.

10121-245-16

5. Naše hluboká vděčnost platí v první řadě prezidentu republiky, našemu ministru národní obrany a ostatním členům vlády,

10122-290-16

6. dále všem vůdčím osobnostem zahraničního odboje, ale též všem vojákům bez rozdílu hodnosti, ať tuto podrželi, neb se jí vzdali, chopivše se

10123-260-16

7. pušky prostého bojovníka.² Požívá-li naše armáda vážnosti u svých hostitelů, pak tito odhodlaní, krásní a nezištní lidé

10124-260-16

8. dobývají nám u nich úcty. Úcta k národu dobývá se tíže než chléb, a proto takovým patří za jejich obětavost náš obzvláštní dík.

10125-285-16

9. My, kteří zde stojíme na vnitřní frontě, sledujeme a s radostí přijímáme každou sebedílejší zprávu o vás, vašich úspěších a vašem podnikání.

10130-280-10

10. Jsme však velmi často silně znepokojeni nepřátelskou propagandou, snažíci se zdiskreditovat váš boj před národem a zlomit tak

10127-250-16

11. jeho uměle rozleptávanou morálku a víru v osvobození. Často proběhnou tisíkem a rozhlasech zprávy o rozbrojích mezi vámi,

10128-220-16

12. o nejednotnosti, o několika vzájemně se potírajících prouděch jak v řadách politiků, tak i mezi vojáky,

10129-240-16

13. propůjčujícími se prý k roli satelitů některým duchovně nevyrovnaným, naší věci v cizině škodícím individualitám.

10130-280-10

14. špinavé klepy o projevech nespokojenosti, a dokonce i nekázně, jimiž nás drásají, byly by jen pokračováním našeho národního zneuctění.

10131-280-16

15. Marně přemýšlíme, zda je vůbec myslitelné, aby ti, kteří odešli vybojovat své těžce zraněné vlasti lidskou a národní svobodu, měli tak

10132-250-16

16. málo sebeúcty a pochopení dobrovolně přijatého úkolu, že by již jednou přinesenou obět znehodnotili sobeckým zájmem a

10133-275-16

17. malicherným hašteřením a že by vydali všanc svatou věc, již bojujeme. Což nás, věčně rozeštvané Čechy, historie již dost nepoučila?

10134-195-16

18. Prosíme Vás: Zůstaňte za všech okolností v jednom šiku, v tom je vaše síla a naše záchrana.

10135-290-16

19. Varujeme zbloudilé, aby si uvědomili záludnost německé práce, která dovede využít i těchto individualistických sklonů, aby nás rozvrátila.

10136-250-16

20. Prosíme vás o to jménem všech našich velikých padlých, kteří zůstali věrni své přísaze a jejichž obrázky Vám posíláme.

10137-255-16

21. Prosíme o to jménem k smrti umučených vašich kamarádů, kteří podstoupili nejkruťší trýznění a zůstali až k smrti věrni.

10138-210-16

22. Prosíme vás o to jménem těch, kteří jsou v žalářích. Jménem těch, kdož žijí, vás milují a vám věří.

10139-160-16

23. Pomáhej vám všemohoucí Bůh v těžkých chvílích Vašich bojů a vašeho života.

10140-150-16

24. Bůh žehnej Československu. Vaši kamarádi z domova. Podepsal LUK.^c Předal ŠÍP.^d

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-48. Originál, strojopis s. 2.

a Krycí jméno generála Sergeje Ingra.

b Krycí jméno Obrany národa.

c Krycí jméno generála Bedřicha Homoly.

d Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

1 Ke vzniku dokumentu viz dokument č. 89, pozn. 1.

2 Zmínka se týká nepokojů u 1. československé brigády ve Velké Británii na podzim 1940, které byly vyvolány velkým nadbytkem důstojníků po evakuaci z Francie. Blíže viz dokument č. 73.

92

1941, 21. březen, Praha

Průvodní dopis pplk. Josefa Balabána, pplk. Josefa Mašina a škpt. Václava Morávka ke kurýrní zásilce do Londýna, ve kterém informují gen. Sergeje Ingra o situaci v domácím odboji.

Příložené předkládám zprávu číslo 6, jež pozůstává z těchto příloh:

zprávy vojenské, politické, hospodářské od 7. III. do 18. III.,

přehled tisku

přehled cen pro prodej v drobném (2)

filmy plánů [Junkers] W34, Dornier a tanku TNH-Pg

zprávy o činnosti Vlajky

3 díly ideového školení pro Českou pracovní frontu

nákres křídla letounu (průsvitka)

2 výtisky „V Boj“

dopisy: 1 pro Svatopluka,^a 1 pro Moru,^b 1 pro Mr. Johna Underwooda

Zpráva číslo 5 (pět) dojde bezpochyby později než tato, neboť jest t. č. v Bratislavě na jiném místě, ale jest možno, že bude v nejbližších dnech odeslána dále.

Současně hlásím, že zdvojuji spojení zřízením garnitury^c nezávislé od podniku Šipova,^d jenž o její existenci není a nebude informován. Činím tak, abychom zajistili s Vámi spojení pro všechny nepředvídané události.

Další vážnou pohnutkou k tomuto kroku jest snaha utajiti věci tajného rázu, jež nutno omeziti na neužší okruh konspirační sítě nás vojáků. Vzhledem k tomu, že dosavadní způsob dešifrování jest řešen tak, že ke korespondenci mají přístup osoby jiné, nad nimiž nemáme kontrolu, chci předejiti možnosti vyzaření, ať pouhou indiskrecí, anebo vyzařením v případě jejich zatčení. Proto budeme Vám odesílati touto novou garniturou depeše tajného rázu vojenského, které budeme šifrovati sami. Jak bude této garnitury dále použito, ponechávám Vašemu rozhodnutí.

Z důvodu utajení existence tohoto nového spojení a též proto, abych předešel nemístné, byť i pochopitelné lítosti a hořkosti Šípa, k jehož výkonu mám plně uznání a dovedu jej oceniti, prosím, aby mu z Vaší strany nebylo dáno žádným způsobem najevo, že zde cosi nového přichází do provozu. Otázku našeho spojení vykořisťujeme jinou cestou. Tím ovšem nechci vysunouti Šípa na druhou kolej, jeho podnik bude dále pracovati tak jako dosud. Jedině v případě jeho odmítnutí bychom zahájili pravidelný provoz. Nyní si představuji řešení tak, že bychom byli na poslechu pro Vás v určité dny a hodiny, kdy bychom Vám současně odeslali své zprávy.

Pro zajištění našeho dorozumění odeslal jsem v dopise pro Moru v zásilce 5 citronem psaný kód. Stejně činím i dnes. To jsou ovšem návrhy, které laskavě uložte pro případ potřeby. Vykořisťujeme s Vámi nový kód rychlejší cestou.^e

Domnívám se, že přijdou doby, kdy utajení našich úmluv bude jedním z hlavních předpokladů pro zdar akcí, a po zkušenostech s mnoha lidmi, kteří byli mezi námi a nyní trpí v žalářích jen proto, že neuměli mlčet, nemůžeme si dovolit slepou důvěru poskytováním možnosti nahlédnout do všech tajemství při dešifrování depeší. V nejkritičtějších chvílích mohlo by to býti osudné.

Pro náhlý odchod pošty nepřikládám pravidelnou zprávu o našich záležitostech. Učiním až příště.

Z vysloveného uznání naší práce^f si činíme čest, přijímáme však je nikoli bez ostychu, jsouce si vědomi její zlomkovitosti a nedokonalosti, je nás však málo, a proto prosíme, abyste si tuto skutečnost uvědomovali při posuzování našich výsledků. Byly by to dlouhé kapitoly, kdybychom Vám měli líčit hořkosti ze zklamání v kamarádech, kteří s námi táhli za jeden provaz, a pak zradili nejpodlejší způsobem, chytajíce se stébka jak tonoucí, totiž naděje, že by mohli pro sebe vykoupit svobodu pomáháním konkurencí^g v našem stíhání. Jsou to nejsmutnější zjevy v našem podnikání. Díky nim stala se naše pozice dosti obtížnou, ale to nás nijak neodradí. Vždyť vám praskají pumy nad hlavami a neklesáte na mysli, proč tedy bychom se měli my strachovat, loupne-li po nás okem lovec skalpů v zeleném kloboučku, který snad má naši foto na nočním stolku doma a v kapse na ulici.^h Snad Pán Bůh dá, že ještě chvíli vydržíme.

Prosím, abys tlumočil přání nás všech i pozdravy všem drahým krajanům počínaje panem prezidentem a konče posledním bojovníčkem. Kéž Bůh chrání Vaše drahé životy a dá Vám zdraví a nezdolnost, jakož i to nejkrásnější pouto věrnosti jednoho druhému a věrnosti našemu společnému úkolu pomoci vlasti i sobě z bídy a ponížení, do něhož jsme byli uvrženi.

Přejeme Vám šťastný návrat k nám domů a k Vaším drahým, kteří pro Vás všechny vyprošují ochranu Boží a pádnost Vašich úderů.

Zdravíme Vás co nejupřímněji

kdysi muzikanti^g — nyní skromní šumaři

B o h u š

P o b e r a V l a s t a^h

P.S. Od Luka i Vlkaⁱ srdečné pozdravy.

VÚA—VHA, Sbírka 20, sign. 20-29-34. Originál, strojopis, 2 s.

Edice: KOURA, Petr: Podplukovník Josef Balabán. Život a smrt velitele legendární odbojové skupiny „Tři králové“. Rybka Publishers, Praha 2003, příloha, dokument č. 10, s. 285–288.

a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

b Krycí jméno plk. gšt. Františka Moravce.

c Radiotelegrafické ústředny.

d Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

e Radiotelegraficky.

- f Gestapu.
 g Krycí označení odbojové organizace Obrana národa.
 h Krycí jména pplk. Josefa Balabána, pplk. Josefa Mašina a škpt. Václava Moravce.
 i Krycí jména gen. Bedřicha Homoly a plk. gšt. Josefa Churavého.

- 1 Činnost Obrany národa zejména na poli zpravodajství byla exilovými činiteli v Londýně vícekrát vysoce hodnocena. Například v depeši z 11. března 1941 plk. gšt. František Moravec děkoval za cenné zprávy, které se týkaly výcviku příslušníků Luftwaffe v protektorátu.
 2 Zřejmě míněn kriminální inspektor Oskar Fleischer z kontrašpionážního oddělení pražské řídicí úřadovny gestapa.

93

1941, 12. duben, Londýn

Radiotelegrafická depeše generála Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi, ve které jej informuje o tom, že do protektorátu budou tajně zaslány vysoké finanční částky určené pro přípravu závěrečného povstání, a žádá jej, aby vytvořil síť spolupracovníků pro přijetí a bezpečné uložení těchto peněz.

10125-210-12

LUK.^a Budeme Vám dávat k dispozici peníze, kterých použijete v době zlomu^b pro veškerou činnost naší akce.

10126-220-12

A/ Peníze budou k dispozici jednak u bank, jednak budou doručovány osobně. Je třeba jen určit dvě až tři osoby,

10127-255-12

B/ které budou peníze přijímat. Věc musí zůstat v naprosté tajnosti a nesmí o ní vědět osoby další. Peníze je třeba pak uložit

10128-195-12

C/ u spolehlivých osob v jednotlivých krajích Čech, Moravy a Slovenska pro potřebu těchto krajů.

10129-290-12

D/ V těchto místech smí být do věcí zasvěceny opět jen nejnnutnější osoby, a to tak, kdyby někdo, kdo má peníze, byl ohrožen, aby o nich věděl další.

10130-260-12

E/ Proto si připravte tuto síť a osoby pro příjem peněz. Protože nelze najednou uvolňovat větší částky, bude se tak dít poněmáhlu.

10131-245-12

F/ Je v úmyslu dát Vám takto více milionů. Těchto peněz může být v případě nutnosti použito i pro nynější běžnou potřebu.

10132-215-12

G/ Podle rozhodnutí Navrátila^c budeš Ty nebo Tvoji spolupracovníci tyto peníze spravovat a jimi disponovat.

10133-215-12

H/ Způsob dodávání a přijímání peněz jakož i doba bude Vám oznámena. Mimo peníze shora uvedené budeme Vám

10134-185-12

I/ poukazovat peníze prostřednictvím Rudolfa II.^d Osobně, jak se to v poslední době stalo. INGR.

VÚA—VHA, *Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojopis, 2 s.*

a Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

b Povstání.

c Krycí jméno prezidenta Edvarda Beneše.

d Krycí jméno zástupce sovětské zpravodajské služby v protektorátu; římská číslice označuje skutečnost, že šlo o novou osobu, než se kterou domácí odboj původně spolupracoval.

94

1941, 24. duben, Londýn

Radiotelegrafická depeše generála Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi, ve které mj. uvádí své názory k připravovanému povstání včetně rozsahu očekávané britské pomoci a informuje jej o zahájení výcviku čs. parašutistů ve Velké Británii.

76-370-24

LUK.^a Na dopis z 20. 2.¹ po našem rozboru otázky výzbroje a po projednání s Brity sdělují, že podle dnešního stavu nebude lze výzbroj v žádaném počtu dodat v žádoucí době z důvodů dopravních.

77-245-24

A/ I když se podmínky zlepší, budou sotva takové, aby požadavek a zásobování municí rozdílné ráže v plném rozsahu zajistily.

78-370-24

B/ Proto zatím počítejte jen s dodáním speciálních zbraní v omezeném počtu. Podrobnosti později. Hlavní pramen musí být domácí zdroje, [tj.] naše zbrojovky, muničky, německé posádky a jejich sklady.

79-340-24

C/ Jejich ovládnutí musí být první fází celkové akce. Třeba pamatovat, v jakém rozsahu mohli by vypomoci Slováci zbraněmi a municí. Mají zbraně, je tam Škodovka i Zbrojovka.

80-355-24

D/ Lze počítat se značnou pomocí britského letectva. Jakmile zajistíte letiště, s přistáním naší peruti a s výsádkem vybrané části našeho zahraničního vojska. Zásobování naší peruti bombami

81-295-24

E/ by muselo být zajištěno doma. S výstrojí a masovou výzbrojí z ciziny nelze počítat, dokud nebude spojení. Možnost dodání čepic projednám.

82-360-24

F/ Předpokládat v Sudetech odpor je dobré. Je pravděpodobné, že Němci se začnou bít mezi sebou nebo že budou rozdvojeni a že značná část nebude chtít nic mít s poraženým Německem,

83-315-24

G/ protože nebude chtít sdílet následky porážky. To usnadní akci. Určení začátku akce nelze podle mého soudu ponechat jen domovu už z důvodu, [že] to, jak sám říkáš,

84-385-24

H/ souvisí úzce s celkovou situací a s pomocí zvenčí. Situace bude asi lépe známa zde a pomoc a součinnost musí být zajištěny rovněž zde. Proto jsem od počátku pro spuštění po vzájemné dohodě.

85-285-24

I/ Nevylučuji, že začnete z vlastní iniciativy. I při spuštění po dohodě je den D^b především Vaší věcí. Důležitý činitel bude kromě překvapení

86-200-24

J/ současnost[!] a bezpodmínečná souhra všech složek domácího hnutí za vojenského vedení, což je nevyhnutelné.

87-280-24

K/ Spojení se Slováky jsem Ti sdělil 11. 4.² Pokud jsem mohl zjistit vojenské osoby, se kterými by mohl styk být navázán, a také prostředníka, lékaře.

88-285-24

L/ Jasný^c tvrdí, že Malárovi se může věřit, ale že musí být opatrný, aby se udržel. Někteří slovenští letci chtěli ještě před válkou s Jugoslávií

89-300-24

M/ odletět do Jugoslávie. Podle údajů mají pro slabší stroje a menší přiděl benzinu akční rádius 150 km, což na přelet nestačilo. To potvrdzoval i Ambruš.

90-305-24

N/ Zjistí, jak tyto údaje odpovídají skutečnosti a zda jsou mezi slovenskými letci skutečně takoví, kteří by odletěli v případě války s SSSR. Po Tvém ověření

91-300-24

O/ jednali bychom se Sověty. Musím mít jistotu, abych se neblamoval. O konferenci slovenských důstojníků v prosinci 1938 v Bratislavě Viest nic neví.³ Snad tam nebyli všichni.

92-295-24

R/ Civilní Slováky jsem Ti některé sdělil.⁴ Další zjišťuji u Jasného a pak Ti je oznámím. Informuj mne častěji o styku a spolupráci. Také by [mě] zajímalo,

93-330-24

R/ jak daleko jste s podkarpatskými Rusy. Osoby byly sděleny.^d O jednání se Sověty jsem Ti poslal zvláštní depeši. Výcvik našich parašutistů byl zahájen a bude rozšiřován

94-295-24

S/ jak pro úkoly konspirativní, tak pro úkoly vojenské. Rozsah, v jakém snad zřídíme parašutistické jednotky, závisí od válečné situace a také od toho,

95-295-24

T/ zda se nám podaří zvýšit počty naší vojenské jednotky v Anglii. Jedna možnost, s níž jsme počítali, [tj.] příchod nových branců z Jugoslávie,

96-295-24

U/ byla překotným spádem vojenských operací na Balkáně zmařena. V každém případě bude třeba z Vaší strany příchod našich parašutistů vzít v úvahu

97-320-24

V/ ve svých plánech a učinit přípravy pro spolupráci s nimi. Budu Tě čas od času o počtu vycvičených parašutistů informovat, abys věděl, s čím můžeš počítat. SVATOPLUK^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-50. Originál, strojopis, 3 s.

a Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

b Označení pro den zahájení akce.

c Krycí jméno Jána Lichnera.

d Dokument, který by obsahoval tuto informaci, se nepodařilo nalézt.

e Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

1 Viz dokument č. 81.

2 Míne radiotelegrafická depeše generála Ingra z 12. dubna 1941, ve které byla oznámena jména osmi slovenských „důstojníků, spolehlivých Čechoslováků, kteří byli doporučení ke spolupráci“. Jako vhodná osoba pro navázání spojení byl uveden docent MUDr. Vladimír Haviar z bratislavské kliniky, jehož bratr měl sloužit na slovenském ministerstvu obrany.

3 Zmínka se týká tvrzení gen. Bedřicha Homoly, že v polovině prosince 1938 se v Bratislavě konala konference slovenských vyšších důstojníků, na níž se hovořilo o chystaném odtržení Slovenska od zbylé části republiky (viz dokument č. 86).

4 K tomu viz dokument č. 86, pozn. č. 9.

95

1941, 13. květen, Londýn

Radiotelegrafická depeše generála Sergeje Ingra, ve které navrhuje generálovi Bedřichu Homolovi a pplk. Josefu Mašinovi, aby příliš exponovaní činitelé domácího odboje dočasně přerušili vzhledem k zásahům gestapa svůj přímý styk s radiotelegrafisty.

39-275-13

LUK — POBERA:^a Víím, že znáte sami lépe svoji situaci a že podle ní postupujete. Nicméně v této době, která pro naše vzájemné spojení znamená

40-275-13

A/ těžkou krizi,¹ dávám Vám na uvažnou, zda by nebylo lépe aspoň na dobu přechodnou, aby osoby německým pátracím orgánům příliš známé,

41-330-13

B/ které se i jinak v akci exponovaly, nepřicházely do přímého styku s mlátičkami.^b Mám na mysli např. Poberu,² jehož činnosti a odvahy si velmi vážím, jak dobře víte.

42-285-13

C/ Pochopte tento pokyn jako dobře míněnou radu, diktovanou starostmi o zachování spojení mezi námi. Jeho ztráta by byla největší ranou,

43-250-13

D/ která by naši osvobozovací akci politickou i vojenskou mohla postihnouti. Jinak rozhodněte dle své situace doma sami. JASAN^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-50. Originál, strojopis, 1 s.

a Krycí jména gen. Bedřicha Homoly a pplk. Josefa Mašina.

b Radiotelegrafickými stanicemi.

c Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

1 Krize se zatím primárně týkala kurýrního spojení s protektorátem, které bylo definitivně vyřazeno z provozu vojenskou porážkou Jugoslávie. Ještě předtím se však podařilo pražské úřadovně Abwehru infiltrovat kurýrní úsek mezi Prahou a Bratislavou, což vedlo 26. března 1941 k likvidaci bratislavské přepážky, kterou obsluhoval Bedřich Švanda, ředitel tamní prodejny nakladatelství František Borový. Tuto akci, při níž padla rukou nacistických bezpečnostních složek kompletní kurýrní zásilka z Prahy, připravil pracovník kontrašpionážního referátu pražské úřadovny Abwehru Paul Thümmel, který současně pracoval pro československou zpravodajskou službu jako agent A-54. Již 7. května 1941 však gestapo podniklo první pokus o likvidaci radiostance Sparta, který skončil pouze částečným úspěchem: zatčením radisty André Regenermle.

2 V ten samý den, kdy byla odvysílána tato depeše, gestapo zadrželo při akci proti vysílance Sparta II právě pplk. J. Mašína; blíže viz dokument č. 96.

96

1941, 19. květen, Praha

Zpráva šéfa pražské řídicí úřadovny gestapa SS-Obersturmbannführera H. U. Geschkeho státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi, ve které jej informuje o dopadení pplk. Josefa Mašína a současně žádá, aby jako odvetné opatření za těžké zranění jednoho ze zatýkajících úředníků bylo okamžitě popraveno pět příslušníků domácího odboje.

Betrifft: Funkapparat der Widerstandsbewegung

Vorgang: Mein Bericht vom 13.5.1941 B.Nr. K. 877 III g

Anlagen: 1

Die Vernehmungen der in meinem Bericht vom 13. Mai 1941 genannten festgenommenen Personen¹ ergaben Anhaltspunkte dafür, daß in einer Wohnung in Prag-Nusle, Haus-Nr. 1238, der noch fehlende Sender der Funkgruppe des K r a j i n a aufbewahrt würde, bzw. daß der Wohnungsinhaber über seinen Verbleib Auskunft geben könnte.

Da damit gerechnet werden mußte, daß der Wohnungsinhaber, der ehemalige Flieger-Rottmeister Franz P e l t a n , von den Festnahmen unterrichtet und gewarnt werden würde, wurde, als die Aussagen vorlagen und die üblichen staatspolizeilichen Überprüfungsfeststellungen abgeschlossen waren, um 13. 5. zugriffen. Als Zeitpunkt war 19 Uhr vorgesehen. Nachdem auf kurzes Läuten nicht geöffnet worden war und auch die gegenüberliegende Wohnung, von der aus eine Beobachtung möglich gewesen wäre, verschlossen blieb, wurde die Wohnungstür vom Treppenhaus aus beobachtet. Gegen 19.30 Uhr trat aus der Wohnungstür ein Mann, der auf den Anruf „Hände hoch“ sofort das Feuer auf die Beamten eröffnete. Dabei wurde der SS-Hauptscharführer, Kriminal-Oberassistent Georg M i s c h k e der Staatspolizeileitstelle Prag durch einen Bauchschuss schwer verletzt. Trotz der Hilferufe des Mannes, der aus der Wohnung gekommen war, um Unterstützung, wurde die Wohnungstür zugeschlagen und verschlossen. In dem sich entspinrenden Handgemenge wurde noch mehrmals geschossen und der Mann, der sich verzweifelt wehrte, überwältigt. Bei ihm wurden Papiere auf den Namen Vaclav S e i d l gefunden, die aber falsch waren. Es stellte sich heraus, daß es sich bei dem angeblichen S e i d l um den lang gesuchten Führer der Widerstandsbewegung und Leiter der Terror— und Sabotage— Gruppe, Oberstleutnant Josef M a š i n , geboren am 26. 8. 1896 in Groß-Loschan, handelte. Wie nachträglich festgestellt wurde, haben während des Handgemenges 2 Männer die Wohnung des P e l t a n durch ein Fenster, das etwa 12 m über dem Erdboden liegt, an einem Antennendrahtseil verlassen. Die Fahndung nach diesen Personen ist eingeleitet.

In der Wohnung wurde nach dem Aufbrechen der Tür ein quartzgesteuerter Kurzwellen-Sender der bekannten Bauart sowie ein Empfänger betriebsbereit und

unter Strom vorgefunden. Danach wurden die Beteiligten während des Sendens überrascht. Mit diesem Sender ist der letzte bekannte Apparat aus der Funkgruppe des K r a j i n a erfaßt.

Der SS-Hauptscharführer und Kriminal-Oberassistent M i s c h k e erlitt durch den Bauchschuss eine 4-malige Verletzung des Dünndarmes und eine 2-malige des Dickdarmes. Die Verletzungen sind somit außerordentlich schwer und es besteht für die nächste Zeit ständig Lebensgefahr. Bei M i s c h k e handelt es sich um einen alten Parteigenossen, der als bewährter Berliner SA- und SS-Mann in die Geheime Staatspolizei übernommen wurde. Er ist verheiratet und hat 2 Kinder im Alter von 4 und 6 Jahren. Er ist einer der tüchtigsten Beamten der Staatspolizeileitstelle Prag gewesen, der in seinem Fleiß und seiner Einsatzbereitschaft immer wieder hervortrat. Er hat sich im vorliegenden Falle so tapfer gezeigt — obwohl getroffen, hat er sofort das Feuer erwidert und sich an der Überwältigung M a š i n s bis zuletzt beteiligt - daß er eine Auszeichnung verdient hätte.

Oberstleutnant M a š i n ist schwer, aber nicht lebensgefährlich verletzt durch einen Bauchschuss, einen Beinschuss, einen Handstreifschuss sowie einen komplizierten Unterschenkelbruch. Er war auf einen Widerstand wohl vorbereitet, indem er 2 Pistolen und 6 gefüllte Magazine bei sich führte. Die Gesäßtaschen seiner Hose waren für die Aufnahme der Tatwaffe, einer 9 mm Armee-Pistole tschechischer Herkunft und der dazugehörigen 4 Magazine futteral ähnlich gearbeitet. Damit sind die Meldungen von V-Leuten, daß die Führer der Widerstandsbewegung gewillt sind, bei einer Festnahme bis zum Äußersten Widerstand zu leisten, durch Tatsachen bewiesen, in deren Verlauf ein Beamter der Geheimen Staatspolizei seine Gesundheit und unter Umständen sein Leben geben mußte.

Um den tschechischen Kreisen, die in ihrem fanatischen Haß gegen Deutschland keine Grenzen kennen, vor Augen zu führen, daß jede Tat gegen einen der Männer, in deren Händen mit der Schutz des Deutschen Reiches im Protektorat liegt, hart vergolten wird, schlage ich vor, sofort 5 der in der anliegenden Liste^a angeführten Personen und, falls SS-Hauptscharführer M i s c h k e seinen Verletzungen erliegen sollte, die übrigen 5 zu erschießen und diese Vergeltungsmaßnahme unter voller Namensnennung zu veröffentlichen. Bei den vorgeschlagenen Personen handelt es sich ohne Ausnahme um Männer, die mit den Führern der Widerstandsbewegung B a l b a n oder M a š i n zusammengearbeitet haben. Ihren Widerstand gegen das Reich setzen sie auch nach der Festnahme fort, indem sie mit Verbissenheit leugnen. Im einzelnen geht der Sachverhalt stichwortartig aus der Liste hervor.

Dr. Geschke^b

NA, ÚŘP-ST, sign. 109-4/147, fol. 1-9. Originál, strojopis, 3 s.

- a Nepublikuje se.
b Vlastnoruční podpis.

1 Mínený osoby, jež byly zatčeny v souvislosti s pokusem o likvidaci radiostanice Sparta, ke kterému došlo 7 května 1941 v Praze-Hodkovičkách. Geschkeho zpráva o tomto zásahu gestapa viz NA, ÚRP-ŠT, sign. 109-4/146, fol. 1-1a.

97

1941, 16. červen, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra a plk. gšt. Františka Moravce adresovaná škpt. Václavu Morávkovi, ve které potvrzují, že se podařilo zachytit vysílání jeho stanice Sparta II, a upřesňují pokyny pro rádiové spojení.

501-265-16

VLASTA.^a Teprve včera, dne patnáctého června ve dva nula hodin tři pět minut, jsme Vás zachytili.¹ Až do té doby jsme Vás marně hledali.

502-270-16

2/ Ze znovuzřízení spojení máme všichni nesmírnou radost. Jsme na Vás hrdi. Musíme ovšem nyní pravidelné spojení udržet za každou cenu.

503-210-16

3/ Nyní je taková situace, že bez zpráv od Vás by se celá naše věc mohla dostat do velmi nepříznivé situace.

504-210-16

4/ Až do odvolání navrhujeme Vám tyto relační doby: Nula šest nula nula a dvacet nula nula.^b

505-206-16

5/ Naše vlny pro Vás: Zahajovací Ypsilon (osm tisíc),^c A/Anna (pět čtyři sedm dva), B/Božka (pět čtyři pět devět),

506-215-16

6/ C/Cyril (šest devět jedna pět), X/Xaver (sedm osm sedm čtyři). Vyjádřete se k navrhovaným relačním dobám obratem.

507-250-16

7/ V nejbližší relaci i Vy nám označte své vlny, volací značky pro Vás i pro nás. Děkujeme a tiskneme Vám ruče. SK.^d JASAN — SUDAR^e

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojopis, 1. s.

- a Krycí jméno škpt. Václava Morávka.
b Tj. v čase 06.00 hod. a 20.00 hod.
c Čísla označují příslušnou frekvenci, která se tehdy uváděla v jednotce kilocyklů (kc).
d Zkratka používaná k vyznačování konce vícedílných depeší.
e Krycí jména gen. Sergeje Ingra a plk. gšt. Františka Moravce.

1 Morávkova stanice byla zachycena britskou rádiovou službou, když vysílala v otevřené řeči. Anglicky žádala o předání depeše českému gen. Ingrovi, který je v Londýně. Text vzkazu, který vedle škpt. Václava Morávka podepsal i plk. gšt. Josef Churavý, obsahoval toto sdělení: „Stanice VAR (krycí jméno vytvořené ze slovního spojení Velitelství ARmády — pozn. aut.) marně Vás volá podle smluvených podmínek. Korespondujete-li od 10. Mai [sic] s Prahou [...], jste ve spojení s Němci. Poslouchejte denně.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-51.

98

1941, 1. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi s žádostí, aby mu sdělil, zda došlo k nějakému posunu v názorech domácího odboje na řešení otázky sudetských Němců, aby v souvislosti se vstupem Sovětského svazu do války zvážil možnost spolupráce s ilegální KSČ a současně mu oznámil další informace, které se týkají odbojové činnosti Obrany národa.

22025 až 22046

OTA.^a Voj[enská]. TAJ[NĚ] Předati LUKOVI.^b

1) Po uznání naší zahraniční vlády Velkou Británií, sovětským Ruskem a Spojenými státy severoamerickými

A/ vystoupí do popředí opět otázka sudetských Němců, jejíž vyřešení bude jedním z hlavních podkladů pro rozhodnutí o hranicích třetí republiky.

B/ I když sudetský problém může být z hlavní části vyřešen, jak doufáme, revolučním fait accompli, je přece nutno brát v úvahu hlediska

C/ velmocí, které budou mít rozhodující slovo na mírové konferenci. A tu musíme říci, že jejich hlediska nebudou vždy v soulase s běžným

Č/ názorem na vyřešení sudetského problému, tak jak se u nás vytvořil v r. 1939 a 1940. Byl bych Ti velmi povděčen, kdybys mi vylíčil,

D/ zda názor na tuto otázku podlehl i u nás doma nějakému vývoji a v jakém smyslu. Přitom nás zajímá zejména nynější tamní názor

Ď/ na eventuální úpravu hranic a na otázku přesídlování obyvatelstva. Vaše stanovisko, formulované jako názor vojenské organizace,¹

E/ a případně i ostatních složek národa bude důležitým pro jednání, ke kterému v dohledné době dojde.

Ě/ 2) Vstupem sovětského Ruska do války klade se stále naléhavěji otázka poměru naší revoluční organizace ke komunistům.

F/ Podle mého názoru bude nejlépe podchytiti ku spolupráci komunistické podzemní buňky již nyní, kdy početně i organizačně nemají u nás podstatného vlivu.

G/ Později, zejména po případných ruských úspěších válečných, vzniklo by nebezpečí, že jejich význam vzroste přílivem lidí, kteří ani

H/ ne tak pro politickou stránku komunistického hnutí, jako spíše pro jeho radikalismus, dali by mu přednost před vedením demokratickým,

I/ nakloněným už svojí povahou k umírněnosti a kompromisům. Spolupráce již nyní zahájená mohla by zabránit rozdělení veřejného mínění

J/ a vytvoření dvou revolučních středisek, která by si konkurovala nejen na poli politickém, nýbrž i ve věcech vojenských, sabotážních atd.

K/ Sdělte svůj názor na tuto otázku, kterou považuji za velmi důležitou, a uveďte též, jak byste si představovali praktické provedení takové spolupráce v konkrétním podnikání konspirativním.²

L/ 3) V dohodě a těsné spolupráci s anglickým velením konáme konkrétní přípravu k odeslání určitého počtu lidí na naše území s úkoly sabotážními.

M/ Tito vybraní lidé (celkem asi 15) jsou nyní podrobeni zvláštnímu výcviku. Jejich odeslání domů předvídáme v podzimních a zimních měsících tohoto roku vzdušnou cestou.³

N/ Přivezou s sebou speciální sabotážní materiál a dají se Vám k dispozici pro provedení úkolů, kterými je Vy, po dohodě s námi, pověříte.

Ň/ Aby bylo možno usměrnit do všech podrobností jejich výcvik, sdělte mi, které konkrétní úkoly považujete za nejnaléhavější a nejdůležitější.

O/ Počítejte s tím, že tito lidé zůstanou až do konce doma a že bude nutno učiniti opatření pro jejich pobyt.

P/ 4) Sdělte mi, zda máte dostatečně účinný kontakt k nižšímu důstojnickému sboru, poddůstojníkům a mužstvu vládního vojska.

Q/ Jaký je duch v těchto kruzích a do jaké míry je možno s nimi počítat při eventuálních revolučních akcích, k nimž by došlo na našem území.⁴ 5) Podejte zprávu o stavu organizace. SILNÝ^c

VÚA—VHA, Sbirka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojopis, 2. s (text podle strojopisného přepisu odeslaných depeší, 37-10-44).

Edice: VONDROVÁ, Jitka: Češi a sudetoněmecká otázka 1939–1945. Dokumenty. Ústav mezinárodních vztahů, Praha 1994, dokument č. 58, s. 111–112.

- a Krycí jméno škpt. Václava Morávka.
- b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.
- c Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

- 1 Pravděpodobně kvůli většímu důrazu bylo do Londýna nakonec zasláno gen. Ingrovi stanovisko celého Ústředního vedení odboje domácího, a to radiotelegrafickou depeší, která byla odvysílána ve dnech 19. a 21. srpna 1941. Hned v jejím úvodu se konstatovalo, že „názor na řešení sudetské otázky se obecně upevnil a zradikalizoval“, takže „podle obecného přesvědčení lidu musí být ČSR obnovena v historických hranicích a Němci vyhnáni“. Celý text depeše viz VONDROVÁ, Jitka: Češi a sudetoněmecká otázka 1939–1945. Dokumenty. Ústav mezinárodních vztahů, Praha 1994, dokument č. 60, s. 112–113.
- 2 ÚVOD odpověděl gen. Ingrovi 21. srpna 1941 touto depeší: „S komunisty jednáme o spolupráci hned od vypuknutí konfliktu německo-ruského. Chtěli podle instrukcí Kominterny v sabotáži. Nyní žádají společný leták o spolupráci v boji proti společnému nepříteli. Chceme od nich pomoc zpravodajskou. [Pojukazují na své malé možnosti, také v sabotáži velkého stylu. Chtějí spíš dát k dispozici lidi než sami něco organizovat. Naznačují možnost spolupráce i po válce. Působí dojmem poctivosti a opravdovosti. Zaslali nám písemný projev, který neobsahoval nic, co bychom nemohli i my podepsat. Máme s nimi pravidelný styk jednou týdně. Ochota je oboustranná. Potřebujeme znát vaše vztahy k našim komunistům v SSSR a Váš názor na naši další spolupráci.“ Viz VÚA—VHA, Sbirka 37, sign. 37-10-48.
- 3 Míněn program parašutistických operací, který byl připravován s pomocí britské organizace SOE. Již ve dnech 17. 7. — 7. 8. 1941 proběhl ve výcvikovém středisku STS 25, které leželo u skotského jezera Morar, první výcvikový kurz, jehož se zúčastnilo prvních osm mužů.
- 4 K tomu viz depeše ÚVOD zasláná 2. září 1941 generálu Ingrovi: „S vládním vojskem při akci počítáme. Duch dobrý, místní organizace mají kontakt na jednotlivce, máme spojky v generálním inspektorátu. Nejvyšší důstojníci většinou k ničemu, ale s nimi nepočítáme.“ VÚA—VHA, Sbirka 37, sign. 37-10-48.

99

1941, 11. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše plk. Františka Moravce adresovaná představitelům domácího odboje, v níž jménem prezidenta Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra žádá o předložení zprávy o sabotážní činnosti v protektorátu, kterou by bylo možné využít k politickým účelům.

22050-260-11

DOM.^a Tajné. SVOBODA^b i SILNÝ^c žádají, abyste jim předložili souhrnnou zprávu o sabotážní činnosti u nás, zejména pak podrobnější výkaz této

22051-310-11

A/ činnosti od vypuknutí konfliktu se sovětským Ruskem. Takové zprávy potřebují k účelům politickým. V přítomné době, kdy situace se stále více přiostrhuje a kdy

22052-255-11

B/ není vyloučen brzký, nepředvídaný konec války, nastává totiž ostrá konkurence mezi všemi představiteli potlačovaných národů.

22053-295-11

C/ Ti závodí všemi možnými prostředky o uznání, že právě jejich národ přispívá více k vítězství než všechny ostatní. V tom vynikají zejména Poláci.

22054-295-11

D/ Jde o to, abychom i my mohli využít politicky aspoň do určité míry sabotážní činnost našich lidí. Nechceme si věci vymýšlet, jako to dělají druzí,

22055-280-11

E/ neboť naší politickou zásadou byla vždy serióznost. Ve Vaší zprávě není třeba uvádět nic, co by mohlo kohokoliv doma jakkoli poškodit. PAVEL^d

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojopis, 1 s.

a Označení, které používala vysílačka Vladimíra Krajiny.

b Krycí jméno prezidenta Edvarda Beneše.

c Krycí jméno generála Sergeje Ingra.

d Krycí jméno plk. gšt. Františka Moravce.

100

1941, 12. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra představitelům Obrany národa, ve které je informuje o tom, že v září 1941 budou zahájeny parašutistické operace s cílem posílit sabotážní činnost v protektorátu, a žádá je o navržení vhodných prostorů k uskutečnění těchto výsadků.

22.075-270-12

DOM.^a VOJ[jenská]. Tajné. Na podzim, počínaje měsícem září, budou provedeny z Anglie na naše území lety, jejichž účelem bude dopravit Vám speciální

22.076-270-12

A/ materiál a lidi vycvičené pro sabotážní, teroristické, zpravodajské a spojovací úkoly. Budeme mít k dispozici asi 60 takových letů.

22.077-270-12

B/ Číslo šedesát představuje maximum a bude ho dosaženo, bude-li příznivá situace doma i všeobecná situace vojenská, jež by vyžadovala

22.078-250-12

C/ radikální zintenzivnění sabotážní činnosti. Potřebujeme, abyste nám navrhli prostory, v nichž by přistání lidí a materiálu

22.079-270-12

Č/ bylo nejvýhodnější, a to několik prostorů v Čechách a několik na Moravě. Volba těchto prostorů je odvislá jednak od povahy terénu,

22.080-240-12

D/ jednak od Vašich možností. Bude totiž třeba, aby Vaši lidé byli vždy přítomni při přistání materiálu a převzali jej.

22.081-205-12

Ř/ Bude podle našeho názoru záhodno, abyste asistenci svých lidí při těchto akcích decentralizovali.

22.082-260-12

E/ Podrobný plán Vám předáme ihned, jakmile od Vás dostaneme požadované údaje. Tyto lety se speciálními úkoly budou doprovázeny a

22.083-225-12

Ř/ kamuflovány nálety bombardovacími, kterých, jak sami sdělujete, budete moci využít k činnosti záškodnické. SILNÝ^b

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojopis, 2 s.

a Označení, které používala vysílačka Vladimíra Krajiny.

b Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

101

1941, 23. srpen, Praha

Radiotelegrafická depeše plk. gšt. Josefa Churavého adresovaná plk. gšt. Františku Moravcovi se zprávou o zatčení téměř celého štábu gen. Bedřicha Homoly.

150-235-20

PAVEL.^a Gen. BÍLÝ zatčen už v létě 1940, nyní zatčen téměř celý štáb LUKŮV. LUK^b v bezpečí. V práci nepolevíme. SAM^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-48. Originál, strojopis, 1 s.

a Krycí jméno plk. gšt. Františka Moravce.

b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

c Krycí jméno plk. gšt. Josefa Churavého.

102

1941, 30. srpen 1941, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovi o provedení příprav k přijetí parašutistů, kteří mají seskočit na území protektorátu.¹

22031-220-29

SILNÝ.^a Posledním zatýkáním přerušeno spojení ve vojenské síti. Ubytování a stravování většího počtu skokanů téměř

22032-220-29

A/ nemožno. V polích stále silně hlídány plodiny. Nejlépe odložit seskok na neurčito. Nicméně se připravíme pro

22033-270-29

B/ první seskok východně od Čáslavi od 8. září počínajíc. Podrobnosti oznámíme.² Ubytování šesti až 8 mužů zajištěno. LUK, nyní DUB^b

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-48. Originál, strojepis, 1 s.

a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

1 Depše se vztahuje k pokynům generála Ingra, které byly předány do Prahy radiotelegraficky 12. srpna 1941; viz dokument č. 100.

2 Radiotelegrafickou depeší, která byla 6. září 1941 odeslána plk. gšt. Františku Moravcovi, bylo místo seskoku upřesněno takto: „Plošina 10 km jižně Chrudimí, přilehlá k východu vsi Hradiště u Nasa-vrk na jižním břehu Chrudimky. Zajištění bezpečné. Signalizace: V rozích plošiny větší kapesní svítilny, ve středu zapálená sláma.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-48. Současně byly oznámeny i záchytné adresy v Chrudimí a Praze, na kterých se parašutista měl přihlásit smluveným heslem v případě, že by nesekočil na domluveném místě. Plocha byla použita při operaci Percentage, ke které došlo v noci z 3. na 4. října 1941. Radista František Pavelka byl sice vysazen asi třicet kilometrů od plánovaného místa seskoku, ale pomocí záchytné adresy v Chrudimí úspěšně navázal spojení s domácím odbojem.

103

1941, 3. září, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi, ve které informuje o tom, že kontakt s vysazenými parašutisty v protektorátu bude navazován pomocí záchytných adres, jež je třeba odeslat do Londýna, a že výsadky budou zpravidla spojovány s nálety na důležité cíle v protektorátu.

22.250-230-3, 22.251-225-3, 22.252-245-3, 22.253-285-3, 22.254-260-3^aDUB.^b Tajné. K Vaší depeši č. 22.031 až 22.033 z 29. VIII.¹

Při vysazování parašutistů nebude vždy třeba přímé asistence Vašich lidí.

A/ Stačí, pošlete-li nám adresy lidí, na něž se námi vyslaní parašutisté mají obrátit. Adresy těchto osob zvolte

B/ v několika různých prostorech v Čechách, na Moravě a na západním Slovensku, abychom mohli vhodně střídat místa seskoků.

C/ Přitom berte v úvahu, že lety s parašutisty budou spojeny téměř vždy s bombardovacími nálety na důležité průmyslové objekty na našem území.

D/ Škodovka, ČKD, rafinerie v Kolíně, v Pardubicích, Semtíně, Zbrojovka atd. Oznámení těchto adres považujte za velmi naléhavé. SILNÝ^c

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, strojepis 2 s.

a Hlavičky samostatně zašifrovaných částí depeše nejsou v dokumentu přiřazeny k příslušnému dílíčku textu, ale jsou souhrnně vypsány v jednom řádku.

b Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

c Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

1 Viz dokument č. 102. Časový údaj se vztahuje k datu, kdy byla depeše zašifrována; k jejímu odeslání došlo až o den později.

104

1941, 9. září, Praha

Radiotelegrafická depeše ÚVOD adresovaná gen. Sergeji Ingrovi se soupisem sabotáží, které byly v roce 1940 provedeny v Protektorátu Čechy a Morava.¹

22350-205-6

SILNÝ.^a První část soupisu provedených sabotáží: Rok 1940: V létě shořelo první patro továrny

22351-215-6

A/ WALDES, zařízení drahými automaty na kulometné pásy.² Známý požár Anhaltského nádraží v Berlíně byl organizován

22352-205-6

B/ námi (zavazadlo, neuveřejnit).³ Podzim: Požáry stodol s obilím státních lesů a statků na Benešovsku, Plzeňsku a

22353-200-6

C/ i na Moravě. Od ledna 1940 zničeno 150 lokomotiv proděravěním trubek.⁴ Několik set cisteren

22354-205-6

Č/ benzínu navrtáváním nebo zasmirkováním ložisek nebo výbuchem. Několik desítek vojenských vlaků sena a slámy

22355-210-6

D/ zapáleno. Několik muničních vagonů vybuchlo. Mnoho vojenského materiálu zničeno shobením T vagonů^b při posunu.

22356-200-6

Ď/ Mnoho letadel zničeno přetažením [momentových] šroubů. Červen 1940: Výbuch kotle v Poldině huti na Kladně. Červenec:

22357-205-6

E/ V LETOVU založeny odlitky a při „hledání“ skladiště úplně rozházeno, tím práce týden stála. Úředníci

22358-205-6

Ě/ ztratili storno objednávky, na které pak dva měsíce pracováno a spotřebován materiál nadarmo. Srpen:

22359-210-6

F/ Zapáleny a zničeny dva cisternové vlaky (u České Třebové a u Hulína). 30. 8.: Náchod: Shořelo sto tisíc

22360-240-6

G/ litrů benzínu ve skladu, zatčeno 60 lidí.⁵ Na Vsetínsku přeřezán kabel železničního vedení, zatčeno 44 předních

22361-200-6

H/ osob.⁶ Jaroměř, Přerov a jinde nařezány hadice brzd u mnoha desítek vagonů u vojenských vlaků. V Přerově: Srážka vojenských vlaků a zatarasení hlavní trati na šest hodin. SK^c první části. ZZ.⁴ ÚVOD

VÚA—VHA, *Sbírka 37, sign. 37-242-1. Originál, strojopis, 1 s.*

- a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.
- b Neznámá zkratka; snad obecně míněny „transportní“ vagony.
- c Zkratka používaná k vyznačování konce vícedílných depeší.
- d Zaručená zpráva.

- 1 Depеше je odpovědí na žádost plk. gšt. Františka Moravce, aby byla vypracována souhrnná zpráva o sabotážní činnosti v protektorátu, kterou by bylo možné využít pro politické účely; viz dokument č. 99.
- 2 Míneň továrna firmy Koh-i-noor v Praze-Vršovicích, která patřila Jindřichu Waldesovi. Požár v horním patře budovy zničil mechanické dílny.
- 3 Zejména českou historizující publicistikou je tato událost kladena až do února 1941 a spojována s údajnou přípravou atentátu na Heinricha Himmlera. Podle této nejrozšířenější verze exploze zavazadla sice způsobila značné škody, avšak k zabítí říšského vedoucího SS nedošlo, protože jeho salonní vlak mimořádně přijel na berlínské Východní nádraží.
- 4 K útokům na lokomotivy se v této době používalo zejména tzv. briket, tj. náloží, které byly maskovány jako kus uhlí. Jejich výbuch především demoloval rošt lokomotivy.
- 5 Jednalo se o železniční překladiště pohonných hmot, které patřilo firmě Sebastian Welzel a synové. K útoku došlo v noci na 31. srpna 1941 a bylo při něm zničeno 476 dvousetlitrových sudů s benzinem. Gestapo v rámci odvetných opatření vzalo podle svých kartoték do vazby 71 náhodských občanů, z nichž necelou polovinu představovali Židé. Většina rukojmích, kteří byli vězněni v terezínském Malé pevnosti, byla po dvou měsících propuštěna. Zbývajících jedenáct osob bylo posláno do koncentračních táborů Mauthausen a Osvětim. Původce sabotážní akce se však gestapu vypátrat nepodařilo. Po skončení války se za autora této akce prohlásil středoškolský student Jindřich Puš.
- 6 Jednalo se o zničení železničního, meziměstského a vojenského vedení, které na trati Vsetín — Jablunka provedla komunistická skupina vedená bývalým španělským interbrigadistou Josefem Trlicou. Již v noci 10. srpna 1941 zničila tato skupina drážní a dálkové vedení na trati Vsetín — Horní Lideč a připravovala se k provádění dalších sabotážních akcí. Počátkem října 1941 byla gestapem odhalena a osm jejích členů bylo 7. listopadu 1941 odsouzeno brněnským stanným soudem k trestu smrti zastřelením.

105

1941, 4. září, Londýn

Předloha radiotelegrafické depеше prezidenta Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra představitelům domácího odboje, ve které požadují řadu podrobných informací, jež jsou nezbytné k jednáním s představiteli Velké Británie a SSSR o vojenskou pomoc při připravovanému povstání.

ÚVOD. TAJNÉ.^a

1) Pokládáme i my ÚVOD za vrcholného představitele^b domácí složky odboje. Mluví a jedná jménem celého odboje, také jménem složky zahraniční, jako my jednáme jménem složky domácí. Proto je nutný stálý styk a dohoda o všech podstatných

věcech.^c Jeho význam vzroste neobyčejně, jakmile dojde doma k rozhodujícím událostem. Představa o jeho složení je však u nás dosti matná, přinejmenším zastaralá. Z důvodů politických i vojenských je třeba, aby nyní, kdy mají být řešeny nejvážnější problémy naší revoluce, bylo do zahraničí sděleno, které složky jsou v ÚVODU sdruženy, jak jsou v ÚVODU zastoupeny a případně i jména členů ÚVODU.

2) Abychom mohli připravit plnou vzájemnou dohodu o konkrétním politickém i vojenském řešení^d různých problémů v rozhodujících dnech převratových, bylo by záhodno, abyste nám sdělili:^e

Jaký je stav a situace vojenské organizace (od posledního hlášení uplynulo již půl roku). Potřebujeme znáti:

- složení vedení vojenské organizace,
- ordre de bataille, tj. předvídaný počet postavených jednotek,
- jak je zajištěn velitelský sbor, sdělte, zdali ztráty vzniklé zatýkáním zejména na Moravě byly nahrazeny,
- povolání mužstva, možnosti a přípravy mobilizační,
- stav výstroje a výzbroje,
- jaká je situace ve vládním vojsku, do jaké míry je možno počítat s důstojníky a mužstvem,
- předvídané použití četnictva a policie,
- spojení a spolupráce se slovenskou podzemní organizací,
- situace ve slovenském vojsku, všeobecná nálada a vztah k československému národnímu^f pojetí u důstojníků a u mužstva.

3) Pro naši informaci, potřebnou též pro politická a vojenská jednání s našimi spojenci, sdělte nám ve stručném výtahu stav příprav pro:

- zneškodnění a odzbrojení německých vojsk na našem území,
- opatření pro zabránění průchodu vracejících se německých vojsk anebo jejich odzbrojení,
- ovládnutí a zajištění letišť (konkrétně která),
- zabezpečení a zajištění důležitých průmyslových center, nanejvýše zbrojovek,
- obsazení a zajištění Slovenska a Podkarpatské Rusi,
- obsazení sudetského území, cíl operace, spolupráce s českým živlem v tomto území usazeným,
- použití československého zahraničního vojska (parašutisté, doprava letouny buď celých oddílů, nebo jen důstojníků, případně poddůstojníků),
- jaké je vaše spojení do Rakouska.

4) Předložte znovu kalkulaci výzbroje, kterou bude třeba dopravit domů ze zahraničí, a to před akcí, při zahájení a během akce. Při této kalkulaci nepočítejte s maximem, kterého by bylo podle vašich představ nutno, nýbrž s reálným průměrem, pro nějž by byly k dispozici dopravní prostředky.

5) Tyto informace jsou od Vás požadovány, aby byly podkladem pro naše politická i vojenská jednání s Angličany, resp. s SSSR. Budou též podkladem pro přípravu opatření všeho druhu, která bude nutno učinit zde v zahraničí.

Vzhledem k celkové politické a vojenské situaci bylo by záhodno, abyste těmto věcem, zejména pak věcem vojenským a vojensko-politickým, přiznali prioritu před běžnými záležitostmi propagačními. Svoboda — Silný^g

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-38. Originál, strojopis s rukopisnými opravami E. Beneše, 3 s. Edice: ŠOLC, Jiří (ed.): Edvard Beneš: Vzkazy do vlasti. Historický ústav AČR, Praha 1996, dokument č. 47, s. 77–78.

- a Depeše byla předána ještě téhož dne do Prahy ve dvaceti samostatně zašifrovaných částech (22260-240-4 až 22281-320-4). Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44.
- b Strojopisný koncept depeše původně začínal takto: „Úvod je vrcholným představitel...“ Rukopisná úprava byla provedena E. Benešem.
- c E. Beneš významně rozšířil původní větu, která ve strojopisném konceptu zněla pouze takto: „Mluví a jedná jeho jménem.“
- d Před Benešovým rukopisným zásahem zněl původní začátek věty takto: „Abychom mohli přistoupit ke konkrétnímu politickému i vojenskému řešení.“
- e E. Beneš vyškrtl ze strojopisného konceptu následující úvodní body: „jaký je názor ÚVODU na změnu vládní a výkonné moci státní, na koho má být přenesena, jak se má účastnit složka vojenská a zahraniční.“
- f V textu odeslané depeše je toto slovo nahrazeno slovem „státnímu“. K této úpravě došlo v době mezi ukončením psaní textové předlohy depeše a jejím odesláním; do původního textu, který se edituje, nebyla zanesena ani dodatečně.
- g Krycí jména Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra byla doplněna rukou a původně zněla takto: „Svoboda — Jasan.“ Změnu v případě gen. S. Ingra na aktuální krycí jméno „Silný“ provedla šifrovací skupina při přípravě textové předlohy k zašifrování a je zanesena v editovaném dokumentu.

106

1941, 13.—14. září, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovi o organizování sabotážní činnosti v protektorátu.

22363-205-9

SILNÝ.^a V cukrářství poměry od jara podstatně zlepšeny, zvláště v poslední době. Tehdy byl nedostatek lidí. Bylo

22364-210-9

A/ však možno od RUDOLFA^b získat materiál. Dnes je ochotníků velký počet a hlásí se stále noví. Je nutné

22365-205-9

B/ věc organizovat na širší základně, což se děje. Určité potíže jsou,

22366-210-9

C/ i ty překonáme. Přitom je celá akce už nyní prováděna méně hlučně navenek, zato účinněji ve prospěch

22367-200-9

Č/ věci, jak vidět z poslaných výsledků.¹ Naši jsou inteligentní, vynalézaví, samostatní a iniciativní,

22368-215-9

D/ stačí jen náповeď a usměrnění. Výzvy ze zahraničí^c nyní více škodí, než prospívají, zostřují jen pozornost

22369-210-9

Ď/ a represálie protivníků. Nám stačí od vás jen několik osob, které by hlavně přinesly směrnice,

22370-205-9

E/ v kterých oborech je práce nejžádoucnější. Ostatní vykonáme sami. Připomínám, že seskoky pro hlídání

22371-200-9

Ě/ v polích^d bude lze těžko utajit, nebudou-li velice dobře maskovány nálety. Ubytování větších počtů

22372-225-9

F/ osob při přísném přihlašování pobytu zde je též obtížné, ne-li nemožné. Poměry se přiosťřují s bezohledností,

22373-225-9

G/ která bude stupňována. Jako příklad uvádím zatčení 44 osob ve Vsetíně za pouhé přeřiznutí telegrafního

22374-200-9

H/ železničního vedení² nebo zabavení všech radioaparátů na Klatovsku na udání, že se poslouchá cizina. SK.^e DUB^f

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-242-1. Originál, strojopis, 2 s.

a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

b Krycí jméno představitele sovětské zpravodajské služby v protektorátu.

- c Míněno vysílání zahraničního rozhlasu.
- d Zřejmě míněny protipožární žhové hlídky.
- e Zkratka používaná k vyznačování konce vícedílných depeší.
- f Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.

1 Viz dokument č. 104.

2 Blíže viz dokument č. 104, pozn. č. 6.

107

1941, 14. září, Praha

Radiotelegrafická depeše ÚVOD adresovaná gen. Sergeji Ingrovi se soupisem sabotáží, které byly provedeny v létě 1941 v Protektorátu Čechy a Morava.

22461-210-12

SILNÝ.^a Druhá část soupisu sabotáží — v srpnu 1941: V Kuklenách u Hradce Králové shořely 24 vagonů lnu.

22462-230-12

A/ Poldina huť, Kladno: Vyšetřování pro sabotáž. Ředitel BASINEK se proto zastřelil.¹ V ČKD výroba klesla z 80

22463-230-12

B/ na 60 tanků měsíčně. Letov: Ztracena část naléhavé objednávky pro říši, doručená německým kurýrem. Týden zdržení.

22464-230-12

C/ WERKŠUCÁK^b rozstřílel hotové křídlo letadla, z něhož šramotila přibalená kočka. Z Berlína stálé stesky na vadné

22465-230-12

Č/ výrobky a špatný materiál, součástky nedocházejí kompletní, objednávky jdou na falešné adresy, berlínská kancelář

22466-235-12

D/ LETOVA nemá přehled dodavatelů. Pro dvacet žárovek za 4 RM^c jede sám vedoucí do Liegnitz atd. AVIA: Z poslední

22467-250-12

Ď/ dodávky dvou set odlitek pístů pro ARGUSY^d vyraženo 190 chybných. Úplně nové stroje dány do opravy pro umělé vady.

22468-195-12

E/ Poslední týden klesl výkon na Dole PRAGA a okolních [dolech] o 60 procent. Vyšetřený důvod: podvýživa.

22469-225-12

Ě/ V Libni vyhořela anglická kolej zabraná pro Němce. Dvůr Králové nad Labem: Továrna na vojenské prádlo SOCHOR vyhořela.

22470-260-12

F/ Nově zřízené baráky pro zdravotní ústav vyhořely. U Jaroměře přerazány hadice brzd u vojenského vlaku. Zdržení deset hodin. TOPIČ ŠTEINER[!]²

22471-240-12

G/ z Malých Svatoňovic zatčen. Později v Jaroměři shošel vlak s konopím. Přerov: Shošel vagon s německým stěhovacím vozem. 11. [srpna] shošel

22472-205-12

H/ čtyřosý vagon německých příkrývek u Stankova. 18. [srpna] vykolejil v Chrásti u Chrudimě vlak s vojenským materiálem.

22473-230-12

I/ 21. U Zárubku u Slezské Ostravy srážka vlaků s vojenským materiálem. 10. [srpna] druhý případ. Mezi Vsetínem a Valašským Meziříčím přestřiženo

22474-210-12

J/ 45 linek a telefonní kabel.³ Oprava tři dny. Stávky hlášeny zvlášť. 30. 8. a 1. 9. hladová stávka

22475-270-12

K/ v topárnách u Nymburka. Vlaky nevyjely. Opět desítky vagonů a lokomotiv vyřazený na delší dobu různými sabotážemi. Pokračování. ZZ.^c ÚVOD

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-242-1. Originál, strojopis, 2 s.

- a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.
- b Příslušník Werkschutzu, tj. závodní strážce.
- c Zkratka pro říšskou marku (Reichsmark).
- d Míněny německé letecké motory Argus.
- e Zaručená zpráva.

¹ Ing. Heribert Basinek spáchal sebevraždu 4. srpna 1941 po návratu ze služební cesty do Berlína. Podle radiotelegrafické depeše z 24. 8. 1941 byl obviňován z toho, že v podniku „trpěl sabotáž“. Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-242-1.

- 2 Mínen Rudolf Štajner, který byl zatčen 4. srpna 1941 a obviněn z toho, že u dvou železničních vagonů poškodil pryžové hadice tlakových brzd. Důvodem zatčení se stala skutečnost, že měl u sebe kapsní nůž.
- 3 K této akci blíže viz dokument č. 104, pozn. č. 6.

108

1941, 18. září, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná generálovi Bedřichu Homolovi, v níž mu děkuje za zprávu o sabotážní činnosti, která je důležitá k prosazování československých zájmů.

22140-290-16

DUB.^a Tajné. K Vaším depeším č. 22363 až 22374 ze dne 9. IX.¹ Tvoji zprávu o podstatném zlepšení situace v CUKRÁŘSTVÍ^b jsem vzal na vědomí a děkuji Ti za ni.

22141-275-16

A/ Potěšila zejména nyní, kdy zvýšené činnosti v tomto oboru je obzvláště zapotřebí pro politické, vojenské a propagační účely naší věci.

22142-230-16.

B/ Hlediska a náměty obsažené v Tvoji zprávě budou vzaty v úvahu jak při našem postupu zde, tak i při vypracování

22143-175-16

C/ zásadních a konkrétních směrnic, které Vám pošleme jednak vzduchem,^c jednak po poslu,

22144-155-16.

Č/ jehož příchod Ti už byl oznámen na první dny tohoto října.² Zdraví Tě SILNÝ^d

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-44. Originál, rukopis, 1 s.

- a Krycí jméno gen. Bedřicha Homoly.
- b Sabotážní činnosti.
- c Radiotelegraficky.
- d Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

¹ Viz dokument č. 106; depeše gen. Ingr datuje nikoli podle dne odeslání, ale podle data zašifrování.
² Míneňa operace Percentage, jejímž cílem bylo dopravit do protektorátu radiotelegrafistu Františka Pavelku. Gen. Ingr odkazoval na depeši plk. gšt. Františka Moravce, která byla odeslána 13. září škpt. Václavu Morávkovi. Konstatovalo se v ní, že „seskok bude proveden mezi prvním a šestým říjnem“. K tomu viz též dokument č. 102, pozn. č. 2.

109

1941, 26.—27. září a 4. října, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovi, ve které informuje o zhoršené situaci Obrany národa a o stavu příprav k ozbrojenému povstání.^a

22750-265-23

SILNÝ.^b K vašim 22260 až 22281:^c DUB^c odpovídá toto: 1) Situace ON^d se do půli září celkem zhoršila, jak se za daných poměrů muselo čekat.

22751-255-23

A/ Je postižen opět daleko silněji vršek než spodek: 1) Zatýkáním od května postižen celý štáb. Tento měsíc byli zatčeni poslední

22752-240-23

B/ ze štábu i s náčelníkem. Zůstal jsem sám a jdou za mnou všemi prostředky. Tím byla celá práce provedena letos zničena

22753-240-23

C/ a začne se opět od počátku. Obtíže budou značné. Je již malý výběr a nyní dost obav. Bude vše připraveno jen na papíru,

22754-240-23

Č/ aby bylo zabráněno novým represáliím, a postaveno až ve vhodnou dobu, aby mohly být provedeny nutné práce. Vedení ve

22755-285-23

D/ vlastním smyslu není. Je jen velitel a ten je vám znám. 2) Složení ON vám bylo oznámeno vzduchem a papírem v únoru² a podstatně se nic nezměnilo.

22756-260-23

Ř/ Jsou ztráty jen ve vedení v Čechách a v Praze, dále menší v nižším velitelském sboru a mužstvu zatýkáním, u mužstva i odchodem na práci

22757-250-23

E/ do Německa. Připravuje se však nové odesílání na práce ve větším měřítku, a toto zasáhne asi citelněji. Ještě rušivěji zasáhne

22758-260-23

Ř/ nově připravované a částečně již provedené preventivní zatýkání, jež má postihnout všechny vyšší důstojníky, hlavně legionáře,

22759-260-23

F/ dále vedoucí činovníky spolků a politické pracovníky mající vliv na mládež. Vliv těchto nových opatření nelze dnes předvídat,

22760-275-23

G/ bude záležet na šířce jejich provedení. 3) Jak budou nahrazeny ztráty na Moravě, jsem oznámil. Obdobně nyní v Čechách a v Praze. Je nutno

22761-260-23

H/ vyčkat, až se vše uklidní. 4) O souvislosti mobilizace a výzbroje jsem Ti psal, a nedostal odpověď.³ Jedná se v podstatě o ON jako

22762-260-23

I/ okamžitě použitelné organizované jednotky, nebudou-li příliš rozrušeny opatřeními uvedenými pod 2) pro akci doma, v Sudetech

22763-270-23

J/ pak s omezenými cíli a úkoly na způsob KH^e jednotek, které musí být pro hlavní operace zesíleny mobilizovanými jednotkami v určitých směrech

22764-255-23

K/ a prostorech. Počet všech jednotek pro akci v Sudetech je závislý na výzbroji. 5) Výstroj prakticky není žádná, což

22765-260-23

L/ musí být známo všem velitelům venku. Zbraní je nějaký počet (lehké kulometry, pušky a pistole), zjištění je obtížné. Nikdo nepřízná,

22766-245-23

M/ co má. Zmenšuje se a bude se zmenšovat zabavováním a špatným uskladením, Toto jsem též psal a žádal o nejnutnější výzbroj

22767-235-23

N/ pro sto praporů ON kromě mobilizovaných jednotek. Dostal jsem odpověď, že to není možno.⁴ Bez této výzbroje nelze provádět žádnou akci

22768-250-23

Ň/ v Sudetech, kde už dnes je mnoho zbraní. Těž u nás jsou rozdělovány další zbraně protivníkům. 6) Generální inspektorát vládního vojska — O^f

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-48. Originál, strojpis, 3 s.

- a Depše byla odvysílána na pokračování. První část depše byla předána 26. 9. 1941 (22750-265-23 až 22758-260-23), druhá 27. 9. 1941 (22-759-260-23 až 22767-235-23). V následujících dnech dostaly přednost agenturní zprávy. V předávání depše se pokračovalo až 4. 10. 1941, kdy však byla odvysílána pouze jedna samostatně zašifrovaná část textu (22768-250-23). Zbylou část depše se již nepodařilo do Londýna předat, protože německá odposlechová služba mezitím zaměřila vysílačku Sparta v budově jionického akcizu, načež následoval okamžitý zásah gestapa.
- b Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.
- c Krycí jméno generála Bedřicha Homoly.
- d Obrany národa.
- e Neznámá zkratka.
- f Pomocná značka radiotelegrafické depše (v ostatních případech se nepublikují). Pořadové písmeno označuje navazující samostatně zašifrovanou část textu. Před ní umístěná pomlčka upozorňuje na skutečnost, že věta má pokračování.

1 Viz dokument č. 105.

2 Viz dokument č. 86.

3 Viz dokument č. 90.

4 Viz dokument č. 94.

110

1941, 28. září 1941, Praha

Rozsudek německého stanného soudu v Praze, kterým se odsuzují gen. Josef Bílý a gen. Hugo Vojta k trestu smrti.

Im Namen des Deutschen Volkes

In der Sache gegen

1. den ehemaligen Armeegeneral a.D.

Josef B i l y , Protektoratsangehöriger, geb.am 30.6.1872 in Sbonin, wehnhaft zuletzt in Prag II, Mikulagasse Nr. 4 z.Zt. in Haft und

2. den ehemaligen Divisionsgeneral i.R.

Hugo V o j t a , Protektoratsangehöriger, geb.am 11.4.1885 in Tabor, wohnhaft zuletzt in Prag VII, Nad stolou 20, z.Zt. in Haft

hat das Standgericht Prag in der Sitzung vom 28.9.1941 an der teilgenommen haben:
SS-Stubaf. Reg.Rat I l l m e r als Vorsitzender,

SS-Stubaf. J a c o b i und

SS-Hauptstuf. Krim.Komm. K r u p k e als Beisitzer
für Recht erkannt:

Die Angeklagten Josef B i l y und Hugo V o j t a werden wegen des Verbrechens der Störung der öffentlichen Sicherheit gemäss § 3 Abs. 2, der Verordnung des Reichsprotektors in Böhmen und Mähren über die Verhängung des zivilen Ausnahmezustandes vom 27.9.1941 in Tateinheit mit dem Verbrechen der Vorbereitung zum Hochverrat gemäss §§ 80, Abs. I und 82 RStGB.

sovie der Angeklagte B i l y in Tateinheit mit dem Verbrechen der landesverräterischen Begünstigung gemäss § 91b RStGB.

zum Tode verurteilt.

Das Urteil ist unanfechtbar.

Krupke

Illmer

Jacobi^a

Ich bestätige das vorstehende Urteil:

Prag, den 28. September 1941.

Der Höhere SS-und Polizeiführer

beim Reichsprotektor in Böhmen und Mähren

SS-Gruppenführer

und

Staatssekretär^b

Das Urteil ist sofort durch Erschiessen zu vollstrecken.

Prag, den 28. September 1941.

Der Vorsitzende des Standgerichts

Prag:

SS-Sturmabführer

Regierungsrat^c

NA, ÚŘP, sign. IV Pro 2200, fol. 875-876, kart. 1140. Strojopisná kopie, 2 s.

a Ve všech třech případech jsou připojeny vlastnoruční podpisy.

b Miněn K. H. Frank; podpis chybí.

c Miněn Joachim Illmer; podpis chybí.

111

1941, 29. září, Praha

Radiotelegrafická depeše doc. Vladimíra Krajiny adresovaná gen. Sergeji In-grovi se žádostí, aby Londýn přerušil rádiové spojení se škpt. Václavem Morávkem, protože se už delší dobu nepodřizuje odbojovému ústředí.

22308-195-28

SILNÝ.^a OTA^b už delší dobu se nepodřizuje ústředí. Nyní po navázání chce usku-tečnit osobní podnik,

22309-215-28

A/ zpravodajsky se odtrhnout. Tím by trpěla naše práce. Žádáme vás proto, abys-te mu již na eventuální jeho volání

22310-260-26

B/ neodpovídali, dokud vám nedáme zprávu, že se podřídil ÚVODU. Podrobnější informace dodá ÚVOD po schůzce. Prosíme o potvrzení. BUK^c — DOM^d

VÚA—VHA, *Sbírka 37, sign. 37-10-48. Originál, strojopis, 1 s.*

a Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

b Krycí jméno škpt. Václava Morávka.

c Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

d Krycí jméno používané radiostanicí Sparta; odvozeno od slova Domov.

112

1941, 1. říjen, Londýn

Armádní rozkaz gen. Sergeje Ingra, ve kterém oznamuje, že v Praze byli za-střeleni vedoucí činitelé vojenského odboje, jenž tvoří součást jednotné česko-slovenské armády, která bojuje doma i za hranicemi.

ARMÁDNÍ ROZKAZ ČÍSLO 6.

Dne 28. září byli v Praze gestapem zastřeleni:

Armádní generál Josef BÍLÝ, dřívější zemský vojenský velitel v Praze,
Divizní generál Hugo VOJTA, dřívější velitel zemského dělostřelectva v Bratislavě,
Brigádní generál František HORÁČEK, dřívější profesor v kurzu pro vyšší velitele,
Alois TRNEČEK,^[1]^a
Rudolf POSPÍŠIL,

Ladislav KUMZÁK,

Václav FRANC

a jiní, jichž jména dosud nejsou známa. Všichni byli odsouzeni říšskoněmecký-mi náhlými soudy, zřízenými po vyhlášení stanného práva v Čechách a na Moravě, a všichni byli obviněni buď z velezrady, nebo ze sabotážní činnosti a nedovoleného držení zbraní.

V těchto dnech, kdy nová vlna hrůzného zločinu doléhá na československý lid, musí bít naše srdce tím vřeleji při vzpomínce na hrdinnou Golgatu našich bratří doma a tím pevnější musí být naše mysl ve víře a odhodlání. Násilí, které nyní v plné zběsilos-ti vládne nad naším krajem, znesvěceným pohanským znakem lomeného kříže, není zajisté výrazem síly a sebevědomí vítězova, nýbrž bezpečným znakem bezmocnosti zločince, který, nevida možnosti záchrany, zabíjí bez rozvahy a nesmyslně.

Nacistické běsnění v našem domově je ovšem též jasným důkazem, že českoslo-venský národ je skálopevný ve víře ve spravedlivost svojí věci a že se nikdy nepoddá cizáckému jhu.

Padly první oběti nové nacistické zloby. Armádní generál Josef BÍLÝ, sedmdesá-tiletý stařec, vzor důstojníka, velitele a vlastence beze strachu a hany, divizní gene-rál Hugo VOJTA a brigádní generál František HORÁČEK, oba vynikající příslušníci zahraničního vojska v minulé válce. Oni, právě tak jako všichni ostatní popravení hrdinové, jsou příslušníky jednotné československé armády, která bojuje doma i za hranicemi za osvobození své vlasti. Všichni jsou vzorem nejkrásnějších ctností ná-rodních i vojenských.

Tyto vzácné příklady nezměrné lásky k vlasti a osobní statečnosti budou vzorem i nám, zahraničním vojákům československým.

Čest budiž památce hrdinů padlých v boji za svobodu vlasti.

Ministr národní obrany:

divizní generál S. INGR v. r.

VÚA—VHA, *fond VKPR Londýn, kart. 1. Originál, cyklostyl, 2 s.*

a Míněn Alois Trnečka, člen ilegálního okresního vedení KSČ v Rousínově.

113

1941, 10. říjen, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o českém hnutí odporu v letech 1939–1941, připravená jako příloha pro pravidelná hlášení o situaci v protektorátu, která Reinhard Heydrich vyhotovoval pro Adolfa Hitlera.^a

Die Tschechische Widerstandsbewegung 1939–41

I. 1939 bis Frühjahr 1940

1. **Die Militärorganisation** (Obrana národa oder Narodni odboy [!]) d.h. Nationaler Kampf) bildete sich sofort nach Errichtung des Protektorates aus ehemaligen Offizieren und Berufsunteroffizieren der liquidierten čsl. Armee. Die zunächst spontan entstandenen Gruppen unter verschiedenen Offizieren des ehemaligen Verteidigungsministeriums, des Generalstabes und der Generalität, wurden allmählich zu einem gut organisierten illegalen Verband ausgebaut. Die Führung übernahmen zunächst General B i l y (standrechtlich erschossen), General N e u m a n n (emigriert), Oberst K u d l a č e k (emigriert), Oberst V e d r a l (emigriert), Oberstleutnant A d l e r (in Haft), Generalintendant S p e v a č e k (in der Haft verstorben), General Č i h a k (emigriert), Verbindungsführer zu den tschechischen Körpererziehungsverbänden, vor allem dem Sokol, war General V o j t a (standrechtlich erschossen). Oberstleutnant A d l e r unterhielt 10 Funkspezialisten, die mit 6 Kurzwellenapparaten erfasst werden konnten. Generalintendant S p e v a č e k, bei dem RM 120.000,- beschlagnahmt wurden, finanzierte die Organisation aus Fonds des ehemaligen Ministeriums für nationale Verteidigung und der Spenden der tschechischen Rüstungsindustrie.

Unter dem Zentralkommando stand das Landeskommando Böhmen mit 5 Divisionen, das Landeskommando Prag mit 5 Divisionen und das Landeskommando Mähren mit 7–8 Divisionen. Die Mitglieder der Landeskommandos, der Kreiskommandos (Divisionen) und der Regimentskommandos und ein grosser Teil der Mitglieder der Organisationen konnten festgenommen werden. Die Aufrollung begann im Herbst 1939.

Das Zentralkommando hatte Funkverbindung mit den unterstellten Landeskommandos, sowie mit Warschau und dem Balkan. Das Zentralkommando finanzierte die illegale Druckschrift „V boj“ (d.h. zum Kampf) mit einer Auflage von etwa 3000 Stück pro Woche. Der „V boj“ — Hersteller ist vom Volksgerichtshof zum Tode verurteilt worden, die Mittäter erhielten hohe Zuchthausstrafen. Ferner hatte das Zentralkommando Verbindung mit nachrichtendienstlichen Gruppen, wie der des Ministerialrats S c h m o r a n z, des Obersten K u d l a č e k und des Majors H a j i c e k. Diese Gruppen erwarten ihre Aburteilung durch den Volksgerichtshof.

2. **Die politisch Organisation** (Politická ustředni [!]) — d.h. Politische Zentrale) stand unter Leitung des ehemaligen Kanzlers des Präsidenten der ČSR, Š a m a l (in Untersuchungshaft verstorben). Ihr gehörten als führende Mitglieder an die emigrierten Minister der Protektoratsregierung F e i e r b e n d (Landwirtschaft) und N e č a s (Preisbildung), die beide jetzt der Londoner Scheinregierung angehören, die Abgeordneten L a u š m a n n (Sozialdemokrat, emigriert), P r o c h a z k a (katholische Volkspartei, flüchtig), Dr. R a š i n (Nationaldemokrat, in Haft beim Volksgerichtshof), Dr. R i c h t e r (Benešpartei, in Haft beim VGH), als Vertreter der früheren čsl. Parteien ohne Kommunisten und Faschisten. Generalsekretär dieses Kreises war Prof. K l e c a n d a (emigriert nach London). Dieser Kreis arbeitete bereits die Gesetze für die neue ČSR aus. Durch Prof. K r a j i n a (flüchtig, hält sich illegal im Protektorat auf), der auch heute noch arbeitet, hatte die Organisation Funkverbindung mit dem Ausland, Verhandlungen zwischen Militärorganisationen und Politischer Zentrale über die Gestaltung der neuen ČSR nach der Befreiung haben stattgefunden. Die Auffassung der Politischen Zentrale, ein parlamentarisches System einzuführen, während die Militärorganisation die Militärdiktatur anstrebte, hat sich auf Druck des damaligen čsl. Nationalkomitees in Paris durchgesetzt.

3. **Der Nationale Revolutionsausschuss** bildete sich aus Mitgliedern der Beneš-Partei, der Gewerkschaften und vor allem aus Kreisen der Eisenbahn- und Postangestellten in Form von illegalen Fachorganisationen. Diese Organisation unterhielt Verbindung zu den Nachrichtendienstern der Militärorganisation, um Eisenbahner und Postbeamte zwecks Nachrichtendienst und Sabotage einzuspannen. Ein grosser Teil der Angehörigen dieser Gruppe ist in Haft und erwartet Aburteilung durch den Volksgerichtshof.

II. Sommer 1940 — 1941

1. **Die Militärorganisation** erholte sich von den staatspolizeilichen Zugriffen und versuchte die Gliederungen nach dem alten Muster neu aufzubauen. Die neue Zentralleitung stand unter General H o m o l a (flüchtig, lebt noch illegal im Protektorat). Sein Stab bestand aus den Generalen D o l e ž a l und S v a t e k, den Obersten M a l y und P o h o u n e k^b [!] und den Oberstleutnanten C o u f a l und P r e i n g e r. Diese Offiziere konnten sämtlich festgenommen werden und sind standrechtlich erschossen worden.

Im Gebiet des ehemaligen Landeskommandos Prag wurden 2 neue Kreise (Divisionen) errichtet. Die Führer der Kreise, einige Offiziere und Oberst L i s y vom neuen Landeskommando Prag, konnten festgenommen werden. Sie sind zum Teil dem Volksgerichtshof überstellt worden, zum Teil noch in staatspolizeilicher Bearbeitung.

Das Landeskommando Böhmen wurde unter dem General S a r a, Oberstleutnant A m b r o ž, Major P e t e r a, Stabskapitän R u ž e k und nach der Festnahme des

A m b r o ŝ unter Oberst D v o ř a k neu gebildet. Diese Offiziere konnten sämtlich festgenommen werden, sie sind standrechtlich erschossen worden.

Dad Landeskommando Mähren sollte durch Major P e r g l e r und General H o š e k neu aufgebaut werden. Beide sind festgenommen worden.

Neben diesen militärischen Stäben hatte General H o m o l a eine Nachrichtenabteilung unter Oberstleutnant B a l a b a n (standrechtlich erschossen), eine Sabotageabteilung unter Oberstleutnant M a š i n (festgenommen, wird dem Standgericht noch vorgeführt) zur Verfügung. In neuester Zeit hat Oberst C h u r a v ý, der vor dem Verbindungsoffizier zu dem Nationalen Revolutionsausschuss war, die Führung der neu aufgebauten Militärorganisation übernommen. C h u r a v ý ist bereits im Jahre 1940 vom Wehrmachtsgesicht in Abwesenheit zum Tode verurteilt worden. Er lebte seitdem illegal im Protektorat und konnte am 9.10.1941 festgenommen werden.

Eine neue illegale Druckschrift „V boj“ wurde herausgegeben und in den Räumen des früheren Militärwissenschaftlichen Instituts hergestellt. Hersteller und Hauptverbreiter konnten festgenommen werden und sind dem Volksgerichtshof zugeführt worden.

2. Die Politische Organisation konnte sich von dem ersten staatspolizeilichen Zugriff 1939/40 nicht mehr erholen. Sie stand zeitweise noch unter Führung des Redakteurs P e š l (in Haft beim VGH) später unter Dr. H o r a (in Haft beim VGH). Der illegal lebende Prof. K r a j i n a mit seinem Kurzwellenfunkapparat ist weiter tätig, trotzdem seine Funkorganisation allein im Jahre 1941 dreimal zerschlagen wurde, wobei insgesamt 17 Kurzwellensender erfasst wurden. Die völlige Zerschlagung ist zur Zeit im Gange. Die Funkorganisation des K r a j i n a steht auch der Militärorganisation zur Verfügung.

3. Der Nationale Revolutionsausschuss, nunmehr Fachleute (OdB — Odboráči [!]) genannt, mit seinen Fachorganisationen ist von dem inzwischen festgenommenen Oberst C h u r a v ý und einigen flüchtigen Funktionären wieder aufgebaut worden, insbesondere in Mähren. Hier ist die Zerschlagung zur Zeit im Gange. Der Leiter dieser Organisation in Böhmen, der Bankbeamte A n d r š t, wurde in Prag festgenommen und standrechtlich erschossen.

4. (Auf Anweisung der Londoner Scheinregierung wurden die unter 1 (bis 3) genannten Organisationen zusammengeschlossen zu einer „Zentralleitung der heimischen Revolution“ (Uvod - Ustredni vedeni odboje domaciho), der folgende Personen angehörten: Oberstleutnant B a l a b a n (standrechtlich erschossen), Oberst C h u r a v ý (festgenommen), Prof. K r a j i n a (lebt noch illegal), Dr. H o l y (festgenommen), Rechtsanwalt Dr. B o n d y (lebt noch illegal) und A n d r š t (standrechtlich erschossen). Die Zentralleitung hatte die Aufgabe, Überschneidungen der Arbeitsgebiete der einzelnen Gruppen auszuschließen und die Arbeit aufeinander abzustimmen. Die Finanzierung erfolgte durch die Londoner Scheinregierung über das jugoslawische Generalkonsulat in Prag.

5. (Neben diesen organisierten Widerstandsgruppen stehen freie Gruppen, die zum Teil zu den obengenannten Gruppen Verbindung haben. Eine dieser Gruppen gibt die illegale Zeitschrift „Tscheschischer Kurier“ heraus, eine weitere Stelle andere illegale Flugschriften her. Gegen diese Gruppen laufen zur Zeit staatspolizeiliche Ermittlungen.

Eine der wichtigsten dieser unabhängigen Gruppen ist die der sogenannten „Fingerringler“. Sie besteht wahrscheinlich bereits seit 1939, gibt Druckschriftenmaterial „Stimme des Čsl. Volkes“ und in deutscher Sprache für Zwecke der Wehrmachtszersetzung unter dem Titel „Deutsche Kameradschaftspartei“ heraus. Sie befasst sich ferner mit der Herstellung von Sabotagematerial (Phosphorbrandkugeln zur Erntevernichtung, Beschaffung von Dynamon und Ekrasit). Einige dieser Gruppen sind in der letzten Zeit in Böhmen aufgerollt worden, wobei 10 Haupttäter (Hersteller der Brandkugeln) vom Standgericht zum Tode verurteilt wurden. Die Aufrollung ist im übrigen noch in vollem Gange.

III. Gesamtfestnahmen in Böhmen und Mähren bisher rund 5000 Mann. Bei den Festnahmen der führenden Männer wird fast durchweg Widerstand mit der Waffe geleistet, wobei einige Beamte der Geheimen Staatspolizei bereits verletzt worden sind. Die Festgenommenen sind sämtlich aktiv beteiligt gewesen und bildeten lediglich Kader, die im Ernstfalle durch Hinzuziehung der Sokolverbände, evtl. auch der Gendarmerie und Regierungstruppe ergänzt werden sollten.

Dr. Geschke^c

SS-Obersturmbannführer

Oberregierungsrat

VÚA—VHA, Sbírka Domáci odboj, sign. 308-35/1, fol. 105-109, kart. 6. Originál, strojopis, 5 s.

- a Zpráva byla zaslána 11. října 1941 s průvodním dopisem dr. Geschkeho státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi, vedoucímu berlínské centrály gestapa (RSHA-IV) Müllerovi a veliteli bezpečnostní policie a SD v protektorátu Böhmemu. Ten samý den bylo do Berlína vypraveno Heydrichovo hlášení o situaci v protektorátu, které obsahovalo i tuto přílohu. Heydrichovo hlášení včetně této přílohy publikoval v českém překladu Čestmír Amort (*Heydrichiáda*. Naše vojsko, Praha 1965, dokument č. 4, s. 83–94). Miroslav Kárný a Jaroslava Milotová, kteří později publikovali Heydrichovo hlášení v německém originále, konstatovali, že se jim přílohy v příslušném fondu nepodařilo nalézt (*Protektorátní politika Reinharda Heydricha*. Tisková, ediční a propagační služba, Praha 1991, dokument č. 16, s. 132–136).
- b Míneň plk. gšt. František Pohunek.
- c Vlastnoruční podpis.

114

1941, [po 26. říjnu], Londýn

Výňatek z dokumentárního přehledu Spojení s Prahou v měsíci dubnu až říjnu 1941, který pro vlastní potřebu sestavil zpravodajský odbor londýnského ministerstva národní obrany.

[...]^a

IV. Přerušení spojení v říjnu 1941

SPARTA I byla s námi ve spojení od 8. července nepřetržitě do 4. října ráno. Poslední depeše obdrženy v sobotu ráno dne 4. října.

SPARTA II byla s námi posledně ve spojení dne 28. června 1941. Potom bylo spojení přerušeno a byla zachycena podle instrukcí BUKOVÝCH^b dne 26. září 1941. Od té doby byla rezervou, která měla vstoupit v činnost, jakmile se BUK po tři dny neozve.

Po BUKOVĚ odmlčení dne 4. 10. zaslechli jsme SPARTU II dne 15. 10. v době mezi 18.00 až 19.10, dala v otevřené řeči STOP ALL.

22. 10. v době od 18.00—18.58 SPARTA II dala V DE TGM OK QRU: Rozumím, nemám pro vás zpráv.

26. 10. v době od 18.00—19.15 SPARTA II dávala totéž jako 22. 10. a na naše volání opakovala OK QRU velmi rychle a pak několik písmen, z nichž byla zachycena jen písmena dvě: nd.

Podle trojího hlášení SPARTY II se zdá, že tato zůstala schopna provozu, kdežto SPARTA I je z provozu vyřazena. Protože se asi dopadením SPARTY I dostala do nepovolných rukou většina provozního materiálu této stanice a snad i zvláštní klíč SPARTY II, zdá se, že SPARTA II nechce používat dosud užívaných klíčů a hesel, a proto se jen ohlašuje a dává QRU (nemám pro vás zpráv).

V. Opatření, která byla učiněna, eventuálně budou učiněna, pro zahájení provozu

1. Dne 3. října byl odeslán na území republiky letadlem svobodník aspirant PAVELKA s radiopřístroji a novým klíčem šifrovým.

2. Dne 29. října bude odeslána touže cestou skupina tří vojáků, z nichž jeden důstojník.¹ Mají s sebou vysílací a přijímací stanici. Nový šifrový klíč a hesla.

3. V druhé polovině listopadu bude odeslán ze Švédska posel se zvláštním vzkazem do Prahy a pomocnými hesly.²

VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-52. Originál, strojopis, 5 s.

- a Vypuštěna část, ve které jsou vypsány depeše týkající se vzájemného spojení a údaje o šifrovacích klíších používaných oběma radiostanicemi.
b Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

- 1 Míneňna výsadková skupina Silver A. Tuto operaci se nakonec podařilo úspěšně provést až v noci z 28. na 29. prosince 1941.
2 Míneňna Marie Kockum, obchodnice, která pracovala pro československou zpravodajskou expozituru ve Švédsku. Vzhledem k problémům při dopravování kurýrní zásilky z Londýna do Stockholmu mohla svoji cestu do Prahy uskutečnit až ve dnech 12.—18. prosince 1941.

115

1941, 31. říjen, Praha

Tisková informace se záznamem projevu Reinharda Heydricha o situaci v protektorátu, který 10. října 1941 přednesl SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich k českým novinářům a v němž hovořil rovněž o odbojové činnosti v protektorátu.^a

Presseempfang am 10.10.1941

Meine Herren!

Es sind nun etwa zehn Tage vergangen, seitdem ich Ihnen in diesem Raum die von mir getroffenen Massnahmen bekannt gab und Sie von meiner Auffassung über die vergangene Entwicklung im Protektorat unterrichtete.

Rückblickend möchte ich Ihnen heute sagen, dass die Ergebnisse der Ermittlungen der Sicherheitsorgane des Reiches hundertprozentig das bestätigt haben, was ich vor zehn Tagen bereits abzeichnete: Das Ihnen allen bekannte Schuldbekennntnis des ehemaligen Ministerpräsidenten E l i a š zeigt genau so, das einflussreichste tschechische Kreise für die Entwicklung verantwortlich zu machen waren, wie das Todesurteil meine Auffassung darüber bestätigt, dass das Reich nicht mit sich spassen lässt.

Die gigantische Grösse des Erfolges im Osten, aber auch die ungeheuerliche Gefahr, im der sich Europa befand, hat kein Gerigerer, als der Führer selbst, Ihnen allen eindringlichst vor Augen geführt. Umso selbst verständlicher mag Ihnen auch die Bereitschaft der Reiches erscheinen, Verrat im Rücken der Front mit aller Härte zu vernichten und für die Zukunft zu verhindern.

Da ich in den letzten Tagen Eindruck hatt, dass die Gesamtbevölkerung des Protektorates bei Beurteilung der Tätigkeit der Standgerichte aus mangelnder Gesamtkenntnis der Widerstandstätigkeit heraus den Gedanken Ausdruck gab, dass wahlbs [?]Unschuldige lediglich zur Abschreckung zu Tode bringe, möchte ich Ihnen nachstehend doch einiges zusammenhängend über diese Widerstandsbestrebungen sagen:

Ich glaube, dass ich dies mit Rücksicht aus das allgemein von Ihnen gezeigte loyale Verhalten tun kann.

Sofort nach Errichtung des Protektorates und nach der Auflösung der tschechoslowakischen Armee bildeten sich vor allen unter den Offizieren und Berufsunteroffizieren Gruppen, die mit diesem Zustand nicht einverstanden und gewillt waren, im Laufe eines späteren Krieges des Deutschen Reiches gegen die Westmächte und gegen Polen durch aktive illegale Arbeit in Form der Errichtung einer Bürgerkriegsarmee, die alte tschechoslowakische Republik wieder herzustellen.

Diese zunächst spontan entstandenen Gruppen wurden in wenigen Monaten durch die Stabsoffiziere der Verteidigungsministerium, des Generalstabs und durch die Generalität in gut organisierten militärischen Verbänden, genannt „**Národní odboj**“ zusammengefasst. Unter Führung der Generale B í l ý und N e u m a n n , wurde ein Zentralkommando gebildet, welchem die Obersten V ě d r a l [!]^b als leitender Nachrichtenoffizier. Oberstleutnant A d l e r als Funknachrichtenoffizier, Generalintendant Z p ě v a ě k^c als Intendant und der emigrierte General Č i h a k , als leitender Terroroffizier [!] angehörten. Dieses Zentralkommando verschaffte sich Geldmittel aus gewissen Fonds des Ministeriums für Nationalverteidigung wie auch von freien Spenden des Inn und Auslandes.

Unter diesem Zentralkommando wurden Landeskommandos im Böhmen mit mehreren Kreisen (Divisionen), Prag mit mehreren Kreisen (Divisionen) und Mähren mit mehreren Gebietsleitungen und Kreisen (Divisionen) gebildet. Zur Vermittlung von Befehlen zwischen der Zentralleitung einerseits und dem Landeskommando Mähren andererseits, wurde eine kurzweiligen Apparatur aufgebaut, welche unter Leitung des Oberstleutnants Adler stand.

Unabhängig von dieser Militärorganisation hatte sich in Prag ein Kreis von Personen — früheren Unteroffizieren — gebildet, welcher einer illegale Druckschrift „V Boj“ — In Kampf herausgab.

Des weiteren hatte sich unabhängig von der Zentralleitung des Generals Neumann, aus der Nachrichtenoffizieren der früheren tschechoslowakischen Armee unter den Obersten H a v e l und T ř e b i c k ý ein Kreis gebildet, der durch der Ministerialrat S c h m o r a n z legal in der Pressezensurapparat der Protektoratsregierung eingebaut wurde und illegalen Nachrichtendienst trieb.

Die Aufrollung der Militärorganisation begann bereits ab Januar 1940, was Ihnen erklärt, warum zum Teil Leute mitabgeurteilt wurden, die schon einige Zeit in Haft sassen. Nach der Sicherstellung der Landeskommandos Böhmen (Oberst Kohoutek und andere), Prag (Oberst Jirka und andere) und Mähren wurden in ganzen Protektorat auch die Kreisleitungen (Divisionstäbe) und unteren Organisationen, wie: Bezirke, Regimenter, Abschnitte — Batalionen usw. aufgerollt, die dabei getätigten Festnahmen können mit etwa 5.000 Mann angegeben werden.

Unabhängig von der Militärorganisation hatte sich ebenfalls bereits im Frühsommer des Jahres 1939 ein Kreis früheres Politiker zusammengefunden, der eine politische Zen-

trale gebildet hatte. Zu dieser Zentrale gehörten ausser dem Kanzler des Präsidenten der früherer Republik Přemysl Š a m a l, der im Berlin in einem Krankenhaus starb, die flüchtigen Minister F e i e r a b e n d (Agrarier) und N e č a s (Preiskommissar — Soz[ial]demokrat) sowie die Abgeordneten Dr. R a š í n (Nat[ional]demokrat) L a u š m a n n (Soz[io]nal]demokrat), Dr. R i c h t e r (Nat[ional]soz[ialist]) an. Mitarbeiter waren verschiedene Professorenen welche bereits Gesetzen-würfe für eine neue ČSR ausgearbeitet hatten.

Und darüber hinaus auch die einheitliche Mitarbeit der tschechischen Körperziehungsverbände im Falle eines bewaffneten Aufstandes sicher zustellen, wurde durch die Militärische Zentralleitung der Div[isions]-General V o j t a beauftragt, Verbindung mit den Sokol, aufzunehmen und in der Orten, die Sitz von Landeskommandos oder Kreisleitungen waren, die Militärische Kommandeure mit Turnführern des Sokol zusammenzubringen und eine einheitliche Linie der Einrangierung den männlichen Sokolverbände in der Militärischen Organisation zu erreichen. General V o j t a hat mit führenden Sokolfunktionären u.a. dem Landesturnwart, im Prag, verhandelt.

In den Spezialabteilungen (Nachrichtendienst, Terror, Sabotage) spielten Männer, wie B a l a b a n und M a š i n eine besondere Rolle. Das ursprünglich gesetzte Ziel wurde seit Kriegsbeginn forciert angestrebt, in dem man den Versuch machte, über die Vorher skizzierte Organisation hinaus eine Opposition und Aktivierung des gesamten öffentlichen Lebens mit dem Ziele eines offenen Aufstandes zu erreichen. Die Schuld Ministerpräsidenten E l i a š in diesen Zusammenhang ist Ihnen aus dem Prozess bekannt.¹

Wie weit Sie von dieser Kenntnis publizistisch Gebrauch machen können, werde ich Ihnen durch meinen Presseschef im einzelnen mitteilen lassen.

[...]^d

VÚA—VHA, *Šbírka Domáci odboj*, sign. 308-37/3, fol. 91-93, kart. 3 *Opis, strojopis*, 3 s.

Edice: OTÁHALOVÁ, Libuše – ČERVINKOVÁ, Milada (eds.): *Dokumenty z historie československé politiky 1939 až 1943*. Sv. 2. Academia, Praha 1966, dokument č. 458, s. 632–634.

- a Text projevu, který zaslal Wolfgang Wolfram von Wolmar, šéf tiskového referátu úřadu říšského protektora, šéfredaktorovi Jaroslavu Pelíškovi, byl opatřen následujícím průvodním dopisem: „In der Anlage überreiche ich Ihnen zur streng vertraulichen Information den Wortlaut der Rede des stellvertretenden Reichs-protektors, SS-Obergruppenführer, General der Polizei H e y d r i c h , die er am 10. Oktober 1941 anlässlich eines Presseempfangers auf der Prager Burg von deutschen und tschechischen Journalisten gehalten hat. Eine Veröffentlichung des Wortlautes kommt nicht in Frage. Anliegende Bestätigung bitte ich mir ausgefüllt zurückzugeben.“
- b Chybně zapsané jméno plk. gšt. Jaroslava Vedrala.
- c Chybně zapsané jméno generála Viktora Spěváčka.
- d Vypuštěna část Heydrichova výkladu, která se týkala tzv. židovské otázky v protektorátu. Dokument byl publikován podle exempláře, který 10. října 1941 nechal zaslat kanceláři státního prezidenta spolu se svým průvodním dopisem Reinhard Heydrich.

1 O procesu s generálem Eliášem bylo rozhodnuto nejpozději 25. září 1941, kdy Reinhard Heydrich oznámil prezidentovi lidového soudu Otto Thirackovi, že hned po svém příjezdu do Prahy nechá zatknout premiéra protektorátní vlády a chce jej odsoudit v rychle vedeném procesu. Vlastní soudní líčení, které skončilo vynesením rozsudku smrti, se konalo 1. října 1941. K jeho průběhu a dalším osudům gen. Eliáše viz např. PASÁK, Tomáš: *Pod ochranou říše*. Práh, Praha 1998, s. 333–341.

116

1941, [po 20. prosinci],^a Praha

Předloha nepřijaté depeše škpt. Morávka adresovaná gen. Sergeji Ingrovi, ve které popisuje současnou situaci domácího odboje.¹

Silný.^b Zaměření Buka^c osudné pro celou síť.

A/ Přenášení mlátičky^d z bytu do bytu mělo po zatčení

B/ jeho lidí za následek razii v prozrazených bytech

C/ a zatčení mnoha osob: anglických zajatců, jejichž plán odletu prozrazen

D/ majora Jedličky (Rudi), jenž prozradil svou schůzku s Vlkem,^e

E/ Vlk vyčihán a zatčen. Držel se dosti dlouho, pak za příslib života

F/ v koncentráku prozradil vše, co věděl.² Jeho i Rudího žena

G/ získány gestapem.³ Pozatýkán celý Úvod, zabaven archiv,

H/ kartotéka zrádců i všechny peníze. Roudný,^f Dub^g zatčení nedávno.

I/ Buk se nervově zhroutil, skrývá se na venkově.

J/ Začátkem října předal mi přiloženou depeši o skokanu.

K/ Neznám heslo ani obsah. Záloha,^h kterou jsem měl tvořit,

L/ shořela zradou Jedličky, jemuž jsem z rozkazu Vlka

M/ předal jednoho ze svých telegrafistů. Byli zatčeni,

N/ prozrazeny moje volací znaky. Bukovi pak zabaven kód i Váš nový,

O/ dodaný skokanem.¹ Nemaje telegrafistu, naučil jsem se

P/ vysílat sám. Dub však zakázal navázat. Uprosil jsem ho konečně

Q/ v zájmu René,ⁱ po němž se horečně pátralo. Vlkem imperativně

R/ vynucené seznámení s ním korunou celé katastrofy.

S/ Volání v rozhlase nutné. Neotálejte, prosím.⁴

T/ Marné volání znaků, k nimž jste ztratili důvěru,

U/ mne přímělo volat SOS. Ozvali jste se v pátek 20. XII.⁵

V/ V sobotu však pro mne přišlo devět pochopů.

X/ Vystřílel jsem se na svobodu. Šest stůně. Je ticho.⁶

Z/ Co je se Skočdopolem,^k nevím. Byl jsem po pádu Pobery^l

A/ vytlačen nepřízní Vlka neb Sama^m z práce, do ničeho

B/ nezasvěcován s odůvodněním ohrožení mé osoby a nebezpečím

C/ prozrazení v pádu zatčení. Prý jste to nařídili?

D/ Od ztráty stanice v červnu nedostal jsem číst Vaše vzkazy.

E/ Čtení jich neslouží prý ukojení zvědavosti jedinců

G/ [sic] Znáám Skočdopole osobně. Mohu hledat, není-li zatčen i s bratrem.

F/ Nemáte-li hesel k dešifrování odeslaných depeší, sdělím je.

G/ Váš vzkaz došel poštou s omluvou, že odpověď zpět je nemožná.ⁿ

[...]

VÚA—VHA, Sbírka Domácí odboj, sign. 308-30/7. Originál, rukopis 3 s.

a Datováno podle obsahu.

b Krycí jméno gen. Sergeje Ingra.

c Krycí jméno Vladimíra Krajiny.

d Radiostanice.

e Krycí jméno plk. gšt. Josefa Churavého.

f Zřejmě krycí jméno Gustava Svobody.

g Krycí jméno generála Bedřicha Homoly.

h Radiotelegrafního spojení.

i Parašutistou; míněn František Pavelka.

j Krycí jméno agenta A-54, resp. Paula Thümmela.

k Krycí jméno Františka Pavelky; zmínka je odpovědí na radiotelegrafický dotaz plk. gšt. Františka Moravce z 20. 12. 1941: „Co je s PAVELKOU, jenž odletěl před dvěma měsíci k Vám?“

l Krycí jméno plk. Josefa Mašína.

m Krycí jména plk. gšt. Josefa Churavého.

n Zřejmě míněna švédská kurýrní zásilka, kterou předala ve Schweizerově filatelistickém obchodě Marie Kockum.

1 Depeše nebyla rádiovou ústřednou ve Velké Británii přijata. Štábní kapitán Morávek se sice v této době pokoušel odvíšlat řadu depeší, avšak zachytit se podařilo pouze torzo jedné z těchto zpráv. Jednalo se o depeši z 17. prosince 1941, která byla adresována plk. gšt. Františku Moravcovi a obsahem částečně odpovídala editovanému dokumentu. Přijmout se podařilo následující textové fragmenty:

„779-90-21

PAVEL. Zaměření BUKA zkázou pro celou síť.

782-135-21

C/ Jsme bez peněz a krystalů. Pomozte brzy buď na adresu z června,

783-140-21

D/ neb letounem. Vámi plánovaný odlet anglických důstojníků prozrazen. Oba zatčeni.

785-115-21

F/ a právě jméno SILNÉHO. Převzal tajemník vojenského atašé.“ Viz VÚA—VHA, Sbírka 37, sign. 37-10-51. Adresou z června se myslela filatelistická prodejna Břetislava Schweizara v ulici Na Poříčí, která sloužila jako přepážka pro příjem kurýrních zásilek ze Švédska. Poslední fragment se týká kurýrní zásilky, kterou se podařilo doručit americkému vojenskému atašé v Berlíně prostřednictvím Boženy Pešlové.

2 Tvzení se týká především pátrání gestapa po agentu A-54, kterým byl pracovník pražské úřadovny Abwehru Paul Thümmel. K výsledkům plk. gšt. J. Churavého blíže viz dokument č. 117.

3 Neprokazatelné tvzení. Lze předpokládat, že bylo vyvoláno jak stresující situací, ve které se ocitl škpt. V. Morávek, tak i jeho fixací na Paula Thümmela, jehož různými názory byl v této době hodně ovlivněn.

4 Škpt. Václav Morávek v jedné z nezachycených depeší žádal, aby londýnský rozhlas odvíšlál pro Paula Thümmela následující upozornění: „René, bleibe jetzt, wo du bist, fahre nicht zum Ota.“ Lze se domnívat, že varování se vztahovalo k odhalení Morávkova ilegálního bytu v Karlově ulici 25; blíže viz dokument č. 118.

5 Míněna depeše 20. 12. 1941, ve které Londýn potvrdil příjem několika zašifrovaných fragmentů, které jsou uvedeny v pozn. č. 1. Dále byl škpt. Morávek informován o tom, že do Prahy již dorazila kurýrní zásilka ze Švédska a že spojovací výsadek (operace Silver A) se uskuteční v první vhodný den po 25. prosinci 1942. K tomuto účelu měl obratem sdělit do Londýna bezpečnou kontaktní adresu ve východních Čechách.

6 Viz dokument č. 118.

117

1942, 4. leden, Praha

Moták plk. gšt. Josefa Churavého manželce a dětem, ve kterém popisuje okolnosti svého zatčení a první výslechy gestapem.

Má zlatá Máno a děti!

Poprvé po dlouhé době píši Vám dopis a nevím ani, budu-li moci jej doručit. Proším, spal jej hned po přečtení, neboť povolení k psaní dopisů nemám.

Trávím dny v rozjímání o tom, co bylo, co by mělo být. Víím, že jsem mnoho chyboval, a rád bych napravil, co bude možné, dopřeje-li mi Bůh života. Zkusil jsem velmi mnoho, zvláště v prvních dobách po zatčení. Za to jsem se naučil modlit. Chci zase vstoupit do církve, až to bude možné, protože jsem poznal, že v neštěstí je velkou útěchou docela dětinská víra v Boží milost a vědomí, že je člověk jedním z milionů, kteří věří stejně prostě a jsou stejně odevzdáni do vůle Boží.

Zatkli mne 9. října v 21 hodin. Měl jsem na nábreží Na Františku schůzku s mjr. dr. Jedličkou, který byl zatčen asi o den dříve a prozradil místo, čas i mne. A teď to nejpodivnější: dozvěděl jsem se o Jedličkově zatčení těsně před schůzkou — a přece jsem na udané místo šel, jako by mne tam někdo vedl. Jistě to byla vůle Boží. Byl jsem zatčen, ale písemnosti zatím někdo z bytu odnesl. Později jsem se dozvěděl, že by mne byli zatkli o 10–14 dní později, neboť sledovali dr. Bondyho, který ke mně chodil, a věděli, že chodí do domu, kde jsem bydlil. Byli by to z něj dostali, ke komu chodil, nebo by byli prohledali dům a byli by mne dostali i s dokumenty.

Nábřeží bylo obklíčeno dvěma kordony české i německé policie, i říční policie s motorkami byla připravena. Podle Jedličkova popisu mne poznali, zezadu přepadli a hned mi dali pouta na ruce. Odvezli mne do Bredovské a tam celkem slušně mluvili. Celou noc jsem proseděl na židli a ráno začli s výslechem. Odpovídal jsem na všechno, co se vztahovalo na mne, ale nechtěl jsem říci, kde jsem bydlel a s kým a kde jsem měl schůzky, které jsem měl zapsány v kalendáři. Začali mne tedy bít pěstí do obličejů, a když to nepomohlo, začli mne řezat gumovými obuškami asi prst silnými do zadku. Přitom mne spoutali na rukách i na nohách a položili přes klubovku. Zatímco Fleischer a Bingel mi dali několik set ran, rval mne Herschelman za pouta tak, že mi rozdrásal celá zápěstí. Když jsem už nemohl vydržet bolestí, řekl jsem jim smyšlenou adresu bytu v Břevnově a smyšlená jména i místa schůzek. Pak mne odvedli do domácího vězení a bez jídla, spoutaného, mne nechali ležet na prýčně do večera. Večer přišli z udané schůzky se třemi lidmi, z nichž přirozeně žádný nebyl ten pravý. Chystali se pak jít do udaného bytu a hned mi vyhrožovali hrozným bitím, ukáže-li se adresa nesprávná. Přiznal jsem tedy, že adresa je smyšlená. Vrhli se na mne a zase mne začli bít, až jsem omdlel. Po procitnutí jsem jim konečně svůj byt

udal a musel jsem udat i byty předešlé. Bylo to dobře, protože je stejně znali zase v jiném oddělení. Odjeli do bytu a přivezli kufík s prádlem a pí Kratochvílovou. Ta jim řekla, že jsem nic jiného v bytě nenechal. Hledali psací stroj a aktovku s věcmi a chtěli mne zase bít, abych řekl, kam jsem věci dal. Prosil jsem pí Kratochvílovou, aby řekla pravdu, a ta pak řekla, že dopoledne odnesla věci nějaká paní Věra.^a Tu později také zatkli, bili, ale ta vše popřela, a tak věci zmizely, bohudík, zatím docela, a mne ani nezajímá kam. V noci mne pak vyslýchali až do rána. Lékař mi musel dát posilující injekci, abych zase neomdlel. Nikoho jsem neprozradil. V sobotu v poledne mi konečně dali talíř brambor s gulášovou omáčkou. Sotva jsem dal první sousto do úst, omdlel jsem a omáčku vyli po kalhotách. Vzkřísili mne, položili na prýchnu, ale jíst jsem už nedostal. Odpoledne mne zase vedli k výslechu, ale omdlel jsem na schodech, a proto mne večer poslali na Pankrác na odpočinek. V pondělí začaly výslechy nanovo, ale v jiném oddělení, kde jsem se dozvěděl, že o mně vůbec nikdo nevěděl, naopak, dostali zprávu, že jsem padl u Arrasu. Dne 8. května 1941 jsem na naléhání pí Kvapilové a pí Linhartové šel na schůzku s „prstýnkáři“, tj. s bývalým rotmistrem Antonínem Neradem z Braníku, který se stavěl také jako bojovník za svobodu, a zatím to byl agent gestapa. Od té doby mne skoro stále sledovali až do 9. září, kdy jsem jim zmizel. Vysledovali také, že jsem byl odpoledne koncem srpna u Tóny^b v bytě, ale když jsem řekl, že jsem se byl jen ptát na Vás a že nic politického v tom nebylo, škrtli záznam. Také jsem se tam dozvěděl, jak sledovali Vilku na schůzky se mnou. V pátek 17. října jsem byl zase u výslechu u Fleischera. Chtěl pravá jména a adresy lidí, jež jsem znal jen pod krycími jmény, a potřetí mne zmlátil gumovým obuškem do úplného bezvědomí. Pak mne odvezli sténajícího na Pankrác.

Od té doby mne ošetřoval německý ranhojič, který ukázal přece jen trochu lidského citu. Také od té doby až do 25. října jsem při výsleších dostal jen několik ran obuškem, jinak byli klidnější. Dne 26. října odpoledne měl jsem mít Tvoji návštěvu. Myslím, že Fleischer při ní ještě chystal na nás nějaké nepříjemné překvapení, a proto jsem se jí skoro bál. Dopoledne mi však ranhojič proflízl jednu ránu, a tu mi vyteklo tolik černé krve, že mne prohlásil za neschopného výslechů a převozů, a tak z návštěvy sešlo. Ležel jsem pak dlouho v klidu v cele. Praskla mi i rána na druhé straně, vytekla zase spousta zkažené krve, pak odpadla mrtvá, černá kůže asi jako dlaň s prsty, ale pak se to již začalo hojit. Na prádlo mám ještě stopy hnisu a masti, ale už je to dobré, už i sedět mohu. Nové výslechy začaly v druhé polovině listopadu, ale byly už řidší a bez bití. Dne 14. prosince po poledni mne Fleischer hrozně při výslechu zfackoval a vyhrožoval zatčením Vás všech a novým bitím, dokud neřeknu jména, která jsem neznal. Teprve 16. prosince odpoledne se vše změnilo. Výslech prošel bez bití a od 17. prosince si mne vzal na starost komisař Schultze, přednost oddělení, sám. Od té doby jedná se mnou slušně, a dokonce mi dal naději, že mohu vyváznout životem, uvedu-li na stopu německého zrádce, který pracoval s jedním

z nás. Nezbyvá mi, než abych se o to pokusil, ač ani potom nemám jistotu, že budu zachráněn. Věřím však Schultzovi[!], že učiní vše možné, aby dosáhl revize starého rozsudku a nějakého vhodného řešení nynější situace. Věřím v milost Boží, že mne vysvobodí, bude-li to lepší pro Vás i pro národ.

Trávím dny v cele č. 7 v přízemí německého oddělení. Nejdříve jsem byl sám, pak mi dali na pomoc p. Springra z Hlubočep č. 119, ale za 13 dní ho někam odeslali, snad k soudu. Od 15. listopadu je tu se mnou p. Řanda, který za mne uklízí celu, neboť sám se nemohu dosud moc hýbat. Připojuje také dopis a prosí, abyste jej odevzdali jeho pí matce ve Vršovcích podle adresy. Jen ať neříká nikomu o něm a rozhodně nic o Vás. Doby jsou tu dobré i zlé, hlavně podle zpráv, které přec jen k nám pronikají a rozšiřují se, ač se tomu strážci snaží zabránit. Na sv. Mikuláše 5. 12. večer jsem jel s p. gen. Eliášem na Pankrác a on mi podstrčil balíček s pěkným kouskem husy. Měli jsme tedy nečekaný dárek mikulášský. O Vánocích ti budu vypravovat ústně. Musím již končit, protože co nevidět zhasnou a ráno půjdu za tmy do Pečkárny.

Líbám Vás všechny a modlím se za vás vroucně. Pozdravy všem rodičům i ostatním, tj. Volfům^a a Zeleným. Jsem v duchu stále s vámi a doufám v shledání. Tvůj Pepa

Archiv autora, xerokopie opisu původních motáků, 6 s.

a Ve skutečnosti Anna Polertová, členka ilegální odbojové organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme.
b, c Antonín Wolf; švagr plk. gšt. J. Churavého.

1 Neoficiální název odbojové skupiny Všeobecné národní hnutí, v jejímž čele stál bývalý rotmistr Antonín Svatoš. Členskou základnu tvořili především bývalí rotmistři československé armády, řadoví poštovní úředníci a železničáři.

118

1942, 5. leden, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi o činnosti škpt. Václava Morávka, který podle zjištěných informací zastává funkci vedoucího české ilegální špionážní a sabotážní organizace.

Betrifft: Den Leiter der illegalen tschechischen Spionage — und Sabotage-Organisation, denehem. tschech[ischen] Stabskapitän Wenzel M o r a v e k

Vorgang: Ohne

Anlagen: Ohne

Durch die systematische Verfolgung der Angehörigen der in der Nacht vom 2. zum 3. Oktober 1941 ausgehobenen illegalen Sender-Organisation des britisch-tschechischen Nachrichtendienstes (Krajina — Moravek) gelang in den verfloßenen

Wochen die Festnahme fast sämtliche Mitarbeiter des K r a j i n a und des M o r a v e k unter gleichzeitiger Festnahme des gesamten sowjetrussischen Nachrichtennetzes, welches der ehemalige tschechische Major der Luftwaffe — Dr. J e d l i c k a — im Auftrage des Nachrichtendienstleiters M o c h o v vom ehem. sowjetrussischen Generalkonsulat in Prag errichtet hatte. Bei dieser Aktion konnten 8 betriebsfähige Kurzwellsender, Ersatzmaterial für weitere 10 Sender, umfangreiches Sabotage- und Spionagematerial, zahlreiche Brandsätze, Kohlenzeitzündler und eine Höllenmaschine sowie umfangreiches schriftliches Material mit Originalfunksprüchen von und nach London sichergestellt werden.

Auf Grund neuer Aussagen des vom Wehrmachtgericht Böhmen in Abwesenheit bereits zum Tode verurteilten, jedoch erst am 7.10.1941 festgenommenen ehem. tschechischen Obersten C h u r a v y, der vom Tage seiner gerichtlichen Verurteilung bis zu seiner Festnahme der Leiter der Militärgruppe der illegalen britisch-tschechischen Widerstandsbewegung war, gelang es am 18.12.1941 in den Kanzleiräumen des Hus-Fonds den Schreiber des ehem. Stabskapitäns Wenzel M o r a v e k festzunehmen. Bei dieser Gelegenheit wurde umfangreiches Nachrichtenmaterial u.a. die Funkschlüssel des M o r a v e k sichergestellt. Der Schreiber, der die Deckbezeichnung „65“^a führte, gab u.a. rd. 20 Wohnungen in Prag an, die teils unter Vorwand gemietet waren, teils leer standen und als Brief- bzw. Nachrichtenlaufstellen für die illegale tschechische Spionage-Organisation dienten.

„65“ hatte weiter ausgesagt, M o r a v e k habe die Befürchtung geäußert, sein Bekannter, der sowjetrussische Nachrichtenagent Major Dr. J e d l i c k a — dem diese Wohnungen bekannt seien — würde der Geh. Staatspolizei diese Adressen preisgeben. M o r a v e k habe daher Anweisung gegeben, diese Wohnungen sofort als Briefanlaufstellen als auch als Notunterkünfte nicht mehr zu benutzen.

Im Anschluss an die Festnahme des „65“ wurden am 19. und in der Nacht zum 20.12.41 fast sämtliche dieser Briefanlauf-Wohnungen von Beamten meiner Abteilung III überholt.

Am 20.12.41 gegen 7 Uhr morgens wurde die letzte der von „65“ benannten Wohnungen in der Karlsgasse 25 besetzt. Durch vorher durchgeführte Ermittlungen war festgestellt worden, dass die Wohnungsinhaber ein älteres Ehepaar sind; der Mann ist blind, seine Frau taubstumm Nach vertraulichen Ermittlungen war in der Wohnung ausser den beiden Eheleuten niemand anwesend.

Der Block, zu dem das Haus Karlsgasse 25 gehört, besteht aus einem Hauptgebäude, 2 Höfen und mehreren Ausgängen. 2 Beamte besetzten den Haupthausflur, 2 weitere die Zugänge vom 3. Stock zum Treppenhaus, 4 Beamte drangen in die Wohnung ein.

KK. Schultze durchsuchte mit einem Beamten den rechten Teil der Wohnung, KK. Bingel ebenfalls mit einem Beamten den linken Teil. Die Durchsuchung der rechts liegenden Wohnräume vertief ergebnislos. Als die Beamten von dort zur Diele

zurückkehrten, öffnete KK. Bingel mit der linken Hand die Tür zu einem Zimmer; in der rechten Hand hielt er seine entschärfte Pistole. Auf seinen Ruf: „Hände hoch“ erhielt er einen Schuss in die rechte Schulter, einen weiteren Schuss in die rechte Hüfte, konnte sich jedoch aus der Schusslinie entfernen. Der unbekannte Bewohner dieses Zimmers eröffnete hinter einer Barrikade ein Schnellfeuer aus 2 automatischen Pistolen auf meine Beamten.

KK. Schultze, KS. Abendschön und Krim.Ang. Jäger versuchten, in das Zimmer einzudringen; dieses Vorhaben war jedoch wegen der zu schnellen Schussfolge des Zimmerbewohners unmöglich. Der unbekannte Schütze von meinen Beamten als der ehem. Stabskapitän M o r a v e k erkannt.

M o r a v e k hatte, da die Tür in sein Zimmer hinein aufging, Gelegenheit durch direkte Schüsse auf die gegenüberliegende Wand indirekte Querschläger anzubringen. Durch einen dieser Querschläger wurde der KS. Lingner am linken Oberschenkel verletzt.

Als KK. Schultze und KS. Abendschön sich verschossen hatten, eilten die im Hausflur und im Treppenhaus aufgestellten Beamten ihren Kameraden zu Hilfe und setzten das Feuergefecht fort.

KK. Schultze gab einem Beamten den Auftrag, Verstärkung von der in der Nähe gelegenen tschechischen Polizeidirektion zu holen und wies die Beamten, die sich verschossen hätten an, das Treppenhaus zu sichern. Die Kraftfahrer erhielten den Auftrag, die Verletzten KK. Bingel und KS. Lingner zum SS-Lazarett zu schaffen.

M o r a v e k, der das Grundstück genau kannte, gelang es, aus dem Zimmer zu flüchten und durch einen Nebenausgang auf die Strasse zu entkommen. Hier wurde er von KK. Schultze, Pol.Sekr. Heidrich, KOA. Kehr und Krim.Ang. Jäger erneut gesichtet und gestellt. KK. Schultze, der die letzten 2 Patronen von einem der Verwundeten an sich genommen hatte, gab auf den flüchtenden M o r a v e k, der dauernd nach meinen Beamten schoss, 2 Schüsse aus 8 bis 10 Meter Entfernung ab, worauf M o r a v e k die Arme hoch warf, jedoch weiterlief.

Die 4 Beamten nahmen ohne einen Schuss Munition die weitere Verfolgung auf. Als sie M o r a v e k bis auf ungefähr 5 Meter eingeholt hatten, gab dieser auf den Krim.Ang. Jäger einen Schuss ab, der durch den linken Beckenknochen eindrang und durch den rechten Beckenknochen den Körper wieder verliess.

M o r a v e k tauchte dann in einer Gruppe entgegenkommender tschechischer Arbeiter am Eingang einer Passage unter und blieb, als diese Gruppe zersprengt worden war, verschwunden. Eine sofort eingeleitete Grossfahndung blieb bis jetzt erfolglos.

M o r a v e k hat auf meine Beamten schätzungsweise 200 Schuss aus mehreren Pistolen 9mm Kaliber abgegeben. In seinem Zimmer wurden Kleidungsstücke aufgefunden, die mit aufgenähten Taschen für je 2 Pistolen und 4 Reserveladestreifen für jede Hose, Weste und Rock versehen waren. Ausserdem wurde umfangreiches

schriftliches Nachrichtenmaterial, ein Kurzwellensender, eine Höllenmaschine, Funksprüche von und nach London, Chiffrierbücher und die Kartei der illegalen tschechischen Widerstandsbewegung gefunden. Diese Kartei enthält die Namen von Angehörigen der Vlayka, [!] von V-Personen der Abwehrstelle Prag, vom SD-Leitabschnitt, der Geheimen Staatspolizei und von Beamten der Geheimen Staatspolizei.

Nach der Aussage des bisherigen Schreibers des M o r a v e k bestand die illegale Militärgruppe nur noch aus 4 Personen, nämlich aus dem ehem. General H o m o l a, dem ehem. Obersten S r s t k a, dem ehem. Major Z a t r e p a l e k und M o r a v e k.

Oberst S r s t k a konnte am 21.12.41 und General H o m o l a am 31.12.41 festgenommen werden.

Da M o r a v e k kürzlich mit einem hiesigen V-Mann brieflich Verbindung aufgenommen hat und mit diesem einen Treffpunkt vereinbaren will, ist mit seiner Festnahme in der nächsten Zeit zu rechnen.

Die 3 verletzten Beamten befinden sich im SS-Lazarett Prag-Podol. Sie sind sämtlich sofort nach der Einlieferung operiert worden.

KS. Lingner hat am linken Oberschenkel eine Einschusswunde von ungefähr 3 bis 4 cm Durchmesser (Querschläger). Weder der Knochen, noch wichtige Arterien oder Nerven sind verletzt. Nach ärztlicher Ansicht kann KS. Lingner in ungefähr 3 Wochen in ambulante Behandlung entlassen werden.

Der Schulterschuss des KK. Bingel hat die Hauptarterie des rechten Armes zerschossen und die Nerven verletzt. Es besteht die Gefahr, dass bei nicht genügender Durchblutung durch die Nebenarterien Komplikationen eintreten und der Arm gegebenenfalls abgenommen werden muss. Das Geschoss, das in der Hüfte steckenblieb, hat zuerst das Feuerzeug durchschlagen und ist dadurch abgebremst worden. Die beiden Geschosse konnten bis jetzt Bluttransfusionen von 1550 ccm durchgeführt werden.

Der auf den Krim.Ang. Jäger abgegebene Schuss hat beide Beckenknochen durchbohrt und an mehreren Stellen den Dickdarm gestreift, sodass die Gefahr eines Darmabszesses besteht. Das Bauchfell ist nicht verletzt worden.

Bei dem Krim.Ang. Jäger sind bis jetzt Bluttransfusionen von 1000 ccm durchgeführt worden.

KK. Bingel und Krim.Ang. Jäger müssen voraussichtlich noch mindestens 3 Monate im SS-Lazarett verbleiben.

Dr. Geschke^b

VÚA—VHA, *Sbírka Domáci odboj*, sign. 308-35/1, fol. 87-91, kart. 6. Originál strojopis, 5 s.

a Uvedenou osobu se nepodařilo jednoznačně identifikovat.

b Vlastnoruční podpis.

119

1942, 12. leden, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi o vojenské sabotážní a špionážní organizaci, která spolupracovala s britskou a sovětskou zpravodajskou službou a v průběhu roku 1941 byla postupně zlikvidována.

Illegale tschechische Militär-, Sabotage und Spionageorganisation

Bei der Aufrollung der illegalen tschechischen Militärgruppe konnten in der letzten Zeit weitere, enge Mitarbeiter der früheren Nachrichtenchefs der Militärgruppe, des Oberstleutnant B a l a b a n und des Oberst C h u r a v y, festgenommen werden.

Hierzu gehören:

Der ehem. Oberstlttn. K e v a l, Verbindungsoffizier zu den Stabschefs der Landeskommmandos Böhmen und Prag, der ausserdem militärische, wirtschaftliche und politische Nachrichten sammelte;

der ehem. Stabskapitän V i l k a, zunächst Kurier und Verbindungsmann des Oberstlttn. B a l a b a n zum Leiter der Zivilfunkgruppe, dem Professor K r a j i n a, später für Oberst C h u r a v y Verbindungsmann zu den illegalen Fingerringgruppen;

der Presserat K ö n i g, anfangs Mitarbeiter der Zivilorganisation PU (Politische Zentrale), seit Sommer 1940 Nachrichtenagent für Oberstlttn. B a l a b a n und Oberst C h u r a v y;

der Radakteur K o r c a k, Herausgeber der illegalen Druckschrift „Cesky Kuryr“ (Tschechischer Kurier).

Nach der Festnahme des Oberstlttn. B a l a b a n im April 1941 wurde die Militärgruppe durch Oberst S r s t k a i der UVOD (Zentrale Führung des heimatlichen Abwehrkampfes) vertreten; Oberst C h u r a v y wurde Nachrichtenchef. S r s t k a übernahm die bisherigen Aufgaben des Oberst C h u r a v y, nämlich die Geldverwaltung und die Unterstützung der Angehörigen Festgenommener. Im Auftrage des Oberst S r s t k a hatte Presserat K ö n i g die Verbindung zwischen der Militärgruppe und den Fachgruppen (Odboraci [!]) wieder hergestellt.

Die Ermittlungen sowohl gegen die UVOD (Zentrale Führung des heimatlichen Abwehrkampfes) als auch gegen die zentrale Leitung der illegalen tschechischen Militärorganisation können im wesentlichen als abgeschlossen bezeichnet werden, nachdem am 31.12.1941 der letzte Leiter der Militärgruppe der illegalen tschechischen Widerstandsbewegung, der ehem. Divisionsgeneral H o m o l a festgenommen werden konnte.

Eine der wichtigsten Abteilungen der illegalen tschechischen Militärorganisation war die Nachrichtenabteilung. Sie wurde auf Anweisung des in der Nacht vom 14. zum 15.3.1939 mit lo übrigen Nachrichtenoffizieren im Flugzeug nach London geflüchteten ehem. Leiters der II. Abteilung (Spionageabteilung) des MNO, des ehem. Obersten M o r a v e c, gebildet. Diese Neuorganisation war auf eine unmittelbare Anweisung des General I n g r, des Kriegsministers der tschechischen Emigrantenregierung in London zurückzuführen. Die daraufhin gebildeten Spionageorganisationen wurden mit Funkgeräten, Sprengstoffen und Geldmitteln ausgerüstet und begannen sofort nach dem deutschen Einmarsch die nachrichtendienstliche Tätigkeit für den britisch-tschechischen Nachrichtendienst.

In den Jahren 1939/40 wurden die nachstehend aufgeführten grösseren britisch-tschechischen Nachrichtengruppen zerschlagen:

1. CTK (Tschech[ische] Korrespondenzbüro) — 75 Festnahmen,
2. Bondy — Polizeirat J a r o s c h — 120 Festnahmen,
3. Polizeiarzt Dr. M ü l l e r — 15 Festnahmen,
4. Gruppe Mašin-Vrnata-Schneeberger-Regenärmel — 50 Festnahmen.

Bei den Festgenommenen wurden umfangreiche Spionageunterlagen und 34 betriebsfertige Kurzwellensender mit zahlreichem Ersatzmaterial beschlagnahmt. Die Nachtragsfestnahmen zogen sich bis Mitte 1941 hin.

Anfang 1941 wurde festgestellt, dass enge Verbindungen zwischen den sowjetrussischen und den britisch-tschechischen Nachrichtenorganisationen im Protektorat bestanden. Durch Aufrollung des sowjetrussischen Agentennetzes, das von dem Beamten M o c h o v des sowjetrussischen Generalkonsulats in Prag geleitet wurde, konnten bis jetzt rd. 200 Agenten der Gruppe Selucky festgenommen werden; unter ihnen befanden sich 4 Gruppen, die mit 5 Kurzwellensendern arbeiteten.

Im August/September 1941 wurde die Wahrnehmung gemacht, dass sowohl die Funkorganisation der politischen Leitung unter Professor K r a j i n a, als auch die Funkorganisationen der Spionageabteilung unter Stabskapitän M o r a v e k ihre illegale Funktätigkeit erheblich verstärkten.

Durch Anpeilen und überraschendes Zufassen in der Nacht vom 3. zum 4.10.1941 gelang es, das Funknetz des Professor K r a j i n a zu erfassen, 60 Funker und Agenten festzunehmen, 11 Kurzwellensender zu beschlagnahmen und umfangreiches Spionage- und Funksendematerial sicherzustellen.

Durch die Aussagen des Funkers der beim Senden überraschten Funkgruppe wurde festgestellt, dass der Einflug britischer Flugzeuge in der Nacht vom 3. zum 4.10.1941 in das Protektorat von Professor K r a j i n a funktelergraphisch erbeten worden war und auch zu der vereinbarten Zeit stattfand. Bei diesem Einflug wurde von

dem britischen Flugzeug ein tschechischer Fallschirmagent¹ in der Umgebung von Pardubitz abgesetzt, der einen modernen Kurzwellensender und einen neuen Chiffrierschlüssel aus London mitbrachte. Dieser Fallschirmspringer konnte kurz nach seiner Landung ermittelt und festgenommen werden.

Bei der Aufrollung dieses Netzes wurde eine weitere Verbindung des britisch-tschechischen Nachrichtendienstes zu dem sowjetrussischen Nachrichtennetz des ehem. Tschechischen Majors der Luftwaffe Dr. J e d l i c k a festgestellt. J e d l i c k a konnte mit seinem gesamten Agentennetz (18 Agenten und 2 Funker) überraschend festgenommen werden, wobei 2 vom sowjetrussischen Generalkonsulat in Prag zur Verfügung gestellte moderne Kurzwellensender amerikanischer Konstruktion sichergestellt wurden.

Durch weitere Ermittlungen gelang auch das Eindringen in die Funk-Spionage- und Sabotageorganisation des ehem. Stabskapitäns Wenzel M o r a v e k , wobei 20 Personen festgenommen und 6 Kurzwellensender, umfangreiches Ersatzmaterial, Sprengstoff, Brandsätze, 2 Höllenmaschinen, Pistolen und Spionagematerial sichergestellt werden konnten.

Am 20.12.1941 wurde bei der Besetzung von Wohnungsanlaufstellen der Gruppe M o r a v e k der Leiter dieser Gruppe, der ehem. tschech[ischen] Stabskapitän M o r a v e k überrascht. M o r a v e k schoss sofort aus seinem verbarrikadierten Zimmer auf meine Beamten, wobei 3 schwer verletzt wurden. M o r a v e k gelang es infolge seiner guten Ortskenntnisse, zu entkommen. Er selbst ist höchstwahrscheinlich ebenfalls schwer verletzt worden.

Bei der Durchsuchung dieser bisher unbekannten Wohnung des Stabskapitäns M o r a v e k wurde ein weiterer betriebsfertiger Kurzwellensender, eine Höllenmaschine, umfangreiche chiffrierte Funksprüche von und nach London und zahlreiche Pistolen vorgefunden.

Zusammenfassend ist zu sagen, dass sowohl die illegale tschechische Militärgruppe als auch die britisch-tschechischen bzw. sowjetrussischen Nachrichtengruppen z.Zt. bis auf 4 Personen entdeckt und aufgerollt werden konnten. Mit der Festnahme dieser 4 Personen ist in den nächsten Tagen zu rechnen. Es muss allerdings daraufhingewiesen werden, dass in letzter Zeit sowohl von sowjetrussischer, als auch von britischer Seite verstärkt Fallschirmagenten mit Spionage- und Sabotageaufträgen im Protektorat abgesetzt werden. Bis auf einen sind bisher sämtliche Fallschirmjäger festgenommen worden.

VÚA—VHA, *Sbirka Domáci odboj*, sign. 308-35/1, fol. 81-85, kart. 6. *Originál strojopis*, 3 s.^a

a Přílohu spisu tvoří základní schéma ilegální organizace v protektorátu; nepublikuje se.

¹ Jednalo se o operaci Percentage, jejímž účastníkem byl radista František Pavelka. K seskoku došlo u Koudelova, nedaleko Časlavi. Gestapo jej zatklo 25. října 1941 v souvislosti s průnikem do ilegální sítě odbojové organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme. Pavelka byl 19. srpna 1942 odsouzen německým lidovým soudem k trestu smrti a 11. ledna 1943 popraven spolu s dalšími třemi občany z Koudelova, kteří mu po seskoku poskytli pomoc.

120

1942, 26. března, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o přestřelce, která skončila smrtí škpt. Václava Morávka, vedoucího zpravodajské a sabotážní organizace českého hnutí odporu.^a

Betrifft: Ehemaligen tschechischen Stabskapitän Wenzel M o r a v e k , geboren am 8.8.1904 in Kolin.

Vorgang: Meine früheren Berichte.

Anlagen: Ohne.

Am 21.3.1942 wurden von Beamten meiner Abteilung III die bisher bekannten Anlauf- und Poststellen des ehemaligen Stabskapitäns M o r a v e k , des Leiters der britisch-tschechischen Spionagegruppe und der Sabotageorganisation der illegalen tschechischen Widerstandsbewegung überholt, nachdem Versuche, über eine Mittelperson¹ an M o r a v e k heranzukommen, fehlgeschlagen waren.

Durch die Vernehmung einiger in diesen Anlaufstellen Festgenommener wurde in Erfahrung gebracht, daß ein Beauftragter des M o r a v e k^b am 21.3.1942 gegen 19 Uhr in einem Park an der Peripherie Prags erscheinen würde. Einige Beamte besetzten kurz vor 19 Uhr diesen Park, um den Beauftragten festzunehmen und dadurch an M o r a v e k heranzukommen.

Der Beauftragte wurde gegen 19.10 Uhr nach Brechung erheblichen Widerstandes festgenommen, wobei der Gebrauch seiner entschulten Pistole und ein anschliessender Fluchtversuch verhindert wurde. Bei der ersten Abhörung des Festgenommenen ergab sich, daß dieser mit einem anderen Agenten einen Treff für 22 Uhr am gleichen Tage vereinbaren sollte, da Moravek verhindert sei, um 19 Uhr selbst zu kommen. Gegen 19.15 Uhr, als meine Beamten den Festgenommenen bereits abtransportierten, erschien aus einem Seitenweg unerwartet M o r a v e k , sah seinen festgenommenen Beauftragten und eröffnete das Feuer, das sofort erwidert wurde. M o r a v e k erhielt einen Schuss in die Wade und in die Unterschenkel und versuchte, sich fortzuschleppen. Um 19.19 Uhr, als Moravek eingekreist war und keine Fluchtmöglichkeit mehr sah, erschoss er sich, bevor meine Beamten zuspringen konnten.²

M o r a v e k hat in dieser kurzen Zeit 50 Schuss abgegeben, ohne daß jemand verletzt wurde. Er ist von 10 Schüssen getroffen.

Bei seiner Durchsuchung wurde 2 Pistolen 9 mm, 7 leere Reservemagazine, Schlüsselmaterial und Funksprüche aus London, die zurzeit dechiffriert werden, vorgefunden.

Durch die Aufrollung der Gruppe M o r a v e k wurden bis jetzt 22 Personen festgenommen. Mit der Festnahme weiterer Personen und dem Eindringen in die britischen Fallschirmspringer-Organisation ist zu rechnen. Unter den Festgenommenen

befinden sich 2 ehemalige tschechische Militärfunker, die bis in die letzte Zeit für Moravek Kurzwellenapparate gebaut und mit London gefunkt haben und 3 Schlafwagenschaffner, die höchstwahrscheinlich auf ihren Fahrten in das Ausland Kurierdienste für den britisch-tschechischen Nachrichtendienst leisteten.

Weiterhin wurden bei dieser Aktion erfaßt:

3 Sender, 6 Empfänger, umfangreiches Material an Bestandteilen für Senderbau und eine grosse Anzahl Funksprüche.

Dr. Geschke^c

NA, ÚŘP-ST, sign. 109-4/409, fol. 1-3. Originál, strojepis, 3 s.

- a Zpráva byla zaslána zastupujícímu říšskému protektorovi Heydrichovi, vedoucímu berlínské centrály gestapa (RSHA-IV) Müllerovi, vyššímu veliteli SS a policie K. H. Frankovi, veliteli bezpečnostní policie a SD v protektorátu Böhmemu, referátům IV E 6 a IV D1 berlínské ústředny gestapa, pražské úřadovně Abwehru a řídící úřadovně gestapa v Brně.
 - b Mínen Václav Řehák, blízký spolupracovník škpt. Václava Morávka.
 - c Vlastnoruční podpis.
- 1 Mínen pracovník pražské úřadovny Abwehru Paul Thümmel. Po svém zatčení gestapem se 26. února 1942 plně doznal ke své spolupráci s československou zpravodajskou službou. Dne 2. března 1942 byl dočasně propuštěn na svobodu, aby pomohl pražskému gestapu dopadnout škpt. Václava Morávka. Blíže viz KO-KOŠKA, Jaroslav – KOKOŠKA, Stanislav: *Spor o agenta A-54*. Naše vojsko, Praha 1994, s. 282–283 a 292–294.
- 2 Události, které vedly 21. března 1942 ke smrti škpt. Václava Morávka, detailně rekonstruoval Vilém Čermák. Na základě široké škály pramenů včetně pitevního protokolu dospěl k přesvědčivému závěru, že škpt. Morávek s vysokou pravděpodobností sebevraždu nespáchal. Viz ČERMÁK, Vilém: *Muž proti okupaci. Portrét štábního kapitána Václava Morávka*. Nava, Plzeň 2007, s. 184–210.

Příloha

ZÁKLADNÍ SMĚRNICE PRO ČINNOST OBRANY NÁRODA Z ROKU 1939

1. Směrnice pro provádění mobilizačních příprav Obrany národa.

1) Prováděním mobilizačních příprav, které mají umožnit připravení vyšších jednotek vojenských, jsou organizací ON pověřeni vybraní bývalí aktivní důstojníci, umístění v občanském povolání v městech, kde je zamýšleno vojenské jednotky postavit. Budou to zpravidla místa bývalých posádek a sídla okresních úřadů. Důstojníci pověřeni prováděním mobilizačních příprav a včas potřeby provedením mobilizace jsou v dalším nazýváni mobilizační důstojníci. Jejich výběr provedou velitelé ON země, krajů a PK, dozor nad mobilizačními přípravami vykonávají velitelé země, krajů a PK v rámci své působnosti.

2) Mobilizace bude vyhlášena:

a) rozhlasem, budou-li vysílací stanice převzaty neporušeny a nebudou-li předtím odebrány přijímače,

b) tiskem za předpokladu, že to bude možno provést rychle a že nebude přerušeno kolportážní organizace pro nemožnost dopravy apod.

c) Vyhláškou, kterou vydají na rozkaz ústředí podkrajští (PK) velitelé ON.

Připraveny budou všechny tři druhy vyhlášení; vyhlášení rozhlasem a tiskem připravuje ústředí, vyhlášení vyhláškou připraví velitelé PK spolu s krajskými veliteli ON. Od ústředí dostanou předem vzor vyhlášky. Na rozkaz daný z ústředí tajnou vysílací stanicí nebo kurýrem vyhlášku rozmnoží a rozšíří ji do míst velitelům okresů a ti zas do obcí svého okresu. Předem si jen nenápadně zjistí, kde by mohli vyhlášku rozmnožit (nemusí být tištěna, postačí i rozmnožovací přístroj), a vedou v evidenci osoby a dopravní prostředky pro její rozvezení, aniž je o jejich předvídaném úkolu předem uvědomí.

3) Povolání osob

a) Povolány budou vojenské osoby nejmladších pěti ročníků zálohy a náhradní zálohy, tj. osoby narozené v r. 1913 a mladší. Kdyby v některém okrese z různých dů-

vodů nenastoupil dostatečný počet osob, jsou místní velitelé podkrajů oprávněni povolát další tři ročníky osob v záloze a náhradní záloze.

b) Kromě povolaných vojenských osob mohou nastoupit i dobrovolníci, jimiž mohou být vojenské osoby starších ročníků nebo i nevojenské osoby, pokud jich bude možno využít pro potřeby vojenských jednotek, např. řidiči motorových vozidel, kuchaři apod.

c) Z důstojníků v záloze budou povoláni všichni narození v r. 1910 a mladší. Jinak pro ně platí stejné rozkazy jako pro ostatní vojenské osoby v záloze.

d) Bývalí důstojníci z povolání, rotmistři a dále sloužící musí nastoupit všichni bez ohledu na ročník a bez ohledu na nynější civilní povolání. Z nich nenastoupí jen ti, kteří jsou v organizaci ON nebo dostali zvláštní úkoly nebo jsou ve vládním vojsku nebo bezpečnostních sborech (četníci, policie, finanční stráž).

4) Všechny povolané osoby (z povolání a v záloze) nastoupí zásadně v sídle svého okresního úřadu (bez ohledu na příslušnost ke kmenovým tělesům). Někteří mobilizační důstojníci dostanou pokyn, kam mají tyto osoby po nástupu odeslat.

Příslušníci letectva nastoupí do sídel leteckých jednotek (Praha, Hradec Králové, Olomouc a Prostějov), popř. i do míst, kde jsou vojenská letiště, a zajistí tam všechn vojenský materiál.

Příslušníci telegrafního vojska nastoupí do Benešova, Kutné Hory, do Brna a do Lipníku nad Bečvou.

Některým důstojníkům z povolání budou již předem oznámena místa, kam se mají dostavit, a mobilizačním důstojníkům, kam a kolik důstojníků z povolání mají odeslat.

Pro Prahu, Brno, Plzeň a jiná větší města je třeba ve vyhlášce určit více stanovišť (kam z které čtvrti mají nastupovat), aby se zabránilo hromadění osob.

5. Tvoření jednotek.

a) Zásadně budou stavěny jen prapory o 4 pěších a 1 technické rotě. Každá pěší rota bude mít 4 pěší a 1 kulometnou četou (pokud budou kulomety).

Technická rota bude mít 2 zákopnické, 1 spojovací a 1 pomocnou četou pro zásobování a odsuny.

Do těchto čet a rot budou zařazováni i příslušníci jiných zbraní než pěchoty (jezdeckta, dělostřelectva, různých služeb), a to tak, aby vytvořili pokud možno taktické jednotky (např. četou složenou jen z jezdců nebo dělostřelců, popř. i rotu); tím se usnadní jejich pozdější oddělení a speciální použití. Kde to poměry dovolí, budou postaveny i jezdecké čety, např. tam, kde bude lze získat od selských jízď, jezd. odborů Sokola a soukromníků dostatečný počet jezdeckých koní s postroji.

Podatři-li se někde získat děla nebo jiné bojové prostředky, je třeba organizovat dělostřelecké čety a baterie apod.

b) V některých okresech budou utvořena skupinová velitelství, obdobná velitelství pluku s pomocnou četou, zákopnickou rotou a dvou četách zákopnických a jed-

né spojovací četě. Každému skupinovému veliteli bude podléhat několik praporů. Pokyny v tomto směru budou vydány veliteli krajů ON předem.

c) Z nastoupivších ženistů a telegrafistů budou utvořeny samostatné rotы ženijní a telefonní, a to i v tom případě, když nebude zpočátku dost technického materiálu. Nastoupivší letci budou použiti podle potřeby k zajištění letišť, materiálu apod.

d) Mobilizační důstojníci K a PK oznámí co nejdříve po vyhlášení mobilizace nedostatky a přebytky důstojníků a těžko nahraditelných specialistů (řidiči motorových vozidel, účetní poddůstojníci, zdrav. personál apod.) zemským velitelům ON, kteří provedou vyrovnání mezi kraji. V rámci krajů, resp. PK provedou vyrovnání příslušní velitelé zemí. Ve větších střediscích (hlavně v Praze, v Brně) je třeba předem vést v patrnosti přebytky aktivní důstojníky a rotmistry a připravit jejich rychlé odeslání na místa potřeby podle pokynů zemských velitelů. Velitel Prahy dá přebytky důstojníků k dispozici ZV Čechy. Seznamy aktivních důstojníků a rotmistrů umístěných v jednotlivých místech se u ústředí zpracovávají a budou velitelům zemí postupně zasílány.

e) Všechny rotы je třeba vybavit co největším počtem bicyklů a motocyklů, prapory pak osobními a nákladními auty, aby bylo umožněno jejich zásobování, spojení a zajištění.

Prapory v záloze, tj. prapory postavené ve větších střediscích ve vnitrozemí, je třeba motorizovat, tj. vybavit takovým počtem automobilů, aby byly schopny samostatných přesunů.

f) Pokyny pro označení příslušníků postavených vojenských jednotek zvláštními odznaky byly již dány.

6) Všechny nastupující osoby si přinesou, pokud možno, zbraně s sebou. Všichni občané budou povinni odevzdat u okresních úřadů k dispozici armádě všechny zbraně, lovecké v to, střelivo, ruční granáty, výbušniny a vhodné zbraně bodné a sečné. Totéž se bude týkat i zbrojních průmyslových podniků, skladů a prodejen zbraní, střeliva, výbušnin apod. Právě tak budou muset odevzdat všechny zbraně i různé organizace veřejné a tajné, pokud je ještě uschovaly a pokud s těmito organizacemi jako celky nepočítá ON pro zvláštní úkoly.

7) Dopravní prostředky. Všechny nastupující osoby nastoupí, pokud možno, se svými motorovými vozidly, bicykly, jezdeckými koni s postroji.

Mobilizační důstojníci si vyžádají potřebný počet motorových vozidel, koní s postroji a vozů u okresních úřadů. Především budou povolána evidenční motorová vozidla, záložní a reverzní^a koně. Přitom je dbáti, aby pokud lze nebylo ohroženo zásobování civilního obyvatelstva, zemědělské práce a průmysl.

Potřebné pohonné hmoty se rekvirují.

8) Různý materiál

Především je třeba získat z místních zdrojů ženijní a spojovací materiál. Zpočátku se pro spojení využije permanentní síť a netechnických pojítek.

9) Zásobování, ubytování a odsuny

Zásobování bude zásadně prováděno z místních zdrojů, ubytování musí zajistit obce, v nichž budou jednotky umístěny nebo postaveny.

Odsun raněných a nemocných se bude dít do civilních zdravotních ústavů.

Všichni občané budou povinni poskytovat na potvrzenku podepsanou čitelně velitelem i bez hotového placení potřebný proviant, potřeby k přípravě stravy, potřeby pro ubytování apod.

Bude-li třeba, vyžádají jednotky zákroku u okresních úřadů a bezpečnostních sborů.

10) Hlášení po vyhlášení mobilizace.

Mobilizační důstojníci krajů hlásí po vyrovnání v rámci krajů co nejdříve zemským velitelům nedostatky a přebytky důstojníků a těžko nahraditelných specialistů podle ustanovení čl. 5).

Mobilizační důstojníci hlásí dále ústředí ON:

- počet nastoupivších osob (důstojníci, ostatní),
- jaké jednotky byly postaveny (x praporů, rot),
- přebytky osob (důstojníci, ostatní),
- jak jsou vyzbrojeny postavené jednotky (x pušek, y kulometů apod.),
- vybavení motorovými vozidly, zda dostatek, schodky, možno-li v okrese získat další,
- je-li stravování a ubytování zajištěno,
- různé.

Hlášení se odešle 24 až 48 hod. po vyhlášení mobilizačního rozkazu a dále podle potřeby telegraficky nebo telefonicky na ředitelství pošt a telegrafů v Praze nebo kurýrem (autem, motocyklem, vlakem), kdyby nebylo možno telegraficky a telefonicky.

Vzor hlášení: 69 důstojníků, 1653 ostatních, 2 prapory, zbývají 2 důstojníci, 56 ostatních, 67 pušek vojenských, 460 pušek loveckých, asi 15 000 nábojů vojenských, 800 loveckých, 6 lehkých a 2 těžké kulometry, zbytek motorových vozidel, přebytky malé, vše zajištěno, prapory připraveny k odchodu. Okres Jičín.

11) Postup příprav.

Všechny přípravy musí být prováděny velmi obezřetle, písemné přípravy omezte na nejnútnejší míru a bezpečně uschovejte. Zemští velitelé, vel. krajů a PK řídí mobilizační přípravy ústními pokyny a dozírají na ně. Základní směrnice se vydají písemně až do PK v to. Mobilizační důstojník musí mít všechny přípravy promyšleny, ale nosí je v hlavě. Bude-li nezbytně třeba, zasedne do některých příprav velmi omezený počet osob (2–3) pečlivě vybraných.

Hlavní přípravy velitele PK:

- nenápadně zjistit místa, kde v čas potřeby by byla hláška rozmnožena, kam, jakými prostředky rozvezena,

- spolu s mobilizačními důstojníky předem určit velitele praporů a rot, pokud možno z aktivních důstojníků, a vybrat subalterní důstojníky z důstojníků v záloze. Jako velitele vybírat osoby, které jsou v místě nebo v nejbližším okolí. Kde takové osoby nejsou, vyžádat již předem důstojníky u zemských velitelů, kteří je určí z větších středisek, kde budou přebytky důstojníků. Vybraní velitelé praporů a rot nebudou předem o své funkci uvědoměni ani nebudou pověřeni předem žádnými přípravami, aby okruh zasvěcených osob nebyl předčasně příliš rozšiřován.

Hlavní přípravy mobilizačního důstojníka:

- promyslet způsob nástupu osob: určit místa nástupu (bývalé kasárny, školy, tělocvičny) ve větších, lidnatých okresech více míst, aby se osoby nehromadily, vést v evidenci osoby, které budou provádět jakousi prezentaci osob (pořízení seznamů osob) a rozdělení jich do útvarů, promyslet postavení hlídek, které budou osoby dirigovat na určená místa (okres, úřad, nádraží, vchody do města, stanice autobusů apod.); lze předpokládat, že v okresech nastoupí průměrně asi 1000 osob.

- Vést evidenci aktivních a záložních důstojníků v okrese a předvídat jejich zařazení do jednotek podle pokynů velitele PK.

- Zjistit vhodná místa pro ubytování podle taktických jednotek (kde kolik osob).

- Promyslet stravování – hromadné stravování v hostincích apod.

- Předvídat shromaždiště materiálu odváděného občany (zbraně, střelivo, ženijní, spojařský materiál).

- Předvídat místa a osoby pro přejímání dopravních prostředků (motorových vozidel, koní, vozů). Přejímání by se dalo po krátké prohlídce a po sepsání stručného protokolu (zjistit stav a vady), avšak ne na úkor rychlého převzetí.

- Zjistit dílny pro opravu materiálu (autodílny, kovárny apod.).

Mobilizační důstojník musí postupovat rázně, samostatně a rychle, bez čekání na podrobné směrnice a rozkazy z ústředí. Na jejich rozhodnosti závisí zdar průběhu mobilizace.

12) Tyto směrnice a vzor mobilizační vyhlášky se vydávají zemským velitelům, tito pak velitelům krajů, kteří zařídí další. S mobilizačními přípravami je třeba začít hned u všech velitelských stupňů.

Upozorňuje se na tajnost příprav, bezpečnost uložení písemností (mimo byty osob pověřených přípravami), co největší opatrnost při zjišťování potřebných podkladů pro mobilizační přípravy.

VÚA–VHA, *Sbírka Gestapo a SD, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 3 s.*

a Armádní kůň smluvně přidělený vojenskou správou do užívání soukromým osobám.

2. Vzorový text mobilizační vyhlášky, která měla být zveřejněna po zahájení vojenské akce.

Vláda československého státu nařídila okamžitě vykonat vše, čeho je třeba k obsazení a zajištění neprávem odtřazených pohraničních krajů naší vlasti, a pevně věří, že každý občan bez výjimky, ochotně a rád dá vše, aby ti, na nichž leží zdar celé věci a kteří pro národ a vlast nasadí své životy, mohli i svůj úkol splnit co nejrychleji a co nejlépe.

Proto se nařizuje:

A. Povolání osob

I. 1. Gážisté z povolání (důstojníci a rotmistři) a dále sloužící české národnosti, všech ročníků, i ti, kteří jste zařazeni v jakémkoli civilním úřadě, nastupte ihned do sídel okresních úřadů místa pobytu.

Výjimka: Ti, kteří dostali již zvláštní určení, nastupte na určená místa.

2. Důstojníci v záloze, poddůstojníci v záloze a mužstvo v záloze a náhradní záloze české národnosti, narození r. a všichni mladší, nastupte hned do sídel okresních úřadů místa pobytu.

Výjimka: a) příslušníci letectva, nastupte do leteckých kasáren do Prahy, Hradce Králové, do Olomouce a do Prostějova.

b) příslušníci telegrafního vojska do Benešova, do Kutné Hory, do Brna a do Lipníku nad Bečvou,

c) příslušníci ženijních pluků a praporů do Prahy a do Kroměříže, **a to vždy do místa, kam máte nejbližší.**

d) příslušníci železničního pluku do Pardubic.

3. Dále mohou **dobrovolně** nastoupit osoby v záloze a náhradní záloze starších ročníků a také osoby bez vojenského výcviku. Bude třeba zejména: řidičů motorových vozidel (i bez vojenského výcviku), příslušníků telegrafního a ženijního vojska. Dobrovolníci, nastupte do stejných míst jako povolání podle odstavce 2.

4. Toto povolání se zásadně netýká vojenských osob, které slouží aktivně ve vládním vojsku, v četnictvu, policii, finanční stráž, u železnice a u pošty.

II. 5. Nastupte každý se všemi zbraněmi, které máte nebo kterých můžete dosáhnout (vojenské i lovecké pušky, pistole, revolvery, všechno střelivo, sečné a bodné zbraně, ruční granáty, výbušiny aj.).

6. Přineste si každý dobré boty, vhodný oděv a plášť, plynovou masku, jídelní misku, stanový dílec, přikrývku, jídlo na 3 dny atd. Kdo má, ať přijde ve vojenském stejnokroji, výstroji a výzbroji.

7. Vezměte s sebou svá kola, motocykly, osobní a nákladní auta.

8. Vojenské osoby, vezměte s sebou své vojenské doklady.

B: Materiál

1. Všem občanům bez výjimky – soukromníkům, obchodníkům se zbraněmi, závodům vyrábějícím zbraně, střelivo, třaskaviny, se nařizuje, aby hned odevzdali nebo (pokud mají ve větším množství) přihlásili u svých okresních úřadů a dali k dispozici všechny zbraně, které mají nebo které měli ukryty, dále všechno střelivo a všechny třaskaviny.

2. Rovněž obchodníci a výrobci materiálu plynové ochrany musí přihlásit hned všechny své zásoby a dát je k dispozici okresním úřadům.

3. Továrnám, skladům a obchodníkům se nařizuje, aby dali okresním úřadům k dispozici všechen materiál vhodný pro vybavení jednotek vojska, např.: pily, sekery, lopaty, krompáče; telefonní kabel, telefonní přístroje, rádiové vysílače a přijímače; stany, tlumoky, chlebníky, kotle na vaření, jídelní misky atd.

C: Dopravní prostředky

1. Okresní úřady jsou oprávněny povolat pro mobilizované jednotky jakákoli motorová vozidla, koně s tažnými postroji a vozy.

2. Koně bývalé armády (reverzní, záložní aj.), dále jezdecké postroje bez koní, jezdecké koně s postroji, a to jak soukromníků, tak i spolků, musí majitelé hned ohlásit u svého okresního úřadu a na vyzvání okresního úřadu je odevzdat.

D: Další nařízení

1. Obce jsou povinny na požádání mobilizovaných útvarů se postarat o ubytování a také o stravování útvarů, a to na stvrzenku podepsanou jasným a čitelným podpisem velitele.

2. Všechny závody, podniky, obchody a soukromníci atd. jsou povinni na požádání dát mobilizovaným útvarům na stvrzenku čitelně podepsanou velitelem vše, čeho vojsko bude potřebovat (např. benzin, proviant, seno, slámu, různé nářadí, přístroje atd.), jakož i dílny pro správký a nutnou výrobu různého materiálu.

4. Neuposlechnutí ustanovení této vyhlášky bude trestáno podle zákona o obraně státu č. 131 Sb. z. a n. 1936.

VÚA–VHA, Sbírka Gestapo a SD, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 1 s.

3. Pokyny pro všeobecnou činnost Obrany národa.

A. Všeobecné úkoly.

1. Činnost propagační:

Podchytit, zpracovat a usměrnit do našeho myšlenkového směru všechny občany. Touto činností eliminovat činnost různých nám protichůdných směrů, jak levého, tak i pravého zabarvení. Udržovat, podporovat důvěru lidu v konečné vítězství. Brzdit a zamezovat jakékoliv samovolné akce (demonstrace a jiné).

2. Činnost zpravodajská po stránce:
 - všeobecně zpravodajské,
 - politické,
 - hospodářské.
3. Morální a finanční podpora (pokud toho je třeba a podle prostředků) těch ro-
din, jejichž živitelé byli perzekvováni.
4. Řízení sabotážní činnosti v průmyslových podnicích, železnicích a státních úřadech.

B. Organizace.

1. Sekce pro kraj má oddělení:

- organizační,
- propagační,
- zpravodajské – telegrafie,
- pro řízení sabotáže,
- finanční – nečitelné.

2. Sekce pro okres má oddělení obdobná.

C: Úkoly jednotlivých oddělení u kraje:

1. Organizačního:

a) vybudovat síť okresních důvěrníků, kteří spolupracují s vedoucím vojenské or-
ganizace (okresním velitelem), v těchto městech:

Nová Paka, Hořice, Dvůr Králové, Jaroměř, Česká Skalice, Náchod, Nové Město
nad Metují, Rychnov.

b) Rozdělit jednotlivé okresy na okrsky v dohodě s okresním důvěrníkem a určit
za sídla okrsků větší obce, městečka v okresu.

V úvahu by přicházely asi tyto obce:

- v okrese Nová Paka: Lázně Bělohrad, Studenec,
- v okrese Hořice: Miletín, Ostroměř.
- v okrese Dvůr Král.: Bílá Třešná, Bílé Poličany.
- v okrese Jaroměř: Smířice, Dolany.
- v okrese Česká Skalice: Červený Kostelec, Úpice.
- v okrese Náchod: Hronov, Police nad M.
- v okrese Nové Město: Dobruška, Opočno, Č. Meziříčí.
- v okrese Rychnov: Solnice, Týniště, Kostelec, Borohrádek, Vamberk.
- v okrese Hradec Král.: Nechanice, Libčany, Věstary, Černilov, Třebechovice.

Okrskoví důvěrníci udržují styk s okresním důvěrníkem a vybudují si sami ve vět-
ších obcích svého okrsku síť důvěrníků.

c) Organizovati jako zvláštní skupiny, které pro náš úkol jsou důležité – železni-
čáře, poštovní zaměstnance, odborové organizace, učitelstvo a státní úředníky.

- d) Organizovati spojovací službu pro udržování styku s podřízenými.
- e) Vypracovati organizační směrnice v duchu těchto směrnic pro své pod-
řízené.

2. Propagačního:

Propagace slovem i tiskem a kolportáž tiskovin.

3: Zpravodajského:

Zpravodajské oddělení pracuje v těsném kontaktu se zpravodajským oddělením
vojenským a získává zprávy:

- politické,
- hospodářské,
- všeobecné,
- ze Sudet a Německa,
- o nespolehlivých.

a) Ze zpráv politických nás zajímají tyto zprávy:

- činnost ostatních organizací, pokud se v kraji vyskytnou,
- o jakou organizaci se jedná a jaké cíle sleduje?
- které osoby jsou vedoucími, jaká je jejich minulost a jejich minulá činnost?
- jak je organizace rozvětvena a jak je její činnost přijímána veřejností?
- v jakém poměru je k německým úřadům?
- odkud získává finanční prostředky?

b) Ze zpráv hospodářských nás zajímají tyto zprávy:

1. - jaké zásoby uhlí, olejů, pohonných hmot, kovů, slitin kovů, gumy a jiné má
ředitelství státních drah v Hradci Králové k dispozici a jak dlouho s nimi vystačí při
normálním provozu?

- je přiděl všech nutných surovin pro normální provoz dostačující?
- je přiděl pravidelný a jaký podíl na něm mají německé úřady?
- ve kterých surovinách je nedostatek, jak se tento projeví na provoz?
- o kolik % stouplo opotřebování vozového parku v důsledku zvýšeného provozu,
nedostatečného mazání, ošetřování a sabotáže?
- o kolik % se tím snížila normální výkonnost?

2. zprávy od průmyslových podniků:

- je podnik pojat do seznamu podniků důležitých pro obranu státu?
- co vyrábí, jaká je jeho maximální kapacita a jakou kapacitu denní, týdenní neb
měsíční má nyní?
- jaký počet dělnictva zaměstnával dříve a jaký nyní?
- jaká byla dříve průměrná týdenní mzda dělnictva a jaká je nyní?
- na jakou dobu má podnik zásoby hlavních surovin? Kterých surovin má ne-
dostatek? Uhradí si nedostatek surovin sám, aneb dostává přiděl, od koho v jakém
množství, zda v dostačujícím a zda pravidelně?

- nebyl-li nucen podnik pro nedostatek surovin práci omeziti, aneb nebude-li nucen tak později učiniti? Zda bude propouštět dělnictvo neb zda zkrátí pracovní dobu?

- obdržel podnik zakázky od německých úřadů? Kdy, od koho, na co, na jaké množství a jakou dodací lhůtu? Má dostatek surovin pro tuto zakázku? Aneb dostane příděl a v jakém množství? Je příděl pravidelný?

Zprávy ad 1. a 2. zasílejte pravidelně jednou měsíčně vždy do pátého

3: všechny zprávy týkající se hospodářského útisku jako:

- vyvážení surovin a poživatin Němci do říše. Co a v jakém množství, odkud a kam?
- každý případ, z kterého je zřejmo, jak Němci pod rouškou zákonnosti nezákonně vylupují a zcizují majetek státní i soukromý, jako arizace podniků, vyvlastňování, ukládání pokut apod. Tyto zprávy pravidelně týdně.

c) Ze zpráv všeobecných nás zajímají tyto zprávy:

1. – zprávy od železnic:

pohyby vojenských transportů všeho druhu, kdy, odkud, kam, počet osob, koní, materiálu.

- zaopatření jízdního řádu těchto transportů.

2. zprávy od pošt:

- organizovati odposlouchávání telefonních rozhovorů z dálkových vedení vedoucích do Německa, jakož i pořízení opisů došlých důležitých úředních telegramů.

- organizovati zadržování úřední pošty, jakož i pošty soukromých osob, které budou Vám označeny.

3. – získávati všechny zprávy týkající se kulturního útisku, přehmaty německých úřadů a jejich výkonných orgánů, získávati před uveřejněním rozličná nařízení německých úřadů i našich.

4. – zprávy o dislokaci německého vojska, šupo,^a SA, SS oddílů a gestapa.

- o jaký druh jednotky jde, jaký početní stav, číslo útvaru, druh zbraně a jména velitelů?

- odkud jednotka přišla, odkdy je v udaném místě dislokovaná?

- v jakém stáří většina mužů je, ze kterých provincií (Bavoři, Rakušané, Prusáci)? Jaké má ošacení jednotka (teplé prádlo, pláště)?

- jaká je jejich nálada k současné politické a hospodářské situaci a jak na ni reagují?

- jakých ročníků konzerv při zásobování používají?

- jsou-li to záložní útvar, kde jsou jejich kmenová tělesa?

d. Ze zpráv ze Sudet a Německa nás zajímají tyto zprávy:

1. – zprávy o dislokaci vojska jako v bodě C,

2. – zprávy všeobecné.

- jaká je současná nálada mezi obyvatelstvem k nynější politické a hospodářské situaci říše a jak na ni reaguje?

- jak je přijímaná dohoda říše se SSSR?

- jak je přijímaná neutralizace Itálie?

- jaká je výživa obyvatelstva? Jaké jsou přiděly a jsou-li pravidelné a dostačující?

Kterých poživatin je nedostatek?

- kterých surovin je nedostatek?

- byly-li prováděny rekvizice a v jakém rozsahu?

- které ročníky mužstva jsou povolávány do zbraně?

- jaký počet mrtvých je z toho kterého místa?

- jak se chová dělnictvo, hlavně komunisté, v důsledku paktu s SSSR?

- jaký je poměr obyvatelstva k vojsku a jaký je poměr k oddílům SA, SS a gestapu?

- jaký je poměr mezi vojskem, SA, SS a gestapem?

- udá-li se nějaká výtržnost v důsledku nedostatečného zásobování, přehmatů policie a gestapa?

- byly rozhazovány letáky? A jaký výsledek měly?

Tyto zprávy možno získávati též od českých dělníků vracejících se z Německa. Při každé zprávě neopomeňte uvést udání místa a času, kdy zpráva získána, od koho, zda osoba hodnověrná, zda byl to očité svědek, neb z ústního podání jiných.

Zprávy pod c) a d) hlaste, pokud jsou důležité, ihned, jinak pravidelně v týdenním hlášení.

e. Zprávy o nespolehlivých:

1. – podávati zprávy o všech nespolehlivých osobách československé národnosti, vojenské organizaci za účelem vedení jich v evidenci. Přitom nutno vždy udati jméno a příjmení, adresu, povolání, stručný obsah deliktu, pramen získané zprávy, popřípadě svědky i průkazný materiál, jakož i je-li nespolehlivost bezpečně prověřena aneb je-li třeba ji ještě prověřiti.

2. – sdělití jména nespolehlivých vedoucích úředníků u železnic pošt a jiných státních úřadů, pokud lze míti za to, že tyto osoby by mohly jakýmkoliv způsobem naši akci ohroziti.

Současně podati návrh, kterými osobami budou tyto osoby nahrazeny, a vésti je v evidenci.

3. – hlásiti všechny bývalé politické předáky a vedoucí osoby Národního souručenství, o kterých dá se předpokládati, že by jakýmkoliv způsobem mohli naši akci ohroziti.

4. Finančního:

1. – získávati finanční prostředky.

2. – vésti vyúčtování těchto.

5. Řízení sabotáže.

- řídit sabotáž ve větších průmyslových podnicích pracujících pro vojenské účely.

- řídit sabotáž na železnicích,

- řídit sabotáž ve státních úřadech.

D. Mimo těchto úkolů požadují od železnic toto:

1. – aby byla organizována skupina odhodlaných osob, která by prováděla z nedostatečně střežených vojenských transportů odcizení zbraní a střeliva a aby tyto předány byly vojenským organizacím.

2. – aby byl podán návrh vojenské organizaci, jak odborně provést přerušení železničních tratí vedoucích do Sudet, tak abychom na těchto směrech byli zabezpečeni od překvapení. Podotýkám, že přerušení tratí nesmí mít za následek poškození železničních objektů a musí být tak provedeno, aby co možná v nejkratším čase mohlo být odstraněno. Přerušení provedlo by se na všech tratích vedoucích do Německa, počínaje od hranic do hloubky dvou stanic. Přerušení provedli by železničáři vlastními prostředky. Proto je třeba v dotýčných stanicích pohotový personál.

3. – podati návrh, jak provést přerušení v pohraničních stanicích železničního telefonního vedení.

Od pošt:

1. – zaopatřit plán telegrafní a telefonní sítě ředitelství pošt a telegrafů pro severozápadní Čechy. Hlavně se nám jedná o všechny přechody do Německa jak dálkových, tak i místních spojů. Podati návrh, jak tyto spoje přerušiti tak, aby spojení s Německem bylo úplně přerušeno, uvnitř protektorátu bylo zachováno, jakož i spojení do neutrálních států.

VÚA–VHA, Sbírka Gestapo a SD, kart. 31. Fotokopie strojopisu, 1 s.

a Schutzpolizei; německá ochranná policie.

Seznam publikovaných dokumentů

1.

1939, [po 15. květnu], Londýn

Záznam československého zpravodajského ústředí o přechodových trasách, které byly zjištěny z výpovědi československých leteckých důstojníků po jejich příjezdu do Londýna.

2.

1939, 1. červen, Varšava

Zpráva československého vojenského atašé plk. gšt. Prokopa Kumpošta adresovaná plk. gšt. Františku Moravcovi do Londýna o tom, že v Praze kontaktoval polského vojenského atašé gen. Josef Bílý, který stojí v čele ilegální důstojnické organizace, jejíž členové by měli zájem o vstup do zahraniční československé legie.

3.

1939, 26. červen, Varšava

Dopis gen. Sergeje Ingra plk. gšt. Čeňkovi Kudláčkovi do Prahy, ve kterém jej informuje o situaci v Polsku a klade mu za úkol, aby se v protektorátu co nejrychleji ustavilo domácí ústředí, které by podpořilo autoritu Edvarda Beneše v zahraničním odboji.

4.

1939, 11. červenec, Praha

Dopis plk. gšt. Čeňka Kudláčka generálu Sergeji Ingrov, ve kterém jej informuje o situaci v Polsku a žádá jej o vyslání důstojníků, kteří by se podíleli na organizaci zahraničních jednotek.

5.

1939, 12. červenec, Varšava

Koncept dopisu gen. Sergeje Ingra plk. gšt. Čeňku Kudláčkovi, ve kterém jej informuje o situaci v Polsku a žádá jej o vyslání důstojníků, kteří by se podíleli na organizaci zahraničních jednotek.

6.

1939, [léto], Londýn

Záznam vzkazu vedení Obrany národa a Politického ústředí s požadavkem, aby se generál Sergej Ingr stal v budoucím direktoriu zahraničního odboje zástupcem prezidenta Edvarda Beneše.

7.

1939, 6. srpen, Praha

Dopis mj. gšt. Jaroslava Hájíčka zasláný na krycí adresu československé zpravodajské expozitury v Paříži, ve kterém mj. upozorňuje na nutnost zřízení vzájemného radiotelegrafického spojení a informuje o tom, že je možné zorganizovat tajný odlet vícemístných letadel do zahraničí.

8.

1939, 10. srpen, Paříž

Dopis gen. Sergeje Ingra plk. gšt. Čenku Kudláčkovi, ve kterém jej po příjezdu do Francie informuje o situaci v zahraničním odboji.

9.

1939, 11. srpen, Praha

Dopis plk. gšt. Čenka Kudláčka gen. Sergeji Ingroví, ve kterém jej informuje o obsahu jednání se zástupcem polské zpravodajské služby Kazimierzem Wierzbiańským a o činnosti Obrany národa.

10.

1939, 16. srpen, Londýn

Výňatek z instrukce mj. Josefa Bartíka zasláné škpt. Alexandru Fritscherovi do Varšavy s pokyny pro mj. gšt. Jaroslava Hájíčka ve věci udržování spojení se zahraničním odbojem.

11.

1939, 17. srpen, Londýn

Směrnice plk. gšt. Františka Moravce určená československé zpravodajské expozituru v Paříži, ve které jsou stanoveny zásady spolupráce s vojenskou ilegální organizací v protektorátu.

12.

1939, 24. srpen, [Paříž]

Dopis gen. Sergeje Ingra vedení Obrany národa s informací o krocích, které podnikl k zajištění autority vojenského odboje, a pokyny pro další činnost v případě vypuknutí války.

13.

1939, [konec srpna], Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách se stanovením smluvených hesel k vyhlášení bojové pohotovosti a zahájení ozbrojené akce.

14.

1939, [září], Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se mj. upřesňuje harmonogram činnosti po vyhlášení smluvených hesel k zahájení ozbrojené akce.

15.

1939, 1. září, Londýn

Vojenská část směrnice Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra představitelům domácího odboje, ve které se hodnotí mezinárodní situace a stanovují se úkoly pro zpravodajskou a sabotážní činnost, ilegální propagandu a přípravu otevřeného povstání.

16.

1939, 8. září, Londýn

Pokyn plk. gšt. Františka Moravce vojenskému a politickému ústředí v Praze, aby s ohledem na politické cíle československého odboje po ohlášení smluveného hesla v českém vysílání BBC zahájily otevřené povstání.

17.

1939, 21. září, Londýn

Radiotelegrafická instrukce Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra představitelům domácího odboje s pokynem, aby zastavili povstalecké akce, protože ke spojenecké ofenzivě nedošlo a ohlášené nepokoje již splnily svůj účel.

18.

1939, 29. září, Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se mj. nařizuje provádět co nejintenzivnější činnost tak, aby do 9. října 1939 bylo možné získat přesný obraz o rozložení okupačních sil v protektorátu.

19.

1939, 4. říjen, Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách s dodatky krajského velitelství v Hradci Králové, ve kterém se mj. zakazuje zapojovat příslušníky vládního vojska do vojenské organizace a nařizuje se omezení spolupráce s komunistickým odbojem.

20.

1939, 13. říjen, Praha

Výňatek z rozkazu krajského velitelství Obrany národa v severovýchodních Čechách, ve kterém se mj. nařizuje monitorovat ilegální činnost KSČ.

21.

1939, 16. říjen, Praha

Průvodní dopis mjr. gšt. Jaroslava Hájička ke zprávám zaslaným na krycí adresu československé zpravodajské expozitury v Paříži, v němž informuje vojenské činitele o možnosti zřídit poštovní přepážku v Budapešti a o existenci ilegální trasy, kterou je možné využít k odesílání důstojníků a dalších armádních specialistů do zahraničí.

22.

1939, 16. říjen, Praha

Druhý průvodní dopis mjr. gšt. Jaroslava Hájička československé zpravodajské expozitury v Paříži, ve kterém upozorňuje zahraniční činitele mj. na nutnost sledování záležitostí Sovětského svazu, informuje o protestech připravovaných v protektorátu na den 28. října 1939 a žádá, aby civilním ilegálním organizacím byla znovu zdůrazněna rozhodující úloha vojenského odboje.

23.

1939, 17. říjen, Praha

Dopis plk. gšt. Čenka Kudláčka gen. Sergeji Ingrovi do Paříže, ve kterém se mj. hovoří o nutnosti získávat informace o záměrech komunistického hnutí a vytvoření odbojového ústředí, které by fungovalo na stavovském principu a vojenský odboj by v něm zaujímal klíčové postavení.

24.

1939, [před 20. říjnem], [Budapešť?]

Zpráva vedení Obrany národa o situaci v protektorátu, kterou představitelům zahraničního odboje tlumočil ředitel brněnské Zbrojovky Josef Kocman.

25.

1939, [před 20. říjnem], Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se vydávají pokyny pro pořádání demonstrace dne 28. října 1939.

26.

1939, 22. říjen, Praha

Výňatek z rozkazu Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se mj. hodnotí situace v protektorátu a upřesňují se pokyny k pořádání demonstrace dne 28. října 1939 včetně instrukce, aby se příslušníci vojenského odboje nezapojovali do akcí, jež budou současně pořádány ilegální KSČ.

27.

1939, 27. říjen, Praha

Dopis plk. gšt. Čenka Kudláčka zaslaný gen. Sergeji Ingrovi do Paříže, ve kterém se popisuje celková situace v domácím odboji.

28.

1939, 29. říjen, Londýn

Zpráva dr. Edvarda Beneše Hubertu Ripkovi do Paříže s textem radiotelegrafické depeše o stanovisku k Sovětskému svazu, která bude odvíšována odbojovému ústředí v Praze.

29.

1939, 31. říjen, Paříž

Záznam československé zpravodajské expozitury Karel v Paříži o odvíšování radiotelegrafické depeše s instrukcí gen. Sergeje Ingra, ve které v zastoupení Edvarda Beneše nařizoval pražskému ústředí domácího odboje udržovat spolupráci s ilegální KSČ a současně je informoval o oficiálním postoji československého exilového vedení k Sovětskému svazu.

30.

1939, 14. listopad, Praha

Dopis plk. gšt. Čenka Kudláčka zaslaný prostřednictvím československé zpravodajské expozitury v Paříži gen. Sergeji Ingrovi, ve kterém mj. informuje zahraniční činitele o nutnosti podřídit civilní ilegální organizace vojenskému odboji a žádá je o pomoc při budování balkánské trasy pro odchod československých vojáků do zahraničí.

31.

1939, 18. listopad, Paříž

Záznam ústního vzkazu, který zaslal gen. Sergej Ingr vedení Obrany národa v Praze.

32.

1939, 27. listopad, Paříž

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná plk. gšt. Čeňku Kudláčkovi, ve které jej informuje o tom, že Edvard Beneš požaduje loajální spolupráci vojenského a politického odboje.

33.

1939, 27. listopad, Praha

Rozkaz Zemského vojenského velitelství Obrany národa v Čechách, ve kterém se popisuje situace v domácím odboji a vydávají se pokyny k výstavbě okresních jednotek Obrany národa.

34.

1939, 29. listopad, Bělehrad

Dopis plk. gšt. Čeňka Kudláčka gen. Sergeji Ingroví, ve kterém jej informuje o tom, že spolu s mjr. Jaroslavem Hájičkem dorazili do Bělehradu, a líčí jejich společnou činnost včetně úkolu zdokonalit spojení mezi Jugoslávií a protektorem.

35.

1939, 11. prosinec, Praha

Dopis plk. gšt. Jaroslava Vedrala československé zpravodajské expozituře v Paříži, ve kterém mj. informuje o událostech, k nimž došlo po odchodu plk. gšt. Čeňka Kudláčka do zahraničního odboje.

36.

1939, 16. prosinec, Bělehrad

Dopis mjr. gšt. Jaroslava Hájička československé zpravodajské expozituře v Paříži, ve kterém informuje československé exilové ústředí o zatýkání v protektorátu, v jehož důsledku bude muset odejít velké množství ohrožených osob do zahraničního odboje.

37.

1939, 17. prosinec, Praha

Výňatek z výpovědi pplk. gšt. Jana Reše na pražském gestapu, ve které vysvětluje okolnosti svého zapojení do činnosti ilegální odbojové organizace Obrana národa.

38.

1939, 20. prosinec, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o proniknutí do rozsáhlé ilegální organizace, která používá název Obrana národa, respektive Národní odboj.

39.

1939, 27. prosinec, Praha

Dopis „Tálka“ plk. gšt. Čeňku Kudláčkovi, ve kterém jej informuje o průniku gestapa do ilegální sítě Obrany národa.

40.

1940, 2. leden, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o výsledcích pokračujícího pátrání po ilegální organizaci Národní odboj.

41.

1940, 14. únor, Bělehrad

Dopis Karla Paprskáře, kurýra moravského vedení Obrany národa a pozdějšího agenta gestapa, gen. Sergeji Ingroví, ve kterém žádá informace a pokyny pro další činnost vojenského odboje.

42.

1940, 20. únor, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o činnosti ilegální organizace Národní odboj podle stavu pátrání k 15. 2. 1940.

43.

1940, 10. duben, Francie

Hlášení kpt. gšt. Jaroslava Kulhánka adresované generálu Aloisi Vicherkovi, ve kterém popisuje okolnosti své neúspěšné mise v Polsku.

44.

1940, 28. květen, Praha

Zpráva velitele bezpečnostní policie a SD SS-Obersturmbannführera Horsta Böhmeho o důvodech zatčení JUDr. Josefa Kocmana a ing. RCDr. Jaroslava Fukátka, která byla zpracována pro kancelář říšského protektora na základě intervence ředitele Škodových závodů ing. Alberta Göringa.

45.

1940, 30. květen, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o odhalení výzbrojní sekce Obrany národa, která tvořila součást zemského velitelství Velká Praha.

46.

1940, 13. červen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána prezidentovi Edvardu Benešovi s návrhem, aby byl do Sovětského svazu vyslán československý důstojník, který by odtud zajišťoval kurýrní a radiotelegrafické spojení s protektorátem.

47.

1940, 14. červen, Londýn

Radiotelegrafická depeše plk. gšt. Františka Moravce pplk. Josefu Balabánovi s dotazem, zda domácí odboj je schopen zabezpečit příjem leteckého shozu sabotážního materiálu.

48.

1940, 14. červen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o tom, že v současné době není možné zcela ochromit železniční dopravu v protektorátu.

49.

1940, 16. červen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána Prokopu Drtinovi s informací, že v protektorátu panuje zoufalá nálada a přestává se věřit západním spojencům.

50.

1940, 20. červen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána a docenta Vladimíra Krajiny prezidentovi Edvardu Benešovi o průběhu jednání se sovětskou zpravodajskou expoziturou v Praze o vzájemné spolupráci.

51.

1940, 29. červenec, Praha

Radiotelegrafická depeše ÚVOD prezidentovi Edvardu Benešovi o průběhu jednání pplk. Josefa Balabána s vedoucím sovětské zpravodajské expozitury v Praze o vzájemné spolupráci.

52.

1940, 8. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše prezidenta Edvarda Beneše představitelům domácího odboje, ve které označuje jednání s vedoucím sovětské zpravodajské expozitury v Praze za věc fundamentální důležitosti a žádá podrobné informace o jejím průběhu.

53.

1940, 20.–21. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše prezidenta Edvarda Beneše představitelům domácího odboje, ve které je podrobně instruuje ve věci dalšího jednání s představitelům sovětské zpravodajské expozitury v Praze.

54.

1940, 30. srpen, Praha

Radiotelegrafická depeše ÚVOD prezidentovi Edvardu Benešovi s informací o obsahu jednání představitelů Obrany národa s vedoucím sovětské zpravodajské expozitury v Praze o vzájemné spolupráci.

55.

1940, 6. září, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána prezidentovi Edvardu Benešovi s informací, že vedoucí sovětské zpravodajské expozitury v Praze urguje předání jmenného seznamu tříčlenné zpravodajské mise, která má být vyslána do Sovětského svazu.

56.

1940, [po 13. září], Praha

Zpráva pplk. Josefa Balabána, pplk. Josefa Mašina a škpt. Václava Morávka ke kurýrní zásilce zpravodajských materiálů, ve které potvrzují gen. Sergeji Ingrovi, že jsou i nadále v radiotelegrafickém spojení s Londýnem, a informují jej o obtížné spolupráci se sovětskou zpravodajskou expoziturou v Praze a o svízelné finanční situaci.

57.

1940, 20. září, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi o odhalení tiskárny ilegálního časopisu V boj, která byla umístěna ve sklepních prostorách Institutu pro sociální a hospodářské plánování.

58.

1940, 23. září, Londýn

Radiotelegrafická depeše plk. gšt. Františka Moravce a Prokopa Drtiny adresovaná Vladimíru Krajinovi a pplk. Josefu Balabánovi, ve které oznamují, že odbojová činnost v protektorátu je britskými kruhy ve srovnání s ostatními okupovanými zeměmi velmi oceňována.

59.

1940, 25. září, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána Prokopu Drtinovi, ve které tlumočí názor ministerského rady Jaroslava Papouška o nutnosti spolupráce se Sovětským svazem, který po skončení války bude hrát důležitou roli ve střední Evropě.

60.

1940, 1. říjen, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o situaci v domácím odboji a v Protektorátu Čechy a Morava.

61.

1940, 4. říjen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána prezidentovi Edvardu Benešovi o tom, že vedoucí sovětské zpravodajské expozitury v Praze naléhá na zahájení vzájemné spolupráce.

62.

1940, 17. říjen, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána prezidentovi Edvardu Benešovi o kontroverzi se sovětskou zpravodajskou expoziturou v Praze, jejíž představitel žádal prozrazení pramenů poskytovaných informací a technické zajištění provozu sovětské radiostanice.

63.

1940, 20. říjen, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána, plk. Josefa Churavého a škpt. Václava Morávka gen. Sergeji Ingrovi o situaci v Protektorátu Čechy a Morava.

64.

1940, 6. listopad, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi se stručnou informací o stavu velitelské struktury vojenského odboje.

65.

1940, 8. listopad, Praha

Průvodní dopis pplk. Josefa Balabána, plk. Josefa Churavého a ilegálního pracovníka s krycím jménem David ke zpravodajským informacím zaslaným do Londýna se stručnou informací o situaci v protektorátu.

66.

1940, 9. listopad, Praha

Radiotelegrafická depeše pplk. gen. Bedřicha Homoly prezidentovi Edvardu Benešovi a gen. Sergeji Ingrovi popisuje stav domácího vojenského odboje včetně již existujících operačních směrnic na zajištění odtrženého pohraničí včetně přiléhajících částí německého a rakouského území.

67.

1940, [před 11. listopadem], Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o situaci v domácím odboji a v Protektorátu Čechy a Morava.

68.

1940, 15. listopad, Praha

Zpráva pražské řídící úřadovny gestapa K. H. Frankovi o ilegální organizaci Národní odboj a zatčení bývalého gen. Josefa Bílého.

69.

1940, 16. listopad, Londýn

Radiotelegrafická zpráva gen. Sergeje Ingra plk. Josefu Balabánovi, ve které děkuje Obráně národa za vynikající činnost, jež byla vzpomenua i 28. října 1940 při slavnostní audienci u prezidenta Edvarda Beneše.

70.

1940, 18. listopad, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny československému zpravodajskému ústředí v Londýně a výzvědným střediskům na Balkáně se žádostí o zaslání sabotážního materiálu pro pplk. Josefa Mašína.

71.

1940, 25. listopad, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o situaci v domácím odboji a v Protektorátu Čechy a Morava.

72.

1940, 30. listopad, Londýn

Dopis gen. Sergeje Ingra pplk. Josefu Balabánovi, pplk. Josefu Mašinovi a škpt. Václavu Morávkově, ve kterém vysvětluje nedorozumění ve věci dřívějšího dotazu na radiotelegrafické spojení a upřesňuje pokyny o spolupráci se sovětskou zpravodajskou expoziturou v Praze.

73.

1940, [kolem 30. listopadu], Londýn

Dopis plk. gšt. Bohumila Bočka pplk. Josefu Balabánovi, prof. Vladimíru Krajinovi, pplk. Josefu Mašínovi a škpt. Václavu Morávkovi, ve kterém je žádá, aby svojí autoritou podpořili postavení gen. Sergeje Ingra, jehož činnost je v londýnském exilu vystavována kritice.

74.

1940, 13. prosinec, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o situaci v Protektorátu Čechy a Morava.

75.

1940, 22. prosinec, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny Prokopu Drtinovi s důvěrnou informací o tom, že představitelé Obrany národa s podporou zástupců Petičního výboru Věrní zůstaneme příliš zasahují do politických záležitostí a jsou nespokojeni s tím, že rádiové spojení s Londýnem je v rukou profesora Krajiny.

76.

1940, 30. prosinec, Londýn

Předloha radiotelegrafické instrukce gen. Sergeje Ingra adresovaná pplk. Josefu Balabánovi a Vladimíru Krajinovi, ve které se zdůrazňuje, že výstavba ilegální armády představuje fundamentální úkol i s ohledem na nutnost vojensky zajistit ve vhodném čase odstoupená pohraniční území.

77.

1940, 31. prosinec, Praha

Kurýrní zpráva pplk. Josefa Balabána gen. Sergeji Ingrovi o situaci v domácím odboji a náladách v Protektorátu Čechy a Morava.

78.

1941, 8. leden, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny adresovaná Prokopu Drtinovi, ve které jej informuje o tom, že díky vzkazu gen. Ingra je spolupráce jednotlivých složek odboje opět dobrá.

79.

1941, 10. leden, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Ingra představitelům vojenského odboje s požadavkem na upřesnění materiální pomoci pro přípravu ozbrojeného povstání.

80.

1941, 10. leden, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi a pplk. Josefu Balabánovi, ve které zdůrazňuje nutnost udržet soulad a vzájemnou důvěru mezi všemi složkami domácího odboje a vyvarovat se podezření, že vojáci plánují nastolit vojenskou diktaturu po skončení války.

81.

1941, 23.–24. leden, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny gen. Sergeji Ingrovi obsahující dopis gen. Bedřicha Homoly, v němž se informuje o rozporech mezi Obranou národa a Politickým ústředím.

82.

1941, 26.–27. leden, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny gen. Sergeji Ingrovi se zprávou gen. Bedřicha Homoly, ve které jej ujišťuje, že Obrana národa má zájem nejenom na spolupráci všech odbojových složek, ale i na jejich sjednocení.

83.

1941, 27. leden, Praha

Radiotelegrafická depeše Vladimíra Krajiny gen. Sergeji Ingrovi se zprávou gen. Bedřicha Homoly, v níž informuje o množství výzbroje, které bude třeba dodat Obraně národa letecky ze zahraničí.

84.

1941, 27. leden, Praha

Průvodní dopis škpt. Václava Morávka gen. Sergeji Ingrovi ke kurýrní zásilce, v němž informuje o situaci v domácím odboji a Protektorátu Čechy a Morava.

85.

1941, 12. únor, Londýn

Předloha radiotelegrafické depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná generálovi Bedřichu Homolovi, ve které vítá jeho kladný vztah ke spolupráci s dalšími odbojovými organizacemi v Ústředním vedení odboje domácího a informuje jej o otázce dodávek zbraní ze zahraničí a budování kontaktů se Slovenskem.

86.

1941, 20. únor, Praha

Kurýrní zpráva gen. Bedřicha Homoly adresovaná generálovi Sergeji Ingrovi, ve které mimo jiné přibližuje svoji činnost při řízení Obrany národa, informuje jej o situaci v bývalém velitelském sboru československé armády, popisuje politické poměry v protektorátu a věnuje se i otázce přípravy povstání včetně potřeby zajištění nezbytné výzbroje.

87.

1941, 21. únor, Praha

Kurýrní zpráva plk. Josefa Churavého adresovaná gen. Sergeji Ingrovi, ve které je popsána spolupráce vedení Obrany národa s civilními složkami domácího odboje, programové představy ÚVOD o poválečném uspořádání republiky, vztahy s protektorátní vládou a politická činnost ilegální KSČ.

88.

1941, 5. březen, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi, ve které jej informuje o tom, že v případě zhoršení vztahů mezi Německem a Sovětským svazem předpokládá vyslání československé zpravodajské skupiny do SSSR, a žádá jej, aby mu pro tento úkol navrhl tři vhodné důstojníky z řad domácího odboje.

89.

1941, 7. březen, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovi, ve které mu potvrzuje, že byl vyslán do zahraničí jako představitel vojenského odboje a i nadále má důvěru nejen vojáků, ale i představitelů civilního odboje.

90.

1941, 16. březen, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovi, ve které se upřesňují materiální požadavky k přípravě ozbrojeného povstání.

91.

1941, 17. březen, Praha

Provolání příslušníků Obrany národa adresované československým důstojníkům ve Velké Británii, ve kterém je informují o tom, že protektorátní propaganda často přináší informace o rozbrojích v řadách zahraničního odboje, a proto je vyzývají, aby udržovali vzájemnou jednotu a dostáli tak vojenské přísaze.

92.

1941, 21. březen, Praha

Průvodní dopis pplk. Josefa Balabána, pplk. Josefa Mašína a škpt. Václava Morávka ke kurýrní zásilce do Londýna, ve kterém informují gen. Sergeje Ingra o situaci v domácím odboji.

93.

1941, 12. duben, Londýn

Radiotelegrafická depeše generála Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi, ve které jej informuje o tom, že do protektorátu budou tajně zaslány vysoké finanční částky určené pro přípravu závěrečného povstání, a žádá jej, aby vytvořil síť spolupracovníků pro přijetí a bezpečné uložení těchto peněz.

94.

1941, 24. duben, Londýn

Radiotelegrafická depeše generála Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi, ve které mj. uvádí své názory k připravovanému povstání včetně rozsahu očekávané britské pomoci a informuje jej o zahájení výcviku čs. parašutistů ve Velké Británii.

95.

1941, 13. květen, Londýn

Radiotelegrafická depeše generála Sergeje Ingra, ve které navrhuje generálovi Bedřichu Homolovi a pplk. Josefu Mašinovi, aby příliš exponovaní činitelé domácího odboje dočasně přerušili vzhledem k zásahům gestapa svůj přímý styk s radiotelegrafisty.

96.

1941, 19. květen, Praha

Zpráva šéfa pražské řídicí úřadovny gestapa SS-Obersturmbannführera H. U. Geschkeho státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi, ve které jej informuje o dopadení pplk. Josefa Mašína a současně žádá, aby jako odvetné opatření za těžké zranění jednoho ze zatýkájících úředníků bylo okamžitě popraveno pět příslušníků domácího odboje.

97.

1941, 16. červen, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra a plk. gšt. Františka Moravce adresovaná škpt. Václavu Morávkovi, ve které potvrzují, že se podařilo zachytit vysílání jeho stanice Sparta II, a upřesňují pokyny pro rádiové spojení.

98.

1941, 1. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi s žádostí, aby mu sdělil, zda došlo k nějakému posunu v názorech domácího odboje na řešení otázky sudetských Němců, aby v souvislosti se vstupem Sovětského svazu do války zvážil možnost spolupráce s ilegální KSČ a současně mu oznámil další informace, které se týkají odbojové činnosti Obrany národa.

99.

1941, 11. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše plk. Františka Moravce adresovaná představitelům domácího odboje, v níž jménem prezidenta Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra žádá o předložení zprávy o sabotážní činnosti v protektorátu, kterou by bylo možné využít k politickým účelům.

100.

1941, 12. srpen, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra představitelům Obrany národa, ve které je informuje o tom, že v září 1941 budou zahájeny parašutistické operace s cílem posílit sabotážní činnost v protektorátu, a žádá je o navržení vhodných prostorů k uskutečnění těchto výsadků.

101.

1941, 23. srpen, Praha

Radiotelegrafická depeše plk. gšt. Josefa Churavého adresovaná plk. gšt. Františku Moravcovi se zprávou o zatčení téměř celého štábu gen. Bedřicha Homoly.

102.

1941, 30. srpen 1941, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovovi o provedení příprav k přijetí parašutistů, kteří mají seskočit na území protektorátu.

103.

1941, 3. září, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná gen. Bedřichu Homolovi, ve které informuje o tom, že kontakt s vysazenými parašutisty v protektorátu bude navazován pomocí záchytných adres, jež je třeba odeslat do Londýna, a že výsadky budou zpravidla spojovány s nálety na důležité cíle v protektorátu.

104.

1941, 9. září, Praha

Radiotelegrafická depeše ÚVOD adresovaná gen. Sergeji Ingrovovi se soupisem sabotáží, které byly v roce 1940 provedeny v Protektorátu Čechy a Morava.

105.

1941, 4. září, Londýn

Předloha radiotelegrafické depeše prezidenta Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra představitelům domácího odboje, ve které požadují řadu podrobných informací, jež jsou nezbytné k jednáním s představiteli Velké Británie a SSSR o vojenské pomoci připravovanému povstání.

106.

1941, 13.–14. září, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovovi o organizování sabotážní činnosti v protektorátu.

107.

1941, 14. září, Praha

Radiotelegrafická depeše ÚVOD adresovaná gen. Sergeji Ingrovovi se soupisem sabotáží, které byly provedeny v létě 1941 v Protektorátu Čechy a Morava.

108.

1941, 18. září, Londýn

Radiotelegrafická depeše gen. Sergeje Ingra adresovaná generálovi Bedřichu Homolovi, v níž mu děkuje za zprávu o sabotážní činnosti, která je důležitá k prosazování československých zájmů.

109.

1941, 26.–27. září a 4. října, Praha

Radiotelegrafická depeše gen. Bedřicha Homoly adresovaná gen. Sergeji Ingrovovi, ve které informuje o zhoršené situaci Obrany národa a o stavu příprav k ozbrojenému povstání.

110.

1941, 28. září 1941, Praha

Rozsudek německého stanného soudu v Praze, kterým se odsuzují gen. Josef Bílý a gen. Hugo Vojta k trestu smrti.

111.

1941, 29. září, Praha

Radiotelegrafická depeše doc. Vladimíra Krajiny adresovaná gen. Sergeji Ingroví se žádostí, aby Londýn přerušil rádiové spojení se škpt. Václavem Morávkem, protože se už delší dobu nepodřizuje odbojovému ústředí.

112.

1941, 1. říjen, Londýn

Armádní rozkaz gen. Sergeje Ingra, ve kterém oznamuje, že v Praze byli zastřeleni vedoucí činitelé vojenského odboje, jenž tvoří součást jednotné československé armády, která bojuje doma i za hranicemi.

113.

1941, 10. říjen, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o českém hnutí odporu v letech 1939–1941, připsaná jako příloha pro pravidelná hlášení o situaci v protektorátu, která Reinhard Heydrich vyhotovoval pro Adolfa Hitlera.

114.

1941, [po 26. říjnu], Londýn

Výňatek z dokumentárního přehledu Spojení s Prahou v měsíci dubnu až říjnu 1941, který pro vlastní potřebu sestavil zpravodajský odbor londýnského ministerstva národní obrany.

115.

1941, 31. říjen, Praha

Tisková informace se záznamem projevu Reinharda Heydricha o situaci v protektorátu, který 10. října 1941 přednesl SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich k českým novinářům a v němž hovořil rovněž o odbojové činnosti v protektorátu.

116.

1941, [po 20. prosinci], Praha

Předloha nepřijaté depeše škpt. Morávka adresovaná gen. Sergeji Ingroví, ve které popisuje současnou situaci domácího odboje.

117.

1942, 4. leden, Praha

Moták plk. gšt. Josefa Churavého manželce a dětem, ve kterém popisuje okolnosti svého zatčení a první výslechy gestapem.

118.

1942, 5. leden, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi o činnosti škpt. Václava Morávka, který podle zjištěných informací zastává funkci vedoucího české ilegální špiónážní a sabotážní organizace.

119.

1942, 12. leden, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa státnímu tajemníkovi K. H. Frankovi o vojenské sabotážní a špiónážní organizaci, která spolupracovala s britskou a sovětskou zpravodajskou službou a v průběhu roku 1941 byla postupně zlikvidována.

120.

1942, 26. březen, Praha

Zpráva pražské řídicí úřadovny gestapa o přestřelce, která skončila smrtí škpt. Václava Morávka, vedoucího zpravodajské a sabotážní organizace českého hnutí odporu.

SEZNAM ZKRATEK

a. D. — außer Dienst
 AG — Aktiengesellschaft
 Anl. — Anlage
 bezw. — beziehungsweise
 bzw. — beziehungsweise
 ca. — circa
 CPO — civilní protiletecká ochrana
 d. G. — des Generalstabes
 d. h. — das heißt
 d. Js. — dieses Jahres
 děl. — dělostřelectva
 Dir. — Direktor
 Dr. — Doktor, doktor
 ehem. — ehemalig
 geb. — geboren
 Gen. — General
 gen. — generál
 gez. — gezeichnet
 gšt. — generálního štábu
 i. R. — in Rente
 inv. č. — inventární číslo
 K — kraj (obrana národa)
 K — Kronen
 kart. — karton
 KK — Kriminalkommissar
 KOA — Kriminaloberassistent
 KPC — KSČ
 kpt. — kapitán
 Krim. Ang. — Kriminalangestellte
 Krim. Kom. — Kriminalkommissar
 KS — Kriminalsekretär
 let. — letectva
 MG — Maschinengewehr
 mjr. — major
 MNO — Ministerstvo národní obrany
 MO — Militärorganisation
 N. O. — Narodní odboj

NS — Národní souručenství
 NA — Národní archiv
 NHPM — Národní hnutí pracujících mládeže
 npor. — nadporučík
 Nr. — Nummer
 Oberst d. G. — des Generalstabes
 Oberstlt. — Oberstleutnant
 OdB — Odboráři
 ON — Obrana národa
 p. — pan
 P. d. — pro domo
 pěch. — pěchoty
 pí — paní
 PK — podkraj (Obrana národa)
 plk. — plukovník
 Pol. Sekr. — Polizeisekretär
 por. — poručík
 ppl. — pěší pluk
 pplk. — podplukovník
 Prof. — Proffesor, profesor
 PÚ — Politické ústředí
 PVVZ — Petiční výbor Věrní zůstaneme
 QRU — nemám žádné depeše
 rd. — rund
 Reg.Rat — Regierungsrat
 RM — Reichsmark
 RstGB — Reichstrafgesetzbuch
 s. — strana
 SD-Sicherheitsdienst
 sign. — signatura
 SK — zkratka pro konec vícedílné depeše
 SMG — Schweres Maschinengewähr
 SPC — sociálně demokratická strana
 SS-Hauptstuf. — SS-Hauptsturmführer
 SS-Stubaf. — SS-Sturmabführer
 škpt. — štábní kapitán
 u. a. — unter anderem
 u. zw. — und zwar

ÚŘP-ST — Státní tajemník u říšského pro-
 tektora v Čechách a na Moravě, Praha
 usw. — und so weiter
 ÚVOD — Ústřední vedení odboje domá-
 cího
 v. g. u. — vorgelesen, genehmigt und un-
 terschrieben
 VGH — Volksgerichtshof
 V-Mann — Vertrauensmann
 VOK — Vojenské odborné knihkupectví
 V-Person — Vertrauensperson
 VZÚ — Vojenský zeměpisný ústav
 VÚA—VHA — Vojenský ústřední archiv —
 Vojenský historický archiv
 z. B. — zum Beispiel
 ZV — zemské velitelství (Obrana národa)
 ZVV — Zemské vojenské velitelství
 ZZ — zaručená zpráva
 z. Zt. — zur Zeit

SEZNAM KRYCÍCH JMEN

Alfa — skupina škpt. Františka Fárka
 Ata — gen. Bedřich Homola
 Ataman — gen. Bedřich Homola
 Bohuš — pplk. Josef Balabán
 Bor — Vladimír Krajina
 Bosý — plk. gšt. Bruno Sklenovský
 Božka — Jaroslav Papoušek
 Březina — Karel Bondy
 Buk — Vladimír Krajina
 DOM — radiostanice Vladimíra Krajiny
 Dub — gen. Bedřich Homola
 Evangelista — pplk. gšt. Karel Lukas
 Franta — Paul Thümmel
 Havel — Emil Hácha
 Havlíček — Gustav Svoboda
 Hradecký — František Němec
 Hradil — plk. Petr Novák
 Hutník — plk. gšt. Čeněk Kudláček
 Chodský — plk. gšt. Bohumil Boček
 Jasan — gen. Sergej Ingr
 Jasný — Ján Lichner
 Kalvoda — Vladimír Klecanda
 Karel — Zpravodajská expozitura v Paříži
 Konar — plk. gšt. Prokop Kumpošt
 Kop — pplk. Josef Balabán
 Krátký — Radim Nováček
 Kropenka — pplk. gšt. Václav Kropáček
 Křišťan — Vladimír Hora
 Kříž — mjr. gšt. Jaroslav Hájíček
 Louny — Londýn
 Luk — gen. Bedřich Homola
 Miroslav — gen. Bedřich Neumann
 Mora — plk. gšt. František Moravec
 Muzikanti — Obrana národa
 Navrátil — Edvard Beneš
 Nováček — gen. Alois Eliáš
 Odboráři — Petiční výbor Věrni zůstaneme

Ota — škpt. Václav Morávek
 Pavel — plk. gšt. František Moravec
 Pátý — mjr. gšt. Jaroslav Kašpar
 Perštýn — Krajské velitelství ON v Hradci
 Králové
 Perun — Zemské velitelství ON v Čechách
 Petr — mjr. gšt. Jaroslav Hájíček
 Petruška — Krajské velitelství ON v Čes-
 kých Budějovicích
 Piculescu — plk. gšt. Heliodor Píka
 Pobera — pplk. Josef Mašín
 Polívka — Václav Holý
 Poseidon — mjr. Josef Bartík
 Pravoň — Krajské velitelství ON v Plzni
 Prchající šelma — gen. Lev Prchala
 René — Paul Thümmel
 Rodina — protektorátní vláda
 Roudný — Gustav Svoboda(?)
 Rudi — mjr. Josef Jedlička
 Rudolf — zástupce sovětské zpravodajské
 služby v protektorátu
 Sam — plk. gšt. Josef Churavý
 Sázavský — plk. gšt. Jaroslav Vedral
 Sezima — Edvard Beneš
 Silný — gen. Sergej Ingr
 Skočdopole — František Pavelka
 Sklenka — plk. gšt. Bruno Sklenovský
 Svatopluk — gen. Sergej Ingr
 Svatý — Prokop Drtina
 Svoboda — Edvard Beneš
 Sudar — plk. gšt. František Moravec
 Suk — Prokop Drtina
 Šíp — Vladimír Krajina
 Šlejhar — Antonín Pešl(?)
 VAR — radiostanice škpt. Václava Morávka
 Vašek — Václav Klabík
 Větrovský — gen. Alois Vicherek
 Vlasta — škpt. Václav Morávek
 Vlk — plk. gšt. Josef Churavý

Vltava — Josef Kocman
 Wáclaw (Waclaw) — plk. gšt. Prokop
 Kumpošt
 Wolfík — pplk. gšt. Václav Vlček
 Znamenáček — gen. Jaroslav Čihák
 Zpěváci — politické ústředí

JMENNÝ REJSTŘÍK**A**

Adler, Štěpán, pplk. gšt., náčelník spojo-
 vacího oddělení hlavního velitelství ON
 Ambrož, František, pplk. gšt., náčelník
 štábu zemského velitelství ON — Čechy
 Ambruš, Ján, plk. let., velitel 312. čs. stíhací
 perutě
 Andršt, František, bankovní úředník, člen
 vedení odbojové organizace PVVZ
 Arnošt, příslušník domácího vojenského
 odboje

B

Baarová, Lída, herečka
 Balabán, Josef, pplk. děl., člen vedení
 Obrany národa
 Ballo, Ivan, hudební kritik a novinář, spo-
 lupracovník odbojové organizace PŮ
 Bartík, Josef, mjr., člen zpravodajské sku-
 piny plk. gšt. F. Moravce
 Barvínek, Karel, obchodník v Kyšperku
 Basínek, Heribert, ředitel Poldi Kladno
 Beck, Józef, polský ministr zahraničních
 věcí
 Bečko, Ján, sociálnědemokratický posla-
 nec, státní tajemník v exilovém minis-
 terstvu sociální péče
 Bechyně, Rudolf, sociálnědemokratický
 politik

Beneš, Edvard, československý prezident
 Beran, Rudolf, agrární politik, bývalý pre-
 miér
 Berenda, Josef, distributor ilegálního ča-
 sopisu V boj
 Bernas, Jan, kpt. gšt., člen Obrany národa
 a účastník zahraničního odboje
 Bernhard, Jan, příslušník Obrany národa
 Bernhard, Miloslav, student, syn J. Bern-
 harda
 Berounský, Josef, plk. let., příslušník za-
 hraničního odboje
 Bílý, Josef, armádní generál, hlavní velitel
 Obrany národa
 Bingel, Dittmar, kriminální komisař
 v kontrašpionážním oddělení pražské
 úřadovny gestapa
 Bobek, Antonín, řidič tramvaje, člen
 Obrany národa
 Boček, Bohumil, plk. gšt., člen vedení
 Obrany národa, přednosta 1. odbo-
 ru londýnského ministerstva národní
 obrany
 Bočková, Zdeňka, manželka plk. Bohumi-
 la Bočka
 Böhme, Horst, SS-Obersturmbannführer,
 velitel bezpečnostní policie a SD v Praze
 Bondy, Karel, advokát, člen vedení odbo-
 jové organizace PVVZ
 Brym, Josef, mjr., člen Obrany národa
 z Bubna a Litic, Mikuláš, ministr zemědě-
 lství protektorátní vlády

C

Cetkovský, Jaromír, tajemník Svazu vojá-
 ků z fronty v ČSR, člen Vlajky
 Coufal, František, pplk. gšt., člen hlavního
 velitelství Obrany národa

Č

Čáslavka, Alois, škpt., člen zpravodajské skupiny plk. gšt. Františka Moravce
 Čatloš, Ferdinand, generál I. třídy, slovenský ministr národní obrany
 Čihák, Jaroslav, brigádní generál, člen hlavního štábu Obrany národa a vedení odbojové organizace PVVZ, velitel čs. divizní pěchoty ve Francii

D

Dastich, František, plk. gšt., bývalý vojenský atašé v SSSR
 David, Josef, tajemník Čs. obce legionářské, účastník zahraničního odboje
 Doležal, Hanuš, prokurista v Novém Městě nad Metují
 Doležal, Mikuláš, divizní generál, v ON zástupce generála Bedřicha Homoly
 Donát, Václav, úředník rolnické pojišťovny
 Drgáč, Šimon, plk. gšt., generální tajemník Národního souručenství
 Drtina, Prokop, člen odbojové organizace PÚ, pracovník kanceláře E. Beneše
 Dürich, Josef, agrární politik
 Dvořák, Josef, plk. gšt., člen štábu zemského velitelství ON — Čechy

E

Eliáš, Alois, divizní generál, předseda protektorátní vlády
 Eminger, Jaroslav, brigádní generál, generální inspektor vládního vojska
 Evald, Ladislav, úředník Ústředního ředitelství státních lesů a statků, spolupracovník Obrany národa

F

Fanfrdl, Karel, farář u sv. Augustina v Brně, jednatel tělovýchovné jednoty Orel
 Feierabend, Ladislav, agrární politik, člen odbojové organizace PÚ, ministr protektorátní i exilové vlády
 Fiala, Bohuslav, brigádní generál, bývalý podnáčelník Hlavní štábu čs. branné moci, spolupracovník vojenského odboje
 Fierlinger, Zdeněk, čs. diplomat, vyslanec v Moskvě
 Fišera, Alois, pplk. gšt., příslušník zahraničního odboje, náčelník štábu 1. čs. divize ve Francii
 Fleischer, Oskar, kriminální inspektor, pracovník kontrašpionážního oddělení pražské úřadovny gestapa
 Fořt, František, por. pěch., příslušník vojenského odboje
 Franc, Václav, příslušník domácího odboje
 Franěk, František, rotmistr, radiotelegrafista vysílačky Sparta
 Franěk, Jaroslav, lesní správce, spolupracovník Obrany národa
 Frank, Karl Hermann, německý státní tajemník a vyšší velitel SS a policie v protektorátu
 Fritscher, Alexander, škpt., vedoucí zpravodajské expozitury ve Varšavě a v Bělehradě
 Fukátko, Jaroslav, ředitel brněnské Zbrojovky, spolupracovník Obrany národa a člen odbojové organizace PVVZ

G

Gajda, Radola, bývalý generál, fašistický politik

Geschke, Hans-Ulrich, SS-Sturmabführer, šéf pražské úřadovny gestapa
 Goebbels, Joseph, říšský ministr propagandy
 Göring, Albert, bratr Hermanna Göringa, ředitel Škodových závodů

H

Haering, Vladimír, generál zdravotnictva, spolupracovník hlavního velitelství Obrany národa
 Hácha, Emil, státní prezident
 Hájiček, Jaroslav, mj. gšt., vedoucí zpravodajského oddělení hlavního velitelství Obrany národa, příslušník zpravodajské expozitury v Bělehradu a Istanbulu
 Hála, František, lidovecký politik, člen Státní rady v Londýně
 Hampl, Antonín, sociálnědemokratický politik
 Havel, František, plk. gšt., bývalý zpravodajský důstojník, spolupracovník generála Eliáše
 Havelka, Jiří, ministr protektorátní vlády a vedoucí prezidentské kanceláře
 Haviar, Vladimír, slovenský lékař
 Helmich, Karel, ředitel Obchodní a živnostenské záložny, spolupracovník Obrany národa
 Henzl, Vladimír, diplomat, zástupce konzula v Krakově
 Herák, Josef, ředitel školy v Kostelci nad Orlicí
 Herben, Ivan, novinář, hlavní redaktor ilegálního časopisu V boj
 Herbenová, Alena, kurýrka zahraničního odboje
 Heydrich, Reinhard, SS-Obergruppenführer, zastupující říšský protektor

Himmler, Heinrich, říšský vůdce SS
 Hiršál, Jan, ing., ředitel továrny
 Hitler, Adolf, německý kancléř
 Hodža, Milan, slovenský agrární politik
 Holý, Václav, ministerský úředník, člen vedení odbojové organizace PÚ
 Homola, Bedřich, divizní generál, velitel Obrany národa
 Hora, Vladimír, právní referent Živnobanky, člen odbojové organizace Politické ústředí
 Horáček, František, brigádní generál, člen odbojové organizace Obrana národa
 Hošek, Rudolf, brigádní generál, velitel zemského velitelství Obrany národa v Čechách
 Houška, Tomáš, pplk. gšt., člen zpravodajské skupiny plk. gšt. Moravce v protektorátu
 Hron, Antonín, plk. gšt., bývalý vojenský atašé v Berlíně, spolupracovník Obrany národa
 Hrubíš, František, pplk. gšt., účastník zahraničního odboje

Ch

Chamberlain, Neville, britský premiér
 Churavý, Josef, plk. gšt., člen vedení Obrany národa
 Churchill, Winston, britský premiér

I

Illmer, Joachim, SS-Sturmabführer, zástupce šéfa pražské řídicí úřadovny gestapa
 Ingr, Sergej, divizní generál, vedoucí činitel Obrany národa, náčelník Čs. vojenské správy ve Francii, ministr národní obrany

Ingr, Václav, kpt., bratr gen. Sergeje Ingra
 Ingrová, Cecílie, manželka gen. Sergeje Ingra

J

Jacobi, Walter, SS-Sturmbannführer, vedoucí úřadovny SD v Praze
 Jäger, Alfred, kriminální zaměstnanec kontrašpionážního oddělení pražské úřadovny gestapa
 Jandera, František, pplk. pěch., bývalý zpravodajský důstojník
 Janík, František, domovník, tiskař ilegálního časopisu V boj
 Jaroš, Karel, policejní rada, spolupracovník Obrany národa
 Jedlička, Josef, major letectva, spolupracovník sovětské zpravodajské služby v protektorátu
 Jesenská, Milena, novinářka, redaktorka ilegálního časopisu V boj
 Ježek, Josef, ministr vnitra protektorátní vlády

K

Kadeřávek, Vladimír, mjr. gšt., člen štábu zemského velitelství ON — Čechy
 Kahánek, Ferdinand, šéfredaktor časopisu Venkov, exilový činitel v Polsku a Rumunsku
 Kálal, Bohuslav, brigádní generál, aktivistický politik
 Kalina, Václav, plk. gšt., čs. vojenský atašé v Paříži
 Kalvoda, účastník domácího odboje
 Kapras, Jan, právní historik, ministr školství protektorátní vlády
 Karmazín, Josef, podplukovník, člen štábu zemského velitelství ON — Velká Praha

Kašpar-Pátý, Jaroslav, škpt. gšt., vedoucí tzv. exportní skupiny Obrany národa
 Keval, podplukovník, člen štábu zemského velitelství ON — Čechy
 Klabík, Václav, kladenský obchodník, kurýr domácího odboje
 Klecanda, Vladimír, archivář a historik, člen odbojové organizace PÚ, přednosta informační služby Čs. národního výboru v Paříži, člen exilové Státní rady
 Klecanda, Vojtěch, divizní generál, vojenský diplomat
 Klein, Bohumil, mjr. gšt., činitel zpravodajské organizace tzv. tiskových důvěrníků
 Kliment, Josef, poradce prezidenta Háchy a tiskový referent prezidentské kanceláře
 Klinger, Evžen, MUDr., komunistický novinář, pracovník Britského výboru pro uprchlíky z Československa v Katovicích
 Kockum, Marie, obchodnice, kurýrka zahraničního odboje
 Kocman, Josef, ředitel brněnské Zbrojovky, spolupracovník Obrany národa
 Kohoutek, Josef, plk. gšt., náčelník štábu zemského velitelství ON — Čechy
 Komárek, Arnošt, mjr., člen odbojové skupiny Obrana národa
 König, Václav, novinář, člen odbojové organizace PÚ
 Kopřiva, příslušník domácího vojenského odboje
 Korčák, Rostislav, redaktor, vydavatel ilegálního časopisu Český kurýr
 Kotík, Ladislav, plk. gšt., náčelník štábu zemského velitelství ON — Morava
 Kovář, Karel, lesník, spolupracovník Obrany národa

Kožíšek, Antonín, aktivistický novinář
 Krajina, Vladimír, docent botaniky, přední činitel odbojové organizace PÚ
 Král, Jiří, npor. let., první velitel zahraniční vojenské skupiny v Polsku
 Kratochvíl, Jaroslav, národohospodář, ministr průmyslu protektorátní vlády
 Kratochvílová, bytná plk. gšt. J. Churavého
 Krejčí, Jaroslav, právník, ministr spravedlnosti protektorátní vlády
 Kropáček, Václav, pplk. gšt., podnáčelník štábu hlavního velitelství Obrany národa
 Krupke, Heinrich, SS-Hauptsturmführer, vedoucí referátu II BM pražské úřadovny gestapa
 Krychtálek, Vladimír, aktivistický novinář
 Křemen, Jaroslav, aktivistický novinář
 Kudláček, Čeněk, plk. gšt., náčelník hlavního velitelství Obrany národa
 Kulháněk, Jaroslav, škpt. gšt., letec, účastník bojů ve Francii a Velké Británii
 Kumpošt, Prokop, plk. gšt., čs. vojenský atašé ve Varšavě, zástupce čs. vojenského zmocněnce v Rumunsku a Turecku
 Kumzák, Ladislav, příslušník domácího odboje
 Kvapilová

L

Látal, Viktor, ředitel firmy Isolit v Jabloném
 Laušman, Bohumil, sociálnědemokratický politik, člen odbojové organizace PÚ, člen exilové Státní rady
 Leimer, Willi, SS-Obersturmführer, kriminální komisař pražské úřadovny gestapa
 Ligner, Willy, kriminální tajemník kontrašpionážního oddělení pražské úřadovny gestapa

Lichner, Ján, slovenský agrární politik, člen londýnské Státní rady
 Linhartová, majitelka obchodu s galantním zbožím
 Lípa, Jaroslav, diplomat, vyslanec v Bělehradě
 Lisý, Jaroslav, plk. gšt., náčelník štábu hlavního velitelství Obrany národa
 Longa, Antonín, štábní kapitán, člen zpravodajské skupiny plk. gšt. Moravce v protektorátu
 Loužil, Jan, MUDr., lékař v Jaroměři
 Ľubieňski, Michal, polský diplomat
 Ludikar, Pavel, operní pěvec

M

Máca
 Machačík, Alois, brigádní generál, člen Obrany národa
 Majskij, Ivan Michajlovič, sovětský vyslanec ve Velké Británii
 Malár, Augustín, pplk. gšt., vysoký činitel slovenské armády
 Malík, Josef, bývalý ředitel Národní banky
 Malina, příslušník domácího vojenského odboje
 Malý, Josef, plk. gšt., náčelník štábu krajského velitelství ON — Praha-jihozápad
 Marvan, František, brigádní generál, zástupce generálního inspektora vládního vojska
 Masaryk, Jan, diplomat, ministr zahraničních věcí exilové vlády
 Masaryk, Tomáš Garrigue, československý prezident
 Masařík, Hubert, diplomat, přednosta koordinačního výboru předsednictva ministerské rady

Mašín, Josef, pplk. děl., člen vedení Obrany národa
 Mehlstäubli, Ferdinand, SS-Sturmabführer, pracovník technického referátu RSHA
 Melichar, Cyril, pplk. děl., člen Obrany národa
 Mézl, Ondřej, divizní generál, člen vedení odbojové organizace Obrana národa, čs. vojenský zmocněnec pro Balkán, Blízký a Střední východ
 Miklenda, Vladimír, meteorolog, člen odbojové organizace Obrana národa
 Mischke, Georg, kriminální asistent v kontrašpionážním oddělení pražské úřadovny gestapa
 Misík, příslušník domácího vojenského odboje
 Mochoch, Leonid, vedoucí sovětské zpravodajské služby v protektorátu
 Molotov, Vjačeslav Michajlovič, sovětský politik, předseda rady lidových komisařů
 Monzer, Ferdinand, pplk. gšt., příslušník zahraničního odboje
 Moravec, Emanuel, plk. gšt., bývalý profesor na Vysoké škole válečné, publicista, aktivistický politik
 Moravec, František, plk. gšt., šéf čs. exilové zpravodajské služby, přednosta II. oddělení MNO
 Morávek, Václav, škpt., člen vedení Obrany národa
 Motyčka, Josef, příslušník domácího odboje na Frýdecko-Místecku
 Mrazík, Vladimír, generální tajemník Národního souručenství
 Müller, Zdeněk, policejní lékař, spolupracovník Obrany národa

N
 Nečas, Jaromír, sociálnědemokratický politik, člen odbojové organizace PÚ, člen exilové vlády
 Nejedlý, Karel, úředník, vedoucí odbojové organizace Kapitán Nemo
 Němec, František, člen odbojové organizace PÚ, ministr londýnské exilové vlády
 Němec, Hynek, mjr. gšt., člen štábu zemského velitelství ON — Čechy
 Nerad, Antonín, konfident pražské úřadovny gestapa
 Netík, Jan, divizní generál, vládní zástupce pro likvidaci ministerstva obrany a čs. branné moci
 Neumann, Bedřich, brigádní generál, člen vedení odbojové organizace ON, náčelník štábu Čs. vojenské správy v Paříži, velitel 1. čs. divize ve Francii
 Neurath, Konstantin von, říšský protektor
 Nováček, Radim, mineralog, člen odbojové organizace PÚ
 Novák, Petr, plk. děl., velitel kraje ON Hradec Králové
 Novák, Václav, ing., člen pražské obchodní komory, kurýr zahraničního odboje
 Nováková, údajná služebná Huberta Ripky

O
 Osuský, Štefan, diplomat, velvyslanec v Paříži
 Outrata, Eduard, bývalý generální ředitel brněnské Zbrojovky, ministr exilové vlády

P
 Paleček, Karel, mjr. pěch., člen zpravodajské expozitury v Paříži
 Palivec, Václav, podnikatel a mecenáš

Pánek, plk., příslušník domácího odboje
 Papoušek, Jaroslav, bývalý ředitel archivu ministerstva zahraničních věcí
 Paprskář, Karel, kurýr moravského vedení Obrany národa, agent gestapa
 Pavelka, František, radiotelegrafista, účastník operace Percentage
 Peltán, František, radista vysílačky Sparta
 Pergler, Stanislav, mjr., člen zemského velitelství ON — Morava
 Peška, Zdeněk, právník, spolupracovník odbojové organizace PÚ
 Pešl, Antonín, novinář, člen odbojové organizace PÚ
 Pešlová, Božena, manželka A. Pešla
 Petera, Jan, mjr., člen štábu zemského velitelství Obrany národa — Čechy
 Petráček, František, škpt., příslušník Obrany národa
 Pětroš, železničář, příslušník domácího odboje na Frýdecko-Místecku
 Pětrošová, Marie, švadlena, členka Obrany národa na Ostravsku
 Píka, Heliodor, plk. gšt., čs. vojenský zmocněnec v Rumunsku
 Plch, Tomáš, plk. gšt., člen Obrany národa v Praze
 Pluhař, majitel obchodu se střížním zbožím v Hradci Králové
 Podruh, Tomáš, pplk. děl., velitel kraje ON — Brno-město
 Pohunek, František, plk. gšt., člen štábu krajského velitelství ON — Praha-jihozápad
 Polertová, Anna, členka ilegální organizace Petiční výbor Věrní zůstaneme
 Pospíšil, Rudolf, člen ilegální KSČ
 Preininger, Ladislav, plk. pěch., člen hlavního velitelství Obrany národa

Prchala, Lev, armádní generál, velitel čs. legionu v Polsku, odpůrce politiky E. Beneše
 Prídavok, Peter, slovenský novinář a exilový politik
 Procházka, Adolf, právník a lidovecký politik, člen odbojové organizace PÚ, předseda právní rady exilové vlády
 Příborský, František, letecký mechanik, člen Obrany národa na Ostravsku
 Pták, Josef, plk. gšt., člen štábu hlavního velitelství Obrany národa
 Ptašínský, František, mjr., příslušník odbojové organizace Obrana národa
 Puš, Jindřich, středoškolský student, údajný původce zničení překladiště pohonných hmot v Náchodě
 Pytlík, Rudolf, tajemník v Hradci Králové

R
 Rašín, Ladislav, národnědemokratický politik, člen odbojové organizace PÚ
 Raška, František, mjr., člen hlavního velitelství Obrany národa
 Regenermel, André, radista vysílačky Sparta
 Rejthar, Josef, učitel, autor antisemitských a fašistických básní
 Reš, Jan, pplk. gšt., člen štábu zemského velitelství ON — Čechy
 Richter, Ferdinand, národněsocialistický politik, člen odbojové organizace PÚ
 Ripka, Hubert, novinář, exilový politik
 Ritz-Radlinský, Ota, hlasatel polského vysílače v Katovicích
 Rössler, majitel obchodu se střížním zbožím v Hradci Králové
 Růžek, Otmar, škpt. gšt., člen štábu zemského velitelství ON — Čechy

Ryba, Vladimír, aktivistický novinář
Rys-Rozsévač, Jan, fašistický politik, vůdce organizace Český národně socialistický tábor — Vlajka

Ř

Řanda, Jiří, spoluvězeň plk. gšt. J. Churavého
Řehák, Václav, spolupracovník škpt. Václava Morávka

S

Sadílek, Jan, mjr., zpravodajský důstojník hlavního velitelství Obrany národa
Sedláček, Jaroslav, zaměstnanec firmy Bušek v Opočnu
Sedlický, Antonín, obchodník, spolupracovník Obrany národa
Selucký, Radoslav, letec, člen sovětské zpravodajské sítě v protektorátu
Schäferling, Miroslav, vedoucí Kontrolní služby radioelektrické, spolupracovník odbojové organizace Obrana národa
Schmidt, Čeněk, pplk., člen štábu zemského velitelství ON — Velká Praha
Schmoranz, Zdeněk, šéf tiskového odboru předsednictva ministerské rady, vedoucí ilegální organizace tzv. tiskových důvěrníků
Schreiber, plk., příslušník domácího vojenského odboje
Schultze, Wilhelm, SS-Hauptsturmführer, vedoucí kontrašpionážního oddělení pražské úřadovny gestapa
Schuschnigg, Kurt, rakouský kancléř
Schwarz, František, bývalý poslanec Národního sjednocení, exilový politický činitel
Schweizar, Břetislav, majitel filatelistického obchodu, spolupracovník Obrany národa

Sidor, Karol, slovenský politik, čelný představitel Hlinkovy slovenské lidové strany, vyslanec Slovenska ve Vatikánu
Skládal, Josef, docent, účastník zahraničního odboje

Sklenovský, Bruno, plk. gšt., člen hlavního štábu Obrany národa, náčelník štábu londýnského ministerstva národní obrany

Skotnica, Vladislav, tajemník ostravského autoklubu, spolupracovník Obrany národa

Sládeček, Zdeněk, mjr. gšt., příslušník zahraničního odboje

Slávik, Juraj, politik a diplomat, člen Čs. národního výboru v Paříži

Spěváček, Viktor, JUDr., generální intendant čs. armády, vedoucí finančního oddělení hlavního velitelství Obrany národa
Springer, Antonín, spoluvězeň plk. gšt. J. Churavého

Smutný, Jaromír, čs. diplomat, vedoucí kanceláře Edvarda Beneše

Sojka, Josef, kpt., hlavní redaktor ilegálního časopisu V boj

Somrauer, Antonín, domovník v budově Ústředního ředitelství státních lesů a statků, spolupracovník Obrany národa

Srstka, Josef, plk. děl., člen odbojové organizace Obrana národa

Staller, Karel, ředitel brněnské Zbrojovky, spolupracovník Obrany národa

Stanovský, Vilém, plk. let., příslušník vojenského odboje

Stránský, Jaroslav, právník, novinář a politik, člen exilové vlády

Strašpytel, Bořivoj, úředník Ústředního ředitelství státních lesů a statků, spolupracovník Obrany národa

Stříbrný, Jiří, radikální národovecký politik

Studlar, Jan, pplk. děl., příslušník Obrany národa, účastník zahraničního odboje
Svátek, Oleg, brigádní generál, velitel krajského velitelství ON — Praha-jihozápad

Svatoš, Antonín, vedoucí ilegální organizace Všeobecné národní hnutí

Svoboda, Gustav, ředitel Centromise, spolupracovník domácího odboje

Syrový, Jan, armádní generál, bývalý premiér

Š

Šámal, Přemysl, bývalý kancléř prezidenta republiky, vedoucí činitel odbojové organizace PÚ

Šára, Václav, divizní generál, od r. 1940 velitel zemského velitelství ON — Čechy
Šiler, Jan, revident ředitelství pošt a telegrafů v Pardubicích

Škalda, Josef, bývalý francouzský legionář, vedoucí odbojové skupiny, která vydávala a rozšiřovala ilegální časopis V boj

Šnejdárek, Josef, armádní generál, účastník zahraničního odboje

Španiel, Oldřich, brigádní generál, čs. vojenský atašé v USA

Šrámek, Jan, exilový politik, místopředseda Čs. národního výboru v Paříži, premiér londýnské vlády

Štajner, Rudolf, topič Českomoravských drah

Šulc, Jaroslav, paleontolog, civilní spolupracovník Obrany národa

Šumbera, příslušník domácího vojenského odboje

Šurý, pplk., příslušník domácího vojenského odboje

Švanda, Bedřich, vedoucí bratislavské prodejny nakladatelství František Borový, člen Obrany národa

Švehla, Antonín, agrární politik

Švígler, Jan, plk. gšt., vedoucí sabotážního oddělení zemského velitelství ON — Čechy

T

Talášek, Vladimír, mjr. gšt., člen štábu zemského velitelství ON — Čechy

Taušer, mjr.

Telecký, Josef, hoteliér ve Vamberku

Teplanský, Pavol, slovenský agrární politik
Teyrovský, Vladimír, zoolog, činitel fašistického hnutí, funkcionář Národního souručenství

Thilenius, Richard von, legační rada v kabinetu říšského protektora

Thirack, Otto, prezident německého lidového soudu

Thümmel, Paul, agent A-54, pracovník pražské úřadovny Abwehru

Tichý, Oldřich, pplk. gšt., vedoucí zpravodajské expozitury v Paříži

Tobiška (Tobyška), Bohuslav, por. let., účastník zahraničního odboje

Trlica, Josef, španělský interbrigadista, člen ilegální KSČ

Trnečka, Alois, člen ilegální KSČ

Truhlář, Josef, starosta České obce sokolské
Třebický, Jan, pplk. gšt., činitel zpravodajské organizace tzv. tiskových důvěrníků

U

Udržal, František, agrární politik
Underwood, John

V

Vácha, Josef, pracovník okresního úřadu v Táboře
 Vašátko, Václav, plk. pěch., příslušník vojenského odboje
 Vašíček, Evžen, kpt., velitel přerovského okresu Obrany národa
 Vedral, Jaroslav, plk. gšt., člen hlavního štábu Obrany národa, přednosta II. odboru Čs. vojenské správy v Paříži
 Veit, Karel, kpt., pracovník čs. konzulátu v Paříži
 Veselý, Jan, kpt. let., velitel zahraniční vojenské skupiny v Polsku
 Viest, Rudolf, divizní generál, velitel 1. čs. divize ve Francii, státní tajemník ministerstva národní obrany
 Vicherek, Alois, divizní generál, příslušník odbojové skupiny Obrana národa, náčelník III. odboru Československé vojenské správy ve Francii
 Vicherková, Božena, manželka generála Aloise Vicherka
 Vilka, škpt., člen Obrany národa
 Víškovský, Karel, agrární politik
 Vítěz, Libor, plk. gšt., později generál vládního vojska
 Vlček, Václav, pplk. gšt., přednosta I. odboru Čs. vojenské správy ve Francii
 Vojtechovský, Sergej, armádní generál, zakládající člen Obrany národa
 Vojta, Hugo, divizní generál, velitel zemského velitelství ON — Čechy
 Všetička, Bohuslav, brigádní generál, velitel zemského velitelství ON — Morava
 Vyhnálek, účastník vojenského odboje

W

Waimann, Horst, kriminální asistent referátu IIBM pražské úřadovny gestapa
 Weinstein, Svatopluk, pplk., velitel Olomouckého kraje ON
 Wierzbiański, Kazimierz, bývalý polský tiskový atašé v Praze
 Wolf, Antonín, švagr plk. gšt. J. Churavého
 Wolfram, Wolfgang Wolmar von, SS-Hauptsturmführer, vedoucí tiskového referátu v úřadu říšského protektora

Z

Zatřepálek, Miloslav, mjr. gšt., člen Obrany národa
 Zezulák, Ludvík, ředitel Československého červeného kříže
 Znojemský, Vladimír, diplomat, konzul v Krakově
 Zoban, František, lesní rada v Ústředním ředitelství státních lesů a statků, spolupracovník Obrany národa

Ž

Žák, Vojtěch, divizní generál, bývalý legionář

Resumé:

Vojenská odbojová organizace Obrana národa začala vznikat hned po okupaci českých zemí. Její počátky spadají do období kolem 20. března 1939, kdy se uskutečnilo několik schůzek generálů Sergeje Ingra, Josefa Bílého a Sergeje Vojtechovského. Výsledkem těchto porad bylo rozhodnutí založit tajnou armádu, která by s využitím tradičního vojenského schématu pokryla síť svých velitelství celé území protektorátu. Budování ilegální organizace probíhalo velmi rychle a v předvečer vypuknutí druhé světové války již Obrana národa disponovala nejen ucelenou velitelskou strukturou, ale i základním plánem pro zahájení ozbrojeného povstání. Vojenský odboj se současně věnoval zpravodajské činnosti, organizoval odchody dobrovolníků do československých zahraničních jednotek a podílel se na vydávání ilegálního tisku. Zástupci Obrany národa rovněž hráli důležitou roli v Ústředním vedení odboje domácího, tajném výboru, ve kterém byly zastoupeny hlavní složky národního odboje. Gestapo sice Obranu národa několikrát citelně zasáhlo, avšak teprve na podzim 1941 začalo docházet k definitivnímu zániku této odbojové organizace. Její činnost se fakticky uzavřela zatčením generála Bedřicha Homoly, k němuž došlo 31. prosince 1941. Symbolickou tečkou v historii této významné ilegální organizace pak přinesl 21. březen 1942, kdy štábní kapitán Václav Morávek padl na Prašném mostě v boji s přesilou gestapa.

Edice přináší celkem 120 dokumentů, které pokrývají období činnosti Obrany národa od května 1939 do března 1942. Pravděpodobně nejzajímavější část dokumentů představují rozkazy a směrnice z archivu Krajského velitelství Obrany národa v Hradci Králové, který objevilo v únoru 1940 gestapo. Největší část edice pak tvoří kurýrní zprávy a radiotelegrafické depeše, které se používaly při vzájemném styku mezi velením Obrany národa v Praze a vojenskými středisky zahraničního odboje ve Varšavě, Paříži, Londýně a Bělehradě. Další velký celek představují zprávy pražské řídicí úřadovny gestapa, jež dokumentují postupné odhalování vojenské ilegální organizace. Edice tak podává plastický obraz nejenom o vojenských plánech a politických představách činitelů vojenského odboje, ale i o jejich nerovném zápase s nacistickým bezpečnostním aparátem.

Résumé:

The military resistance organisation Obrana národa (Defence of the Nation) began to take form immediately after the occupation of the Czech lands. Its origins date to the period around 20 March 1939 when a number of meetings took place between the generals Sergej Ingr, Josef Bílý and Sergei Wojciechowski. The result of those discussions was a decision to form a secret army which would, following the traditional military model, cover the entire territory of the Protectorate with a command network. The illegal organisation was built up very quickly and on the eve of the outbreak of WWII Obrana národa possessed not just a command structure but also an outline plan for the launch of a military uprising. The military resistance was simultaneously carrying out intelligence activities, organising the departure of volunteers to Czechoslovak units abroad and contributing to the publication of illegal newspapers. Obrana národa representatives also played a key role in Ústřední vedení odboje domácího (Central Leadership of the Domestic Resistance), a secret committee bringing together the main elements in the national resistance. Though the Gestapo made a number of damaging strikes against Obrana národa, it was not until the autumn of 1941 that the resistance organisation began heading toward complete extinction. Its activities were brought to an effective end with the arrest of General Bedřich Homola on 31 December 1941. A symbolic full stop in the history of the key illegal organisation came on 21 March 1942, when Staff Captain Václav Morávek, outnumbered in a fight with the Gestapo, was gunned down at *Prašný most*.

The edition delivers a total of 120 documents relating to Obrana národa's period of activity from May 1939 to March 1942. The most interesting documents are probably orders and directives from the archive of the Obrana národa regional command in Hradec Králové, which the Gestapo uncovered in February 1940. The greatest part of the edition comprises courier reports and radiotelegraphy dispatches used in contact between Obrana národa command in Prague and military centres of the resistance abroad in Warsaw, Paris, London and Belgrade. Another large section features reports from the Gestapo's operations centre in Prague, which document the gradual uncovering of the illegal military organisation. In this way the edition provides a complex picture of not only the military plans and political thinking of the military resistance's leaders but also of their uneven struggle with the Nazi security apparatus.

OBRANA NÁRODA V DOKUMENTECH 1939—1942

Editor: Stanislav Kokoška

Redakce českého textu: Ondřej Šanca
Grafická úprava a obálka: Anna Chlebina
Překlad resumé: Old School

Fotografie na obálce:
Skladiště zbraní Obrany národa odhalené gestapem 4. května 1940 na Křivoklátsku.
Národní archiv, fond Státní tajemník u říšského protektora v Čechách a na Moravě,
sign. 109-7/47

Vydal Ústav pro studium totalitních režimů
Siwiewcova 2, 130 00 Praha 3
www.ustrcr.cz
Praha 2017

ISBN 978-80-87912-92-8